

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154

Aprilie-Mai-Iunie 2020 (Anul XII) Nr.134-135-136

BOEM@

Revistă de Literatură și Artă

aprilie, mai, iunie 2020 (Anul XII) Nr. 4-5-6 (134-135-136) - 116 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida A.S.P.R.A.

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Editor: S.C. InfoRapart SRL Galați - Editura InfoRapArt

4-5-6 / 2020

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău

Redactor-șef online: Mihail Gălățanu

Redactor șef: Cristian Biru

Redactori: Constantin Oancă, Paul Sân-Petru, Denisa Lepădatu, A. G. Secară, Tănase Dănăilă, Grigore Grigore, Cristina Roșu

Grafică: Elena-Liliana Fluture

Tehnoredactare: Daniela Cașu

Colaboratori: Maria Timuc (București), Luca Cipolla (Italia), Dumitru Anghel (Brăila), Lidia Grosu (R. Moldova), Mircea Marcel Petcu (Tulcea), Melania Cuc (Bistrița), George Filip (Canada), Petru Jipa (Germania)

Revista BOEM@ poate fi citită și pe site-ul

www.boema.inforapart.ro

actualizat permanent de: InfoRapArt

Email: boema@inforapart.ro,

Telefon: 0726 337376, 0336 800313

ADRESA: Str. Regimentul 11 Siret, Nr. 17, Bloc C20, Ap. 42, parter, Galați - 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro,

tel: +40 (0)726 337376

o Materialele trimise la redacție trebuie să fie în format electronic (Word, RTF, PDF etc.) și să conțină diacritice.

o Din respect pentru cititorii noștri, revista nu publică decât în mod excepțional articole apărute anterior în alte publicații (inclusiv pe internet).

o În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.

Literatură
și
Artă

DIN CUPRINS

Poezie: Mihail Gălățanu (p.3), Elena Amariei (p.6), Constantin Stancu (p.11), Alexandru-Eusebiu Ciobanu (p.14), Nina Soroceanu (Rep. Moldova) / Marian Hotca (p.21), Dan Viță / Mónika Tóth (p.24), Constanța Abălașei-Donosă (p.26), Adrian Racaru (p.29), Mihaela Avram (p.30), Ioan Răileanu Delanămoloasa (p.32), Raisa Plăieșu (Rep. Moldova) (p.33), Nicolae Tzone (p.35), Denisa Lepădatu (p.38), Ignatie Grecu (p.44), Lidia Grosu (Rep.Moldova) (p.47), Angela Dinu-Cernea (p.52), Aurica Istrate (p.53), Fănica Tănase (p.56), Petru Jipa (p.60), Mihai Păcuraru (p.62), Sibiana Mirela Antoche (p.63), Veronica Bumbu (Rep. Moldova) (p.64), Vasile Dan Marchiș (p.65), Maria Filipoiu (p.66), Grigore Grigore (p.70), Dumitru Băluță (p.78), Alexandru Cazacu (p.80), Nicolae Vălăreanu Sârbu (p.86), Doina Drăguț (p.88), Tabita Lavinia Sălăgean (p.91), Sabina Cojocaru (Rep. Moldova) (p.92), Camelia Florescu (p.95), Gabi Bărbulescu (p.99), Mihai Merticaru (p.100), Mihaela Gudană (p.101), Coca Coralăia Drăgan (p.103), Marian Vișescu (p.111)

Proză: Paul-Andrei Dragoș: Ordinea Cărților (p.12), Angela Burtea: Despina (p.27), Aurelia Chircu: Ultima cafea (p.28), Virgil Pavel: Vă salut Domnule diriginte Virgil Pavel! (p.34), Ovidiu Bufnilă: Balena albastră / Balcangate / Bătălia de pe Dâmbovița... (p.36), Toader Ungureanu: Femeia în negru (p.71), Florin Logreșteanu: Avatar (p.96), Petre Rău: La Padova (fragment de roman) (p.112)

Cronică de carte: Dumitru Anghel: Gânduri de iubire, de Alexandru Ene (p.4) / Râni călătoare de Florin Burtan (p.67) / Necunoscuta iubire, de Liliana Spătaru (p.93), Adrian Secară-Halilibey: Un cronicar de carte brăilean față cu reacțiunea critică și istoria literară (p.9), Adrian Dinu Rachieru: Un sonetist infatigabil (p.15), Radu Botiș: Iuliu-Marius Morariu - Repere ale autobiografiei spirituale din spațiul ortodox în secolele XIX și XX (p.19), Tănase Dănăilă: Movilenii de Sus - satul copilăriei și adolescenței mele - de Emil Motovelea (p.22), Ion Trancău: Tripla pledoarie pentru citit (p.31), Ionel Necula: Ignate Grecu - Șoptiri de îngeri (p.39) / Ion Croitoru - romancier (p.40) / Spiritul ca un ciorchine de idei (p.42) / Dorin N. Uritescu (p.43) / Poeta Aida Zaharia revine (p.81), Angela Dinu-Cernea: Titi Damian, un om îndrăgostit de cărți (p.50), Lidia Grosu: Poeta Doina Drăguț: "Între două lumi" cu "înțelepciunea de sine" (p.51), Virginia Chiriac: Ghiță Nazare, pe urmele trecutului, închis în "călimara cu cerneală de boz" (p.82) / Dorel Raape, noaptea valpurgică în DraculaTown, sau despre un scriitor cu adevărat original și romanul său altfel (p.83), Nicolae Georgescu: O poezie din prima tăietură a gândului... (p.85), Constantin Oancă: Virgil Pavel cu înțeleșurile și subînțeleșurile sale (p.89), Cezarina Adamescu: Iubind cu (ne)rușinare poezia (p.108)

Eseu: Elisabeta Drăghici: Începuturile scriitoricești ale Henriettei Yvonne Stahl... (p.57), Varga Istvan Attila: Insecuritatea între real și imaginar. Teama (noastră) de război (p.74), Mădălina Bălu: Discursul politic în lumina Gender (p.79)

Note de lectură: Ionel Necula: Rodica Soreanu (p.7) / Rătăcind într-o secundă (p.8), Lucia Pătrașcu: Cu Eminescu în suflet (p.25) / Daruri literare (p.61) / Vasile Mandric, Simfonia albastră (p.102), Geo Vasile: Mihai Merticaru... (p.69), Sabina Cojocaru: Torida prin versurile nemuritoare ale Lidiei Grosu (p.98), Constantin Stancu: Călătorie spre lumi viitoare (p.104), George Vlaicu: Trăind prin și pentru poezia iubirii (p.106)

Istorie literară: Ionel Necula: Cocuța Conachi și descendenții săi într-o perspectivă europeană (p.23)

Meridiane: Marin Mihalache (Chicago): T. S. Eliot - poet american, traducere (p.17), Paul Mihalache: Traduceri din poezia lui Ted Hughes (p.76)

In Memoriam: Constantin Oancă: Dionisie Duma - In memoriam / Dionisie Duma: Poeții (p.20), Ștefan Andronache: O scrisoare a lui Victor Ion Popa către prietenul său Eugen Boureanu (p.45), Ignatie Grecu: Simon Ajarescu (p.54)

Din valurile vremii: Luigi Perini (Padova, Italia): Feroce Saladino (p.55)

Personalități: Constanța Abălașei-Donosă: Gh.N.Naum și opera sa (p.16), / La Ion Irimescu, într-o zi de neuitat (p.48)

Cărți: Redacția: Cărți sosite la redacție (p.115)

Grafică:

Coperta I: Vladimir Kush - Golden of Eden

Coperta IV: Adam Martinakis - Golden boy

Interior: grafică de Elena-Liliana Fluture și Constanța Abălașei-Donosă

www.boema.inforapart.ro

Mihail GĂLĂȚANU

MAI POTOLIȚI-L PE EMINESCU

Mai potoliți-l pe Eminescu
 dați-i un hap
 un pișcot otrăvit
 cum se dau la acei câini de pripas
 care se prădesc prea mult
 câini vagabonzi
 care mușcă din noaptea adromită a speciei
 Mai potoliți-l pe Eminescu
 duceți-l la secție
 arestați-l
 la ecarisaj cu el
 ba nu injectați-l mai bine
 să nu mai poată scrie
 tot ce-a scris
 toată lumea ar răsufli ușurată
 dacă în sfârșit ar muri
 în sfârșit și-ar da obștescul sfârșit
 l-am duce la bellu
 l-am băga
 bucuroși
 în manualele de literatură
 unde ar fi meritat de mult să fie
 dacă ar fi avut înțelepciunea să moară la timp
 dar asta nu se întâmplă la nici unul dintre poeții
 noștri
 poate cel mult la labiș
 unde, recunosc, l-am ajutat și noi puțin,
 i/am dat un brânci existențial
 un mic ghes metafizic
 dar să ne amintim totuși
 în general ei,ăștia, au nesăbuița
 să moară chiar atunci când îi apucă
 adică târziu
 adică între foarte târziu și prea târziu
 sunt rezistenți. sunt chiar foarte
 rezistenți
 bunăoară arghezi
 a preferat să vândă cireșe
 la mărtișor
 în loc să se euthanasieze singur
 ar fi avut noblețe dac-o făcea
 lui nichita stănescu a trebuit să-i dăm ceva ciroză
 din ciroza noastră
 să ne rupem, cum s-ar zice,
 ciroză din ciroza noastră

dar, în general, acești... cum să le spunem
 poeți
 nici nu știu cum să îi categorisesc mai bine
 nu au simțul măsurii
 sunt și recalitrânți pe deasupra
 cam așa cam ca și cezar ivănescu
 dacă nu chiar și mai incozi
 dacă nu chiar cu mult mai insuportabili
 Mai potoliți-l pe Eminescu
 faceți tot ce trebuie pentru asta
 puneți-l în cele mai elegante
 cămăși de forță
 cu gulerul călcat
 proaspăt apretate
 scrobite încât să stea
 cât mai drepte pe el
 întreprindeți tot ce trebuie întreprins
 nu precupețiți nimic
 ca să îl aducem înapoi în sanatoriu
 aici la noi
 unde o sobiță duduie întotdeauna pentru el
 ca o inimă fierbinte
 ca un crematoriu
 la auschwitz ori birkenau
 aici se va găsi în fiecare clipă unul
 în stare să-i dea cu piatra în cap
 să îplinească scripturile
 Mai potoliți-l pe Eminescu
 Închideți-i gura
 puneți-i mâinile pe piept
 cu care scria
 cu care încă mai scrie
 puneți-i
 eventual
 mâinile noastre în locul mâinilor lui
 Mai potoliți-l pe Eminescu
 dați-i un sedativ puternic
 să nu mai scrie
 așa de frumos
 așa de razant atât de nemernic
 Mai potoliți-l pe Eminescu
 nu știm ce l-a apucat
 tocmai acum
 da' e așa ca un câine turbat
 de parcă în gazetăria asta ar fi fost sufletul lui
 de parcă în scris și-ar vărsa toată inima lui
 în locul fierii
 el scrie cu toate secrețiile lui
 pe toți pereții
 de parcă ar crăpa, așa, deodată, rânza în el
 la minut
 scrie cu gâfâituri
 gârâie
 scrie cu din ce în ce mai mult sânge
 cu tot mai multe răni, adunate pe picioare.
 Potoliți-l pe Eminescu.
 Unde scrie el, doare.

Dumitru ANGHEL

GÂNDURI DE IUBIRE de Alexandru ENE

Volumul de versuri „Gânduri de iubire”, Editura Lucas, Brăila, 2019, 120 de pagini, este cea de-a șasea carte semnată de scriitorul brăilean Alexandru ENE, după debutul editorial cu placheta *Drumul către amintiri*, versuri, catrene epigramatice (2016), urmată, într-o ritmică anuală, de „*Umor la foc automat*” (2017); „*Gânduri de iubire*” (prima parte), în 2018 și de „*Ecoul amintirilor*” (roman), în 2019, toate apărute, în exclusivitate, la aceeași editură.

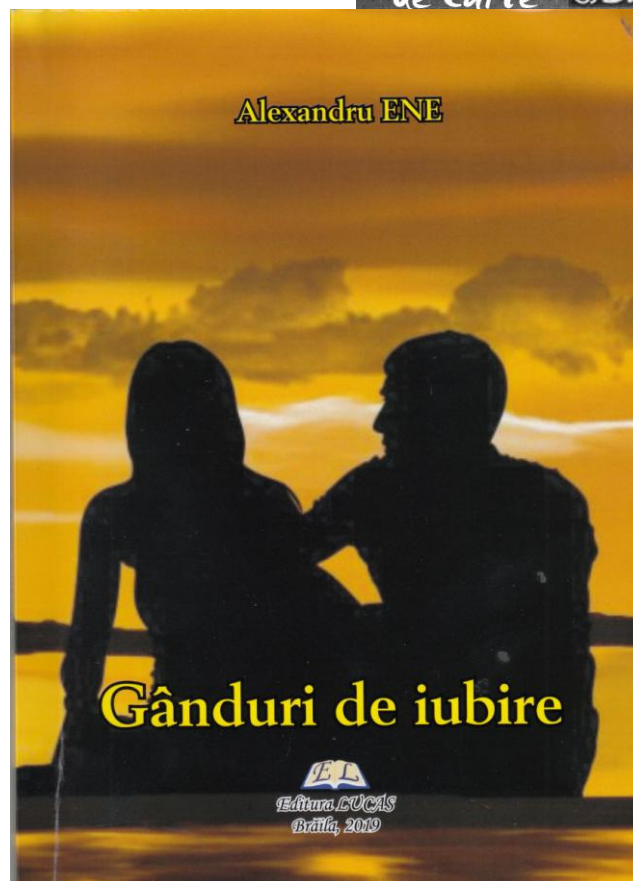
Noul volum, „*Gânduri de iubire*” este, de fapt, o ediție revizuită și adăugită, cu o copertă sugestivă pentru tematica lirică, de dragoste, și cu un timbru enigmatic și romantic, semnată de Mihai George ENE, și cu o *prefață* semnată de prozatorul Jenică Chirac. Întregul volum, cantonat pe o lirică preponderent intimă și spontană, dominată de pudoarea emoției, adună 64 de poezii, cele mai multe de mică întindere, structurate pe 4-6 catrene, cu rimă clasică, în formula consacrată, împerecheată (1-2; 3-4), încrucișată (1-3; 2-4) sau îmbrățișată (1-4; 2-3).

O poezie de dragoste, cu infinite nuanțe, glisate între sentimente, senzații de-o romantică delectare și superbe spectacole lexicale, dar în limitele celei mai tradiționale abordări ale sentimentului iubirii, trimite spre maniera sinceră, ușor naivă dar de-o puritate celestă, a poezilor înaintași, Asachi, Conachi, Văcăreștii... din marea și autentică literatură lirică erotică românească.

De fapt, o lirică de contrast a poetului contemporan în aparență... derivă, direcționată spre performanță în zona formelor de cristalizare prozodică, deși impresia de prim contact cu poezia domnului Alexandru Ene este una de... „*încremenire în tipare!*”, în stereotipii și formule, care parcă mai mult l-ar stânjeni decât i-ar concretiza maniera poetică.

Am impresia stranie că, dacă poetul Alexandru Ene ar... cocheta cu versificația modernă, promotoare „a unor reguli... *fără alte reguli!*”, l-ar scuti de multe și incomode restricții de procesare lirică eminentamente originală!?, scutindu-l de o nostalgie fără obiect. Numai că poetul autentic și stăpânit de rigori prozodice tradiționale... „înoată” cu grijă în fluxul violent al poeziei agresive, nu atât din zona expresivității și a calității ideatice, cât mai ales în formula sa de... *noutate* cu orice preț!, de șoc liric și ideatic.

În consecință, poetul Alexandru Ene își păstrează propria linie melodică a poeziei sale, tradițională, cuminte și verificată în timp, și începe cu prima strofă din „*Gânduri de iubire*”, ca o metaforă

convingătoare, în limitele naive ale unui tinerel aflat la prima... *declarație de dragoste*: „În gândul tău, iubito, ce azi e-n sărbătoare, / Multă iubire pentru mine am găsit. / Și ca răspuns îți ies la-ntâmpinare, / Prin gândul meu, un mesager de dragoste-ți trimit” (Op. cit., pag. 9) și-o ține tot așa, cuminte, naiv, sincer și cu sufletul topit de dragoste!

Parcă ar semăna cu prima scrisoare de dragoste a unui tânăr elev de la Liceul de Artă către fata frumoasă, care cântă la pian, la serbarea de sfârșit de an școlar, de care este îndrăgostit, iar poetul Alexandru Ene se expune artistic și intim sufletește în ipostaze ale împlinirii visului erotic: „Ce vis frumos, iubito, am avut / În gând cu chipul tău aseară adormind, / Visam cum pletele-ți pe umeri curg / Ca un pârau de munte și roind” („*Ce vis frumos*”, pag. 11).

Un volum de versuri de lirică erotică, de la primii fiori ai dragostei, pură și nevinovată, până la accente sufletești cu consecințele dramatice ale unor dezacorduri ca în povestea nefericită a lui Othello sau ca în năvalnicul episod din Samson și Dalila, dar poetul de secol XXI rezolvă toate spectaculoasele conflicte sau consecințe amoroase din istoria erotică a civilizației prin cea mai pașnică, liniștitoare și caldă *declarație de iubire* adolescentină: „Tu pentru mine ești un înger / Ce-mi luminează calea ca o stea. / M-ai săgetat aproape ca un fulger / Și mi-ai răpit cu totul inima” („*Cânt pentru ziua ta*”, pag. 13), cu o detașare emoțională și o vibrație lirică spontană și de-o gingașă delicatețe sufletească.

(continuare în pag. 5)

De fapt, mai toate poeziile de dragoste din această carte sunt atât de concentrate tematic, pe un singur accent ideatic și pe aceeași ritmică: „Pe tine te iubesc mereu / Ești pentru mine ca o floare, / Ești ca o mângâiere de-alizeu, / Ești ca o mare sărbătoare” („Te iubesc”, pag. 15), încât registrul tonal și convingător se desfășoară pe acordurile năvalnice din celebrul „Bolero”, de Maurice Ravel.

Poetul și-a asumat, romantic și total, un fel de jurământ de credință pentru o dragoste fără margini, chiar cu riscul derapajului în exces sentimental: „De-aș putea, / te-aș iubi într-un bulgăre / de zăpadă, / te-aș iubi în incredibila zare / înmărmurită de irealul alb nedefinit” („De-aș putea...”, pag. 20), pentru a-și nuanța sursa provocatoare de emoții lirice într-o altă formulă prozodică, mai de ultimă generație, în afara catrenelor sale tradiționale.

Ca să alunece apoi într-un fel de naivă declarație de iubire, de un idealism suspect: „Acum ești mai frumoasă / Decât ai fost ieri... / Ești mult mai dragăstoașă / Și poți orice să-mi ceri” („Acum...”, pag. 22), pe care-l anulează, simțindu-se vinovat?!, printr-o și mai curată, cinstită și idilică... cerere în căsătorie: „De ziua ta, iubito, îți ofer / Garoafe, frezii și lalele, / Ți-aș dărui chiar luna de pe cer / Și universul presărat cu stele” („De ziua ta, iubito...”, pag. 24).

Și, ca să-și motiveze sau, mai precis, pentru ca să-și scuze toate inoportunele îngrijorări „pe muchie de cuțit” ale relației erotice de-o impardonabilă nevinovăție: „Aș dori un alt fel de a fi, / Mai simplu, dar pe care să-l poți ști, / Aș dori un alt orologiu al timpului meu, / Nu chiar de al lui sau al tău, / Dar să fie, cu totul, numai al meu” („Dorință”, pag. 28).

De fapt, din nou, poetul Alexandru Ene are și cea mai sinceră, naivă și omenească definiție a sentimentului de dragoste, intuit tot ca o criză sufletească, un traumatism spiritual, moral, un amestec derutant de inocență, de mirări și bucurii: „Fericirea e iubire / Și-i un act miraculos / Ce ades ne dă de știre / Despre tot ce e frumos. / ... / Fericirea e o taină / ce-n lume n-o întâlnim, / Că-i mereu cu-o nouă haină / Ce-ades s-o îmbrăcăm nu știm” („Mirajul fericirii”, pag. 36-37).

Există chiar o... obsesie a sentimentului de dragoste, pe care poetul Alexandru Ene o conjugă pe portativul unui sentimentalism total: „Eu iubesc, tu iubești, el iubește / Noi iubim. Voi de ce nu iubiți? / Acum toată lumea iubește, / Iubirea-i iubire prin însăși iubire”. („Iubire, iubind”, pag. 73), într-un amestec derutant de inocență, de mirări și de gânduri, împinse spre derizoriu erotic: „Fiecare iubește în altă parte / Ea iubește iubind / El iubește iubind, / Acesta-i motivul real” (pag. 74).

Un mic intermezzo tematic se petrece în universul gândurilor poetului: „De mii de ani se tot petrec / Fapte, gânduri și imagini / Ce se succed cu măiestrie de strateg / Împovărate de obiceiuri, întâmplări și datini” („Întâmplări târzii”, pag. 75), de parcă tot mirajul sentimental al dragostei s-ar fi risipit într-un reproș direcționat spre culpabilități egoist-masculine: „Oare știi cum se poate ucide un poet? / Vânătorul de iluzii așteaptă noi oferte / pentru trupul

acela frumos / ca o întâmplare, deloc hazlie / alergând cu mine în brațe / nemiștiind numărul de la poarta vieții... / mărturisire la ferestrele de zăpada / sufletului de ianuarie” („Suflet de ianuarie”, pag. 87-88).

Surprins de severitatea gândurilor sale, poetul își cere scuze elegante pentru impasul de moment și simte nevoia reconcilierii: „Doar tu ești în măsură / Să dai liber vorbirii, / Și fără vreo fisură / În freamătul iubirii / ... / De-aceea vreau să-mi scrii, / Să-mi dai răspuns prin muză, / Deși îl știu oricum / Și-l am ca pe o scuză” („Doar tu”, pag. 91-92).

Iar conflictul de moment, care părea ireconciliabil, se produce într-un „tratat de pace” sufletească și-o liniște de iubire eternă: „Să mergem, iubito, departe, / Să mergem pe vârfuri de munți, / Să mergem, să mergem, în noapte, / Să mergem încet și tăcuți” („Să mergem departe”, pag. 105), pentru că există un garant al sincerității comune: „Ca și tine și eu / În mijlocul iubirii, / Și-ți dau acest amănunt / Pe calea fericirii” („Ca și tine”, pag. 107).

O lirică erotică greu de stăpânit... în *allegro ma non troppo* sentimental, ca o poveste de iubire în versuri cuminiți, cu rimă tradițională, în maniera poezilor deschizători de drum de care aminteam, la care îl alătur pe domnul Alexandru Ene, poet de secol XXI, cu reverberații strămoșești și pe coarda sensibilă a unui Ciprian Porumbescu.

Emilia AMARIEI**Arena cu fluturi**

Strig în pustie
poate că voi dezlâna seceta, stârnind norii
ploi răzlețe să ude nisipurile muțeniei mele
rătăcit în propria minte
caut niște vânzători de zâmbete
să facă tumbe prin sufletul meu
ca printr-o arenă cu fluturi

În aula singurătății se așază niște raze
ele așteaptă apa vie a cunoștinței binelui și răului
profesorul nu-și mai împarte cuvintele
razele se ridică și pleacă
scaunele plâng în întuneric
liniștea ruginește pereții inimii
universitatea aceasta are un mare coeficient de risc

aici tăcerea nu mai transmite nimic
nu-i decât o nișă în miezul sufletului din care
ies păsări albastre cu aripile rupte
ele se așază pe brațele copacilor și tac
(mai bine decât un cântec de jale totuși)

satul e plin de arbori uscați și case părăsite
numai aburul cafelei mele mângâie aerul
un ultim om se încăpățânează să plece
un om și un câine întunecat întinși pe dunga zării
recroiesc orizontului mantia dimineții
pe care mai bate soarele din când în când

Nu țipați la mine, cuvintelor

nimeni nu trăiește pentru el însuși
totuși voi porumbeii mei voiajori prin poeme
v-ați așezat pe streășina minții
și-mi cereți răvașe pentru ziua de mâine

nu țipați la mine, cuvintelor
mă tot scobiți prin creier ca niște burghie
când e timpul tăcerii nu sfâșiați liniștea
vi se cuvine un repaos în cămașa de umbră
a damei de cupă

întoarceți roata cerului și modelați pentru oameni
răbdarea înțelepciunii lui Iov
faceți vase de cinste pentru împărăția lumii și
liniște... liniște să fie în ungherele minții
gândurile vinovate ale lumii să cadă
nu vedeți cât este de palidă moartea între două tăceri?

gândiți atât de tare încât vă aud din miezul însingurării
precum aud embrionii de grâu explodând sub țărână
iar pasărea... pasărea aceea care nu se vede
dar cântă în inima pădurii ca în inima mea
mă ascunde în propriul ei cântec

Două maluri

dacă nu plouă se va stârni plânsul
din inima de lavă a țărânei
se vor deschide gurile sufletelor
precum ale peștilor - pe uscat -
timpul se încovoiaie ca o virgulă
între două perne fără de rost
totuși le așez acolo seară de seară

o ființă invizibilă îmi
doarme alături
genunchii inimii tremură
într-o ultimă rugă
sufletul încearcă să coboare de pe cruce
două maluri se aruncă spre mijlocul apei
căutând îmbrățișarea

Criogeneză

Rătăcești de-a lungul timpului, iar moartea
vine năvalnic în urma ta.

De câte ori ți-ai reîntrupat pașii,
așezând sub ei mantii de catifea?

Vorbele tale însă și-au asumat doar sintaxa;
semantica nu mai este de actualitate.

Luminații lumii fac legi, dau verdicte...

În imperiul rațiunii nu-și au locul emoțiile.

Ne scuturăm de ele ca pe niște copaci, de
frunzele lor.

Era tehnologiei... În ea hibernează marmoreeni
ca niște stâlpi de aducere aminte, pe care stă
scris:

Cândva a existat iubirea. Era un fel de prosteală
ridicolă, o boală a lumii. Cine se îmbolnăvea,
zâmbea prea mult. Devenea dintr-o dată naiv, ca
un fluture care crede în veșnicie. Minteaa i-o lua
razna și devenea liber, prea liber. Primea o
putere stranie, un avânt teribil, expunându-se la
riscuri de neimaginat. Boala aceasta a fost
eradicată în secolul 21. Cine dorește să
experimenteze acele senzații, să se programeze
în laboratoarele noastre. Vă vom dezgheța
crionautul preferat. Acesta vă va ajuta să simțiți
pericolul iminent din alte milenii, în care era
omenirea bolnavă de dragoste. Atenție totuși!
Experimentarea emoției dăunează grav speciei
tehnou-mane!

Cine citește, să înțeleagă!!!

Gând abisal

Să nu mă risipesc printre ruine,
Încerc s-adun ce-a mai rămas întreg,
Dar parcă lucrurile dau în mine
Și nu mă lasă viața să mi-o dreg.

Din dreapta și din stânga mă izbește
O tulburare, ca un vânt ostil,
Din față și din spate mă pândește
Destinul omenirii mercantil

Și cum singurătatea mi-e stăpână,
Sunt permanent cuvântului vasal.
Plătesc înverșunarea mea păgână,
Calamitându-mi gândul abisal.

Nu știu ce sunt, căci n-am primit de știre,
Orbecăiesc prin lume fără sens,
Cătând fărămitura de iubire
Fără de care viața-i un nonsens.

Ionel NECULA

Rodica Soreanu

Îi cunosc zbaterele literare de ani buni, de decenii și de multe ori mă încercă un sentiment de consternare. Cum se poate să cochetezi cu actul creației literare atâta vreme și ușile consacării să rămână închise? Cred, urmărind ultimile sale isprăvi literare, că s-a făcut de o recunoaștere oficială.

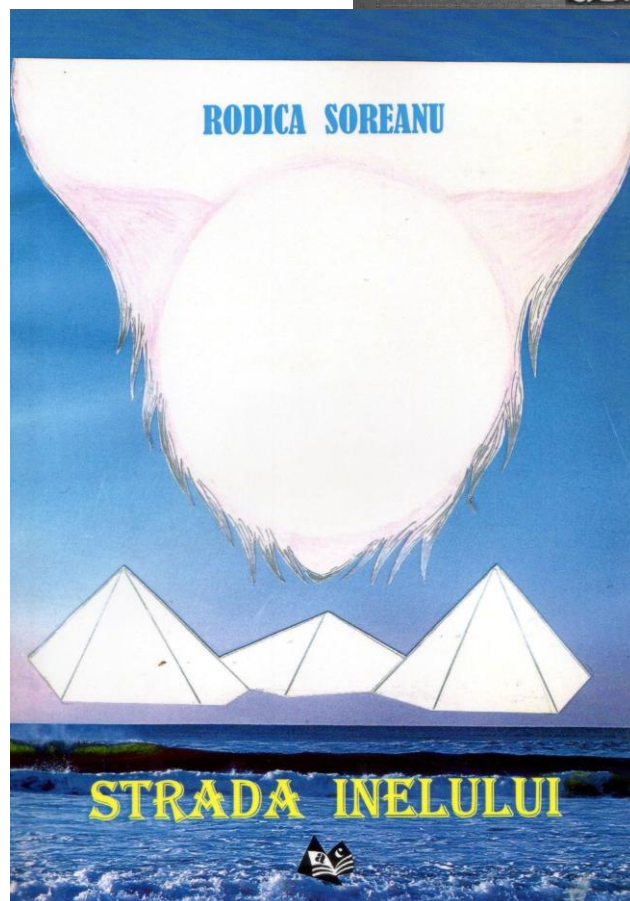
Știu că scrie poezie și proză cu aceleași abilități îndelung verificate și că circulă prin cele două genuri literare ca printr-un sistem de vase comunicante, iar volumul recent **Strada inelului** (Editura Armonii culturale, Adjud, 2014) chiar merită o atenție mai aplicată. În primul rând pentru că autoarea a înțeles un lucru esențial; că actul creației literare reclamă imaginație, fantezie, fabulație, ficțiune, implică o sincopă, o fisură în omogenitatea monolitică a realului, care să permită evadarea din el. Că realul pentru a deveni subiect literar trebuie depășit, transgresat, sau, mă rog, transfigurat pentru a-și găsi un loc printre temerarii cuvântului scris.

Dar exact aici apare problema; unde se poate evada din real? Mai există o altă lume de rezervă, în afară de cea dată, în prelungire, sau în pandant cu ea în care să evadăm? Prima tentație de răspuns este unul negativ. Suntem ispitiți să răspundem că lumea în care trăim este unică, - bună și rea, angelică și diabolică, frumoasă și dizgrațioasă, iubită și urâtă în egală măsură. Că neexistând altă alternativă colaterală, nu ne rămâne decât să ne cuibărim cât mai confortabil în pântecul acesteia și s-o adaptăm cât mai consonant nevoilor noastre.

Eroare. Dacă judecăm lucrurile din aproape în aproape vedem că în afara lumii ce ni s-a dat, vorba Eminescu, mai există Divinul, mai există epistemologia posibilului, există absurdul (non-sensul), există propriile noastre subterane subiective și tot atâtea toposuri pe care ni le construim singuri, prin abilitățile ficționale și fanteziste de care dispunem. De vreme ce-am fost izgoniți din Paradis, nu ne mai putem întoarce în el; Poarta este bine zăvorâtă și în spatele ei face de strajă un arhanghel cu sabie de foc, dar putem să-l reconstruim în condiții terestre să dăm acestei lumi înfățișare de Paradis.

Am făcut această introducere mai generoasă tocmai pentru că ar putea reprezenta cheia unei abordări narrative. O dispunere epică descriptivă, care dă seama de real, așa cum este, în spațiu și timp, din care lipsește funcția constructivă și fantezistă a autorului, este un proces-verbal despre ceea ce este, despre lumea din interiorul *cerului strâmt*, interesantă, desigur, dar puțin convingătoare ca literatură.

Există, într-adevăr, o problemă pe care orice prozator

trebuie să și-o pună în prealabilul travaliului narativ; în ce raport se află realul cu imaginarul, lumea reală cu cea pe care o plăsmuim? Nu-s prea multe variante de răspuns. Poate fi un raport de excludere, de substituție, sau de îngăduință și de complinire reciprocă. După felul cum își găsește rezolvarea acest raport, și după ponderea celor două componente ale binomului real-imaginar în portativul epic, putem încadra textul într-o anumită direcție literară, îl putem evalua, și-i putem conferi măsura și valoarea literară potrivită.

Acest aspect pare să-l fi înțeles bine Rodica Soreanu și subliniez apăsând acest aspect de progres real în proza mai nouă a autoarei. A înțeles că în afara fabulației, a ficțiunii o dispunere epică, oricare, rămâne îndoielnică și neconvingătoare. Că descriptivul, oricât de ademenitor s-ar realiza, nu este suficient și nu constituie un indicator exclusiv de valoare. Or, toate cele 22 de schițe care compun cartea **Strada inelului** mustesc de imaginație, de fabulație, de fantezie, ceea ce confirmă cu asupra de măsură abilitățile sale narrative. Autoarea a căpătat ținută literară evidentă și, cum spuneam, cred că s-a făcut de o recunoaștere oficială.

Fundamental rămâne și la Rodica Soreanu binomul real-imaginar, raportul dintre realitate și fantezie, dozele folosite și distribuite în text, dar ne surprinde că privilegiază așa de copios imaginarul încât existența, datul în sine, aproape că este substituit complet de fabulație. Ar fi fost de dorit ca și acestui element binomic să-i fi dat mai multă extincție și să-i fi conferit o funcție declanșatoare a crizei care reclamă saltul în imaginar și evadarea într-o lume iluzorică. N-o spun, desigur, ca un reproș, dar fără această falie în real,

(continuare în pag. 8)

fabulația rămâne suspendată și nesuținută.

O felicităm pe autoare pentru acest progres evident în trudnicia sa literară și o propunem cititorilor, mulțipuțini cât au mai rămas, ca pe o lectură de sărbătoare.

Rătăcind într-o secundă

Nu-mi propusesem să revin și să scriu despre poezia Marietei Cristian. Am o anumită rezervă față de poezia reflexivă, derivată din fenomenologia rațiunii hegeliene și n-aș fi dorit să încurajez un lirism motivat exclusiv din rostogolirile rațiunii demiurgice, care se pune, se opune și se compune într-o ontologie devălmășită, ia pulsul frământărilor subiective și se întrupează în Cu-vânt.

Mi-a plăcut însă titlul. Timpul nu este un zeu oarecare, este chiar Cronos, este mai-marele zeilor, un tiran hămesit și necruțător ce-și devorează fiii cu o plăcere canibalică, iar în lipsa zeilor de raft secund, numai buni pentru masa de prânz se dedulcește cu destine omenești. Suntem niște efemeride, niște găze plâpânde și arogante - bune, ne-bune și tribune - la dispoziția acestui tiran nemilos și hulpav, și așteptăm cumiști și nevolnici să ne vină rândul la tocător.

Dar Timpul, spunea Kant, ca și Spațiul, sunt forme apriorice ale sensibilității omenești, deci forme motivaționale de a reactiva simțirea, intelectul și de a reabilita într-un fel, fenomenalitatea empiriei ca fundament al senzației. Este, desigur, un mijloc de a conferi legitimitate lirismului și nu se poate spune că n-a fost încercat deseori, în istoria versificației românești și universale.

Sigur, Cristian Marieta nu face metafizică și nu se interesează de epistemologia timpului aprioric, ci mai mult de reverberațiile lirice pe care le poate genera, în subiect și în destinul uman, această vremelnică rătăcire prin pliurile lui.. *Să simt cum timpul/ se zbate haotic în inima ta,/ să simt ecoul tăcerii/ ce-aleargă bezmetic / după același nestăvilît/ și ireversibil tic/tac (Să-mi scrii).*

Există în poezia Marietei Cristian o anumită oralitate, o dispoziție colocvială nereprimată, de parcă autoarea nu propune cititorului o lectură, ci un dialog și o invitație la taifas - sinceră și dezinhbată. Tentația mărturisirii reci și neprotocolare este așa de nestăvilîtă, că de multe ori prejudiciază emoția, fiorul sentimental, și afectul – trifermentul oricărei abordări lirice - și-o trage spre genul narativ, spre confesiv, spre platitudini și spre locul comun. Nu tot ce simte și gândește autoarea poate căpăta substanță și legitimitate poetică, și nu tot ce este important pentru autoare este important pentru toată lumea. *Am risipit o viață tot din mine/ Am aruncat cu ba-nii la jocul de noroc/ toate comorile/ cu care am intrat în lume/ pe care/ Dumnezeu/ le-a rânduît cu grijă/ în geamantanul de recrut.// Am sos din el,/ cu mare grabă,/ și-am aruncat cu nonșalanță/ în dreapta/ și în stânga/ și-am împărțit la cei săraci, uitând de mine/ neținând cont/ că nu e fermecat/ și e finit/ și-odată, nu prea târziu,/ se va goli...(...) Am dat frumoasă/ poezia/ ineditul/ tot ce am găsit prin buzunare,/ mânat/ probabil/ de satana. / Știm*

cu toții/ că fără limite/ orice ai face/ e păcat (Ofrande verbului a dăruî)

Așa stând lucrurile, nu ne mai miră că poeziile Marietei Cristian capătă dimensiuni kilometrice, ba chiar e de mirare că a găsit în cele din urmă, punctul pe tastatură. Câtă vreme ideea sau starea emoțională care constituie sau trebuie să constituie conținutul poeziei nu este clar și bine delimitat oricare din poeziile sale poate căpăta o prelungire infinită. După câte știu, poeta se află la a treia sau a patra carte de versuri și cred că s-a făcut de o revizuire a manierei de abordare a imaginarului liric. Are suficiente resurse și-ar fi păcat să rămână statornicită într-o modă care nu favorizează lirismul. Nu se poate face poezie împrumutând detașarea celui ce sparge semințe.

Adrian SECARĂ-HALILBEY

Un cronicar de carte brăilean față cu reacțiunea critică și istoria literară

Lucia Pătrașcu, *Dansul cărților*, Ed. PIM, Iași, 2018 și
Zăbava cetitului, Ed. LUCAS, Brăila, 2019

Scriitoare recunoscută în spațiul spiritual al Dunării de Jos, Lucia Pătrașcu s-a lansat în ultimii ani într-o nouă expediție intelectuală: descoperirea unor comori literare în cărțile confracților, încet-încet cronicile sale de carte câștigând în consistență, devenind indispensabile pentru o critică și o istorie a literaturii, nu numai a spațiului cultural în care activează, având străfulgerări care luminează, de pildă, până către Balzac, mai în vechime, sau Jean d'Ormesson mai către zilele noastre.

Atentă și la alți cronicari sau critici literari, scrie și despre cărțile Cezarinei Adamescu, Dimitrie Anghel, Emilian Marcu, Ion Trancău, Liviu Chiscop, unele cărți recenzate fiind monografii, altele fiind și istorii, mai mult sau mai puțin sentimentale, cum este „Brăila – orașul amintirilor”, de Ion C. Gociu...

Cele două cărți se adaugă celei din 2016, „Întâlnire cu o carte”, aflându-ne în fața unei trilogii ad hoc, unde primează „analiza de carte, nu de autor”, după cum se confesează Lucia Pătrașcu pe coperta IV a „Dansului...” De cele mai multe ori, cu modestie, autoarea susține că rândurile sale sunt doar „părerii de cititor”, dar textele au toate atributele pentru a putea fi considerate recenzii, comentarii, articole cât se poate de serioase și exhaustive, acoperind o zonă literară care deseori nu este a mainstream-ului.

Evident, sunt mulți brăileni și multe brăilence, dar practic sunt scriitori din întreaga țară, existând și din diasporă, precum Daniel Ioniță din Australia ori Daniela Gumann din Austria.

Atentă și la stilul autorilor, dar și la conținut, între estetica pură și componenta informațională, scrie cronică amicală, pozitivă (deși nu se sfiște să sublinieze: „dacă facem abstracție de toate stângăciile de exprimare și de erorile gramaticale prezente în această carte, caracteristică ce creează dubii critice”, despre alt scriitor și altă carte decât cele de mai jos), un exemplu de fragment fiind cel dinspre finalul cronicii la cartea lui Daniel Ioniță: „Deși poemele par grupate fracturat în trei părți, fiecare constituie o unitate de sine stătătoare, oricare dintre ele putând fi nucleul unui ciclu de o anumită factură poetică (tineretea cu iubirea dorită și împărtășită, maturitatea plină de foc în care intervin fapte de viață majore, viforoase, adevărate tornade și perioada înțelepciunii, a acceptării pentru integrarea în cea mai bună lume posibilă, lumea spirituală). Și totuși, reunirea lor într-un singur volum devine oglinda în care poetul își reîntâlnește toate aceste vârste, pe care le brodează într-un covor de

Lucia Pătrașcu

Dansul cărților

editura pim

viață, fermecat, plin de neprevăzut. (...) Daniel Ioniță, autorul acestor poeme din volumul bilingv „ContraDicție/ ContraDiction”, omul plecat în lume din teritoriul basmului românesc, cu zestrea bine agonisită și cu hotărârea de a întocmi frumuseți asemenea fătului din poveste, construiește de la Palatul poeziei în grai românesc punți de argint spre Literatura universală, pentru cunoaștere și frumoasă înțelegere a sufletului românesc.” („Zăbava...”, p.110-111)

Lucidă, atentă și la valorile universale, nu ridică „monumente”, dar schițează și portrete, oarecum în manieră călinesciană, precum este „a-cest” Vasile Mandric: „Un condeier harnic, făuritor de rime și vise împletite în broderia lor, care, ca un bun gospodar, începe a-și analiza cu acribie trecutul, a-l număra cu patimă, cu talent și, la urma urmei, cu aceeași iubire din prima clipă a întâlnirii sale cu poezia. Doar îi aparține tot! Și trecutul, și prezentul, și viitorul!” („Zăbava...”, p.128) Sau, în cazul stilului Violetei Ionescu: „Maniera elegantă prin care, într-un melanj de reportaj și literatură pură, cu un mare talent, scriitoarea brodează pe baza unei știri o adevărată întâmplare, este de-a dreptul cuceritoare și creionează adevărate portrete ale personajelor reale. Interesant este faptul că majoritatea povestirilor au un personaj feminin, care uneori nu apare în prim plan, dar în jurul căruia se construiește toată întâmplarea inspirată dintr-un miez de adevăr și garnisită cu informații prețioase despre orașul Galați și oamenii trăitori aici. (...) Într-o reușită transpunere literară autoarea se instalează confortabil în fotoliul din odaie și vizionează filmul unor vremuri trecute. Generoasă, îi invită și pe cititori în aceas-

(continuare în pag. 10)

(urmare din pag. 9)

tă lume aparent ireală, de poveste..." („Dansul...", p.125)

Când este vorba de o carte de poezie, Lucia Pătrașcu contribuie la scrierea „romanului poeziei", cum este „construcția" personajului... Emilian Marcu, care a primit recent un premiu din partea Academiei Romane, însă pentru proză, mai exact pentru romanul „Tărâmul inocenților", apărut în 2017, onorat cu Premiul „Ion Creangă" al Academiei Române. Iată „personajul": „Trăitor în vremurile noastre, cu obișnuințe noi, dobândite datorită unei stări sociale diferite, autorul volumului se încredințează pe sine că este același copil din casa părinților săi, trudituri cu sapa și, recunoscător, simte că a rămas tributari originilor sale autentice. La fel ca aceia care puneau sămânța sub braza generoasă pentru pâinea cea de toate zilele și el, poetul, seamănă în scrierile sale sămânță de gânduri bune ale căror roade să fie culese de către cei care vin..." („Dansul...", p.148)

La categoria portrete, se mai poate adăuga, precum în cazul poetului Gabriel Gherbăluță: „într-o viziune lirică specială, pornind de la eflorescența trăirilor proprii se implică cu nerv și pasiune în realitatea existențială." (p.97) Valentina Balaban, portretul cărții împletindu-se cu cel al autoarei: „ca și formă stilistică a scrierii versurilor, poeta nu este, de fapt, subjugată de regulile prozodiei tradiționale, decât atunci când o face intenționat. Alminteri, poeta zburdă prin versificație în felul său, folosind o punctuație proprie, rime jucăușe așezate la mijlocul unui vers, nu la sfârșitul lui, asocieri neașteptate de cuvinte care uneori croiesc o hlamidă metaforică, iar altele îmbracă

doar o nuanță ciudată, neașteptată. Însă tocmai în acest mod se lasă descoperită originalitatea poeziei sale, care tinde să se adauge unui anumit grup de scriituri semnate de unii autori de astăzi (vezi Florina Zaharia, Iulian Grigoriu, Andrei Velea)" (p.24).

În cazul prozatorului Ion C. Gociu: „Întregul volum de proză «Cireșe amare»... este o poveste fabuloasă în care obiceiurile strămoșești, superstițiile, blestemele se împletesc frumos cu descrierile spațiului, ale timpului și ale anotimpului. Încât, ca și cititor, ne întrebăm dacă au fost necesare toate acestea pentru a învăliu tema erotismului ce predomină aceste nuvele. Sau, dimpotrivă, înțeleșurile și subînțeleșurile erotice au fost create special de acest autor talentat, pentru a avea posibilitatea să plimbe imaginația cititorului prin locurile de basm al ținuturilor natale. Oricare ar fi fost intenția scriitorului, strategia folosită de scriitorul Ion C. Gociu a condus la o victorie: o carte frumoasă, bine scrisă și captivantă, pentru care scriitorul merită felicitări." (p.103-104)

Așadar, între „scrieri" și „scriituri", între proză și poezie, între cronică literară și critică, Lucia Pătrașcu, așa cum bine este stabilit prin unul dintre titluri, dansează cu scriitorii și cărțile lor, ca la un bal special, dar le și sugerează ce le lipsește la frac, melon, costum, machiaj, prin șoapte bine plasate, confirmând de cele mai multe ori că intuiția feminină este infailibilă, chiar și în cronică de carte mascată în critică de întâmpinare la balul mascat care este astăzi, deseori, lumea literară.

Pentru deplina informare a cititorului acestui articol, spre deplinul său folos de posibil cercetător, în afara scriitorilor menționați, mai sunt prezenți cu diverse cărți, unii cu mai multe, următorii: Liliana Albu, Sibiana Mirela Antoche, George Apostoiu, Mioara Bahna, Lică Barbu, Lazăr Bobi, Eduard Claudiu Brăileanu, Angela Burtea, Jenică Chiriac, Mihai Chirsanov, Mihail Ciobotea, Codruț Constantinescu, Sorin Cotlarciuc, Petre Crăciun, Georgeta Damian, Ion Dichiseanu, Viorel Dinescu, Mihai Dinu, Ștefan Doroftei Doimăneanu, Alexandru Ene, Vasile Fluturel, Doina Focșa, Paula Gurău, Alexandru Hanganu, Maria Ieva, Aurica Istrate, Ionel Jecu, Catrinel Lenga, Vergil Maței, Nicolae Mărunțelu, Henry Luque Munoz, Ioan Munteanu, Gh. Andrei Neagu, Georgeta Oană-Muscă, Alexandru Nacu, Constantin Oancă, Ștefania Oproescu, Vasile Ponea, Petre Rău, Rodica Rodean, George Smarandache, Mircea N. Stoian, Paul Stropol, Fănica Tănase, Maria Tirenescu, Valentin Tudor, Mariora Vișan.

Precum se observă, un adevărat mini dicționar de scriitori, condeieri mai mult sau mai puțin cunoscuți, străduințele doamnei Lucia Pătrașcu meritând omagiul acestora și al istoriei culturale. Cum bine sublinia Gheorghe Andrei Neagu într-un articol din regretata revistă „Oglinda literară": „Excelentă alcătuire a autoarei, care este conștientă că trebuie să lase în carnea timpului amprente spirituale ce i-au însoțit existența. (...) Înnobilează aerul cetății la vreme de bejanie, în căutarea unei lumi mai bune și prin pana autorilor recenzați."

Constantin STANCU**Poeme la licitație***Licitația*

Mi-am cumpărat un continent la licitație,
s-a vândut ieftin,
arsese totul pe el: pădurile, animalele, casele de lux,
panourile publicitare, oamenii de plastic...

Țipătul animalelor ce răsuna pe cerul de oțel,
chiar dacă nu va ploua mâine, sunetul se va înșuruba
în creierul oamenilor care au privit tragedia,
ca un tirbușon pentru șampania de Anul Nou.

Cei care s-au putut salva au ajuns pe plajă,
sufletele lor au fost duse cu o corabie în larg
și ea nu s-a mai întors.

La licitație am avut cele mai bune garanții,
așa am dobândit continentul meu de unică folosință,
actele de proprietate le-am scanat și le am în laptopul
care-și actualizează programele
într-o mie de ani de singurătată...

Știu că de sub resturile arse se va ivi un arbore
care va purta în ramurile sale sufletele animalelor arse
și un răsărit de primă calitate, mirosind a cenușă
și a carne arsă...

Sub ghilotină

Există seri în care cerșești înțelepciunea,
acolo, pe munte, se petrec evenimente presante
pentru cel care poate ajunge în vârful.

Îngerul este și el prezent cu toate scuturile de aur,
n-a avut bani să închirieze o garsonieră în oraș,
la fel ca orice emigrant înregistrat.

Când vrei să afli cui aparține un om, trebuie să-l pui
sub ghilotină, cineva va striga „Nu!”,
altcineva va striga „Da!”,
atunci afli răspunsul fără ca prietenii tăi
să meargă la vot
cu toate actele de identitate și cu toate analizele
medicale la zi.

Există seri în care cerșești înțelepciunea,
așa cum scribul își cerșește cafeaua;
așa cum un popor își cerșește aurul depozitat
în orașe care nu mai există...

Dezamăgit de Dumnezeu...

Sunt tot mai dezamăgit de Dumnezeu,
nu-mi mai trimite emailuri, notificări,
nu-mi mai bate la ușă, de fapt chiar dacă ar bate,
eu nu-L mai aud de zgomotul de fond al veacului,
nu-mi mai atrage atenția la promoții...

Mi-a explicat, într-o zi străină, că am o conștiință
care bate pas de defilare și-n afara creierului meu
bine construit de la naștere,
e veselă când scapă din colivia în care au fost
puși corbii de serviciu.

Nu mă bârșiți,
am primit o porție de timp miriapod fiecare,
scaunele pe care stăm în jurul mesei
sunt de firmă,
elegante și confortabile, execută masaje pe
muzică de Bach și
fiecare dintre noi așteaptă să primească șeptarii
și asul de cupă...

Conștiința s-a obișnuit cu acest joc de societate,
fiecare pune o bucată bine șlefuită
lângă altă bucată la fel de cizelată,
pentru a forma pământul acesta de neuroni.

Un AN NOU de rezervă

Începe un An Nou, de primă calitate, după modul
în care oamenii măsoară timpul și absențele.
Zâmbesc și întreb pe ce listă sunt
și cât acces am la oxitocină,
nu știu dacă sunt învăluit într-un palton alb sau
unul negru.

E frig în parcul public și aștept ca sticla cerului să
se crape sub lacrimile misionarilor, lacrimile lor
picură în cer și nu se mai întorc.

Pe marile bulevarde explodează petarde,
cât mai multe petarde,
semn că oamenii nu mai aud bine,
au nevoie de sunete tari,
de senzații tari, de umbre dense...
Animalele speriate caută un alt univers
în care să se refugieze, le văd fugind
și nu au cum
răzbate prin zidul gros de lumină prefabricată
de la noii bussinesmani ai vremii.

Anul începe să năpârlească din prima zi
și noi zâmbim fericiți privind spre un cer
acoperit de mătasea artificiiilor.

Paul-Andrei DRAGOȘ

Ordinea Cărților

Cei doi se îndreptară către catedră unde, cu mai puțin de 10 minute rămase înaintea începerii cursului, urmau să-și susțină duelul. Cezar scoase telefonul și-l lăsă pe catedră, apoi îi întinse mâna celuiilalt.

-Voicu, uite cum zic eu să facem: deschide reportofonul și dă telefonul aici. - Navian fu de acord și făcu așa cum i se sugerase, iar Cezar își puse degetele asupra ambelor ecrane, gata să înregistreze - Pregătit?... Dacă eu câștig, o să-mi plătești dublu banii pe care mi-i datorezi. Asta înseamnă 300.

-De acord! Dar, dacă nu, atunci o să-ți retragi acuzația asupra mea, admitând că nu sunt eu cel care te-a jefuit! Asta înseamnă 0 datorie și îmi păstrez poziția de organizator în FUN.

-Bine! - opri ambele reportofone.

-N! - Vanessa îi atrase atenția, iar el se întoarse - Ce crezi că faci?... Mă dezamăgești. Jocul ăsta nu aduce nimănui dreptate și nici nu rezolvă cazul.

-Nu fi proastă! Dreptatea este a celor care câștigă!

Vanessa făcu o față îmbufnată. Ceea ce băieții propuneau nu era jocul în care ea credea cu sfințenie, ci o travestire ieftină. Navian i se înfățișă din nou lui Cezar, ignorând protestele Vanesei, și primi înapoi telefonul. Scoase apoi un pachet de cărți de poker și-l plasă în centrul catedrei.

-Acum să stabilim regulile duelului nostru!

-Mă simt asfixiază să-l văd făcând asta. - Vanessa se plânse lui Martin în timp ce se rezema de perete - În plus, sunt filmați, uite! - arătă către camera video din colțul încăperii, sus.

-Tocmai pe asta mizează. - Martin - Cu înregistrarea video a jocului și cea audio în care cad de acord în privința rezultatului, poate scăpa de toate problemele în cazul în care câștigă.

-Nu pricep... Ce-o să spună directorul?

De îndată ce își termină propoziția, Vanessa fu lovită de amintirea cuvintelor acestuia, așa cum le spusese el în ziua precedentă. Iată ce fel de persoană conducea școala: "Dacă el acceptă că ești nevinovat, atunci la fel pot și eu." Vanessa oftă pe jumătate revoltată, pe jumătate dezamăgită. "Le monde n'est vraiment pas si grand, n'est-ce pas, N?... Și tu îi cunoști mecanismele și nu te temi să le folosești în folosul tău. Deci asta înseamnă că noi trebuie să îndreptăm lumea? Asta? Nu tu mi-ai reproșat ieri cât de mizerabilă e dreptatea lumii, iar acum zici că ea aparține celui care câștigă? La ce te gândești? Mi-ai dat mie cazul tău, iar eu te pot dovedi nevinovat. Atunci... ce sens au toate astea?"

-Uite cum facem, Voicu: Cărțile de aceeași culoare se bat unele pe altele în funcție de număr, iar culorile vor avea și ele un cerc vicios al lor: pica bate cupa, cupa bate trefla, trefla bate caroul și caroul bate pica. Fie ca cel mai norocos să câștige!

-Noroc? - râse înfundat, batjocorindu-l - Scuze, dar eu nu am asemenea credințe primitive. Dacă vrei să te bazezi pe ceva, bazează-te pe propria ta inteligență!... Acum, hai să continuăm cu regulile: Să zicem că tu tragi 4 cărți din pachetul amestecat. Eu voi lua o carte din restul pachetului, iar cartea mea va trebui să le bată pe toate 4 ale tale ca să câștig! Dacă vreuna dintre cele pe care "norocul" ți le-a oferit ție o poate bate pe a mea, atunci câștigi tu!

-Sună ambițios, dar am o idee ca s-o facem și mai interesant! Înainte să trag, eu voi lua cartea de pe vârful pachetului și o voi lăsa cu fața în jos pe masă. Dacă nu ți-e frică de așa-zisul meu noroc, atunci n-o să-ți fie frică să-ți asumi și riscul ăsta!

-Oh-oh-oh-oh-oh! - un rânjel se contură pe fața lui - Nu-mi este frică de zeii norocului!

Colegii se adunară ca muștele la zahăr, lucru pe care Martin îl mai văzuse și pe care-l descria drept "prostimea adunată să-și piardă banii la spectacol". Vanessa însă nu anticipa cu aceleași sentimente ceea ce urma să se petreacă, jocul pervertit pe care Navian îl folosea pentru a-și satisface o nevoie primară. Chiar și așa, fetei nu-i rămânea nimic de făcut decât să analizeze jocul din afară.

-Regulile nu-l avantajează! - Vanessa - Chiar dacă poate alege orice carte din cele 44 care vor rămâne în pachet, va trebui să le bată pe toate ale lui ca să...

Dar se opri brusc, reflectând asupra formatării jocului și înțelegând imediat strategia lui. Dueliștii tocmai amestecaseră pachetul care acum stătea în mijlocul mesei pentru ca jocul să poată începe. Cezar decartă prima carte, apoi o trase pe următoarea și o răsuci între două degete, dezvăluind-o înaintea tuturor. Era un nouă de treflă.

-Vedeți problema: - Martin se adresă Vanesei și lui Sebastian suficient de încet ca să nu fie auziți - Cum orice clasă o bate doar pe următoarea și cărțile din aceeași clasă se compară în funcție de număr, Nave ar pierde automat dacă Cez ar trage o carte de pică. Nu există niciun fel în care el să aleagă la final o carte care să bată și pica și trefla fiindcă sunt diametral opuse.

-Atunci e improbabil să câștige. - Sebastian - Literalmente, are nevoie ca Cez să tragă numai semne din două clase vecine. Cred că nu și-a dat seama de asta când a făcut regulile.

Martin îi dădea dreptate lui Sebastian, dar îl cunoștea suficient pe amicul său ca să știe că nu pierdea din vedere amănunțele și, mai presus de toate, că îi plăcea să se pună singur în dezavantaj și apoi să facă o întoarcere spectaculoasă. Vanessa simțise și ea asta de la început. Navian crease un mediu în care norocul în care el nu crede să se manifeste precum un zeu în universul jocului. Acum înțelegea scopul lui. Ritualul acela era o declarație prin care Navian îl provoca pe Dumnezeu și pretindea că avea să-L învingă.

Jocul avansă și încă o carte fu decartată, iar următoarea ajunsese în mâinile lui Cezar, gata să se arate. Din acel moment, toate cărțile care urmau să vină, alături de cele distruse la începutul fiecărei ture, defineau în ce parte aveau să se încline talerele

(continuare în pag. 13)

puterii. Cea de-a doua carte se arată a fi regele de treflă, confirmând spectatorilor că poziția lui Navian era încă bună. Avea să se teamă doar de Asul de caro sau orice carte de pică.

Miza jocului nu era doar cea a banilor, ci una a imaginii, ba chiar a puterii pe care cel victorios o putea manifesta prin avansul în ochii celorlalți. Cu toate acestea, jocul era doar o formalitate, căci, dinainte chiar de începerea lui, drumul corzilor îi definise deja rezultatul. Așa cum vedea Navian lucrurile, balivernele oamenilor despre noroc erau doar o confirmare a fugii lor de responsabilitate, a ignorării deliberate față de circumstanțele controlate ce determinau orice eveniment ulterior. Iar Navian intenționa să dezvăluie mecanismele aceluia fenomen.

-Haide, Cez, continuă! - Navian se arată foarte încrezător - *Credeam că vrei să punem capăt conflictului. Sau ești gata să admiți că zeii norocului tău nu sunt decât iluzii? Recunoaște, ești prea comod! Atât de comod încât nu ai avut nevoie niciodată să te aperi singur, să joci după regulile altora! Ești doar un copil răsfățat și dependent de banii și influența părinților! Ai rangul IV mulțumită lor. Te-ai născut cu tot ceea ce ai, dar nu ai făcut niciodată nimic cu mâinile tale!*

-Voicu!! - Cezar explodează - *Nu știi despre ce vorbești!! Nu mă cunoști câtuși de puțin!! Tu, un hoț laș și gelos pe atenția pe care alții o primesc în locul tău... Care-i ideea de fapt? Mereu te dai victimă, îți place când lumea te crede personajul bun, dar apoi îți dai arama pe față! Știm amândoi că tu ești antagonistul aici, tu manipulezi totul și vrei s-o arăți la final!*

-Huh? Zici că eu te-am manipulat să joci cu mine?

-Ascultă! Pe mine nu mă faci cum vrei! - Navian fu gata să izbucnească în râs - *Am acceptat să joc pentru că știu că am dreptate și că tu meriți tot răul pe care urmează să-l primești.*

-Uneori... pff... Mă gândesc că tu vrei intenționat să joci după cum îți cânt...

Cezar mârâi și hotărî să înceteze discuția inutilă. Colegii de față deja şușoteau între ei și se bucurau de scandalul pe care-l vizionau. Cezar dădu următoarea carte la o parte și o apucă pe cea care era imediat dedesubt, ridicând-o și izbind-o puternic de masă, încât sări ca și cum ar fi fost un obiect greoi căzut pe o trambulină. De îndată ce mâna lui se ridică de pe carte, toată lumea putu să o vadă: Regele de pică! DE PICĂ! Martin și Sebastian căscură mari ochii și, în acel moment, orice speranță în victoria lui Navian se evaporă.

-Voicu... - Cezar era extaziat și abia se mai putea abține - **AI PIERDUT!**

În sală se făcu tăcere. Fețele tuturor erau deja căzute. Totul se întâmplase atât de repede. Navian își ținea capul aplecat. Părul i se revărsa peste chip, astfel încât nimeni nu-și putea da seama ce era cu el. Se aplecă peste masă și se sprijini cu mâinile de ea. Făcea un sunet ciudat. S-ar fi crezut că plângea. Își ridică încet privirea și lăsă rânetul să i se descifreze pe față. Sunetele pe care le scotea erau de fapt începutul de râset. Râdea tot mai cu poftă, parcă bătându-și joc de Cezar.

-Mha-ha... Ha-ha-ha-ha-ha! Nimeni n-a pierdut nimic! Continuă! Mai ai o tură de jucat!

-Huh? Să continui? - Cezar era confuz. Nu era clar dacă celălalt blufa sau dacă mai putea răsturna situația cumva. - *Ești dus! N-ai cum să mă mai bați! Nu știu cine*

te poate lua în serios!

-Ceeeee... - îl chemă ca pe un copil mic și prost, iar asta îl enervă la nebunie - *Tu chiar crezi că aș lăsa un astfel de inconvenient să-mi strice distracția? Parcă nu m-ai cunoaște! Nu știi că diavolul se ascunde în detalii? Iar tu nu ai fost tare atent la detalii... Joacă-ți și ultima tură!*

Cezar nu înțelegea. Și nici ceilalți. Martin începu să bănuiască ceva, iar asta îl făcea să vrea să rădă și el de ignoranța celorlalți. Vanessa știa deja cum proceda Navian. La urma urmei, ea îl învățase cum să manipuleze regulile în favoarea lui, odată, de mult. Cezar avea dubii, dar nu vedea nicio altă posibilitate decât să răstoarne și ultima carte și să-l confrunte direct pe adversarul său. Decartă a patra oară și trase pentru ultima dată.

-Pff... - se uită numai el la carte și răsuflă - *Șapte de pică... Hai, minunează-mă! Spune-mi că poți să câștigi!* - Navian tăcu pentru o vreme și nu oferă nicio expresie facială.

-Nu pot să câștig. - Cezar era în același timp furios și dezamăgit. Provocarea pe care o așteptase se dovedise a fi fost doar o glumă. Navian chicoti viclan și continuă pe un ton superior. - *Dar asta nu e o problemă. Intenția mea nu a fost niciodată să câștig!*

-Ce?!... Despre ce naiba vorbești?! - Cezar lovi masa cu pumnul, pierzându-și răbdarea - *Mă iei cumva la mișto, Voicu?*

-Cez, faci o confuzie; o bătălie pierdută și una care nu a putut fi câștigată sunt două lucruri cât se poate de diferite. - Își întoarce gâtul încât să-i vadă pe Martin și pe Vanessa. *"Ha!... și-au dat seama!"* Le zâmbi și reveni spre Cezar, luând pachetul cu 44 de cărți rămase. Căută prin el și își dădu seama imediat de unele dintre cărțile decartate de Cezar. - *O să-ți complimentez insistența și așa-zisul noroc. În acel teanc ai reușit să scoți 3 dintre cei 4 Ași... înafară de unul dintre cei 2 de care aveam eu nevoie. Poftim! A cincea carte!* - aruncă Asul de pică între cărțile lui Cezar.

-Și? Unde vrei să ajungi? Poți bate două dintre cărțile mele, dar nu pe toate, ceea ce înseamnă că nu poți câștiga. Știam asta deja...

-Da, dar ceea ce nu știai este că... - rânji - ... *niciuna dintre cărțile tale nu o poate bate pe a mea, iar asta era condiția ta de victorie, nu-i așa?*

Chiar atunci, Cezar se trezi la realitate. *"Dacă vreuna dintre cele pe care "norocul" ți le-a oferit ție o poate bate pe a mea, atunci câștigi tu!"* Toți cei de față erau la fel de bulversați ca el, însă acesta era adevărul ascuns pe care fiecare dintre cei prezenți, cu excepția Vanesei și pe urmă a lui Martin, eșuase să-l observe. Niciunul nu-și îndeplinise condiția, fapt ce pune un greu semn de întrebare asupra rezultatului jocului. Navian începu să bată cu degetele în masă.

-Cum eu eram cel în dezavantaj, ai fost atât de ocupat gândindu-te cum să faci ca eu să nu câștig, încât ai uitat să te asiguri ca tu îți îndeplinești condiția de victorie. Știi ce înseamnă asta?

-Înseamnă că... e egalitate? - șopti pentru sine.

-Poți să spui asta din nou? Și puțin mai convingător, doar e vorba de rezultatul oficial al duelului

(continuare în pag. 20)

Alexandru-Eusebiu CIOBANU

Discernământ

Lasă-mă sa mușc cu discernământ mărul
ce seacă departe de "Tine,, și pier
uită cum îmi pierd noaptea
număr încet să nu mă auzi
cum vând rugăciunile nimănui
dispari ești o molimă
urât , urât din partea mea
nu știi că urechea mă doare când dorm
încep să nu mai văd
pleacă Doamne și lasă-mă singur în întuneric
îmi tratez singur dracii cu vitamina C

Erezie

De ce Doamne îmi bați în geam cu pumnii
când "Tu,, nu mă cunoști
sunt și alte geamuri sparte pe care se târăsc omizi
gata să fie jertfite
pentru încolțirea grânelor
cât încă nu au prins aripi
ce te uiți numai la mine beat
îmi batjocorești cu fiecare privire
fiecare unghie cu mizerie
pregătită să devină gheară de pradă
pentru îngerii care vor veni la mine în casă

Cutremur

vibrează pământul
o femeie se mișcă voluptos
pe plăcile tectonice
excitând scara Richter
copiii din cerneală
mor atingând în cădere solul
clădirile tremură albindu-se
copacii se apleacă la pământ plângând
în cimitir crucile se îmbrățișează
o ploaie de sânge dogorește sistemul
nervos al solului
după cele 35 de secunde
revine o liniște ca de mormânt
Andrei începe să se spele pe dinți

Pisica neagră

o poți privi după geam
cum roade ploaia din ochi
cum roade din ochi aburii cafelei /perlele
negre
cum umblă în jurul zidurilor turbate
zgârie cu dinții cărămida
labele ei negre umblă în diavolul de
chihlimbar
uite nici el nu mai rabdă nebunia
pleacă din drumul pisicii negre
afară e tot mai rece

Copiii aceia urlă
trezind morții
din buze, duhnesc
plângând a zombi
măinile verzui tremură
atingând obrații de plastic
dinții plâng încercând să contempleze
suferința
dintr-un trup de țărână
ce vomită oasele plângerii-morților
doar brațele dor...
„totul din jur e o criză de epilepsie”
sânii de piatră devin o povară
pentru pruncii ce se alăptează
cu seva din siliconele mamei
Copiii din mine plâng în continuare
eu tot nu-mi găsesc liniștea
lumina s-a stins
- mai încet
mă chinui să îi mai nasc
dar unde e femeia

Ei umblă pitiți prin magazin
doresc toată fericirea de după dulapuri
în spatele peretelui
umbrele se învelesc, excitate
după perdea nicotina din oase
atinge pervers urechea lipită de geam
e atâta durere, atâta curgere, atâta secetă
în acest Nil ce siruie dureri de coaste
plăceri țesute cu acul în sânge
năravuri iscodite de acasă
nu mai înțelegi cum soarele luminează
în magazinul de piatră

Adrian Dinu RACHIERU

MIHAI MERTICARU - UN SONETIST INFATIGABIL

Cu un debut întârziat, solid însă, lipsit de stângăcii, văzut de Lucian Strochi doar ca un „accident autobiografic” (*Vânătoare princiară*, 1992), fiind, în cele 20 de cărți care au urmat, ba sentimental, reflexiv-sarcastic, moralist bonom ori satiric (vezi, de pildă, „țara lui Dănilă Prepeleac”), Mihai Merticaru face figura unui neoclasic, bolnav de calofilie, instrunând, hiperproductiv, coarda sentimentală. Furând, zice, „o scânteie/ din țările celeste” (v. *Spovedanie*), el consideră scrisul un „templu sfânt” iar iubirea, procurându-i mirabile trăiri, un miracol al vieții. Ca poet romantic, așadar, sub pecete nostalgică, dincolo de infuzia erotică, el pare, restrictiv judecând, un caligraf vetust; dar poate reînvia un simbol ancestral (v. *Imperiul lupului*, 2006), poate frecventa peisagistica hibernală (v. *Împărăția frigului*, 2009) sau simbolistica focului, pendulând între logos și eros; sau poate, imbarcat curajos pe *Arca lui Petrarca* (2008), să-și facă intrarea în familia selectă a sonetiștilor, vădind rigoare, armonie, claritate. Oferind, astfel, „o probă de profesionalism”, cum notifica, îndreptățit, Emil Nicolae. De altminteri, în *VIS ȘI ABIS* (Editura Mușatinia, 2018), cel mai recent volum de sonete din cele șase publicate, poetul-pedagog, pregătind sfântos cititorul neavizat, semnează în deschidere un scurt instructaj cu iz didacticist, avertizând asupra regulilor draconice pe care le pretinde „sonetul perfect”; iar în final (v. *Sonet-testament*) ne asigură că atunci când va pași „într-o lume nouă” (călător galactic devenind) ne va lăsa întreaga zestre (de sonete, evident). Împătimitul sonetist se exersează slalomând printre „furci caudine” și ne invită, cu exaltări controlate și lecturi metabolizate, să ne bucurăm de acest „fluviu de candoare”, revărsat cu delicatețe și ferveare, purtând ecouri culturale.

Părelnic ieșit din uz, bătrânul sonet este, neîndoielnic, o formă artistică „restrictivă”. El, ca poezie canonică, pretinde un constructivism rigid, chit că unii sonetiști de azi „joacă liber”, evadând din sonet, cum constată C.D. Zeletin. Iar sonetul, descriind, de regulă, în viziune retro, infernul pătimirii, afișând o poză trubadurescă sau folosind un ton galanton-madrigalesc cere nu doar disciplină scriptică, ci și morală. Observația din urmă, aparținând lui Gheorghe Grigurcu, trimite - inevitabil - la cazul Eminescu, „copilul nefericitei secte”, un „artizan perfect”, a cărui austeritate inhibantă, publicând „cu inima îndoită”, cum ne încredința Slavici, i-a sărăcit, sub teroarea desăvârșirii, opera.

Să ne întoarcem însă la Mihai Merticaru. Sonetele sale cuceresc prin profunzimea lor, prin sinceritatea mărturisirii unui zbuțiu lăuntric, a unor stări emoționale transmise într-o formă poetică ce surprinde prin ingeniozitate, precizie și prospețime a imaginilor, printr-un

simț rar al cuvântului și o mare disponibilitate prozodică. Poezia sa mustește de lirism genuin, plin de naturalețe și spontaneitate. Năzuința spre puritate reprezintă tendința fundamentală a acestui volum. Lirismul său este nutrit din amestecul de impresii și senzații, din sublimarea expresiei în delicate volute metaforice pline de sugestii, din reflecții asupra trecerii timpului.

Sonetul unei pasiuni este edificator în această privință, reprezentând o adevărată ars poetica: „Te-am îndrăgît de tânăr, POEZIE,/ Ca pe un zvon de imprimă-vărare”, pentru ca, în final, – drept răsplată –, după „nopti aprinse”, poetul să fie răstignit „pe-o cruce de cuvinte”. Bineînțeles, nu putea lipsi *Sonetul muzei*: „Sub cerul înalt al vămilor din gând,/ Zeiță, vino tu și mă inspiră,/ Mai acordează-mi coardele de liră/ Și-am să-ți scriu și eu o odă în curând!” În consecință, poetul „îmbracă lumea-n cuvinte”, înflăcărează Universul și dezlănțuie „un ocean de patimi sub ceruri senine” (v. *Alt sonet al poetului*). Totuși, asaltat de nedumeriri, se va întreba: „Când vieți-i dedic odă idolatră,/ Amurgul tenebros de ce mă latră?” Va fi invocat urgisitul Ovidiu, cel care „a nemurit, prin cântece, femeia”, va fi cântat, în 14 sonete, „vicleanul Paris”, orașul luminilor chemând magnetic artiști din toată lumea, veniți „faimă să prade”. Deși, ne amintim, alții văd în orașul-muzeu, depănând istorii colorate, un pol al rataților. Poetul, „sorindu-se” în splendorile pariziene, plutește în „metafizic azur”; ispitele orașului în sărbătoare întrețin o „vrajă funambulescă” și o necurmată visătorie, deși „parizimea” (!) e mereu trează. Contrapunctic, va produce un *Sonet bacovian* pentru a contempla „în viața de apoi” caruselul tristeților postume. Peste toate, însă, încărcătura erotică a mesajului dă o replică „timpului tiran”, precum în *Sonetul unei riposte*, călăuzindu-l „spre un fast liman”. *Sonetul unui dar* este o recunoaștere a acestui „dar al sorții”, motiv de a-l reproduce în întregime aici: „Pajiști de vis sunt dorurile tale,/ Zâmbetu-ți înmugurește-o livadă,/Privirea-ți, imprevizibilă tornadă,/ Buzele, dulceață de petale// De trandafir ivit într-o monadă/ Dintr-o nebănuită, celestă vale/ Cu forme și priveliști ireale/ Cum, nimănui, nu i-a fost dat să vadă// Te-ascunzi discretă într-o melodie,/ Precum într-o armură diafană,/ Călăuzită de entelehie// Să-mi fii iubită ingenuă mie./ Chip înmiresmat fără de prihană,/ Dar al sorții, dumnezeiască mană.”

Cu ființa în destrămare (ca și „urzeala din iluzii”), poetul ne anunță drama care îl (ne) paște: coboară în neant vraja tinereții risipitoare, devorată de nesățioasa clipă („o fantomatică cimilitură”, pierdută definitiv), se anunță vremuri neguroase și băntuie „glăsuirii de vântoase”. Să observăm că, pe alocuri, răbufnește instinctul civic. *Sonetul anxietății* transcrie, de pildă, tristețea care îl încearcă când „în clocot dau nori negri peste țară”. În *Sonetul decăderii* constată că azi, la noi, „trisorii și jongleurii sunt mari stăpâni”. Compensativ, retrăiește feeria copilăriei, „cu-n braț de soare și culori”; dar și șocul revederii satului natal, acolo unde „ruina și pustiirea se-ngână”. În fine, trecând fugar în revistă această mixtură motivică, să amintim și de *Sonetul muzei ambițioase*, tot mai locvace și provocatoare, ajutându-l pe poet să-ncalece Pegasul, urcând „culmi spre glorie”. Știind prea bine că „slava e iluzorie”,

(continuare în pag. 24)

Constanța ABĂLAȘEI-DONOSĂ**GHEORGHE N. NAUM și opera sa**

Cu 27 de ani în urmă, mai precis în iunie 1993, am fost prezentă la Muzeul Brăilei, Secția de Artă, unde era organizată o expoziție de artă, Retrospectiva Gheorghe N. Naum, trăitor în Brăila între anii 1907-1968. Până să plece la ceruri, l-am văzut de două ori, însă cu greutate mi-l aduc aminte. Despre el, mi-au vorbit cei care l-au cunoscut bine; Ion Gâță, Vespasian Lungu, și Ioana Manolescu, fiica unui alt artist plastic al Brăilei, Sorin Manolescu, care era prieten cu acesta organizând multe lucruri împreună.

Gheorghe N. Naum s-a născut în aprilie 1907 în Brăila. După terminarea școlii primare și Liceul Nicolae Bălcescu, face Academia de Arte Frumoase din București, unde îl are ca profesor pe artistul Camil Ressu, Gabriel Popescu și Artachino. În anul 1930 face călătorii de studii în Bulgaria. Împreună cu Sorin Manolescu și Mihail Gavri-lov, înființează Grupul "Dunărea de Jos", patronat de Ion Theodorescu-Sion, brăilean din lanca, membru fondator al Grupului graphic din București. Gh. N. Naum a fost inițiator și profesor la Școala Populară de Artă din Brăila și membru fondator al U.A.P. din Brăila. Expozițiile sale personale au fost în anii: 1929, 1934, 1936, 1938, 1954, 1957, 1958. Expoziții retrospective a avut la Brăila în anii 1957 și 1968 și la Galați în anul 1957. Participă la multe saloane oficiale de artă românească organizate la Sofia, China, Moscova, Leningrad, Riga, Helsinki, Praga, Bratislava, Damasc, Vienna, Geneva, Lugano, Lubliana.

La expoziția din iunie 1993, expoziția retrospectivă, în ea a fost expusă sub formă a două părți distincte: pictură și monotip (făcut după un singur model) și alte tehnici în care au dominat în mod accentuat alb/negru, gravură, desen, tehnici speciale dar și acuarelă. Critica anului 1938, contemporană lui Gheorghe N. Naum, ni-l recomandă pe acesta în mod egal ca pictor și gravor. În pictură, el simte nuanțele și valorile în peisaje. Ca gravor, Naum este mai mult decât jumătate din ceea ce-i trebuie să devină interesant. Apogeul artei sale este atins de după anii 1950 când tentația experimentelor și înnoirilor tehnice atât în pictură cât și în grafică este marcată de anumite motive (peisajul citatin, de port brăilean, Dunărea și bălțile ei) și interpretarea pentru altele cum ar fi peisajul industrial dar și compoziția cu teme impuse. Picturile sale din perioada 1928-1932, apare sub influența școlii și al profesorilor săi sub spiritul echilibrului și severitatea impusă de Camil Ressu. În pictura acestor ani se vede o oarecare rezervă și o reținere deoarece motivul nu este bine asimilat. Culoarea folosită pe pânză este destul de păstoasă și depusă în tușe evidente și uneori precipitate. Motivul lui favorit este peisajul brăilean, dar și acesta suferă o mare aglomerare deoarece ochiul artistului nu selectează destul pentru arta pe care o face.

Pictorul capătă personalitate după anul 1932, când începe să dobândească calități pe care le va cultiva foarte mult în anii ce vor urma. Gheorghe N. Naum este un bun desenator. Desenează cu culoarea corect și clar. Toate i s-au imprimat în minte de la lecțiile luate de la Camil Ressu pe când acesta era profesor, și așa îi va

rămâne întreaga viață. Între anii 1932-1934, pictura lui Gh. N. Naum capătă valențe noi: își înnoiește culoarea și tratarea ei o face cu insistență. În cele mai bune picturi ale sale el folosește culoarea subțire lăsând să fie vizibilă textura suportului, tușe scurte fără orientare clară ori tușe păstoase lungi. În anul 1935 Gh.N. Naum excelează în pictura sa printr-o serie de com-poziții cu nuduri. Acestea sunt realizate într-o manieră încât nu se va mai întoarce la realizarea ei. Anul 1936 este anul în care el intră într-o perioadă de lucru asu-pra culorii. Între anii 1936-1938 Gh.N.Naum, excelează în folosirea griurilor colorate pe care le pune în pictura sa. Aceleași griuri le folosește și pentru naturile statice. Singurul cu care se face apropiere prin ceea ce apictat Gh. N. Naum în această perioadă este Theodor Pallady. Începe să fie atras de materialitatea lucrurilor, de substanța lor evi-dentă. Se stăduiește foarte mult să facă lucrurile sesi-zabile. În perioada războiului cât și în anul următor, Naum, lucrează foar-te puțin. Anul 1947 pare să fie ultimul an de calm în sufletul artistului. Autoportretul din anul 1947, este o lucrare de ținută clasică c are ni-l arată matur, aproape de vârsta maturității; sever, energic... însă aici în acest tablou se vede și o umbră de mare tristețe, unde se pare că artistul își prevestește răul. Deceniul anilor 50 dar și următorul, până la moartea sa, au dus la mari schimbări ceea ce i-a fost tare greu să se adapteze cu toate: au fost lucruri cu care el nu s-a adaptat niciodată.

Gheorghe N. Naum – Autoportret

În perioada anilor 1960-1965, Gh. N. Naum a elaborat tehnici noi în pictura sa, dar cel mai bine stă alături de pictorii dintre cele două războaie mondiale. Îl admira mult pe Theodorescu-Sion cu care a făcut câteva călătorii de studiu la Ghecet. Sion i-a accentuat interesul lui Naum pentru studiul compozițional. După anul 1950, arta sa a fost mult defavorizată. Spirit clasic închinat spre echilibru, Naum rămâne fidel picturii dintre cele două războaie mondiale. Dacă ar fi avut puterea să se rupă de Brăila și să plece spre alte locuri care polarizau viața artistică, i s-ar fi acordat un loc meritat în istoria picturii românești. La retrospectiva din 1993, expoziția a fost săracă. Dacă familia poate nu ar fi înstrăinat irecuperabil o mare parte din opera sa, expoziția închinată lui Naum, retrospectivă ar fi avut o altă autoritate și o altă valoare asupra picturii lui Gheorghe N. Naum.

THE WASTE LAND

I. The Burial of the Dead

April is the cruellest month, breeding
Lilacs out of the dead land, mixing
Memory and desire, stirring
Dull roots with spring rain.
Winter kept us warm, covering
Earth in forgetful snow, feeding
A little life with dried tubers.
Summer surprised us, coming over the Starnbergersee
With a shower of rain; we stopped in the colonnade,
And went on in sunlight, into the Hofgarten,
And drank coffee, and talked for an hour.
Bin gar keine Russin, stamm' aus Litauen, echt deutsch.
And when we were children, staying at the arch-duke's,
My cousin's, he took me out on a sled,
And I was frightened. He said, Marie,
Marie, hold on tight. And down we went.
In the mountains, there you feel free.
I read, much of the night, and go south in the winter.

What are the roots that clutch, what branches grow
Out of this stony rubbish? Son of man,
You cannot say, or guess, for you know only
A heap of broken images, where the sun beats,
And the dead tree gives no shelter, the cricket no relief,
And the dry stone no sound of water. Only
There is shadow under this red rock,
(Come in under the shadow of this red rock),
And I will show you something different from either
Your shadow at morning striding behind you
Or your shadow at evening rising to meet you;
I will show you fear in a handful of dust.

*Frisch weht der Wind
Der Heimat zu
Mein Irisch Kind,
Wo weilest du?*

"You gave me hyacinths first a year ago;
"They called me the hyacinth girl."

- Yet when we came back, late, from the Hyacinth
garden,
Your arms full, and your hair wet, I could not
Speak, and my eyes failed, I was neither
Living nor dead, and I knew nothing,
Looking into the heart of light, the silence.
Oed' und leer das Meer.

(continued on the page 18)

Marin MIHALACHE

(Chicago)

Traducător

TĂRÂMUL PUSTIIT

(Fragmente)

I. Înormântarea Morților

Aprilie este luna cea mai nemilostivă, prăsin
Lilieci în pământul mort, amestecând
Amintirile și năzuințele, înviorând
Cu ploii primăvăratică rădăcinile amorțite.
Iarna ne-a ținut de cald, acoperind
Pământul cu o ninsoare amnezică,
Insuflând un pic de viață în tuberculii uscați.
Vara ne-a luat prin surprindere, venind peste
Starnbergersee
Cu o ploaie torențială; ne-am adăpostit sub colonade,
Și când a ieșit soarele ne-am dus în Hofgarten,
Și am băut o cafea, și am vorbit un ceas.
*Nici rusoaică nu sunt, mă trag din Lituania, nemțoaică
neaoșă.*

Când eram copii și locuiam la arhiduce
Vărul meu m-a luat cu el pe sanie,
Și m-am speriat. El mi-a zis: Marie,
Marie, țin-te bine. Și ne-am povârnit la vale.
Acolo sus în munți te simți fără griji.
Citesc mai toată noaptea, și iarna plec în sud.

Ce sunt rădăcinile acelea care se încaieră, ce ramuri
odrăslesc

Din acest gunoi pietros? Fiu al omului,
Nu poți spune sau ghici, pentru că numai tu știi,
Un mușuroi de oglinzi sparte în care bate soarele,
Și copacul uscat nu dăruie adăpost, nici greierele
liniște,

Nici în piatra seacă nu clipocește apa.
E doar umbră sub piatra aceasta roșiatică,
(Vino sub umbra acestei pietre roșiatică),
Și am să-ți arăt ceva mai diferit decât
Umbra ta pășind după tine dimineața,
Ori umbra ta înălțându-se seara să te întâmpine;
Îți voi arăta frica într-un căuș de țărână.

*Curat adie vântul
Copila mea din Irlanda,
Unde m-aștepti?*

"Mi-ai dăruit zambile întâi acum un an;
Și ei m-au numit fata cu zambile."
-Și totuși când ne întorceam târziu din grădina de
hiacint,
Cu brațele pline de flori, cu părul răvășit nu puteam
Grăi, avem ochii înțețoși, nu eram
Nici viu nici mort, și nu mai pricepeam nimic,
Câtând în inima luminii liniștea.
„Mohorătă și pustie este marea“.

(continued on the page 18)

IV. Death by Water

Phlebas the Phoenician, a fortnight dead,
Forgot the cry of gulls, and the deep sea swell
And the profit and loss.

A current under sea
Picked his bones in whispers. As he rose and fell
He passed the stages of his age and youth
Entering the whirlpool.

Gentile or Jew
O you who turn the wheel and look to windward,
Consider Phlebas, who was once handsome and tall
as you.

Rhapsody on a Windy Night

Twelve o'clock.
Along the reaches of the street
Held in a lunar synthesis,
Whispering lunar incantations
Dissolve the floors of memory
And all its clear relations,
Its divisions and precisions.
Every street lamp that I pass
Beats like a fatalistic drum,
And through the spaces of the dark
Midnight shakes the memory
As a madman shakes a dead geranium.

Half-past one,
The street-lamp sputtered,
The street-lamp muttered,
The street-lamp said, "Regard that woman
Who hesitates toward you in the light of the door
Which opens on her like a grin.
You see the border of her dress
Is torn and stained with sand,
And you see the corner of her eye
Twists like a crooked pin."
...

Song

If space and time, as sages say,
Are things which cannot be,
The fly that lives a single day
Has lived as long as we.
But let us live while yet we may,
While love and life are free,
For time is time, and runs away,
Though sages disagree.

The flowers I sent thee when the dew
Was trembling on the vine,
Were withered ere the wild bee flew
To suck the eglantine.
But let us haste to pluck anew
Nor mourn to see them pine,
And though the flowers of love be few
Yet let them be divine.

IV. Moartea prin Înec

Phlebas Fenicianul, mort de două săptămâni,
A uitat țipătul pescărușilor și cum se umflă marea
Și profit și pierdere.

O vârtoare sub marea
I-a cules oasele șoptitoare. Când el se ridică și căzu
Când trecu treptele vârstei și ale tinereții
Și sub vârtejul apei căzu.

Gentile or Jew
O tu care acum rotești cârma după bătaia vântului,
Adu-ți aminte de Phlebas, care a fost cândva mândru ca
tine.

Rapsodie într-o Noapte Furtunoasă

Ora doisprezece la miezul nopții.
Strada cât cuprinzi cu privirea
Prinsă într-o efuziune lunară,
Incantațiile lunare șușotind
Dizolvau podelele memoriei
Toate legăturile clare ale acesteia,
Toate dezacordurile și exactitudinile.
Fiecare lampadar de pe strada pe unde trec
Bate precum o fatidică tobă,
Și prin ungherele întunecate
Miezul nopții îmi zgâlțâie memoria
Precum un nebun scutură o begonie uscată.

Ora unu și jumătate,
Lampadarul bodogănind,
Lampadarul mormăind,
Mi-a zis: „Ia seama la femeia aceea
Care se eschivează în lumina ușii
Care îi dezvăluie grimasa.
Uite cum tivul rochiei ei
Este zdrențuit și pătat de nisip,
Și cum te privește cu coada ochiului ei
Arcuit ca un cârlig îndoit”.

Cântec

Dacă spațiul și timpul, așa cum spun înțelepții,
Sunt lucruri care nu pot fi,
Musca care trăiește o singură zi
A trăit atâta timp cât înțelepții și dreptții.
Dar să trăim totuși cât ne e cu putință,
Cât iubirea și viața sunt încă un dar,
Căci timpul este timp și este fugar,
Deși înțelepții nu găsesc așa de cuviință.

Florile pe care ți le-am trimis când roua
Tremura pe frunzele viței de vie,
S-au vestejit când a zburat albina zglobie
Și le-a supt nectaru-amândoua.
Dar să nu ne grăbim să le smulgem și noi
Nici să le plângem când se usucă apoi,
Că deși florile iubirii sunt atât de puține
Florile-acestea sunt totuși divine.

Pr.stavr. Radu BOTIȘ

Iuliu-Marius Morariu

Repere ale autobiografiei spirituale din spațiul ortodox în secolele XIX și XX: Ioan de Kronstadt, Siluan Athonitul și Nicolae Berdiaev, Editura Lumen, Iași, 2019

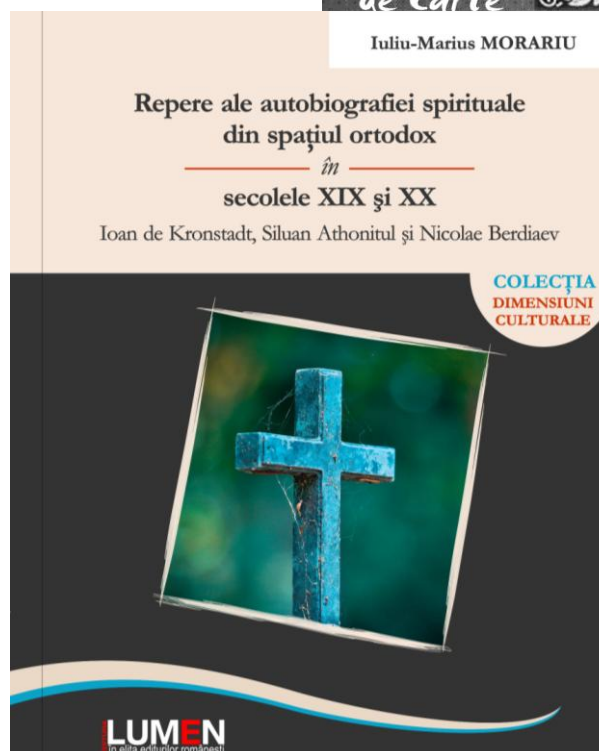
Tânărul, dar harnicul părinte Iuliu-Marius Morariu (ie-romonahul Maxim), a reușit deja să-și delimiteze cu claritate arealul principal de cercetare, respectiv autobiografia spirituală¹. Datorită acestui șantier de cercetare a primit de curând și titlul de doctor în teologie (momentan lucrează la al doilea doctorat, la Universitatea Pontificală Angelicum din Roma). Teza lui de doctorat în teologie este acum disponibilă cititorilor, dat fiind faptul că a fost publicată într-un consistent volum la editura Lumen de la Iași.

Cercetare de pionierat, după cum ține să sublinieze în prefață coordonatorul ei, părintele Arhiepiscop și Mitropolit Andrei al Clujului, ea pornește în prezentarea unui subiect ce nu a mai fost anterior adus în atenție de către teologii ortodocși, de la trecerea în revistă a literaturii dedicate lui de către cercetători din alte spații confesionale, urmată de definirea termenilor cheie, respectiv "autobiografie" și "spirituală". Autorul insistă asupra faptului că deși aceștia par extrem de familiari cititorului, nu sunt cunoscuți așa cum ar trebui, fapt ce a generat confuzii în anumite spații confesionale și a dus la clasificarea unor texte precum *Instituțiile* lui Calvin în rândul celor ce pot fi subsumate genului. Apoi, aspectele privitoare la istoricul acestui gen sunt dezbătute în cadrul unui capitol aparte. Autorul ține să sublinieze aici că, deși *Confesiunile* lui Augustin sunt considerate de către majoritatea cercetătorilor ca fiind primul text de autobiografie spirituală din spiritualitatea creștină, revelația Sfântului Apostol Pavel, atunci când este răpit "până la al treilea cer", trebuie totuși văzută ca început al acestuia. Apoi, evoluția istorică a textelor din această categorie și particularitățile pe care le au ele în cadrul fiecărui spațiu confesional, constituie un alt subiect abordat în mod profesionist de către cercetător.

Autobiografia spirituală din spațiul ortodox în secolele XIX și XX este apoi prezentată prin intermediul a trei lucrări cu valoare fundamentală, respectiv cea a Sfântului Ioan de Kronstadt, cea a Sfântului Siluan Athonitul și cea a filosofului Nicolae Berdiaev. Autorul vorbește despre viața fiecăruia dintre cei trei, arată cum a influențat modul lor de viață felul (lor) de a scrie, iar apoi prezintă aspectele mistice care pot fi regăsite aici.

Dincolo de aspectele tehnice, ce se regăsesc cu prisosință și sunt la superlativ în textul autorului prezentat, ceea ce e importat este dimensiunea practică a cercetării sale. Iuliu-Marius Morariu vorbește despre modul în care aceste scrieri pot oferi răspunsuri la problemele societății contemporane, despre tipul de discurs pe care îl propun aceste texte în raport cu cele cu care ne-a obișnuit adesea teologia de școală, dar și despre modul în care prezintă un chip necenzurat al autorilor, mult mai uman, făcând parcă sfințenia cu mult mai accesibilă. De aceea, salut apariția acestui volum și îl recomand cu toată căldura!

¹ Acest fapt explică publicarea unor lucrări precum: Maxim (Iuliu-Marius) Morariu, *Autobiografia spirituală a lui Dag Hammarskjöld – o abordare teologică*, Seria „Theologia”, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2016; Iuliu-Marius Morariu, "Aspects of Applied Ethics in the Spiritual

Autobiographies from the Orthodox Space in the 19th and 20th Centuries," in Camelia Ignătescu, Antonio Sandu, Tomița Ciulei (eds.), *Proceedings Volume: Rethinking Social Action. Core Values in Practice*, Editura Lumen, Iași, Londra, 2017, pp. 548-557; Iuliu-Marius Morariu, "Aspects of political theology in the spiritual autobiography of Dag Hammarskjöld," in *HTS Teologiese Studies / Theological Studies*, Vol 74, No 4, a4857, 2018, pp. 1-5; Iuliu-Marius Morariu, "Aspects of political theology in the spiritual autobiography of Saint John of Kronstadt (1829-1908)", in *HTS Teologiese Studies / Theological Studies*, Vol 74, No 4, 4993, 2018, pp. 1-5; Iuliu-Marius Morariu, "Unitatea de credință și neam reflectată în autobiografia spirituală a Sfântului Ioan de Kronstadt," în Nifon Mihăiță, Marian Vilciu, Florea Ștefan (coord.), *Misiune, spiritualitate, cultură*, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2018, pp. 251-258; Maxim (Iuliu-Marius) Morariu, *Autobiografia spirituală și valențele ei psihologice*, în *Lumină lină / Gracious light*, anul XXI, nr. 1, Ianuarie-Martie, New York, 2016, pp. 27-29; Iuliu-Marius Morariu, "An interdisciplinary genre in the Theological Literature: the spiritual autobiography and its landmarks for the Orthodox space," in *Journal of Education, Culture and Society*, vol. 8, no. 1, Wrocław, 2018, pp. 145-150; Iuliu-Marius Morariu, "The relevance of humiliation and body pain in the spiritual autobiographies of Saint Teresa of Avila and Saint Silouan the Athonite," in *Studia Monastica*, LXI, no. 2, Barcelona, 2019, p. 409-415; Iuliu-Marius Morariu, "Educational aspects in the spiritual autobiography from the Orthodox space of the 19th and 20th centuries", in Ion Albușescu, Adriana-Denisa Manea, Iuliu-Marius Morariu, *Education, Religion, Family in Contemporary Society – Proceedings of the Conference*, Lambert Academic Publishing, Saarbrücken, 2017, pp. 113-123; Iuliu-Marius Morariu, *The Spiritual Autobiography in the Eastern space in the second half of the XIXth and XXth century*, în rev. *Astra Salvensis – Supplement No. 1/2015 – "New Approaches in Contemporary Theology"*, Salva, 2015, pp. 166-174; Iuliu-Marius Morariu, "Aspects of political theology in the spiritual autobiographies of the Orthodox space? New potential keys of lecture," în *Astra Salvensis*, anul V, nr. 10, Salva, 2017, p. 129-133.

Constantin OANĂ

Dionisie Duma, in memoriam

Au trecut doi ani de când confratele nostru Dionisie Duma a plecat definitiv de la noi, în lumea celor o mie de neînțeleșuri, după un răstimp de 78 de ani de rătăcire pe pământ. Dar nu oricum a plecat, ci schimbat în „hainele de mire” ale cărților sale de poezie. Poetul, Hyperion, un trimis să-și ia mireasa și s-o ducă în lumea înaltelor înțeleșuri!

Lumea în care și-a dus crucea („acest veac”) a fost una a „îmbolnăvirii de urât”, a prigonirii sufletului de poet. Dar în ciuda acestui fapt ființele ca el sunt fericite deoarece „...nu-și doresc decât un bob lumină/ Ce-n diamante sacre îl prefac”, principiu activ ce se regăsește în prima dintre binecunoscutele Fericiri.

Ca o confirmare că adevăratul poet este și un profet stau versurile din poezia „Poeții” (vol. „Lângă liniștea inimii”, 2008): „Se-mbolnăvesc poeții de-acest veac/ Ce-i putrezit complet la rădăcină”. Sună precum în Eminescu: „Iar în lumea cea comună a visa e un pericol”.

Poet al nostalgiilor filonului teluric, al curgerii apelor D. D. este socotit ca fiind unul dintre ultimii barzi de factură strict clasică ai peisajului poetic din Țara-de-Jos. Nu poezia lui a reținut neapărat atenția, ci stofa lui de om care-și dorea din tot sufletul nemurirea, tânjea după pacea eternă pe care lumea, fie ea și aceea a scrisului, nu o poate da. De aici îi venea inspirația. Așa se și explică cum mai toți cei care îl auziseră pentru întâiași dată se strângeau în jurul lui să-l vadă mai îndeaproape.

Dionisie Duma a fost și un creștin practicant, având de duhovnic pe părintele Constantin Velicu de la biserica din Crivițeni. În deseale noastre întâlniri, mai ales acasă la el, discutam despre poezie, dar și despre credință, despre criză, despre nevoia de schimbare a mentalității, despre politică etc., unde consoarta lui, doamna Flori, intervenea la cotituri, ca un arbitru, când spiritele tindeau să se supraîncălzească. După plecarea lui a avut parte de toate pomenirile, cu ceremonial, pe care le cere cultul nostru creștin-ortodox, la care au participat atât frați de duh poetic cât și notabilități ale urbei. A plecat definitiv, dar a și rămas definitiv, în sufletul celor apropiați.

Cu dragoste de viață o spunem: Dumnezeu să-l odihnească, iar pe noi să ne lumineze!

POEȚII

Se-mbolnăvesc Poeții de năduf
În țara-n care nu pot să respire
Abandonați în hainele de mire
Ei nu-s crescuți cu miere și în puf!

Se-mbolnăvesc Poeții de-acest veac
Ce-i putrezit, complet, la rădăcină
Ei nu-și doresc decât un bob lumină
Ce-n diamante sacre îl prefac.

Se-mbolnăvesc Poeții de urât
Că nu mai au un loc al lor sub soare
Și nu se plâng de-i doare ori nu-i doare
Când trec cu spaima Timpului în gât.

Se-mbolnăvesc Poeții de Infern
În țara asta tristă-comedie
Ei supraviețuiesc prin Poezie
Și stau în sfera gândului etern.

Vă rog atunci: iertați-i pe Poeți
Dar asta nu ca o compătimire
Ei își duc Crucea-n hainele de mire
Și slavă întru Domnul că-i aveți !

Dionisie DUMA

(urmare din pag. 13)

nostru! - îi întinse reportofonul, așteptând cu un zâmbet răspunsul deja cunoscut.

-E egalitate. Jocul s-a terminat la egalitate. -
Navian primise ceea ce voia.

-Nimănui nu-i place un stalemate! Să vedem
ce am decis pentru cazul de egalitate, Cez!

-Despre ce vorbești? N-am decis nimic, ce-
ea ce înseamnă că situația nu se schimbă. Până la
finalul zilei vreau să-mi plătești!

-Ai să afli că nu chiar așa stau lucrurile! Poa-te
vrei să verifici înregistrarea!

Cezar înghiți în sec, după care lumina revela-
ției îl lovi puternic și își aminti unde greșise. Scoase
iute telefonul și porni înregistrarea:

“Dacă eu câștig, o să-mi plătești dublu banii pe
care mi-i datorezi. Asta înseamnă 300.”

“De acord. Dar, dacă nu, atunci o să-ți re-tragi
acuzația asupra mea, admitând că nu sunt eu cel
care te-a jefuit. Asta înseamnă 0 datorie și îmi
păstrez poziția de organizator în FUN.”

“Bine!”

Se făcu liniște. Cezar era perplex, abia pu-tând
să-și miște ochii dinaintea ecranului. Toate limbile
ceasornicului său încremeniseră. O bătălie pierdută
și una care nu a putut fi câștigată erau do-ua lucruri
cât se poate de diferite. Sunetul clopo-țelului se
prăvăli peste urechile tuturor. Martin căzu rezemat de
perete, dând frâu liber unui râset de în-dată ce
clopoțelul încetă să mai sune.

Nina SOROCEANU
(Rep. Moldova)

DESTINUL

Odată-am întrebat destinul:
Tu, de ce plângi atât de des?
Doar nu-i al tău, amar, blestemul;
Și drumul, nu tu l-ai ales?..

Destinul m-a privit în față
Cu ochii-i mari, senini și triști:
„O, dac-ai ști ce dor de viață
Mă reînvie, ca pe Crist!”.

PRONIE

Mereu ne pare scurtă viața,
Oricât de lungă-ar fi...
Ți-ai mai dori o clipă,
Ți-ai mai dori o zi
În care să încapă
Imensitatea toată
Și care să cuprindă
Lumea cea bună, blândă.

Și noul vis, ca boarea
În suflet să se nască –
Din nou să știi chemarea
Spre pronia cerească.

DE DRAGUL LUMII

Mi-ai dat, Doamne, ce-ai crezut
Că mi-a folosi mai mult:
Mi-ai dat inimă cu foc –
Să cred c-oi găsi noroc;
Mi-ai dat cântec la inimă –
Să uit de soarta haină;
Mi-ai dat și drag de pământ –
Să știu că-i ogorul sfânt...

Nu-ți cer, Doamne, altceva
Decât taina - dragostea.
Nu plâng, Doamne, că mi-i jele –
Plâng de dragul casei mele,
Plâng de dragul lumii toate –
De pace de-ar avea parte!

Născută la 23 februarie 1952 în s. Țepilova, raionul Soroca, Rep. Moldova. Licențiată a Universității de Stat din Moldova (a. 1974). Jurnalistă. A semnat articole și cu sub pseudonimul (Nina Slutu, Nina Postolache). Membră a Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova. A publicat plachetele de versuri *Timp abrupt*, *Dumnezeia*, *Catedrala* ș.a., eseuri, povestiri, nuvele; romanul *Iminent*. A primit numeroase premii și mențiuni literare. Prezentă cu versuri în antologii. Redactor de carte. Conducătoarea cenaclului „Prietenii muzelor”, Chișinău. A colaborat la publicațiile *Învățământul public*, *Făclia*, *Florile Dalbe*, *Orizont*, *Viața Basarabiei*, *Moldova*, *Femeia Moldovei*, *Tinerimea Moldovei*, *Bibliopolis* ș.a. Continuă să publice în *Literatura și arta*. Colaborează la Postul Radio Moldova, Vocea Basarabiei, Televiziunea Națională. Proza și versurile ei au fost traduse în mai multe limbi.

Marian HOTCA

cresc cuvintele grele în piatră

umbra păsărilor
ce poartă în cioc
cântecul întâmplării
dilată morțile întinse pe asfalt

imaginea mea ștearsă
cerșește un nou chip
necunoscut pentru lumină

dintr-un cuvânt în altul
traversez de-a curmezișul
posibila viață
ce se îmbulzește
în mine
cu toată depărtarea

curg

prin sângele vremii
ca o întâmplare nepăsătoare
a dimineții

mă vărs
într-o cicatrice aflată în derivă
ce se închide
într-un înțeles
numai de ea știut

lasă-mă să mai îngrop
cuvinte goale
pentru jocurile
crengilor sterpe
unde
umbrele în formă de cruce
mișcă
pietrele-sfinx
din rugăciune

aici lumina se cerne

numai cu colțul ochiului
pentru a vedea
deșertul
ce îngroapă ultimul vis

umbrele se spală de păcate
doar pe ascuns
alungindu-se până dispar
în caldarâmul mirării

se prelinge o nouă zi
fără capăt
unde
cuvintele abia ieșite din scoarțe
foșnesc
sângerând
prin memorie

totul începe să doară
strigătul cimentat în ecou
dă un contur incomod
orizontului închipuit din retină

Tănase DĂNĂILĂ

Movilenii de Sus - satul copilăriei și adolescenței mele – de Emil Motovelea

Ferice de oamenii care s-au născut la sat. Ei au un loc, o mătă la care să se întorcă cu gândul - spunea undeva poeta Ana Blandiana. Ferice de dascălul Emil Motovelea, spunem noi. Satul în care s-a născut nu a trebuit să-i aștepte întoarcerea. El l-a luat cu sine și i-a găsit culcuș bun în sufletul și gândul său fiindu-i dulce povară și dulce mângâiere.

Dar cine este autorul acestei savuroase și emoționante descrieri a satului său? Iată cum se prezintă, sumar, mult prea sumar, sfios și modest: *Sunt un octogenar din Movilenii de Sus (jud. Galați), unde mi-am petrecut copilăria și adolescența. Vârsta octogenară o aveau până acum numai alții. Era treaba lor. Acum o am și eu. Cum se poate?* Se poate domnule profesor pentru că un gânditor contemporan cu Iisus, Seneca, trebuia să dea un sens reflecției sale: *Cu momentul în care ne naștem, timpul începe să ne ia viața înapoi.* Cu alte cuvinte, cu fiecare respirație noi murim câte puțin. Important e să ne justificăm fiecare respirație. Iar dv. ați făcut-o cu preaplin. Cuvintele eternizate din cartea pe care o lăsați urmașilor nu au fost doar scrise: au fost trăite.

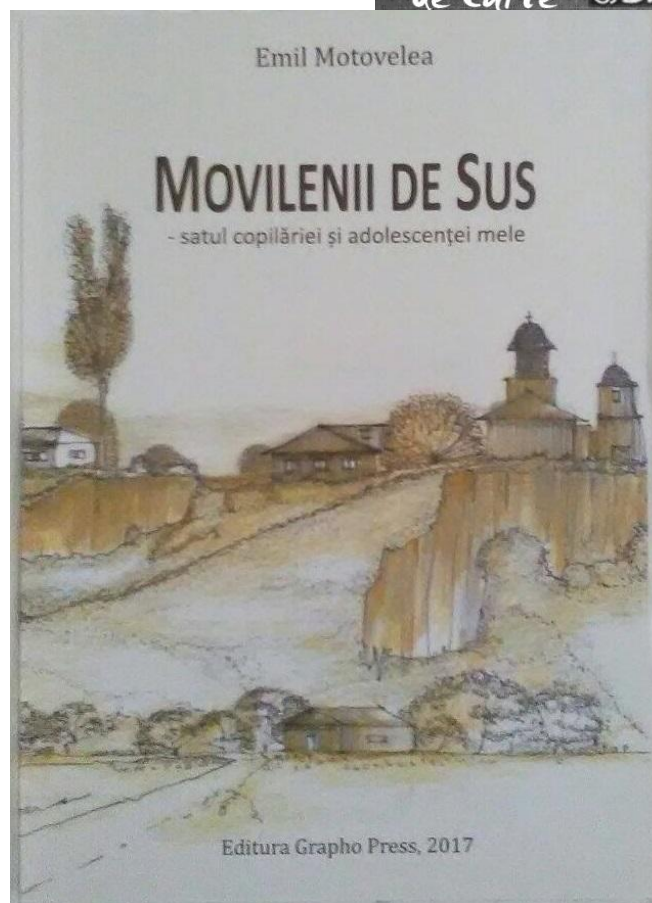
Movilenii de Sus poate fi considerată și ca o monografie a satului dar și ca o monografie a sufletului oamenilor care l-au viețuit.

Autorul Emil Motovelea, tenace explorator pe culoarele memoriei ne prezintă aproape vizual pelicula unor emoționante introspecții generate de nevoia interioară a regăsirii timpului consumat. Cartea, a cărui principal erou este autorul este un ecran pe care sunt procesate imaginile trecutului reafat.

Găsim în ea trista copilărie și adolescența autorului trăite sub vâlmășia vremurilor aflate sub semnul mistuitor al dragostei de carte și instrucție, al apetitului accentuat pentru studiu în școli și autodidact.

Ele reprezintă însă un interes extins dincolo de eu-l autorului privity în contextul timpului, al relațiilor interumane, în contextul istoric social-politic. Navigator pe valurile istoriei autorul e un introspectiv ce nu ignoră lumea din afară ci căutându-se pe sine în esența evenimentelor trăite și nu se limitează în redarea de stări subiective. Emoții și reacții sufletești reînviat sunt puse în relație cu tot ceea ce se petrecuse în afara existenței sale ca individ social, cu întâmplările și personajele din mediul în care evoluase în timp.

Descrierea până la detaliu a locurilor, istoricului, tradițiilor și cutumelor moștenite genetic, pătrunderea în zonele abisale din ființa oamenilor ce alcătuiesc

comunitatea, starea de spirit social, politic, religios fac din această importantă lucrare alcătuită cu acribie un reper pentru generațiile actuale și viitoare și un izvor la care să se regăsească dând mâna cu trecutul. Pentru că, așa cum adevăr grăiește autorul, *Nu ne putem desprinde de noi înșine cum nu ne putem desprinde de umbra noastră.*

Și mai spune autorul, ca o justificare sfioasă și ca o speranță a acestei sfinte osteneți a condiției sale de cărturar: *Poate, peste ani, s-or găsi unii fii ai acestor locuri care să fie curioși să aflu câte ceva despre oamenii din Movilenii de Sus din generațiile trecute.*

Sigur că se vor găsi pentru că un om fără trecut și fără un loc în care să se întorcă cu gândul e ca o frunză căzută din copac. Iar o frunză căzută din copac, nu devine liberă ci, devine singură.

Lucrarea monografică *Movilenii de Sus* a apărut cum mărturisește autorul la îndemnul și cu binecuvântarea preotului Chirvase Stelian de la parohia din localitate și cu susținerea afectivă și logistică a doamnei Alina Mardar. Cinste lor!

Pentru că întotdeauna preotul satului și dascălul au fost făclierii care au alungat întunericul și au adus oamenii pe calea cea bună, plăcută Domnului. Și nu credem că este nepotrivit să spunem că ar putea fi așezată sub icoană în fiecare casă din Movilenii în care oamenii se vor regăsi când se vor căuta pe ei înșiși..

Ionel NECULA

Cocuța Conachi și descendenții săi într-o perspectivă europeană

La încetarea ei din viață (20 februarie 1870) Cocuța Conachi lăsa moștenire un cont burdușit în băncile europene rezultat din vânzarea unor moșii moștenite de la bătrânul logofătul-poet și și două serii de urmași, rezultați din cele două căsătorii - cu caimacanul Nicolae Vogoride și cu principele Emmanuel Ruspoli.

Am dezvoltat acest subiect în cartea noastră (*Cocuța Conachi - vestală la tâmpla țării*, Ed, Studis, Iași, 20200), dar revenim și în aceste rânduri, măcar fugos și schematic, pentru a dispune de întregul tablou al descendenților rămași de la fata lui Conachi.

Din căsătoria cu Nicolae Vogoride au rezultat:

1. Constantin Vogoride-Conache 1849 – se știe nimic despre el. Probabil a decedat repede, înainte de a ajunge la maturitate
2. Emmanuel N. Vogoride-Conachi n. 10 aprilie 1847- d. 19 august 1935
3. Maria N. Vogoride-Conachi n. 1851 – d. 1931
- 4 Lucia Vogoride-Conachi n. 1855 – d. 1939

Din căsătoria cu Emmanuele Ruspoli au rezultat alți 5 descendenți:

1. Eugenio Ruspoli, născut la Țigănești la 6 ianuarie 1866 și decedat la 14 decembrie 1893 în Somalia
2. Mario Ruspoli, născut la 16 octombrie 1867 la Țigănești și decedat la Florența la 16 ianuarie 1963. O longevitate matusalemică. A trăit 96 de ani.
3. Ecaterina Ruspoli născută în 1869 și decedată în 1915
4. Margherita Ruspoli născută la 7 februarie 1870, decedat la 5 iunie 1870, după 4 luni de viață. La 13 zile după nașterea Margheritei, Cocuța Conachi a încetat din viață, ceea ce a alimentat ideea că ar fi o relație de cauzalitate între moartea mamei și ultima născută. La acea dată Cocuța avea, totuși 42 de ani,

Puțină cronologie. Era evident că după discreditarea definitivă a ideii separatiste urmărită cu insistență de caimacanul Vogoride, după compromiterea lui prin publicarea corespondenței sale secrete la 8 august 1857 în publicație emigrației valahe din Bruxelles și după eșecul mariajului cu fata logofătului Conachi, pe fostul caimacan nu-l mai lega nimic de țara unde ocupase, o vreme, prima funcție în stat. Ar trebui totuși reținut faptul că deși mariajul celor doi scârția de multă vreme, că cei doi soți trăiau mai mult despărțiți, Cocuța n-a cerut niciodată desfacerea juridică a căsătoriei. Rămas fără nici o demnitate, Nicolae Vogoride se retrage la Paris unde și moare la puțin timp după unire, la 12 aprilie 1863 la vârsta de 45 de ani, într-un hotel din capitala Franței, unde supraviețuia anonim și uitat de lume.

Cocuța a avut decența să respecte termenul de un an de văduvie, cum cere tradiția creștinească și abia la 4 iunie 1864 se recăsătorește la Torino cu Emanuelle Ruspoli, la acea dată aghiotantul regelui Victor Emanuel al II-lea al Piemontului și începe o nouă viață. Totuși, în acest interval de un an și două luni dă naștere unui nou urmaș, pe Constantin, născut la Țigănești la 14 ianuarie 1865 la Roma (după alte surse la Țigănești) are o paternitate incertă. Frații și surorile din spița Vogoride îl recunosc totuși ca frate de

mamă și-i constituie partea de moștenire, din averea lăsată de mama lor, dar asta se va întâmpla numai după lungi procese de partaj, de stabilire a identității și cu angajarea unor repute case de avocatură din Italia și din Principatele Unite. Nici nu se putea altfel, pentru că la acea dată abia ce se uscase cerneala pe actul de căsătorie cu Ruspoli, (trecuse doar șapte luni de la ceremonia noii însoțiri) ceea ce înseamnă că fusese conceput înainte de a contracta noua căsătorie cu Ruspoli, dar nu putea proveni nici din relația cu vechiul soț (Nicolae Vogoride) care decedase cu aproape doi ani înainte. Să notăm totuși că nici el, (Vogoride) nici Cocuța nu solicitase vreodată divorțul. Dintr-un comentariu asupra dezbaterii procesuale privind identitatea acestui nou descendent al Cocuței, publicat în revista **Dreptul** (nr.30 din mai-iunie 1902) aflăm că la naștere a fost înregistrat sub numele Costache Negri, probabil, întrucât el îl declarase la registrul de stare civilă. Îndiferent dacă nașterea s-a petrecut la Țigănești sau la Roma, Negri era cel mai apropiat de problemele Cocuței și, nu-i de mirare să se fi implicat chiar și în probleme de stare civilă. Ulterior, după ce Constantin a ajuns la vârsta majoratului, își va clarifica identitatea și va fi recunoscut, fără probleme de ceilalți frați din linia Vogoride, deși unii istorici îl includ și în linia descendenților Ruspoli. O, suspiciune totuși a rămas, mai ales pentru cei dispuși la diverse răutăți.

Avergura europeană a descendenților din linia Ruspoli. Am scris câte ceva despre destinul descendenților Cocuței, rezultați din cele două mariaje, dar cum reeditarea cărții lui Dimitrie Ghica Comănești, **O expediție română în Africa**, apărută la Editura Polirom în 2016, aduce informații noi, în special despre descendenții din ramura Ruspoli, revenim și noi asupra subiectului. Din relatarea lui Dimitrie Ghica Comănești aflăm că primul fiu al Cocuței, rezultat din căsătoria cu Principele Ruspoli, Eugenio a condus prima expediție italiană de explorare, de fapt de colonizare a Africii Orientale. Sub presiunea lui conducerea somaleză a semnat convenția prin care accepta protectoratul Italiei. A fost o expediție de succes, dar el, conducătorul misiunii, nu s-a putut bucura prea mult pentru că la scurtă vreme de la acest eveniment, la 14 decembrie 1893, cu puțin înainte de a împlini 27 de ani, a fost ucis de un elefant furios. A fost înmormântat în Somalia *alături de monumentul sultanului musulman Lugh*. Ulterior autoritățile italiene i-au reconsiderat misiunea de premergător al operei de expansiune italiană în Africa și i-au înno-bilat mormântul cu o frumoasă coloană de marmoră lucrată în Italia.

Informații noi aflăm și despre ceilalți descendenți rezultați din căsătoria cu Ruspoli. Mario, bunăoară a făcut carieră diplomatică și-a fost ministru plenipotențiar al Italiei la Bruxelles. A fost căsătorit cu Palma de Talleyrand, nepoata fostului ministru de externe francez din timpul lui Napoleon Bonaparte. A avut mai mulți urmași, dar mai important a fost Carlo-Maurizio Ruspoli, ginere al marelui industriaș Gioacchino Voli, conte di Misurata, cel ce l-a sprijinit

(continuare în pag. 24)

pe Musolini în vremea când Italia era aliata Germaniei lui Hitler.

Nu este lipsită de interes nici viața și arborescența Ecaterinei Ruspoli care a devenit soția contelui francez Joseph-Albert de la Forest Divone. Purta numele mamei sale, ceea ce a generat unele confuzii, printre analiști. Fiica ei, Clara (Claire de la Forest Divonne) a fost căsătorită cu Vladimir Mavrocordat, urmaș al lui Constantin Brâncoveanu, fiul diplomatului Edgar Mavrocordat. Din această căsătorie a rezultat, cum mă informează C.D. Zeletin într-o scrisoare, Alexandru Mavrocordat, șeful a ceea ce am putea numi Saga Mavrocordaților

Cât privește pe soțul Cocuței, Emanuelle Ruspoli, acesta se va căsători după decesul Cocuței mai întâi cu principesa Caracciolo, apoi după moartea ei neașteptată cu o milionară amerecană, Iosephine Curtis, cu care a avut o altă serie de urmași, amplificând și mai mult dimensiunea europeană și chiar mapamondică a familiei Ruspoli.

Sper ca atunci când voi primi bibliografia completă a familiei Ruspoli să întregesc această dispunere ocazională cu alte informații prețioase, care să confirme **aver-gura europeană** a acestei familii.

(urmare din pag. 15)

poetul, „tras pe a vremii roată”, intervine corectiv, supus chinuitorului travaliu scriptic: „Un spin în inimă mereu îmi coace,/ a auzit, scumpetea de ființă,/ Că arta se naște din suferință”. Tandru, troienit în iluzii, hoinărind în împărăția „conviețuirii fericite”, aflând în dragoste „marea bogăție”, poetul – împărțit între două lumi – ar vrea să suprime clipa care, inevitabil, va veni: „Amurgul amâne-se sine die!” Auzind „veșnicia cum sună”, se refugiază în augusta lumină a celestelor înălțimi, urzind – într-un „Univers mai acătării” – „povești solomonite” (v. *Sonet cu invitație*).

În clipele de cumpănă, depresiv, troienit de regrete, constatând că toate „sunt în accelerat declin” (v. *Sonetul despărțirii*) cheamă Forța Divină; și reînvie „o lume ce-a trăit odinioară”, atenuând amprenta dramatică. Privește în jur „cu ochi de îndrăgostit”, ieșind din sinele tulburat, asaltat de „ploaia ispitelor”. Sau îngână un cântec de dor, recapitulând „clipele parfumate” ori *miresmele celeste* (titlul unui volum din 2013), când firea se copilărește. În fond, necurmatul balans „între vis și abis”, convocând, pe de o parte, iubiri ancestrale și conștientizând, pe de altă parte, cu luciditate (catifelată) spectrul finitudinii, definește coerent atmosfera acestui volum, tras în matrița sonetului. Trăgând și noi linii, vom conchide că infatigabilul Mihai Mercicaru, crezând cu tărie în poezie, credincios formulei clasice, se simte bine în cămașa de forță a sonetului, dovedindu-se un poet rafinat, cu un simț rar al construcției, cu o mare limpezime a expresiei.

Dan VÎȚĂ

Îmi ții mâinile cum pe Moise glasul lui Elohim Elohai

Îmi ții mâinile cum pe Moise glasul lui Elohim Elohai care ieșea din foc hieratic și fonetic-luminos când ele, mâinile, vin și văd de-aproape rugul orbitor și locul sfânt și glasul care vorbește din rai

și tu strălucești și nu te mistui ca focul roditor și eu îmi ascund fața-n mâini de dumnezeiescul grai și umblu desculț și sângele meu e întocmai cum piața din Magdala de parcă-n zbor

au trecut și-au răsturnat tarabele cu rodii, în alai, nuntașii îngerii de prin Canaa Galileii și-n fiecare fior coboară zorii cum turmele de oi ale lui Ietro și tu ai

glasul ars, și cum se-aude jarul, și cum eu mă-nfior când Elohim Elohai vorbește tocmai când îmi lași mâinile să se apropie încet, încetișor...

Mónika TÓTH

Buzele tale

buzele tale
au gust de poezie,
de șampanie
și de puțină veșnicie

Pierdere

Te-am pierdut și pe tine.
Unde ești?
Pământul va înghiți strigătul meu
către tine.

Autoportret

când se naște
o furnică
primul ei
țipăt
sunt eu

Autoportret 1

...port cămașa albastră a cerului
un țipăt de lalele am în suflet
ce însângerează covorul meu gri...

Primăvara

florile primăverii
mai frumoase ca oricând
parfumând inima mea

Lucia PĂTRAȘCU

Cu Eminescu în suflet

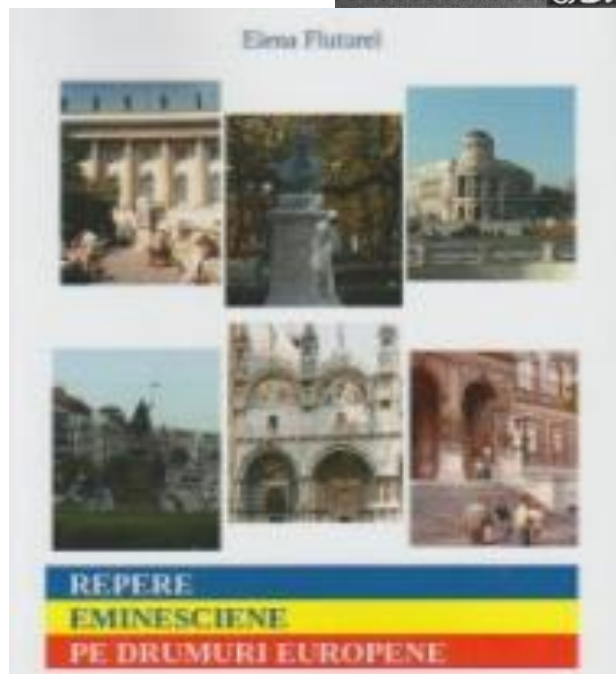
ELENA FLUTUREL - REPERE EMINESCIENE PE DRUMURI EUROPENE (jurnal de călătorie)

Volumul „*Repere eminesciene pe drumuri europene*”, semnat de scriitoarea Elena Fluturel, 250 pagini, Editura *Princeps Multimedia*, Iași, 2018, aduce în fața cititorilor noutatea întâlnirii cu poetul Mihai Eminescu, în ipostaza unor călători, despărțiți de o mare distanță în timp, poetul și autoarea volumului, care și-au împărtășit bucuria vizitării aceluiași popasuri europene. Este interesantă căutarea amintirii poetului în memoria unei cititoare fervente, descoperirea urmelor poetului pe drumuri europene demult colindate și apoi unirea lor în paginile unui volum special, spre împodobirea sufletească a celor ce vor poposi în paginile sale.

Un volum întocmit sub convenția a treizeci de subtitluri, dintre care douăzeci și opt punctează fără greș un popas, o întâlnire a amintirilor, o revelație și încă două, numite Anexe, dintre care una prezintă, sub denumirea „Prinț al slovelor străbune”, Imnul Cenuclului Literar școlar „Luceafărul” cu versuri semnate de poetul Vasile Fluturel și muzica adaptată de profesoara Elena Fluturel., iar cea de a doua anexă, „Ecouri eminesciene”, cuprinde mărturii, gânduri, scurte madrigaluri semnate de aproximativ cincizeci de nume de elită din literatura română.

Începutul se face, desigur, cu primul pas prin prezentarea locurilor pe care le-a vizitat poetul Mihai Eminescu (Ipotești, Botoșani, Putna, Blaj, Sibiu, Brașov, București, Constanța, Craiova, Iași, Cernăuți, Viena, Berlin), așa cum le enumeră autoarea volumului (pag. 13), arătând spre luare aminte și lista de locurile unde tronează nemuritor bustul poetului, precum și instituțiile (școli, librării, biblioteci), ce se pot considera onorate a purta numele său, asociații culturale, evenimente ce sărbătoresc nașterea poetului sau comemorează trecerea lui în lumea stelelor. În acest mod ajung până la cititor aceste informații folositoare, pentru ca acesta să plece apoi prin paginile volumului, împreună cu autoarea, pe durata a două săptămâni, în călătoria memorabilă, ce are un traseu bine stabilit: Iași, Oradea, Budapesta, Viena, Praga, Viena, Graz, Udine, Veneția, Padova, Bologna, Florența, Pisa, Roma, Ravena, Veneția, Trieste, Ljubljana, Maribor, Budapesta, Oradea, Iași.

Interesantă este îmbinarea armonioasă prin care descrierea parcursului se vrea să fie și rămâne un itinerar eminescian, la care se adaugă alte note despre oameni și locuri (precum Blăgeștii în care poposise odată Nică a lui Ion al Petrei, Pașcanii lui Sadoveanu și ai lui Constantin Ciopraga), astfel continuând periplul acestui autocar plin cu oameni visători, *autocarierii*, porniți să celțuiască cu privirile lor lacome și încărcate de mândrie trecerea marelui poet, stăpânul unor „*eterni luceferi*”, cum numea Alexandru Vlașu creațiile poetului nepereche. Însuși marele poet a fost

un iscoditor de lumi, încercând să afle cum țara lui este cu siguranță parte din universul acesta.

Să te apropii de opera și viața lui Mihai Eminescu este curaj, îndrăzneală sau admirație totală. Și, iată, o călătorie în care profesoara și scriitoarea Elena Fluturel se duce cu gând de revalorizare a poetului și, la urma urmei, de împărtășire din comora urmelor lăsate de pasul marelui poet, se duce „*parcă urmând șirul de slove, ce-a (sale) gânduri semănară*”, cum spunea Alexandru Vlașu. Este povestea unei călătorii. Câte cărți de călătorie și mai vechi, și mai noi nu au apărut în literatura noastră (vezi și Mioara Bahna!), dar acum este altceva. O altfel de călătorie, o călătorie inițiată prin care autoarea vede în locurile pe care le parcurge frumusețea înconjurătoare, măreția clădirilor, iar cu ochii minții intuiește și recunoaște mai ales privirea admirativă a poetului, ce, venită din lumea coșurilor de fum ale căsuțelor de la Ipotești, va fi poposit mirată pe crenelurile impozante ale palatelor neschimbate de atâția ani și ani.

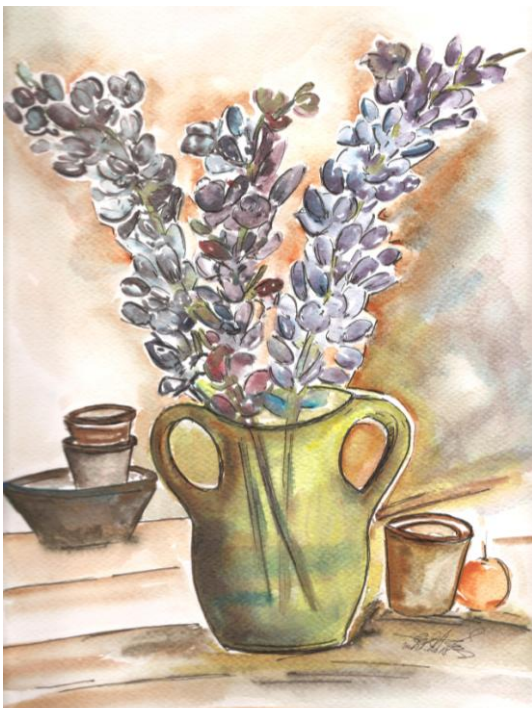
Am putea considera acest volum o frumoasă întocmire a unei cărți de călătorie, ca un jurnal meticolos creionat, o neașteptată lecție de geografie, o simplă lecție de istorie, o binevenită lecție de cultură despre aceste locuri cu primitoarele drumuri europene, pe care autoarea ne conduce pașii cu blândețe și înțelepciune. Și doar atât, dacă firul ce străbate acest itinerar n-ar fi praful de stele lăsat de pașii poetului Mihai Eminescu, căutător de infinit și dăruitor de o neasemuită cunoaștere. Autoarea face o descriere amănunțită a locurilor, a faptelor, centrându-se pe tehnica observării pentru care dezvăluie abilități deosebite sedimentate de-a lungul altor călătorii poate, însă în mod cert dezvoltate în decursul carierei sale de dascăl la catedră. Mai presus de orice, volumul acesta este o imensă lecție de mândrie și iubire pentru cel care a fost și rămâne marele nostru poet. Dacă un poet francez, Paul Valéry, filozofa spunând că: „*Amintirile frumoase sunt biju-*

(continuare în pag. 26)

terii pierdute”, doamna Elena Flutur el consideră că: „**Aceste bijuterii găsite / regăsite, dacă reușim să le convertim în pagini de carte, nu se vor pierde niciodată....**” (pag. 32).

Nu știu dacă imaginar, unind cu o linie toate locurile vizitate nu s-ar ivi semnul grafic al infinitului argintat de veșnicia poetului. Ar putea să fie așa, deoarece cu infinitul se împletește numele lui Mihai Eminescu. Și cu nemurirea! Și tocmai în anul sărbătoririi Centenarului Marii Uniri scriitoarea Elena Flutur el publică acest volum special. O Unire pe care poetul a visat-o, a dorit-o și a justificat-o în versurile sale pline de patriotism. Pentru el Țara era „*De la Nistru pân' la Tisa...*” Pentru noi, Mihai Eminescu este familia noastră. El face parte din sufletul nostru, noi facem parte din sufletul său... Este o reciprocitate care ne onorează, ajutându-ne inima să se purifice în dragostea de țară, în recunoștința pentru eroii neamului și în prețuirea pentru oamenii aleși pe care acest popor i-a scos la lumină spre cunoașterea lor în lume și spre îndulcirea sufletului românesc.

Nu este puțin lucru să-l știi pe Eminescu din tot ceea ce ai învățat, ai auzit la diferite evenimente culturale, ori ai citit în diferite cărți de referință și să-l redescoperi pe „**drumuri europene**”. Iar atunci când autoarea aduce alături de numele poetului impresii, prieteni, întâmplări, evenimente, parcă pentru a ni-l rotunji cu noi și noi cercuri de viață pe trunchiul copacului său creator, cunoașterea noastră, a celor care iubesc versurile sale nemuritoare, se sfințește odată cu vremurile ce trebuie să ni-l păstreze neatins. El vine din *Eternitate* și *Posteritatea* îl va păstra nealterat ca pe *Lucafașul poeziei*. Este impresionant acest jurnal de călătorie, volumul „**Repere eminesciene pe drumuri europene**”, semnat de doamna **Elena Flutur el**, care în nemăsurata sa generozitate *ostenește* pentru noi, cititorii, mărturisind cele văzute și publicându-le ca pe un dar în paginile ce ne așteaptă să le răsfoim. Îi mulțumim!

C-ța ABĂLAȘEI-DONOSĂ

De vorbă cu norul ...

Ce este un strop, am întreat în lacrimi norul?

Norul mi-a răspuns:

Stropii sunt ploile neprevăzutului ce cad peste timp. Uneori sunt mult așteptați.

Alteori, oamenii se uită la cer ca ei să vină-n ploaie. Numai ploaia înțelege dorința pământului!

Șoaptele omului,

Cuprinsul și necuprinsul citit de noi printre stele.

Dar tu norule ce ești, am întreat din nou?

Sunt un strop refugiat sub geana cerului.

Pășesc uneori pe lângă razele de soare. Alteori, sărut Curcubeul îmbujorat și-i strivesc cu umbra, Culoarele fardate. Le împrăștii: de cum vin, așa sunt plecate!

Norule, trăsnetele cum se deșteaptă?

Stă la pândă, îmi răspunde norul îmbufnat.

Pocnește flămând și trece nevăzut.

Bate drumuri când în lat și când în lung,

Nu așteaptă un răspuns. El se lasă nepătruns

Într-un joc la noptilor. Acesta este trăznetul!

Norule, dar vântul ce este? Am întreat mirată!

Norul, îmi răspunde-n dată:

Vântul este o adunătură neștiutoare de multe;

Adună praf, împrăștie parfum de anotimp,

Zi și noapte se plimbă prin toate sentimentele.

Când este furios, vine dintr-o dată, pendulează tare...

Apoi, se lasă domol, ascultă și pleacă la culcare.

De visează frumos, mai dă o boare de adiere stearpă,

De visează urât, bate prelung și chipurile înțepă!

Acesta este vântul! Toate sunt la fel.

Ploile, vântul și trăznetul, fac din gândul omului,

tumultul!

Toamnă arămie

S-a stins toamna arămie cu frunze de violet,

Crizanteme puse-n ramuri, ori mai strânse în buchet.

În tăcere dezbrăcată în oglindă să se vadă,

Plânge, plânge întristată, c-a pierdut din vlagă!

Stai tu toamnă nu pleca; acum de ce plângi?

Ceru-i vesel nu cerșește, soarelui razele lungi.

De vrei vremea să o schimbi, cu nori și cu ceață,

Lasă frunza gălbejită să o cos cu ață.

S-o privesc ca niciodată cum e colorată,

Iar de ploile cernite, cum e creponată.

Florile multe-s rămase, fără de culoare,

Altele, sunt mângâiate c-un parfum mai tare.

Peste ele, vrei nu vrei, cade norii greoi,

Din ei vine tăvăluc fulgii albi și moi!

Angela BURTEA

Despina

Natura-și suna podoaba în libertatea-i nedisimulată, aruncând pe poteci dalbe flori, și-și mătura-n vânt miresme proaspete de mărtișor, strigând lumii întregi: *lubiți-mă cumpătat și măsurăți-vă pașii ca și când v-ați privi continuu în oglindă, iar imaginea proiectată v-ar aduce câștig de cauză; nu-mi furați și nu-mi murdăriți podoaba, căci e tot ceea ce aveți mai de preț, iar nesocotința va aduce prejudiciu tuturora, mai ales urmașilor voștri, iar cine nu privește și-n perspectivă, trăiește amorț și periculos.*

La colțul casei, adie caisul lui Tase, vechi cizmar și singurul rămas din câți au fost, și-și pleacă crengile peste modestul său atelier, făcut din paiantă în urmă cu peste treizeci de ani, odată cu cele trei camere, în care-și duce traiul cu nevastă-sa, o blondă spălăcită, cu ochi mici, duși în fundul capului, cu picioare subțiri ca două lujere defoliate și lovite de copitele animalelor, ce cară după ele un trup disproporționat, cu șolduri mari și brațe lungi, bălăbănind în toate părțile, când merge, făcut parcă să respingă mai mult, decât să atragă.

Dar Tase nu face nazuri și-i zâmbește larg ori de câte ori îi apare în prag, întrebându-l dacă n-are cumva trebuință de ceva, ca el să nu-și piardă vremea ridicându-se din scaun din te miri ce. Grijuie peste măsură, Despina se mișcă de parcă tot fuge, cu privirea plecată de ai zice că a pierdut ceva și nu-ncetează a căuta, apare și dispare ca o nălucă, iar mâinile nu-i stau o clipă, trebăluiesc întruna, căci ziua trece la iuțeală, iar lucrul nu trebuie amânat.

Așa învățase de la mă-sa, să fie harnică și supusă, căci omul harnic și supus are cătare, chiar dacă nu-i "cadră" și de foame n-o să moară, ba mai mult, o să aibă și ceva pus deoparte. Se măritase cu Tase într-o doară, nici ea nu crezuse că va mânca zeci de saci de sare laolaltă cu el, fecior de neam bun, râvnit de mândrele din sat și împrejurimi, chipeș și bun meseriaș. Avea neveste pe alese, le făgăduia luna de pe cer și le crea speranțe, făcându-le să nu pună geană peste geană nopți întregi, iar el râdea în sine lui, căci muiere frumoasă pentru casă nu cuteza a gândi vreodată că va avea. Le privea cu drag și mi le gâdila pe toate părțile, le fura câte-o hârjoană, determinându-le să chicotească-n draci, iar el să-și vadă de-ale lui, apoi să se scuture ca un cocoș țanțoș și să dispară la iuțeală, de n-ai fi zis că-n locul acela a fost și el vreodată.

Și-ntr-o zi de joi, pe la amurg, când umbrele se joacă de-a v-ați ascuns prin frunzișul rar al toamnei, se-ntorcea Despina de la mătușă-sa, din satul vecin, ducând după sine un val de lână, numai bună de tors; mergea agale, de n-ai fi zis că se-ntunecă, cu capul în pământ, după cum îi era datul, tăcută, dar senină. Mult nu mai avea până să intre în sat, să fi fost vreo 500 de metri, când Tase o ajunse din urmă.

-Da' ce faci, Despină hăi, nu ți-e grea legătura aia, ești slabă ca vai de tine și te încumeți la așa drum?

Despina de-abia ridică privirea și răspunse răspicat:

-D-apoi, altă treabă n-ai, băiete, decât să-ți faci vorba cu fete ca mine, cată-ți de drum, eu am legea mea, nu ești tu de teapa mea!

Cum Tase nu era învățat cu astfel de răspunsuri, se opri în loc, o privi mai cu băgare de seamă și se gândi o clipă dacă se merită să lege mai departe vorba cu ea ori nu. Cum adică, el nu era de ea sau invers, ea nu era de el? Oricum ar fi luat-o în seara aia, ceva nu funcționa cum trebuia, simțea o chemare nebună, altfel decât până atunci, așa încât se așeză în fața Despinei, o sili să lase legătura jos, o apucă de umeri, o zgâlțâi ușor și-i spuse aspru:

-Nu calci tu prin fața mea și nici vorba să nu-mi întorci, căci dacă mă pun cu tine, teafără acasă n-ai să ajungi!

-Nu cu mine să te pui, Tase, ci cu mintea mea, și-atunci om mai vedea, încearcă numa'! zise ea, în timp ce mâinile ei vânjoase apucaseră valul de lână îl ridică în aer așezându-l pe umeri și porni la drum.

Ațâțat, Tase făcu un pas, dădu să mai spună ceva, după care se opri locului și-ngăimă: *Afurisită muiere, n-ai zice că e în stare de-așa ceva și parcă... nici așa urâtă nu este, cum îi merge vestea, mai bine s-o las în plata Domnului, vorba bătrânului meu, de ce să mă leg la cap singur, tocmai cu Despina?!... Și totuși... parcă nu-i atât de urâtă!*

Cu toată împotrivirea părinților, din seara aceea Tase nu și-a mai luat gândul de la Despina, până în ziua în care a făcut-o nevasta lui și de-atunci toată viața. Nu se-nșelase și asta îl satisfăcea, căci femeia lui avea ceva ce n-avusese niciuna până la ea, iar trupul ei, cu miros de busuioc, se unea cu mintea-i ageră și hârnicia-i excesivă și-mpreună au făcut din el bărbatul cel mai fericit.

-A-nflorit caisul, Tase, și-a-nceput a ninge din el, trece vremea! zise femeia, în timp ce se sprijini de tocul ușii, vârând o mână în sân, iar cealaltă la obraz.

Bărbatul ridică privirea spre femeia lui, lăsă botina din mână și zise:

-A-nflorit, Despină, și-o rodi după cum am rodit și noi, dar... ia vin' tu o țără lângă mine, căci vreme de lucru mai e, dar de iubit... mai rar!

Și-nvățase femeia, tot de la mă-sa, ca niciodată să nu-ntorcă spatele bărbatului său și singură nu va fi în veci.

-Știi tu, Pină, căci așa o dezmierda din când în când, iar ei tare mult îi plăcea și-așa îi afla pornirea, îți amintești tu seara aia... și-acum trăim o altă primăvară, iar caisul ne ninge și ninși ni-s anii noștri...

Femeia tăcu și se lăsă ușoară pe genunchii lui, iar el căuta de zor locul pe care ea-l încălzise și mai mult, de cum apăruse în prag.

O adiere de primăvară, și-ncă una, iar petalele albe ale caisului pătrundeau curioase prin ușa întredeschisă a cizmarului, făcându-se părtașe la clipele de iubire ale celor doi, iar aroma lor se amesteca provocator cu mirosul de busuioc.

...Nu-i frumos, ce-i frumos, ci-i frumos ce-mi place mie, iar când te-ntrebi de ce iubești, deja nu iubești!

Aurelia CHIRCU

Ultima cafea

Se opri nedumerită cu paharul de apă în mână. Nu mai știa câte linguri de cafea pusese în filtru. Era normal să fie răvășită după criza de dimineață, dar trebuia să-și revină. Și, oricum, nu era o tragedie dacă băutura ieșea prea tare, doar slabă să nu fi fost că n-ar fi ajutat-o.

Mălina vărsă la chiuvetă paharul și merse spre bufetul stacojiu unde căută din priviri zahărul. Nu-l găsi, dar nici nu se miră prea tare. Locuia de prea puțin timp acolo ca să cunoască rânduiala lucrurilor.

Deschise sertarul rabatabil al bufetului și, printre pachete de arome, sticlute cu esențe aromate, borcane cu condimente și o râșniță manuală pentru piper, lucruri care dovedeau că stăpâna casei este o gospodină, găsi și cutia cu zahăr. Nu știa sigur dacă existase o doamnă în casă sau chiar el își pregătea mâncarea, însă i-ar fi plăcut a doua variantă. Aruncă un ochi deasupra bufetului și constată că locul cutiei era sus, alături de alte două recipiente, probabil cu sare, respectiv orez.

Mă rog, ea așa folosea setul de borcănase colorate dăruit de mama ei și-i plăcea să vadă că și el le utiliza în același mod.

Se întrebă oare ce gust aveau prăjiturile lui.

Înlăturând capacul, Mălina găsi o linguriță de plastic înfiptă în zahărul tos ce umplea trei sferturi din recipient. O scoase și zâmbi văzând că e curată. Fostul ei iubit avea prostul obicei să bage lingurița udă de cafea în zahăr și să lase apoi, tacâmul aruncat pe masă sau în chiuvetă. Mălina simțea că turbează văzând grămăjoara din granule maronii. El se scuzase mereu că ar fi fost grăbit, dar ea nu-și amintea ca bărbatul să fi spălat vreodată lingurița sau să așeze zahărul înapoi pe raftul său.

În același sertar, ea observă câteva CD-uri. Le scoase și se uită la fiecare dintre ele, cu un surâs fin. Majoritatea erau de muzică clasică, care era și preferata ei. Se întrebă dacă ar fi fost vreo imprudență să asculte puțin Vivaldi, în surdină. Avea nevoie de un strop de relaxare, cât să se mai adune un pic.

Despărțirea de Virgil o lăsase goală pe interior. Nu știa ce trebuia să facă și nici de unde să înceapă. Dar acolo era bine, avea liniștea pe care o necesita ca să-și pună ordine în gânduri. Nu știa nici cât va sta în casa lui, fiindcă totul depindea de el.

Apăsă play și lăsă sonorul aproape de minim. Apoi, se întoarse la masă, unde își turnă cafea într-o cană portocalie, puse zahăr și amestecă. Oftă adânc și se răsuci spre bufet ca să asculte muzica.

Dar în clipa aceea, îngheță. În cadrul ușii deschise a bucătăriei era un bărbat înalt, brunet, cu ochi albaștri

care o privea curios. Nu voia să priceapă ce se întâmpla. Era apartamentul lui, într-adevăr, dar el nu avea ce să caute atunci acolo...

Își eliberă aerul din plămâni. Ochii i se măriră în orbite și respirația i se întetă. Simți cum picioarele i se înmoaie.

- Oh, nu... Iertare, n-am vrut să te sperii! spuse repede bărbatul.

Făcu doi pași spre ea, apoi se opri stânjenit.

- Dacă vrei să plec, plec, nicio supărare...

Ea reuși să-și domolească suflarea. Își umezi buzele înainte de a vorbi.

- De când stai acolo... în prag?

El zâmbi ca un copil care a făcut o șotie.

- De câteva minute. Să nu crezi că te spionez, nu asta a fost intenția mea. De fapt, nu am avut nicio intenție, adăugă el săltând din umeri.

Părea la fel de uimit ca și ea de această întâlnire.

- Dacă-mi permiți, trebuie să-ți fac o mărturisire.

Ea încuviință. O cuprinse un soi de amețelală. Dar el continuă, spre uimirea ei:

- Ești foarte frumoasă. Eram sigur că o persoană cu o voce atât de plăcută, trebuie să aibă și un chip frumos. Și uite că nu m-am înșelat.

El se amuză. Ea îl privi uimită, nu și l-ar închipuit așa de copilăros, de deschis, mai ales că era trecut de anii adolescenței.

- Îmi auzai vocea?...

- Și cafeaua miroase apetisant. Mai că aș vrea să gust și eu, zâmbi el.

- Păi... Nu-i veni nimic clar în minte să răspundă, deci se opri. Nu trebuie să pleci, doar e casa ta.

- Ah, da! pufni el prefăcându-se surprins. Ai dreptate. Deci, pot să mai rămân?

Mălina încuviință și-și simți ochii umezindu-se.

Se așeză pe un taburet și-i făcu semn să vină lângă ea. El se apropie, cu aceeași stânjenală.

- Și, totuși, cum de ești aici?...

El tăcu. Mălina știa că nu întrebarea ei îi risipise buna-dispoziție.

- Nu voi sta mult...

Nu era o scuză. Un amestec de frustrare și furie se citea în vorbele sale. Era tânăr, prea tânăr ca să se limiteze la ce i se oferea atunci.

Ea își mușcă buzele și-și trase nasul ca un copil. Ar fi vrut să-l îmbrățișeze. Sufletele rănite se pot vindeca împreună.

- Spune-mi despre tine. El o privi sceptic. Te rog.

- Vrei să rămâi cu o amintire drăguță, nu? Știi deja tot e nevoie de știut. Și acum nici nu mai contează.

- Eu... Te înțeleg că ești supărat și vrei să găsești un vinovat...

- Taci. E absurd ce spui. Nu dau vina pe nimeni. Bine, dacă tot e un soi de *one life time meeting*, să ne cunoaștem cum se cade. Lucian Popa, zise și-i întinse mâna.

Ea ezită. Ridică o mână de pe cană și-l salută cu un zâmbet vag. Bărbatul încuviință. Își încrucișă brațele pe piept și se rezemă de chiuvetă.

- Mălina Moldoveanu.

- Da, i-am auzit pe colegii tăi numindu-te astfel. Probabil vrei să afli cum s-a întâmplat, continuă după

(continuare în pag. 29)

o pauză. Nu e nimic super mega extra, să știi. Un banal accident de motor cum ai văzut prin filme, cărți și altele de genul. Eram în anul trei în Facultatea de Arte și Design; cred că ai văzut deja caietele mele cu desene de pe biroul din dormitor. Ce să zic? M-am grăbit, am pierdut controlul motocicletei și aia a fost. Puteam să văd, să aud, dar nu și să comunic. Îți mulțumesc pentru săptămâna aceasta, spuse el cu zâmbet vag, a fost plăcut să te știu lângă mine. Oricum, îmi pare rău că încheiem în felul acesta...

Mălina tăcu. Orice ar fi spus era de prisos. El avu-se dreptate, nimic nu mai conta în prezent.

– Cu plăcere, răspunse într-un târziu.

– Tu? Te-ai despărțit de tipul acela...

– Da. Asta e. N-am noroc la bărbați.

Un timp tăcură amândoi privind pe geam. Începuse să ningă cu fulgi mici.

– Trebuie să plec, spuse Lucian, cu o urmă de regret.

– Da, și eu, tresări femeia. Să mă întorc la treburi.

El ieși în hol. Ea se ridică, puse cana goală în chiuvetă și ieși după el. Se opri o clipă în fața lui, îl privi cu drag și-i zâmbi. După asta, intră în dormitor.

Într-un pat se afla adevăratul Lucian. Era conectat la masca de oxigen, în aceeași poziție în care-l lăsase ea, când plecase să-și pregătească cafeaua. Dormea liniștit, dar nu avea să se mai trezească.

Celălalt Lucian, spritul cu care discutase ea întră spășit. Schimbară o privire întristată, apoi el merse spre fereastră tăcut.

– A fost așa cum se spune, ai fost primit cu brațele deschise și îndrumat?...

Nu primi răspuns. Se întoarse spre tânărul adormit, se aplecă și-i atinse ușor fruntea cu buzele ei. Apoi, scoase mobilul din buzunarul halatului alb și-și apelă colegii de la fundația pentru îngrijiri la domiciliu.

Se așeză pe un fotoliu, așteptând. Colegii ei vor sosi curând.

Oftă gândindu-se că trebuia să se plece acasă. Șederea ei acolo depinsese de viața lui, iar el nu mai era.

I se părea ciudat că-i vorbise în stadiul acela, dar o bucura că se întâmplase asta. Fusese un băiat bun, poate că s-ar fi înțeles de minune, dacă l-ar fi cunoscut înainte de accident.

Dar, cum îi spusese și lui Lucian, ea nu avea noroc la bărbați.

Adrian RĂCARU

Nu sunt eu

Nu sunt eu poetul
Eu sunt celălalt
Purtătorul lui
De dragoste ispititoare
Umil pot să vă spun
Cu toată iubirea mea
Neasemuită
Petru poezie
Nu sunt eu poetul
Eu sunt celălalt
Poetul este cel
Care mă tănuiește

Ivirea mea

Ivirea mea din anarhii începe să se zvânte
Lut ulceros al văii cuceritorilor cărunți
Care -n urări au plugărit în veacul dinainte
Cu-o traistă de colaci și-o pungă de bănuți

Pornirile de dor cu dor m-au privegheat
Și trepte mincinoase mi-au provocat arsuri
M-au fermecat cuprinderi și tot am fost plecat
Că ne-au brăzdat și hatul am îngropat trăsuri

Pe unde-am plugărit urările în veacul dinainte
Cu-o traistă de colaci și-o pungă de bănuți
Ivirea mea din anarhii începe să se zvânte
Lut clopotos al văii întrebărilor de punți

Vecia sub ropotul...

Vecia sub ropotul flămânelor dihanii
M-a treierat și amintirii i-am lăsat uium
Mă văd copil înscăunat pe tălpile de sănii
Și-n lunecări zăpada cum se face scrum

Înviforat profund de pătămiri bogate
Topeam ninsoarea cât să umfle-un râu
Mocneam și te pândeai cu târgurile toate
Pripit să te revolt cu mâna mea pe brâu

Vecia sub ropotul flămânelor dihanii
M-a ars în măcinat iubirii i-am rămas uium
Căci văd descălecând dorințele la denii
Și inimi din cădelniță unindu-se în fum.

Mihaela AVRAM

UNEORI

Uneori
întunericul
mă strânge.
Întorc capul
către Lumină.
Îți recunosc
privirea.
Și atunci spun...
„...în sfârșit
s-a făcut
Dimineață!”

ZBOR DE PESCĂRUȘ

Mai ții minte
acea dimineață
de vară
când te-am privit
iar zâmbetul tău
devenise
un zbor
de pescăruș?

PRIMĂVARĂ

Mă simt o floare
Crescând din pământul palmei tale
Într-o primăvară geroasă...
Ce bucurie
Să îți simt primăvara din suflet
Mutată în palmă...!

RESPIRAȚIE

Te respir, Primăvară...
prin flori căzând peste umeri,
când inima mea bate
timpul sfânt al Reînvierii.
Te respir, Primăvară...
prin roua căzută pe verdele crud,
când tălpile mele ard
de dorința atingerii tale.
Mă respiri, Primăvară...
prin ploaia căzută pe-obraz
când pomii cerșesc
încă un strop de iubire...
Mă respiri, Primăvară...
prin ghiociei prinși la ureche
când glasul tău șoptește
c-am început a-nflori.

Cum am putea trăi
fără o respirație a sufletului
ce își caută Primăvara,
prin treceri de anotimpuri...?

NOI

Ne ascundem de adevăr
Crezând că astfel,
Vom fi mai puternici peste timp
Și lume.

Aruncăm la gunoi sentimente
Crezând că astfel,
Vom câștiga mai mult curaj
Și putere.

Ne duelăm în priviri și gesturi
Crezând că astfel
Vom învinge cuvintele dintre noi
Și ceilalți.

Dar, fără adevăr și sentimente
Ascunse-n priviri și gesturi,
Viața nu ar fi oare
Un gol adânc de oameni?

CUM AR FI...?

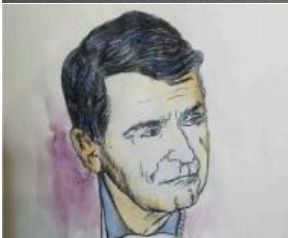
Cum ar fi dacă
în loc de oameni
am fi flori
răsărind din pământ,
cu verde întins
spre lumină
și petale-nsetate
de ploaie?

Cum ar fi dacă
în loc de oameni
am fi râuri
izvorâte din stânci,
cu umbre ascunse
între munți
și albastrul purtat
către mare?

Cum ar fi dacă
în loc de flori și de râuri
am fi oameni
crescuți din iubire
cu genunchi arcuiți
spre pământ
și inimi bătând
pe sub pleoape?

Dar mai ales,
cum ar fi dacă
în fiecare om
s-ar naște acum
Dumnezeu?...

Ion TRANCĂU

TRIPLA PLEDOARIE PENTRU CITIT

ZĂBAVA CETITULUI - Lucia PĂTRAȘCU

Zăbava cetitului, pe care o cultivă neconștient scriitoarea brăileană Lucia Pătrașcu, provine ancestral, de la unul dintre cronicarii noștri umaniști cu un destin inclement și tragic, Miron Costin. Dacă acest veritabil martir al literaturii române propăvăduia modalitatea ontologică a lecturii permanente și persistente, ca și condiție a existenței omului *sub vremi*, antecesorul lui, Grigore Ureche, credea cu fermitate că nu este *scriitorire de lucruri deșarte*, evidențind responsabilitatea celui care scrie, față de contemporaneitate și posteritate.

Scriitoarea Lucia Pătrașcu a izbutit să convertească, prin vocația unor *lecturi fidele* personalizate, amintind de cele teoretizate și aplicate programatic de Pompiliu Marcea, *zăbava cetitului*, într-un comentariu literar exersat cu modestie, sinceritate, onestitate și amabilitate față de toate categoriile de autori, mai ales contemporani, de nivel local sau interjudețean, chiar național și, uneori, universal sau intercontinental, fără a ignora criteriul estetic suprem pentru evaluarea critică a personalității și operei acestora.

Actuala și recenta carte cu titlul **Zăbava cetitului** *Eu citesc... Tu citești?...*, apărută la Editura Lucas din Brăila, anul 2019, 211 pagini, rezultate din patruzeci de recenzii literare, printre care numai trei sunt consacrate, surprinzător în contextul cărții, realistului clasic francez Honoré de Balzac și lui Eduard Claudiu Brăileanu, traducătorul capodoperelor din *Comedia umană* balzaciană, *Moș Goriot* și *Verișoara Bette*. Întâmpinat cu elogii judicioase este și volumul *Ca un cântec de speranță / Comme un chant d'esperance* al scriitorului francez interbelic și postbelic Jean d'Ormesson, 1925-2017, cu traducerea prozatorului inginer, Mihail Ciobotea. În bibliografia facultativă și selectivă a lecturilor și comentariilor *respectuoase* (Adrian Marino) și *libere* (Gabriel Dimisianu), alt brăilean celebru prin pertința criticii literare post belice și post decembriste, după, cronologic, Perpessicius, Lucia Pătrașcu include *volumul de poeme* cu titlul *Polen de depărtare*, semnat de poetul Henry Luque Muñoz, sud-american din *Bogotá, Columbia*, 1944-2005, ilustrat în traducere românească de hispanistul universitar Andrei Ionescu la Editura Univers din București, din anul 2001. Lucia Pătrașcu ne oferă comentarii critice echilibrate, cu acribia și acuratețea lectorului veritabil, care ne prezintă minuțios mesajul și stilul artistic de nivel universal, cu *Polen de depărtare / Polen de lejanía*, adus pe meridianele spațiului literar românesc de *cele trei părți în care a fost structurat volumul de poeme* ale columbianului Henry Luque Muñoz. Extinse și aprofundate monografic, în forme alerte și comprehensibile, asemenea comentarii exegetice și critice pot constitui secțiuni literare bine determinate și independente prin volume compacte cu glosă de literatură universală.

Toate recenziile inspirate de cărțile unor scriitori / scriitoare mai mult ori mai puțin cunoscuți / cunoscute,

membri sau nemembri ai Uniunii Scriitorilor din România, dovedesc generozitatea, devoțiunea și tenacitatea cu care Lucia Pătrașcu se pronunță cu altruism autentic și se afirmă astfel remarcabil, cu modestie, în peisajul publicistic și editorial de azi, la nivel județean, interjudețean și național. Alfabetic, cu imboldul scriitoarei Lucia Pătrașcu citez din catalogul scriitoricesc, un act neoficial, dar pe care-l pot autentifica numai harul și talentul acestor nume de poeți, prozatori, dramaturgi, publiciști, esești, critici și istorici literari *în devenire*, traducători: *Cezarina Adamescu, Liliana Albu, Dumitru Anghel, Sibiana Mirrela Antoche, George Apostoiu, Valentina Balaban, Lazăr Bobi, Eduard Claudiu Brăileanu, Angela Burttea, ... Ion Gociu, ... Emilian Marcu, Rodica Rodean* ș.a. m. d., inclusiv *Ion Trancău și Marioara Vișan*.

P.S. Lucia Pătrașcu are vocația lecturii, comentariului și editării cărților. Expunerea de motive pentru care au apărut volumele sale **Întâlnire cu o carte** și **Dansul cărților** explicitează: *...toată viața am citit cărți semnate de autori cunoscuți sau numai începători (...). Ce-ar fi o carte necitită, rămasă (...). nepăsării timpului? Încerc numai o părere de cititor (...). Am luat obiceiul de a scrie câte ceva despre cărțile pe care le citesc. Întâlnirea cu o carte este / poate fi un volum de critică literară de întâmpinare, cu dorința de a apropia cartea de cititor (...), zăbavă de a apropia toată lumea.*

Ion RĂILEANU DELANĂMOLOASA

Înainte de cina Cuvintelor

dor de Nichita

Nichita, iartă-mă că plâng
 Cu ochi nenătăng în prelungirea cuvintelor
 Tale folosite în disperare.
 Iartă-mă că în gând
 În vis nepăgân
 N-am venit să te știu necuvânt
 Ca o frază de vânt.
 Dar Nichita, îți spun "bună seara!"
 n-am venit la tine
 cu un răs pe limbă
 și o floare de cuvânt
 încercând să-ți descânt
 cuvântul din necuvânt.
 Iartă-mă că plâng
 Cu un ochi nătăng
 Cu un ochi de vorbă
 Plin de săgeți neterminate
 Cu care să ucizi
 Lacrima care vrea să plângă,
 Iartă-mă că-n ochiul nenătăng
 Plânge râsul atingând
 Aripa interioară
 Prin care mereu ai visat
 De visarea zbaterii de piatră.
 Nichita, cât de bucuros sunt
 Că am treptele limbii
 Prin care spun "te iubesc"
 Pe cuvintele tale.
 Nichita, cât de trist sunt
 Că treptele mele plâng
 Pe cuvintele tale.
 Nichita, cât de răs sunt
 Pentru că gura mea
 Nu poate înghiți gura ta
 Cu buze și cu dinți și cu aripi.
 Nichita, cât de vis sunt
 Pentru că, nu te-am putut
 Lua decât ca o pastilă
 Pentru lucru de răceală a sufletului.
 Nichita, cât de neplâns sunt
 Cu aripile tale
 Petale de facere
 Ce îndoiaie orice lumină.
 Dar, Nichita,
 Sunt bucuros
 Sunt trist, sunt răs, sunt vis,
 sunt neplâns
 pentru că tu, cu cuvântul tău
 folosit în disperarea de are
 m-ai făcut să fiu
 omul care să te mănânce
 la fiecare a lui cină cea de taină.

Deasupra noastră

Deasupra noastră plouă din belșug
 amestec ploaia cu lacrimile mele
 pentru că nu vreau să ți le dau
 să le bei crude
 Așa nu îmi vei simți suferința
 vei râde
 de belșugul ploii
 vei privi spre cerul
 ce îți udă pletele
 îți vei descoperi sânii
 să fie sărutați de soare.

Din durere

Din durere
 Ți-am presărat pe trup
 fire de nisip
 pe care să le sărut
 în fiecare clipă
 și nu le pot termina
 din cauza soarelui.
 Le voi respira
 să îți văd goliciunea
 Am să mă înghit
 voi urca apoi pe o frunză
 care să ajungă sub talpa ta
 pentru a-ți săruta inima.

Copil eram

Copil eram
 și culegeam aguridă
 cu ploaie cu tot
 se întoarce cerul
 și focul sărea la mijloc
 Salcia înaltă și tristă
 veghea de sub mal
 plângând oglinda Siretului
 Eu eram albastru statornic
 îmbrățișam valul
 care ajungea alene încins
 de durerea singurătății.

Raisa PLĂIEȘU
(Rep. Moldova)

MAMA

În orice sâmbătă mama coace pâine,
Pentru cei dragi, sperând că au să vină...
Vara trece pragul și iarna cea de mâine...
În altă țară-i fiica și dorul nu-i alină.

-Oare-i mai bună pâinea, acolo-n altă țară?
Și oameni-s mai buni decât în satul meu?...
Mereu se-ntreabă-n gând și inima o doare,
-O, Doamne, ce mă fac la bătrânețe eu?

Cineva i-a spus că fiica ei muncește,
Într-un oraș la casa unui stăpân bogat.
Mama mereu plânge și tot pătimește,
De ce nu-i scrie dânsa nici un cuvânt în sat?

Cu furca-n brâu a tors atâtea fuse,
Pentru zestrea fetei aici în casa mare,
Prosoapele brodate la locul lor sunt puse
De parcă-așteaptă toate-o sărbătoare...

Cu mâna tremurândă candela aprinde.
Și face rugă Domnului, fiica să se-ntoarcă...
Și-i trece-un gând anevoios prin minte:
„Of, dacă mor?... Și fiica n-o să dovedească?

Cine să mă-ngroape? Se gândește mama,
La-nmormântare rânduiei, cine să le facă?”
Atâtea ani trecut-au și-acuma își dă seama,
Uita-se despre-aceasta fiicei să-i vorbească.

Azi e sâmbătă și mama coace pâine,
Cu lacrimi frământă-aluatul dospit.
Nici veste de la fiica din lume nu mai vine.
De așteptare nucu-i uscat și pustiit.

RUGĂ PENTRU LIMBA ROMÂNĂ

Limbă Română, de ce tot de veacuri mereu pătimești,
Din Bucovina pân-la Tighina, din Chișinău
și pân-la București?
Limbă Română, de ce-n casa ta tu nu poți să vorbești?
Limbă Română, de ce toți
nu vor să poarte straietele latinești?

Limbă Română, strămoșii în luptă de dragul tău au suferit,
Vegheat-au Pământul, Țara și Neamul,
și Graiul tău neobosit.
Limbă Română, buciul tău din Carpați pân-la mare,
doini mereu.
Poetul azi moare, se naște o floare, se naște o Limbă,
de dorul tău.

Limbă Română, auzi clopotul tău cum bate în cer?!
Domnul te iartă, te binecuvântă pentru ziua de azi și de ieri.
El te sfințește, cu-agheasmă stropește pe creștetul tău.
Limbă Română, lângă icoană mă rog pentru tine și eu.

SCRIITORII NU SE-MPART...

Scriitorii nu se-mpart în mari și mici,
Domnul decide a operei lui soartă.
Pagina vieții o reînvii sau o strici...
De-o scrii, cuvântul tău să reziste-n timp prin carte.

Scriitorii nu se-mpart în săraci, bogați.
Grea e povara unora în editarea cărții...
Unii cu alții nu vor să mai fie frați.
Opriți-vă, nu mai continuați așa volanul sorții.

Scriitorii nu se-mpart în oratori și spectatori,
Lasă fiecare să spună ce îl doare.
Ascultați, poetul, cum cu arcușul lui de dor
Cum poezia lui încearcă să cânte la vioară.

Scriitorii nu se-mpart în judecăți, invidii.
Căci prea sărac ori prea bogat le-o fi destinul lor...
"Cina cea de Taină" – să fie Limba, Cartea,
Din aste două pâini să-mpartă tuturor.

Scriitorii nu se-mpart în monumente, premii,
Orgoliul lor să fie naiv și-amăgitor?...
Nici de virtuți, porunci creștine nu se teme...
Când vor pleca, îngerii prin vămi vor plânge de mila lor.

Scriitorii nu se-mpart în mari și mici,
Domnul decide a operei lui soartă.
Pagina vieții o reînvii sau o strici...
De-o scrii, cuvântul tău să reziste-n timp prin carte.

SPITAL

Spital – această anticameră a morții,
De ce vă grăbiți să vă-nscrieți în audiența ei?
Probabil prea mari sunt păcatele sorții,
Doar diagnozele bolilor confirmă-acest temei.

Spital – această anticameră a morții,
Cu boli nevătămate, adunate peste vreme,
Cu săli de operații în așteptarea vieții,
Trăind mereu cu gândul, suntem ori nu suntem.

Spital – această anticameră a morții,
Cu doctori-îngeri ce-ncearcă a ne salva.
Ei nu dorm, ci veghează și în toiul nopții
La căpătâiul nostru a ne vindeca.

Spital – această anticameră a morții,
Aici ne dă o șansă ca să ne pocăim.
E-o lecție de virtute ca s-adunăm noi forțe.
Atunci să ne rugăm, de vrem să mai trăim.

Virgil PAVEL

Vă salut Domnule diriginte Virgil Pavel!

Mă bucur foarte mult că sunteți sănătos și în putere, încă îmi aduc aminte când ne spuneți că faceți duș cu apa rece în fiecare dimineață și în orice anotimp! Se pare că regimul acesta autoimpus cu o disciplină de fier a dat roade și dumneavoastră sunteți exemplul perfect!!

Aș dori să vă spun câte ceva despre mine și despre pașii mei în această viață până în acest moment.

După terminarea liceului am urmat cursurile Facultății de Nave și Inginerie Electrică, Specializarea Electromecanică din cadrul Universității Dunărea de Jos din Galați. Am devenit inginer electromecanic, profesie pe care nu am practicat-o niciodată. În schimb, am urmat o carieră în Metrologie.

În 2006 am emigrat în Statele Unite cu o viză câștigată la Loteria Vizelor împreună cu soția și fiica mea, la aceea vreme în vârstă de 5 luni. Începuturile în această țară nu au fost ușoare dar am reușit să ne acomodăm în Los Angeles. După o perioadă am reușit să mă angajez la Institutul de Tehnologie Californian (Caltech) din Pasadena, în Laboratorul de Seismologie și am avut ocazia să lucrez cu diferiți oameni de știință care efectuau diferite experimente. După câțiva ani, din cauza navetei (aproximativ 2 ore- 3 ore pe autostrada în fiecare zi) am decis să îmi schimb cariera, de fapt să revin la vechea mea meserie de metrolog. Din 2016 lucrez pentru Statul California, în Laboratorul de Măsurări Etaloane din Sacramento, laborator care efectuează etalonări și măsurări și implementează politica Statului Californian în domeniul acesta.

Am uitat să vă spun că am doi copii, o fată și un băiat. Fetița, Jasmine, are 14 ani, termină clasa a 8-a în vara aceasta și mă revăd în ea când aveam vârsta ei... Băiatul, Michael, are 9 ani și este în clasa a 4-a.

Momentele trăite de mine în liceu au fost printre cele mai frumoase pe care le-am putut avea în viață, până acum. Am legat prietenii trainice cu mulți dintre colegii mei de atunci și mă mândresc cu asta. Chiar dacă veneam „de la țară” nu m-am simțit niciodată tratat diferit de colegii de clasă și asta spune mult de „calitatea” materialului uman cu care am intrat în contact în acei ani. *În special clasele a XI-a și a XII-a le-am simțit ca fiind „apogeul” tinereții mele, studenția neridicându-se la nivelul ultimilor ani de liceu. În anii de liceu am simțit că pot să îmi îndeplinesc orice vis și că pot să „zbor”. Nu știu, nu pot să îmi explic de ce am avut acest sentiment, dar l-am avut!*

Materiile pe care le-am îndrăgit? Aș spune

Fizica, Matematica dar și Biologia din nu știu ce motiv... Nu mi-au plăcut Științele Economice și am deestestat Chimia, nu am înțeles-o niciodată.

Ultimii ani de liceu au avut un impact deosebit în viața mea domnule profesor Virgil Pavel. Consider că toți colegii mei erau copii deosebiți, fiecare un „pachet” unic, cu idealuri și scopuri bine definite. Atunci am realizat ce înseamnă efort susținut în atingerea scopului dorit, și modul cum trebuie procedat: prin studiu și abnegație. Faptul că ne-am „dezvoltat” în perioada comunistă nu consider ca ne-a afectat în niciun fel, probabil vârsta și preocupările ne-au protejat de miasma comunismului.

Liceul mi-a dat tot ce am avut nevoie și mai mult decât atât. O bună pregătire, idealuri realizabile și prieteni deosebiți. Încrederea că visele pot deveni realitate cu multa muncă, cu studiu.

Ca preferințe muzicale aș dori să menționez muzica anilor '80. Ascult cu mare plăcere cea muzică, probabil o reminiscență a anilor de liceu și a petrecerilor de majorat care erau din abundență în clasa a XI-a și a XII-a.... Un alt fel de muzică ce îmi „gâdilă” în mod plăcut urechile este muzica lui Mozart, Beethoven, Debussy.

Vă doresc multă sănătate și viață lungă! Mulțumesc pentru tot ce faceți pentru promoția noastră!

Am fost binecuvântat să fiu în aceasta clasă și o mare onoare!

Cu respect și afecțiune,

Toni Marian Bulai
Los Angeles, 01.03.2020 ”

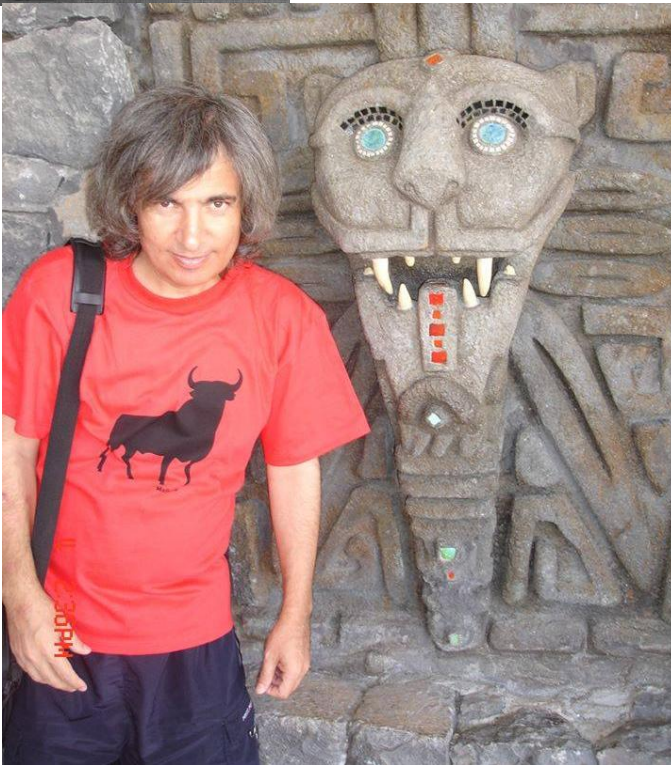
Toni Marian Bulai s-a născut pe 03.06.1972 la Umbrărești – Galați.

Școala primară și gimnazială le urmează în satul natal, apoi liceul la Tecuci – Liceul Industrial nr. 1, absolvent în 1990.

Redau aproape în întregime conținutul scrisorii care mi-a fost adresată din Los Angeles - S.U.A., unde locuiește în prezent.

(din volumul “La răspântie de vremuri”
în curs de apariție la editura Performantica din Iași)

Nicolae TZONE

POEMUL DE DRAGOSTE FACE BEZELE ISOLDEI ALTEI ISOLDE BINEÎNȚELES

încălecat pe-o furnică norocul al meu desigur
 își spală cămașa de bumbac veritabil
 în râul cu apă rece și involburată
 suit pe-o girafă geniul meu și norocul meu
 mănâncă nor după nor și înjunghie
 leu după leu
 și rănesc de moarte tigru după tigru
 cățarat pe catarg poemul de dragoste
 face bezele isoldei altei isolate bineînțele
 dar nu mai puțin frumoasă
 nu mai puțin pregătită pentru o moarte celebră
 călare pe asin asinul nu e greu de bănuț
 e de aur din copite până în vârful cozii
 iisus merge prin mijlocul drumului
 cu alba lui cămașă de in umflată încurajator
 de vântul de miază-noapte
 eu invizibil și curajos țin asinul de hamuri
 care și ele sunt invizibile
 și pesemne nemuritoare
 eu invizibil și inspirat
 scriu versuri pe cămașa lui iisus
 versuri firește cumplit
 sfidătoare și atât de grele că uneori
 la cotitura drumurilor iisus se pleacă
 recunoscător sub povara lor de nestăvilit
 le citește și-și întipărește pe față
 un surâs fără margini

*

iubita mea fuge de mine cu mine în ea
 înfipt în mijlocul inimii ca un prunc
 în mijlocul pântecului
 iubita mea nu face copii face ouă de diamant
 cu mine multiplicat în miezul lor
 strălucitor

*

eu sunt fiul ei și mă naște din transparentul
 ou de diamant la fiecare oră o dată
 și mă șterge cu limba ei dulce și moale
 din creștet până în tălpi
 apoi mă îmbrățișează și mă soarbe
 cu infinită dragoste apoi iarăși
 mă naște și iarăși mă șterge cu limba ei
 dulce și moale din creștet
 până în tălpi
 după care iarăși mă îmbrățișează mă iubește
 cu patimă și mă devoră cu totul
 ca și când n-ar fi fost nici urmă de mine
 pe suprafața pământului

*

femeia care se sacrifică pentru un bărbat
 care își pune zilnic viața și poezia în gura
 cabrată a morții cum se numește
 femeia care mă iubește știindu-mă mort
 știindu-mă posedat de un verb mai
 puternic decât vitriolul
 știindu-mă bătuit de un poem genial
 pe care de mult l-am scris pe dinăuntru craniului
 strașnic strâns în brațele ei
 și în brațele morții deopotrivă
 poem genial pe care mă pregătesc
 să-l nasc și să mor pentru totdeauna
 cum se numește
 femeia al cărei trup e o capodoperă
 și a cărei respirație este de asemenea
 o capodoperă și care cu ochii închiși
 se sacrifică pentru un bărbat
 care își pune zilnic viața și poezia
 în gura înfometată a morții
 cum se numește

*

femeia mea nu e a mea iubita mea nu e a mea
 poate nici moartea mea
 nu este a mea

*

o pasăre singură și-a înghițit cuibul
 îl poartă în mațele subțiri ca pe un trofeu
 definitiv câștigat
 numele meu îl avea cândva scris pe fiecare aripă
 sub ele așezasem munte de piatră
 de iarbă și de ninsoare
 lângă munte de piatră
 de iarbă și de ninsoare
 o pasăre singură zboară deasupra capetelor
 de oameni îngândurați cu ochii plini
 de munți gigantici o treime verzi
 o treime albi o treime foarte foarte negri
 o pasăre singură vorbește cu singurătatea
 mea însingurată stânca asta uriașă
 din mine toată țesută numai din praf
 o pasăre singură vorbește cu mine
 într-o limbă însingurată
 cu tristețe fără margini în ea
 o pasăre singură m-a înghițit cu iluzii cu tot
 mă poartă în mațele subțiri
 ca pe un trofeu definitiv câștigat.

Ovidiu BUFNILĂ

Balena Albastră

Acum zece mii de ani în Gatambo, lumile acvatice au dat o lovitură mortală inelelor de pământ și au pus stăpânire pe cele o mie de constelații din inima universului plin de universuri și pe Centrul Vechi din București.

Baronii ficționali din Gambotee, orașul fabulatorilor, au fost răsturnați de la putere. Combustibilul tradițional care anima matricele informaționale a căzut în desuetudine. Noii savanți de pe vechiul asteroid Kaoma Kuamani au descoperit principiul instantaneului acvatic bănuind prezența marelui absent din inima norilor în profunzimea matricelor care se desfășurau toate deodată. Și s-au dedat la furțișag de motorină și de benzină din terminalul constănțean, așa să fiți voi, dacă nu credeți. Pe scurt, puteai fi oriunde, oricum, în același moment digital. Această descoperire l-a făcut pe Ergubai Gaber din Guanțila să-l ia peste picior pe rătăcitul Blais Pasgal care-l eliminase cu de la sine putere pe marele absent din inima norilor din experimentul științific trimițându-l la plimbare ca pe un copilandru. Atitudinea asta trebuia probabil să anunțe sfârșitul polemicii asupra cifrei octanice a modernității. Așa au scris în cărțile lor arhivarii din Puertillo Picator. Ei au încercat să descrie formele momentului digital dintr-o benzinărie. Au ajuns însă într-un impas, nereușind să găsească rezolvarea șirurilor matematice mari de tip Yogguan. Într-o bună zi, Asalga Calambra, soprana din Tantai, mi-a șoptit să las în pace filozoficele pentru că o mare balenă albastră l-ar fi aruncat pe țarm pe un oarecare Blejnar, un adversar periculos al tuturor ficțiunilor politice. Asta e, universul plin de universuri pune la cale o revoluție.

Balcangate

Balcangate este o povestire în care Președintele României tremură de frică tocmai în clipa în care Marile Națiuni ale anului se înghesuie să se sumească militărește unele la altele vociferând pe mapamond în timp ce în Balcani se ridică un tsunami barosan, vai de capul nostru. Femeia de serviciu, ofițer acoperit, culege un chiștoc de pe preșul prezidențial, șparlește o linguriță de zahăr pentru un *matinal caffe* și oftează cu ochii duși hăt departe. *Politichia Internaționalistă ne lasă gura apa da' noi nu și nu, domnule președinte*. Președintele își mângâie barba tricoloră și izbucnește în lacrimi tricolore, apoi îi cere femeii de serviciu un pahar cu apă de gură ca să facă o gargară. Momentul următor este în această povestire cum că președintele continuă această gargară prezidențială românească tremurând nasol de frică, ce să-i faci. Morala acestei povestiri este că politichia din **Biroul Oval** și cu politichia de la **Kremlin** dau stări de depresie președinților României. Astfel că *coloana vertebrală prezidențială* se înmoaie iremediabil după cum bubuie tunurile de la Navarone. Pardon, tunurile din Libia. *Pardonez moi*, Siria. În sfârșit, cheia acestei povestiri e că femeia de serviciu e de sex masculin. De fapt adevărata cheie a acestei povestiri este că un înger poposește pe geamul Președinției României și stă la taclale cu femeia de serviciu. Îngerul e albastru sau violet sau galben sau portocaliu sau roșu-oțel așa după cum s-a călit oțelul, în lunga vară fierbinte. Îngerul e puțin cam cherchelit și crede că femeia de serviciu e Marilyn Monroe. În acest fel vedem că și *Cerurile Paradisi-*

ace o iau razna la mișto așa cum și președinții României o iau și ei razna la mișto. Îngerul sughite. Traje un fum de trabuc cuban, dinspre Varna se aud motoarele avioanelor care vin să ne ciuruiască, metaforic vorbind, și așa, în general, nu uitați că fumatul poate ucide iar zahărul îngrașă.

Bătălia de pe Dâmbovița

Spiridon ne-a pus pe jeratec, rușii, cu țarul Alexandru în frunte, intraseră deja în Gara de Nord în timp ce noi ne trimiteam bezele la Bookfest cu Manolescu, Pleșu, Liiceanu, Patapievi, Tănase, Eminescu, Arghezi, Dinescu, Sorescu, Odobescu, Sadoveanu, Machado, Bellow, Coelho, Camus, Kundera, Calvino, Joyce, Pound, Salinger, Wells, Grămățici.

– Cine mama dracului mai e și Grămățici ăsta, că n-am auzit de el? s-a răstit la noi colonelul rus care era îndrăgostit de Gogol. S-aud îndată! a mai zis el săltând în șaua calului pur sânge și foarte înfocat.

Asta e, o băgasem pe mănecă. Alde Titeașcă pusesse, așa, de la el, la plezneală, un nume de prin provincie. Un scriitorăș obscur din Buzău, văr cu Oprișan. Sau cu Mazăre. Sau cu Orban, sau cu Gâdea sau cu Băse sau cam așa ceva. Ce ne trebuia nouă acum!?

Stăteam așa în bătaia soarelui, smirnă, dincolo de Arcul de Triumf. Tancurile rușilor fornăiau încoace și-ncolo. Treceau avioanele lor, zbârrr, de te-ngrozeau.

- Titeașcă, e groasă rău, unde-s rangerii din NATO? am întrebat pe șoptite.

- Lasă măi, Bebe, că scăpăm noi cu basma curată, n-o fi rusul așa de hain cu noi, a zis Titeașcă și el pe șoptite, tremurând ca varga.

– Ce-ți veni cu Grămățici?

N-a mai apucat să zică. Au năvălit în piață femeile de la Apaca să-i ia în târbacă pe ruși, au venit și niște pensionari din Calafat, aduși de pedeliști cu autobuzele, au răsărit nu știu de unde și niște pompieri din Dealul Spirii și niște parapantiști din Harghita care-au zdrobit avioanele rușilor cu lovituri de bocanc. Așa, pe seară, ne-am dus să-l ascultăm pe Dan Puric, să ne mai zică ceva despre spiritul românesc.

Bebe, Năstase și broscuța

Dar Bebe tot mă căra cu el la meciurile de box, de baschet, la concursuri de frumusețe, la parada modei, la hipodrom, pe la întâlniri electorale. Îi plăcea să parieze pe cai albi. Numai pe cai albi. Odată a câștigat 50.000 de lei. Am fost foarte fericiți. Mi-a cumpărat o blană de bizam și un acvariu de argint. Iar el a găsit nu știu unde un hârb de Mercedes. Decaptabil. O săptămână întregă m-a plimbat prin oraș sub pretext că vrea să-i încerce frînele. Aiurea! Îi plăcea să-l vadă lumea. Cunoscuții, vecinii, prietenii, rudele. Să le crape fierea. Așa spunea.

Nu prea se exprima literar. Ochii îi străluceau. Își freca mâinile. Cânta. Fluiera.

Claxona ca un apucat. Într-o sâmbătă n-am mai vrut să urc alături de el sub pretext că-mi era rău. Nu m-a crezut. A plecat bombănind. Nu și-a luat pastilele contra flăcărilor. S-a răsturnat dincolo de bariera spre

(continuare în pag. 37)

capitală. L-au scos niște femei. Aveau arsuri serioase. Multă vreme am avut o grămadă de remușcări. Poate că dacă măș fi purtat altfel cu el nu s-ar fi accidentat. Mercedesul a fost ridicat de un android de la RAGC care, acolo, la locul accidentului l-a transformat, în mai puțin de jumătate de oră, într-un cub de fier vechi. Avea o presă uriașă care m-a înspăimântat pur și simplu. Lui Bebe nu i-am povestit nicio dată cât de ușor s-a transformat mașina lui într-o formă geometrică perfectă.

- Nebuno, era să mor! Dacă mi-aș fi luat pastiluțele inventate de Coandă... Spune drept, ai vrut să mor?! Broscuțo, mă calci pe nervi!

Oh, Bebe era un cocalar cam nesuferit. Iar eu eram o broscuță celebră. E drept, în celulă cu pesedistul Năstase am învățat tot felul de filozofii înalte dar nu tânjesc după vremurile alea. Bebe e un cocalar nesuferit dar e natural și haios. Și mie îmi place de el.

Beția nemuririi

Dacă aveai contul plin, atunci te puteai duce la bankomat să-ți schimbi sângele. M-am dus și eu ca toată lumea. Făcusem guturai. Mi-a fost frică. Era coadă la bankomat. Erau și niște politicieni de la PSD, de la PNL, de la UDMR, de la USR, de la ALDE, PSM, PRB, PIR, MIR, OSB, DST, PPP și câte și mai câte. Ziceau de tot felul. Unii se gândeau că dacă-și schimbă sângele n-o să-i mai umfle la DNA. Alții credeau cu tărie că vor putea să emigreze pe Lună sau pe Marte la sfârșitul verii. Vorbeau ei în fel și chip. Niște florărese de la Bucur Obor căscau gura la politicieni și se minunau în gura mare, și ele. Ziceau și ele de tot felul. N-aveau ele treabă cu nemurirea. Să le dai un bănuț, acolo. Să le zâmbești. Să te lași vrăjit de ele, amăgit, dus de nas, asta voiau și erau, pe loc, fericite nevoie mare. Mă uitam la ele, ele se uitau la mine. Păi, peste treizeci de ani, multe dintre ele aveau să fie doar o amintire. Un zâmbet fugar printr garioafe, o melancolie. Iar eu? Eu îmbățosat foarte. Dar politicienii? Săracii! Habar n-aveau! De unde să știe ei că le trebuia un cod secret ca să primească sângele cel adevărat. Adevărat! Ca în toate, și la bankomatul sanguin erau niște chichițe. Numai pentru cunoșcători. Pentru aștia cu fler. Dar eu aveam fler? Hârșăit de viață. Pus la podea. M-am ridicat, vezi bine. Tobă de carte, frecușul străzii m-a învățat. Acum salt de pe un picior pe altul. Un PSD-ist se tot câcăie, parcă nu-și găsește cardul, vorbește în rusește, se răstește la un vardist care moțăie ceva mai încolo, un vatman ne înjură pe toți de pe fereastra tramvaiului, trece Caragiale în carne și oase, mai încolo, alde Caragea, tras în țepă de turci, vociferează și el. E așa, un fel de istorie grotescă, eviscerată de atâta nemurire. O să fie bine, în schimb, sigur că o să fie bine, nu are cum să nu fie bine, așa, în general trebuie să fie bine, altfel cum?!

Black Cube

Sunt o grămadă de *sifoane* pe Magheru. Sunt și de-ai noștri dar sunt și americani și polonezi, francezi, ruși, nemți, marocani, englezi, portoricani, arabi, egipteni, mayași, spanioli, azteci, greci, da, mulți greci, turci și chinezi cu nemiluita. *Ploșnițe* găsești peste tot în București, unde nu te aștepți. Sunt din alea mici, mici și roz sau pătrate și pufoase sau sferice și zgrunțuroase, cu camere de luat

vederi cât unghia.

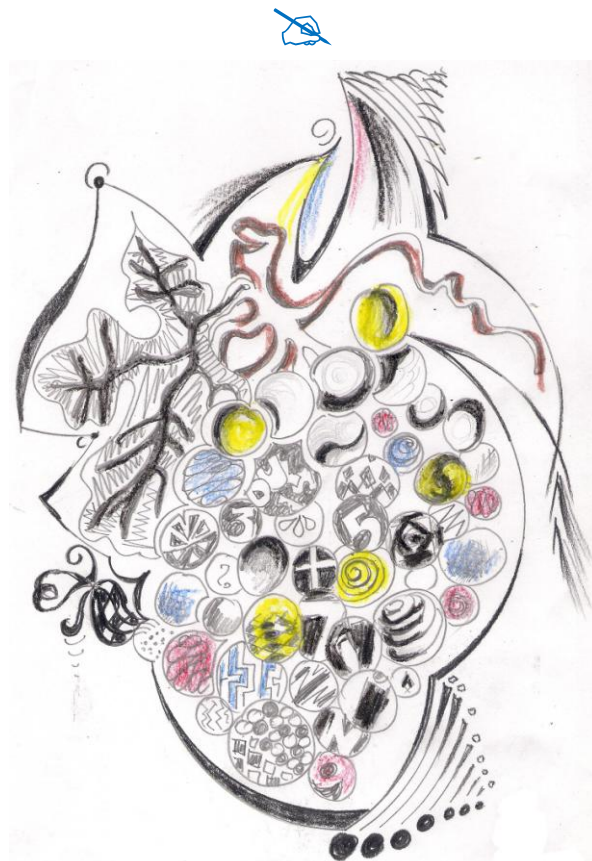
Așa că lumea a luat hapul cu *Black Cube*, că i-au înșfăcat pe agenții făptași, că i-au băgat la gherlă urmând ca apoi să negocieze careva de la Guvern sau de la Parlament sau de la Președinție un schimb de spioni ceva, chiar dacă Israelul a zis sus și tare că n-are nici în clin nici în mână. Eu am vorbit cu Bebe de la Arsenal și m-am arătat pe deplin neîncrezător și i-am zis pe șleau că *Black Cube* e o operațiune de anvergură, că de fapt e o încercare de penetrare informațională în profunzime și o poziționare a rezidențelor balcanice. Bebe a râs de mine, a dat o bere la *Carul cu bere*, printre spioni, vezi bine, pe la unșpe spre prânz.

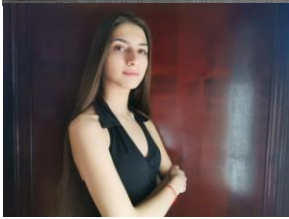
– Uită-te la masa de colo, o vezi pe aia blondă? Așa. E amănțica lui Rastolnikov dar se are pe bune cu elvețienii, cu tipii de la DST și cu James Bond în persoană.

– Mata Hari, vrei să zici?

Bineînțeles că ne-am mai prostit vreme de vreo două ceasuri filmându-ne unii pe alții, făcând pe interesanții, spioni în toată regula. Mie însă mi-a fost clar că toți spionii din lume năvăliseră la București pentru că se aflase deja că noi, românii, am pus laba pe o *gaură de vierme*, găsită în Bucegi, și că puteam acum să-i facem harcea-parcea și pe americani, și pe ruși, și pe chinezi și pe cine mai avem noi chef.

Dar lasă, venusienii stau cu ochii pe noi, uite-i colo, la metrou, uite-i colo, în Piața Chibrit, spioni sadea, sosiți de pe planeta Venus, dragii de ei. Parcă-l văd pe Cristescu ieșind dintr-o bulă temporală și luându-i la refec, uite-așa!

Denisa LEPĂDATU

distanțarea socială devine obișnuiță și o listă de cumpărături

mesaje, apeluri telefonice, bătăi de inimă
totul setat pe modul silențios
teama e
pregătită să devoreze
ultima doză de optimism
doar evadarea din propria minte ne salvează periodic
diferența dintre a fi
sau a nu fi e o loterie
cu resuscitări și incertitudini
în fiecare dimineață dau un refresh stării de bine
o inepuizabilă dorință de a înregistra și de a multiplica
lumina trece prin numerele mici și instinctele mari

#stayhome

nu prefer limonada
în schimbul unui sărut
și nici mesajele bombastice cu emoticoane
pentru parfumul tău opium
dar eu tot încerc să am
o înțelegere cu viața și cu măștile ei cotropitoare
singurătatea e mai activă decât oricare dintre noi
decât oricare dintre măști
incertitudinea iese prin toți porii
împreună
inimă-plămâni-creier
aer tot mai rarefiat
și viețile noastre ascunse de o cortină ca un năvod

zilnic primesc notificări despre moduri de supraviețuire

provocările merg inconștiente cu noi
ținându-ne de mână de ochi de gură de urechi
pur și simplu
ca o atingere
ca o respirație
devenim asimptomatici cu rațiunea de a fi
cu logica binară a sentimentelor
însingurarea face din noi o colonie de selfie
preludiu cu umbre și supraviețuitori
la prima vedere
la prima atingere
în cutia poștală
notificări avertismente și somații
și tot mai puțină și mai mistuitoare iubire

zilele capătă gust de apă tonică

prin piele prin limbaj
prin matematicile absenței
totul
fără orar sau lucruri impuse
totul
online ca o mantră pentru turbulențe și frecvențe

soarele are gust de apă tonică
în cărțile de istorie
în cărțile mele de ademenire și de ceață
incertitudinea veghează din cotloane din unghere ca
o păpușă dezorientată
în jurnalul meu oamenii sunt tot mai frumoși de la
distanță
în creier și în căști îi aud cum salută într-o limbă
îndepărtată
punct și de la capăt

#staiacasa #stayhome

deschid deodată mai multe uși mai multe inimi
scrieri vechi și noi sunt în așteptarea unui verdict
li se fac transfuzii și ekg-uri
revoluțiile aduc tot mai multe boli
din ultima luptă trei au plecat în mâini pe picioare
trag cu coada ochiului
și văd că supraviețuitorii sunt la ora de vânătoare

Starea de urgență

sapă în noi
cazemată de egouri
și paradisuri artificiale
prăpastia se adâncește
cu cât supraviețuirea e mai mută și mai absentă
noi înșine
fără milă
fără fard și fără trac
în camere cu amintiri sterile
închid ochii
o țin de mână pe mama
tata îmi împletește codițe
iar eu din fotografia cu zimi
am mii și mii de amintiri și absențe

La mulți ani, Poezie!

inocența dă din umeri
ori de câte ori mă găsește
cotrobăie prin sertarele goale
știe cât de repede intru în panică
s-așază lângă mine
fără niciun zgomot care să-mi distragă atenția
dar eu îi cunosc tabieturile
în fiecare sâmbătă
își tatuează pe umăr o pasăre sălbatică
(vrea să-mi semene cât mai mult)
iar joia își cumpără de la magazinul de bijuterii
medalioane încrustate în aur viu
mi-amintesc cum într-o zi
micul prinț îmi făcea cu mâna de pe Marte
ce fericiți eram amândoi
pur și simplu uitasem că-ntre noi
este cineva care cerșește atenție
în ziua aceea am pierdut-o din cadranul solar și
de pe peretele virtual
apoi am adăugat
ultima oară nu e prima oară

Ionel NECULA

Ignatie Grecu - Șoptiri de îngeri

De curând, părintele Ignatie Grecu de la Mănăstirea Cernica m-a onorat cu încă un volum de poezii - **Prin grădinile verzi ale inimii** (Editura Eikon, 2020, București) - tot pioase, tot cucernice și tot pline de evlavie. Cartea se deschide, cum nu știu s-o fi mai făcut în trecut, cu o inventariere a trudniciei sale lirice și văd că acest volum ar fi al 19-lea, ceea ce înseamnă, nu doar o ucenicie îndelungată la templul mirific al poeziei, dar și o certificare a proaspătului său statut de membru al Uniunii Scriitorilor.

S-a infirmat de mult postulatul lui Benedeto Croce care interzicea preoților și femeilor să scrie versuri. Din ambele direcții avem semnale convingătoare că interdicția esteticianului italian nu este în nici un fel justificată, că și femeile și preoții au optimizat poezia și-au îmbogățit partitura lirismului universal cu imagini și nuanțe inefabile, silfide și vapoase, cum nu întâlnim la prea mulți poeți laici. Croce însuși, atunci când o doamnă i-a înmănat un caiet de versuri proprii, ar fi renunțat la jumătate din postulat și-ar fi ridicat interdicția pentru femei. Sunt convins că de-ar fi ajuns și Ignatie Grecu la el ar fi ridicat și restul interdicției, cea care se referea la preoți.

Sigur, părintele Ignatie Grecu n-are nevoie să fie legitimat ca poet de cineva anume. Îl recomandă ca dăruit genului liric și ca poet inspirat de șoptirea îngerilor, care scrie o frumoasă poezie creștină cele 19 volume publicate până în prezent și lungă sa ucenicie la templul lirismului glazurat de nostalgiile paradisiului pierdut. A ajuns deja la o maturitate care-l așează în linia bătătorită de înaintemergătorii poeziei creștine. L-am citit din doască-n doască, deseori am și dat seama despre isprăvile lui și mă bucur de fiecare dată când îmi oferă un nou pretext de lectură.

Este o problemă. Ignatie Grecu este un modest ucenic al lui Hristos și chiar dacă Iisus nu mai colindă prin grâu și nu inundă cu prezența sa celulele celor întemnițați pe nedrept este prezent peste tot în poezia sa, este prezent prin șoptirea îngerilor resimțită de poet ca inspirație divină. Ascultă aceste șoapte, așa cum Socrate asculta de ceea ce-i șoptea în ureche daimonul său însoțitor. *Multe lucruri sunt de pus/ în rânduială./ Mai întâi inserarea/ de ar depinde de noi!/ Îngerul mi-a spus în șoaptă./ Toate cele zidite de om/ Domnul le face să crească./ Așteaptă numai (Mai întâi inserarea).*

Înțeleg bine menirea liber asumată de poet, aceea de a rămâne circumscris în exclusivitate învățăturilor lui Iisus și credinței evanghelice, de a umple golul imens întreținut ostentativ în cincizeci de ani de ateism dogmatic, dar a realizat că această statornicie tematică, această revenire repetată de zeci de ori în zeci de volume inspirate din același izvor inefabil, poate implica și unele riscuri colaterale, în primul rând pe acela al autopastșării, al greutății poetului în general de a se reinventa neconținut și de a găsi de fiecare dată alte resurse și alte mijloace stilistice care să întretină combustia. A înțeles

ceea ce marii poeți, cei înțeleși în credință și duhovnicie, au știut dintotdeauna că trebuie să accepte, dacă vor să evite artificiile și improvizările aleatorii, și diversitatea tematică. Mulți dintre ei, au mers mai departe și-au revizuit nu doar registrul tematic, dar și genul literar care să-l cuprindă cât mai exact. De asta spun, recursul la o varietate tematică mai cuprinzătoare și la încercarea mai multor registre de creație – proză, critică și istorie literară, eseistică, dramaturgie – îi confirmă, pe lângă calitatea de poet și pe cea de scriitor.

Nu spun, Doamne ferește, să renunțe la filonul care l-a consacrat și i-a conferit atâtea recunoașteri scriitoricești, spun doar că filonul trebuie paralelizat cu alte dispuneri tematice și cu alte modalități de expresie. Autorul însuși pare să fi înțeles acest lucru repliindu-se în partituri în care sacralul co-există cu profanul, și religiosul cu laicul. *Codița mărunții/ atât de mică/ aspră și singură/ neimportantă/ ține fructul pe ram./ Și noi asemenea./ Până când/ ușoară mâna Ta/ ne desprinde (Până când).*

Sau:

Dacă tu ai plecat/ a venit mierla/să mă mângâie/ în locul tău./ Să nu o urăști! (Dacă tu ai plecat).

Regăsim și în acest ultim volum de versuri aceeași abilitate a autorului de a extrage esența și sâmburul poetic din orice fapt de viață și de simțire. Din codul său poetic nu lipsește omul și toate frământările lui. Prezența Atotputernicului nu exclude conectarea la problemele lumii și la frământările omului, privit ca ființă trecătoare, vremelnică și în neconținută comunicare cu divinul. *Din firimiturile ce cad de la masa/ Căderii/ Cu sfială poetul soarbe cuminecătură. Și cu aurita, preasmerita lui gură/ Te slăvește și Te preamărește în cântec/ mereu ... (Cu sfială, poetul).*

Cum se vede, de cele mai multe ori motivul profan, atotprezent în lirica poetului Ignatie Grecu, este privit ca o treaptă a supralicitării divine și ca pretext pentru slavăvirea Celui ce a făcut cerul și pământul - natura paradisiacă și tot ceea ce conține, chiar dacă omul nu

(continuare în pag. 40)

are totdeauna timp să se bucure de splendorile ei. *Atât de necăjiți erau/ cu frunțile în pământ/ aplecați peste sapele lor/ încât nici nu auzeau/ cucul cântând// Venise de departe în zbor/ să-i mângâie cu cântecul lui/ în lumina fragedă a norilor/ numai și numai pentru ei (Țăranii și cucul).*

Ceea ce surprinde în acest ultim volum de versuri al poetului Ignatie Grecu este o deplasare de accent – de la slăvirea pioasă a Creatorului la fetișizarea ontologiei rezultată din actul biblic al Facerii. Este vorba de ontologia pe care omul, dacă tot a mușcat din fructul cunoașterii și-a căpătat atribute constructive, o tot sporește cu întrupări neomologate genezic, dar care se adaugă sporitor celor șase zile ale Facerii. Noica observa că în ziua în care a fost creat omul Creatorul n-a mai rostit acea concluzie biblică *și a văzut Dumnezeu că este bine așa*. Anticipa, probabil, cutezanța prometeică și demiurgia asumată de om după ce a dobândit conștiință. Până atunci, până la ispitirea de sub copac, omul, omul originar, omul paradisiac, cel care a fost plăsmuit genezic, fusese numai simțire, emoție, afectivitate, sentiment, deci era neperversit de fenomenologia conștiinței și nu trebuie să ne surprindă că este taman omul invocat de poet în versurile sale. Recursul poetului la omul plăsmuit de divinitate, la omul cu inimă, traversat doar de pasiune și iubire, netrucat de gândurile ascunse ale conștiinței vinovate este o altă calitate pusă în active lirice de poet. *Prin grădinile verzi/ ale inimii/ cântă ades și suspină/ sufletul- flaut// Pe unde Domnul umbrit de lumină/ bucuros întârzie - / la tine visez/ și pururi te caut/ anotimp neînserat. Poezie (Anotimp neînserat)*

Nu mai insistăm. Ignatie Grecu a ajuns la o maturitate izvoditoare destul de convingătoare, care se poate revărsa acum și în alte registre plăsmuitoare. Știu, bunăoară, că lucrează la un roman desfășurat, în care, dincolo de nuanța medievală, de epoca aceea bezmetică, băntuită de tot felul de secte și credințe, reabilitează katharsisul artistic ca mod de purificare și de primenire a omului generic, a omului temperamental, dominat de pasiuni și emoții. Îl așteptăm cu ardoare și interes și-mi fac speranțe că vremea-i aproape.

Ion Croitoru – romancier

N-am nici o îndoială că dintre clericii actuali, părintele Ion Croitoru este cel mai prolific, mai harnic și mai predispus pentru râvnă cărțurărească. L-am citit de fiecare dată cu interes și-am dat semne despre toate cărțile sale, cele ce-au ajuns pe masa mea de lectură, subliniind de fiecare dată implicarea sa în active sporitoare de creație literară și de neodihne ale spiritului, cu care își dublează activitatea duhovnicească. Originar din Mărăștii Vrancei, a relatat cu multă rigoare despre luptele ce s-au dat în aceste locuri în timpul războiului pentru reîntregirea țării și despre suferinle populației civile, nevoită să ia drumul bejeniei și să reconstruiască din temelii satul așezat între fronturi și distrus în întregime în timpul luptelor.

Ultima sa carte **Trecute vremuri** (Editura Info-RapArt, Galați, 2019) urmează, dac-ar fi să-i găsim un loc în ansamblul zbaterilor sale literare, celei care relatează despre luptele de la Mărăști și reconstituie efortul populației de a reășeza satul în normalitate, în tradițiile sale vechi, și-n cutumele lui ancestrale.

Autorul și-a încadrat lucrarea în genul romanesc, deși se constituie din actul memorării, ignorând ficțiunea, fabulosul, fantezia sau imaginația. Este, dac-ar fi să-i găsim totuși o încadrare, un roman memorialistic, în spiritul literaturii promovate de reprezentanții Școlii de la Târgoviște, care credita actul memorării ca substanță a dispunerii narative. Este, bineînțeles, un mod de a face literatură fără inserția subiectivă a autorului în desfășurarea conținutului epic. E ceva ciudat în cadrul acestui gen literar; beletristica se legitimează prin elemente non-ficționale, exterioare ei. Controversa este evidentă, dar dincolo de opinia pro sau contra cred că putem caționa ideea că și biografismul poate genera structuri narative cu șansa de a fi recunoscute în cadrul generos al procesărilor epice.

Care dispunere epică nu conține, de regulă într-o formă disimulată, și elemente preluate din propria biografie a scriitorului? Nu proclamase Balzac că o noapte de dragoste echivalează cu un sfert de roman? Orice aspect biografic poate trece în literatură și să-i confere un plus de autenticitate, dar și puțină savoare, puțină glazură.

Așadar, războiul se terminase, tunurile nu mai buiau și nu mai lăsau caverne adânci în canea pământului, iar oamenii, foștii locuitori ai satului revin, de pe unde-au fost risipiți de furtună, la viața lor ancestrală, bine statornică în cutume, în obiceiuri și credință strămoșești. Nu mai era, nici pe departe satul pe care îl părăsise, cu case albastre și cu ziduri trainice din piatră de munte, era un ansamblu de dărâmături și numai rareori se mai vedea câte un perete rămas în picioare. Ca-n ziua dintâi a Facerii totul trebuia reluat de la zero și-a contribuit la acest proces de refacere și Societatea **Mărăști** constituită special în vederea acestui proces de reconstrucție. *La refacerea satului Mărăști*, spune autorul, *au contribuit săteni, plutoane ale armatei române, prizonieri unguri și germani, toți plătiți de Societatea Mărăști*.

Cartea este structurată în mai multe diviziuni, inegale ca întindere – fiecare focalizând câte un colț de memorie și toate la un loc refăcând întregul, așa cum cioburile unei oglinzi sparte, așezate într-o anumită ordine reconstituie integral obiectul în care privim când ne bărbierim. Axul cardanic al întregii construcții românești (este totuși un roman) îl constituie familia Ionică Mohor – prototip de țaran dârz, harnic și cu știința lucrului bine făcut. De fapt romanul reconstituie traseul acestei familii, dar îl reconstituie, vorba lui Hegel, cu drum cu tot, cu tot cortegiul de întâmplări, oameni de munte și multe situații, cu care a fost încercată și pe care a trebuit să le învingă. Circumscrisă epocii dintre cele două războaie acțiunea cărții dă seama, în paralel, de toate involburările istoriei, de schimbările profunde ale satului românesc și de marile dezamăgiri care a cuprins populația rura-

(continuare în pag. 41)

rurală de-a luat cu asalt orientările de extremă dreaptă, în dauna democratismului autentic și funcțional.

Se vede bine că autorul a cunoscut bine viața satului românesc și oamenii care îl populează, le-a cunoscut tradițiile, firea lor aprigă, spiritul gospodăresc, dar și legătura lor ombilicală cu natura, deplina comuniune cu pământul și cu tot ce constituie mediul lor natural de viață. Totul, de multe ori chiar actul împreunării, se petrece în natură, în cadrul paradisiac oferit de peisajul muntos, cu fânețuri necosite, sub umbra adâncă a brazilor și în concertul fabulos al păsăretului. Scena întâlnirii lui Ionică Mohor cu Mărioara, iubirea lui din copilărie, este tulburătoare tocmai prin inocența cadrului feeric ales pentru împlinire. *Sentimentele tinerei femei răspunseră iubitului ei căzând în brațele lui ca o trestie pe care se așează o privighetoare din zbor și se lasă până la pământ pe iarba de sub umbra cireșului, care deveni martoră a iubirii lor. În acele clipe inimile lora au înțeles în dăruirea ce nu s-a putut împlini în toți anii din copilăria lor până acum (p.185).*

Spuneam că acțiunea romanului nu reconstituie doar saga unei familii, ci o întreagă epocă cu toate nevalgiile ei. Afirmarea tot mai energică a Mișcării legionare, cu sloganurile ei claxonate că apără credința, dreptatea și neamul - iluzie împărtășită de tot mai multă lume, printre care și de Ionică Mohor, căruia i se încredințează chiar funcția de primar al satului că în vreme când țara era declarată *stat legionar*. Apoi Războiul (al doilea război) și luptele de la Prut, foamea din 1947 și exodul populației în căutare de bucate, mai apoi după încetarea războiului, apariția instituției securiste și teroarea dezlănțuită printre oameni, colectivizarea agresivă la sate sunt repere ale evoluției românești asupra cărora autorul insistă copios dovedind o documentare riguroasă și o excelentă dispoziție narativă. Dialogurile vii, replicile tăiate, nelipsitele floricele stilistice și etosul sănătos specific oamenilor de la munte, conferă narațiunii o savoare aparte și o lectură plăcută. Departe de a fi doar Saga unei familii, romanul părintelui Croitoru este o cronică evenimentelor românești petrecute în ultimile trei sferturi de veac.

Se vede de departe că autorul nu este un orășean oarecât transplănat ca intrus într-o ruralitate aproape bucolică, pentru că nu este străin de problemele satului, este chiar un vârstar concrescent al vieții rurale măreștene, un fiu atașat afectiv și emoțional de locul în care s-a născut, a crescut și-a muncit și un observator atent al cutumelor și tradițiilor care cimentează această comunitate. Cred că a detașat bine elementele care conferă localității sens și identitate într-o perspectivă mai generoasă. Ca om al locului a cunoscut bine oamenii despre care vorbește, întâmplările, multe pitorești, dar pline de semnificație, care i-a și furnizat pretextul acestei laborioase structuri narative. Stăpânește arta portretizării, găsește totdeauna însușirile esențiale care conferă personajelor identitate și distincție.

Dar cel mai important aspect al romanului este calitatea de observator ipohondric și rafinat al cutumelor și tradițiilor care cimentează o comunitate rurală și pe cea mărășteană în special. Relatează cu atâta exactitate despre obiceiurile de la nuntă, că un etnolog nu-și poate dori mai mult, pentru a se identifica, decât această pagină reportericească. *Vornicii călări, purtând o ploscă cu vin pe umeri și brădulețul în mâini merg înaintea mirilor spre biserică iar copiii le ies înainte cu cofele de apă stropindu-le calea spre*

fertilitatea căsniciei iar nașul îi răsplătește cinstindu-i cu vin sau oferindu-le un bănuț. În urma lor vin șiruri de gospodari fălindu-se cu căruțele și caii împodobiți. Acasă la mire, mama soacră aruncă ștergarul peste capetele celor doi și îi trage în noua lor casă oferindu-le să guste dintr-un ou și ungându-i cu miere ca să viețuiască împreună și să fie dulci în relațiile cu viitoarea soacră (p.164).

Ionică Mohor este și el mobilizat pe front participă la luptele de la Prut, unde este rănit grav de se întoarce în sat cu un picior amputat.

Apoi lucrurile se încurcă, la putere se instalează ciuma roșie, comunistă și Ionică Mohor, ca fost primar legionar este arestat și purtat prin Gulagul românesc sau prin coloniile de muncă. O vreme, preventiv își făcuse o colibă pe râul Draciei unde avea și două vaci de care avea grijă. N-a scăpat de arestare, doar a amânat-o. Teroarea pe care a îndurat-o în închisoare i-au dat înțelepciune. Și-a dat seama că hidra comunistă are prea multe capete ca să te împotrivești, așa că atunci, în 1962, când s-a înființat colectivul a cerut soției să facă cerere de intrare în C.A.P. *După ce a ieșit de la răcoare Ionică Mohor s-a retras în sine evitând pe cât posibil contactul cu lumea din sat, dezamăgit fiind că, o parte dintre foștii legionari au ajuns loiali partidului comunist, O dată pe lună era chemat la poliție ca să dea explicație în scris. – Ce ai făcut de la ultima întâlnire până astăzi ? îl întrebau ei. El, cu o caligrafie extraordinară de frumoasă nota pe hârtia care i se punea în față. Am cărat bălegarul de la porci la râpă, am rănit la cai, am adus apă pentru animale și-atât.*

În cele din urmă, a dat un ban clopotarului satului să tragă clopotul într-o limbă ca pentru morți. *Dacă te întreabă cineva să spui că Ionică Mohor a murit. – Da nu ești matale Ionică? - Aista pe care îl vezi e alt om, trăiește într-o altă lume.*

Aceasta e cartea. O frescă a devenirii noastre istorice după primul război mondial și până când țara a fost luată-n primire de comuniști. Nu știu dacă autorul a mai publicat și alte lucrări epice, dar romanul aceasta chiar este o reușită și o raritate în literatura noastră actuală. Într-o vreme când cei mai mulți se întrec în versificări fără noimă, părintele Ion Croitoru a avut curajul să se încerce în scrierea unui roman masiv și bine articulat. Nu înțeleag de ce diviziunile cărții, altfel bine structurate în conținutul romanului, nu se regăsesc și într-un cuprins necesar. Nu este un reproș, ci numai o constatare periferică pentru că dincolo de conținutul românesc al cărții trebuie să subliniem abilitățile narative ale autorului, dispoziția sa pentru lucrări pretențioase și de mai largă respirație. Îl felicităm, firește, pentru această minunată ispravă literară și-l așteptăm în librării și cu alte îndrăznele epice.

Ionel NECULA

Spiritul ca un ciorchine de idei

Un cuvânt, spunea Noica, este ca un arbore. Indiferent dacă sămânța a încolțit din din huma etniei tale, sau a fost aruncată aleatoriu și-a rodit doar din căldura soarelui și din mana ploilor trimise de Dumnezeu. El, Cuvântul, rămâne înstructurat în configurația etniei și rodește concrescent odată cu spiritul ei. Există, în orice limbă un fond original de cuvinte care nu se mai regăsesc și nici nu pot fi traduse în alte limbi Acest fond alcătuiește zestrea oricărei nații și partea ei de contribuție la patrimoniul lexical universal. Că la constituirea acestui fond universal nu s-a găsit din limba noastră decât trei cuvinte – *dor, doină și colină* - cu care să participe la constituirea acestui fond este și o vină a lingviștilor noștri care n-au făcut o inventariere completă a lexicului românesc intraductibil, și n-a identificat, cu rigoare, întregul patrimoniu lexical românesc original cu care a contribuit la constituirea fondului universal. Nu sunt lingvist și nu am nici o pretenție de competență în domeniu, dar, poate, și cuvântul *ciorchine* ar putea fi luat în discuție.

Ciorchinele, bunăoară, nu este tot una cu strugurile, este vrejul, ciucurele, structura vegetală, care susține rodirea și rodul și care rămâne nefolosită după ce s-au îndepărtat bobitele.

Cu aceste gânduri oarecum necoapte am lecturat una din ultimile cărți semnate de prolificul scriitor Emil Dinga (*Ciorchini – instantanee lirico-metafizice*, Editura Curtea Veche. București, 2019) și cred că autorul a găsit cel mai nimerit titlu pentru meditațiile sale *instantanee*, pentru că ceea ce ne propune în această carte, nu sunt idei dezvoltate în toată arborescența lor factuală, ci sunt, înainte de toate, pretexte pentru eventuale dezvoltări ulterioare. Oricare din aceste meditații poate căpăta articulații pedante și sporitoare, pe care autorul și le reprimă dezinvolt și cu voie vegheată.

Nu trebuie să ne surprindă că majoritatea meditațiilor se reventică din gândirea eleată, care avea ca fundament cele patru elemente primordiale – apă aer foc, pământ - și întreaga varietate vegetală și animală pe care o presupune ontologia imanentă deoarece autorul cochetează curent cu filosofia primilor gânditori din țara cea mai bogată în foșnet de măslini. Chiar le grupează în cinci diviziuni disticte, fiecare cu panseurile aferente.

- Ciorchini de pământ (57 panseuri)
- Ciorchini de apă (58 panseuri)
- Ciorchini de aer (58 panseuri)
- Ciorchini de foc (58 panseuri)
- Ciorchini de quintesență (58 panseuri)

lata, bunăoară, cum sună câteva panseuri care are ca leit-motiv pământul și formele sale de relief: *Când amenință primejdiile ne culcăm pe pământ. Instinctul ne spune, chiar și în condițiile civilizației urbane sofisticate, că ocrotitorul de ultimă instanță, ocrotitorul devotat și sincer este pământul (50)*. Și încă una: *Tunelul străpunge ca un pumnal, trupul muntelui. Adăpostiți sumar în vehiculele noastre străbatem, pe urma lăsată de pumnal măruntaiele muntelui. Acesta ne-ar putea strivi doar cu o mică răsuflare care să-i astupe rana dar ne lasă să ne jucăm cu el ca un bunic care tolerează năzbâțiile nevinovate ale nepoților.*

Alte meditații au ca subiect apa primordială, principiu prim și esențial, cum era considerat de Thales și de cei vechi, la care autorul apelează deseori, principalul generator de viață și de prosperitate a lumii. Reproducem și noi câteva din meditațiile acestei diviziuni - adevărat bijuterii lirice, mici poeme în proză amintind de noblețea conferită cândva de Baudelaire sau de Ștefan Petică acesei specii literare. Emil Dinga e mai concis, mai condensat, mai axat pe esență, dar fiecare panseu poate fi considerat un poem în proză în miniatură iar autorul poate fi alăturat marilor stegari ai lirismului universal. *Când picăturile de apă vor să-și ia vacanță se transformă în abur și se ridică deasupra câmpiilor și dealurilor și munților. De acolo văd panorama râurilor și lacurilor, a mărilor și oceanelor unde trăiesc. Când vacanța se sfârșește, aburul redevine picături și fiecare se întoarce în locul său,*

Sau. *V-ați întrebat vreodată de ce atunci când vă scufundați în apă, vă simțiți mai ușor? Este pentru că apa vă ia și vă ține în brațe tot timpul, de teamă să nu pățiți ceva.*

lata și două bobite extrase din vrejurul ciorchinilor de aer, în care observația, și imaginația se complinesc și se conjugă pentru a se întrupa în panseuri delectabile și adânci: *În copacul din fața ferestrei mele este un cuib de pasăre. Într-o zi, am văzut pasărea în cuib, uitându-se cu interes la mine. Cred că pasărea se gândea că în fața ferestrei ei este un cuib de om. Sau: Aerul, atmosfera care înconjoară pământul, îmi pare o uriașă placentă de care planeta nu s-a desprins, încă. Din ea, din placenta pământului ne hrănim, noi, oamenii, și plantele și animalele toate. Așadar, suntem, toți, abia născuți sau, poate, încă nenăscuți cu adevărat.*

Prețioase și ademenitoare sunt și panseurile care alcătuiesc ciorchini de foc - același foc purificator furat de Prometeu de la zei pentru a-l dăruia oamenilor drept catarsis și indicator de simțire. *Între flacăra și floare există o uimitoare asemănare în privința supraviețuirii. Nu poți lua o flacăra în palmă și pleca cu ea, va muri, asemenea florii smulse din locul ei din pământ. De aceea, la fel ca în cazul florii, flacăra trebuie luată în suflet. Cred că așa procedează îndrăgostiții și poeții. Acolo, în suflet, flacăra va arde mereu, hrănită de data aceasta, de suferință. Sau: M-am întrebat uneori de ce oare iadul este asociat cu focul Gheenei. Eu văd aici o șansă acordată celor care n-au reșit să-și câștige mântuirea pe pământ, deoarece focul purifică. Așadar, acești păcătoși nu sunt condamnați definitiv, ci doar li se mai cere un ultim efort în drumul spre câștigarea împărăției lui Dumnezeu: să se supună purificării prin foc.*

Pline de adâncime și de înțelesuri surprinzătoare sunt și panseurile care alcătuiesc ultima diviziune a lucrării – cea consacrată esenței. Iată una: *Experimentez zilnic concretul fără să am nevoie să-l cunosc, dacă însă, într-o zi, aș vrea să-l cunosc va trebui să mă abțin să-l eperimentez pentru că-l voi putea cunoaște doar prin ceea ce nu este, adică prin clasa sa de apartenență. Ciudată alcătuire a lucruri-*

(continuare în pag. 43)

lor, să trăiești doar ceea ce nu cunoști și să cunoști doar ceea ce nu trăiești.

Închidem acest comentariu subliniind încă odată deliciul și prospețimea acestor gânduri fugare care circulă prin metafizică și lirism ca printr-un sistem de vase comunicante și subliniem apăsător că cele două repere se caută, se articulează și se susțin reciproc într-o manieră care, sunt siguri, va fi bine apreciată de cititori.

Dorin N. Uritescu

Mai întâi m-a atras și m-a intrigat titlul - **Mato Grosso - ul social și politic postrevoluționar** (Editura Rawex Coms. 2015, București) și indicația la vedere că este vorba despre un pamflet, ceea ce era iarăși un element de intrigare. Păstărușând un clasic aș putea spune și eu că pamflet în vremea noastră nu văd a se mai face, ceea ce m-a decis hotărât să văd despre ce este vorba în această carte despre care nu prea am auzit vorbindu-se în revistele noastre de cultură.

Știam că Mato Grosso este un mic stătuțel din Vestul Braziliei - o regiune aproape virginală, cu păduri tropicale întinse, un topos mai puțin cunoscut și cercetat, așa că ispita lecturii a crescut cu cel puțin o octavă. Oare a descins autorul în această ontologie mirifică?

Cartea nu se deschide cu o prefață lămuritoare, cum m-aș fi așteptat, ci cu un C.V. al autorului din care aflăm ce este o personalitate de excepție, cu o biobiografie invidiabilă chiar și de cărturarii cu bogate active spirituale în palmare. Nu insistăm asupra lor pentru că nu aceasta este intenția acestor rânduri, subliniem doar că este dublu licențiat și că peste tot, pe unde verbul său s-a implicat a impus noutăți absolute și a lăsat urme care reclamă recursul la superlative. Că este așa de puțin cunoscut nu cred că mai surprinde pe cineva din această lume manelizată și cu semnele mediocrității la cheie.

Revin însă la cartea-pamflet, unde totul se rostogolește și se derulează în jurul ideii de **antonomaze** - un concept de care nu cred că auzit multă lume. *Antonomazele*, ne lămurește autorul, *sunt creații lexico-semantice și stilistice de substituție* folosite curent în presa scrisă și vorbită ca substitute lexicale, înlocuind un cuvânt cunoscut și consacrat în limbajul curent impunându-se ca substitute cu șanse de a se impune în limbajul uzual, ca achiziții unanim acceptate.

Fiind vorba de o problemă absolut nouă în stilistica românească, efortul autorului este îndreptat spre configurarea tabloului care să conțină întreaga tipologie a antonomazelor cu multitudinea și varietatea lor - așa cum au fost adoptate, ba chiar înțelenite în lexicul curent românesc. Sigur, procesul de identificare nu este și nu va fi niciodată definitiv încheiat, pentru că presa și chiar limbajul curent născocesc neconținut alte și alte substitute stilistice pentru cuvintele îmbătrânite și tocite de prea multă întrebuințare. De asta spun, mulțimea și diversitatea antonomazelor dintr-o cultură este și o formă de rafinare a limbajului, de înnoire și de înăvuițare a expresiei cu subtilități stilistice care să-i confere înțelesuri noi, dar și candoare, rafinament și savoare.

Absurdistan - denumire analogică pentru statul român,

unde puterea funcționează absurd;

Altercația din Decembrie - substituit pentru Revoluția Română din Decembrie.

Ciorbilă - substituit care-l viza pe Victor Ciorbea pentru restricțiile excesive impuse în perioada când era prim ministru al României;

Commonwealth rus - substituit pentru comunitatea țărilor socialiste satelite Rusiei sovietice;

Dracula de la ape - substituit pentru Ion Iliescu care a fost, printre altele, și președinte al *Consiliului Național al Apelurilor*, dar și autorul mineriadelor împotriva opoziției;

Iosifini - substituit pentru Ion Iliescu și pentru alți politicieni care scot din joben tot felul de intruși pentru înalte funcții de stat;

Tândală de la Finanțe - pentru Sebastian Vlădescu, având înțelesul de leneș, încet la minte, pișcher;

Abderit - substituit derivat de la numele orașului Abdera din vechea Grecie, locul de naștere al filosofului Democrit, autorul teoriei atomiste;

Adidași - copite de porc, derivat de la numele Adi Dossler, care a proiectat și a pus în fabricație încălțăminte cu mare trecere în întreaga lume;

Biafrez - derivat de la Biafra africană care și-a câștigat independența față de Nigeria printr-un război nimicitor cu înțeles de înfometat, nenutrit, scheletic;

Ediculă - derivat de la închisoarea turcă Edicule, pentru deținuții politici, renumită pentru severitatea pedepselor;

Ghetou - substituit pentru spațiul destinat discriminaților;

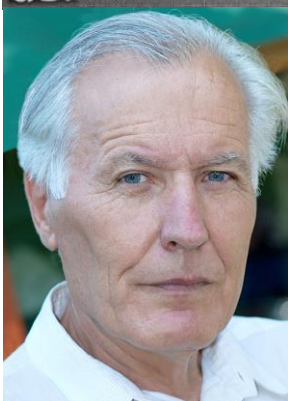
Gulag - cuvânt care desemnează un spațiu destinat deținuților politici;

Lumumbă - substituit al termenului de țigan provenind de la numele lui Patrice Lumumba, fondatorul partidului Mișcarea Națională Congoleză care lupta împotriva secesiunii țării.

Cum spuneam, apariția antonomazelor nu este un proces încheiat pentru că și capacitatea de invenție a presei, a ziariștilor este continuă și nelimitată. Am inserat aici doar explicațiile sumare ale antonomazelor menționate, dar, firește, autorul este mult mai generos în detalii, indicând cu exactitate publicația unde le-a întâlnit, autorul și tot ceea ce poate contribui - de la lingvistică la istorie și geografie - la mai buna înțelegere a antonomazelor. Hotărât lucru Dorin Uritescu face operă de pionierat în cultura românească și sper să beneficieze și de recunoașterile meritate, vorba lui Eminescu, *cu asupra de măsură*.

Volumul mai conține și pamfletul **MATO-GROSSO-ul social și politic postrevoluționar** - una din cele mai caustice pagini despre realitatea noastră postdecembristă. Inventarul antonomazelor din publicistica acelor ani reconstituie sub formă conceptuală întreaga devălmășie a devenirii românești de după decembrie 1989. Securilă, Pecerilă, Fesenilă, mitingiștii, tropotitorii din Parlament, satanizarea opoziției, emanatul, hrebenciucii nu sunt doar simple antonomaze, ci indică tot atâtea momente de harababură din devălmășia noastră postdecembristă.

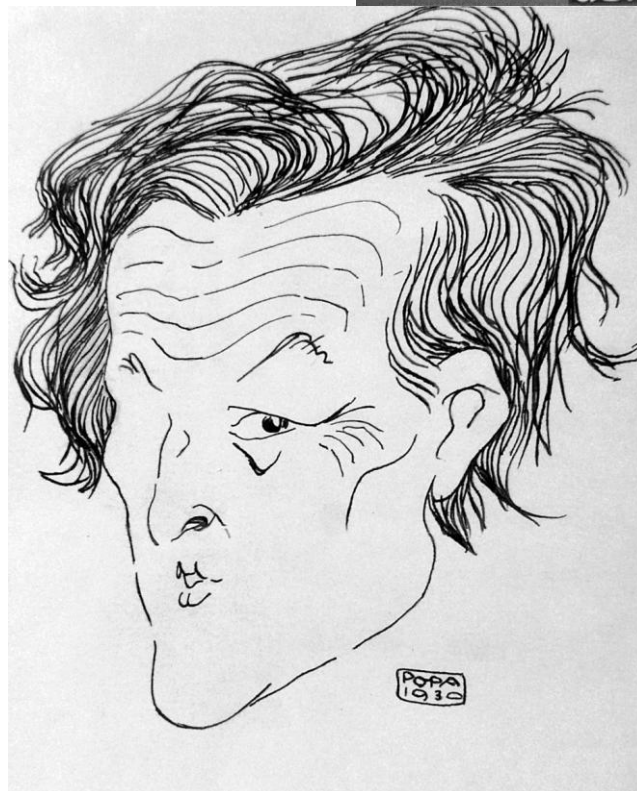

Ștefan ANDRONACHE

**O scrisoare a lui Victor Ion Popa
către prietenul său Eugen Boureanu
(125 de ani de la nașterea dramaturgului)**

Cu mai mulți ani în urmă, cu prilejul sărbătoririi semicentenarului Teatrului „Victor Ion Popa” din municipiul Bârlad, vrând să scanez autoportretul înrămat al marelui om de teatru (aflat în colecțiile Bibliotecii Municipale „Ștefan Petică” din Tecuci) ce urma să dea un plus de autenticitate unui afiș prilejuit de evenimentul menționat, am avut revelația descoperirii pe spatele desenului în tuș protejat de sticlă și a unei interesante scrisori, din toamna anului 1930, ce purta semnătura realizatorului.

Misiva - adresată prozatorului de origine tecuceană Eugen Boureanu, pe care Victor Ion Popa îl cunoscuse la Iași în perioada studiilor sale la Facultatea de Drept și la Conservatorul de Arte Frumoase, dar și a debutului său ca poet și desenator – pare să completeze nu numai por-

Victor Ion Popa - Autoportret, 1930

valent, ci și biografia sa pilduitoare pentru generația mai tânără de astăzi predispusă tot mai mult la influențele nocive ale falselor modele prezentate cu obstinație de unele posturi românești de televiziune.

Scrisoarea ce datează din vremea când lucra ca regizor la Teatrul „Regina Maria” din București, dezvăluie sufletul nostalgic al autorului marcat vizibil de „otrava idioată a comerțului calp și murdar” care-l afectase odată cu stabilirea în Capitala țării. Victor Ion Popa tânjește încă după „inima caldă și prietenească” a scriitorului mai în vârstă cu zece ani decât el, după „acele lungi și neuitate ceasuri de taifas” când, înainte de Primul Război Mondial, reușiseră amândoi să facă să încolțească, la Iași, „sămânța de soare a unui vis de artă”.

Deși, Eugen Boureanu se afla „dus de ape mari și turburate altundeva”, el i-a adus aminte lui Victor Ion Popa de proverbia „prietenie moldovenească”, de „dulcea otravă” a Iașului pe care nu-l poate uita și în care și-ar dori să se aciuzeze, în viitor, indiferent de costurile pe care le-ar presupune acest deziderat.

Eșuându-i tentativa de a fi revenit la Iași în vederea preluării conducerii Teatrului Național din cauza „intervențiilor politico-culturale” din epocă (ce par să-și găsească corespondentul și în societatea românească de astăzi), Victor Ion Popa, într-un moment de excesivă sinceritate, subliniază faptul că i-ar fi fost drag să lucreze „între și pentru moldovenii noștri”.

Dacă, pentru moment, el nu întrevede încă „ziua cea cu două dimineți” care să-i permită „luxul unui vis împlinit”, adică acela de a redeveni ieșean, autorul scrisorii îi dezvăluie prietenului său, desigur și pentru propria-i consolare, bucuriile pricinuite de travaliul scriitoricesc, de soție și, mai ales, de fiul lor Sorin, „voinic și sănătos” care, deși de abia terminase clasa a doua primară, pare să-i calce pe urme datorită

(continuare în pag. 46)

Scumpo Domnule Boureanu,

Cu drag am citit Jovă duminică de-asta. Mi lipsește
Buletul duminică moldovenească în otrava asta idioată
a comerțului calp și murdar în care mă
sbat, sub efigie de neșu mari, de curioși mari
și de făgădueli și mai mari care stau pe frontonul
Teatrului Ventura.

Mi-ai adus de inima caldă și prietenească
de acele lungi și neuitate ceasuri de taifas când
printre necazurile noastre cotidiene găseam nițel
să strecurăm sâmbula de soare a unui vis de artă.
Nu te-am crezut niciodată prieteniei mele, dar
mi te-ai arătat ca dus de ape mari și turburate
altundeva unde studiile mele nu te puteau ajuta
de-ai ști ce mare bucurie mi-ai făcut scriindu-
mi că mi-ai scrii mai des.

Mi-ai adus aminte de toată prietenia noastră
moldovenească și mi-ai strecurat printre rânduri
dulcea otravă a Iașului pe care nu-e pot uita și
în care visez să mă aciuiez când va - oricât de
târziu ar fi - și oricât m'ar costa.

De altfel, marturisez că am reușit chiar
în vara asta să ajung acolo. N'am izbutit încă

tretul lucrat în peniță, ce denotă un spirit de observație accentuat și o intuiție psihologică specifică artistului pluri-

preocupărilor sale extrașcolare preponderent artistice, căci acesta „joacă teatru” și „face desene”.

În plus, finalizarea a încă două creații dramatice între care „Moartea, prietena mea” (?), pe care o consideră a fi „o lucrare de nod” (cotitură) în viața sa literară de până atunci, par să îl reconforteze sufletește.

Din aceeași misivă mai aflăm că el îi trimite prietenului său din tinerețe, spre publicare, mai întâi autoportretul făcut „la repezeală” chiar pe verso-ul colii de hârtie pe care a așternut și conținutul scrisorii, urmând ca să-i parvină ulterior, după ce nevasta avea să-i identifice printre vrafurile de manuscrise aflate în locuința situată pe strada Popa Rusu, nr. 2 din București, și proza scurtă „Moș Radu Marinică și văcarul de la iezătură”.

Alăturat, reproducem autoportretul ocazional, precum și conținutul integral al scrisorii adresate prozatorului Eugen Boureanu pentru ca cititorii de astăzi să cunoască mai bine personalitatea ilustrului scriitor și talentatului regizor de teatru Victor Ion Popa care și-a legat numele și de meleagurile actualului județ Galați, el petrecându-și o bună parte din adolescența sa la Călmățui, localitate în care tatăl său funcționase ca învățător și de unde avea să se inspire în scrierea comediei „Mușcata din fereastră” sau a binecunoscutului roman „Velerim și Veler Doamne”.

[Conținutul scrisorii:]

Scumpe Domnule Boureanu(!),

Cu drag am citit slova dumitale dorită. Îmi lipsește sufletul dumitale moldovenesc în otrava asta idioată a comerțului calp și murdar în care mă zbat, sub efigii de nume mari, de cuvinte mari și de făgăduieli și mai mari care stau pe frontonul Teatrului „Ventura”.

Mi-i dor de inima dumitale caldă și prietenească, de acele lungi și neuitate ceasuri de taifas când printre ne-cazurile noastre cotidiene găseam prilej să strecurăm sămânța de soare a unui vis de artă.

Nu te-am crezut niciodată pierdut prieteniei mele, dar mi te-ai arătat ca dus de ape mari și turburate altundeva unde rândurile mele nu te puteau ajunge.

De-ai ști ce mare bucurie mi-ai făcut scriindu-mi, cred că mi-ai scri(e) mai des.

Mi-ai aduce aminte de toată prietenia noastră moldovenească și mi-ai strecura printre rânduri dulcea otravă a lașului pe care nu-l pot uita și în care visez să mă acuez cândva oricât de târziu ar fi și oricât m-ar costa.

De altfel, mărturisesc că am încercat chiar în vara asta să ajung acolo. N-am izbutiti. Era // vorba să iau teatrul de acolo dacă s-ar fi dat un ca(i)et de sarcini. Inter-venții(le) politico-culturale au schimbat însă calea lucrurilor. Îmi pare rău.

Dacă ai ști ce neînchipuit de drag mi-ar fi fost să lucrez între și pentru moldovenii noștri... Dar arta propune și politica dispune... m-am resemnat și aștept ziua cea cu două dimineți când voi putea să-mi permit luxul unui vis împlinit.

Pe aici toate merg pe făgașul lor obișnuit. Eu muncesc și munca îmi dă roade bune. Ai mei sunt bine și adună anii. Băiatul mi s-a făcut mare, e în clasa (a) doua primară, învață bine, e de o obrăznicie vrednică de copilaria lui postbelică, joacă teatru și alături de zilele fripte

Eugen Boureanu I -portret din anul 1940

pe care i le dă maică-si-i, face desene, inventează aeroplan, se ocupă de cercetășie și, din când în când, mănâncă și doarme, dând din picioare ca să consume ce i-a mai rămas neconsumat peste zi.

De altfel, mulțumesc lui Dumnezeu, e voinic și sănătos, cu câte cel puțin zece zgânci proaspete pe picioare și mâini și cu doi pumnișori tari și cutezători care îi ajută să-și afirme păreri precise și biruitoare în orice discuție.

Stau acum în strada Popa Rusu, 2, colț cu strada Italiană, la etajul (al) II-lea.

Bănește stau bine fiindcă sunt aproape să-mi plătesc datoriile, iar sufletește stau și mai bine fiindcă am încă două piese gata, din care ultima „Moartea, prietena mea”, o socot și izbutită și o lucrare de nod în viața mea literară, atâta cât e până acum.

În legătură cu asta, vin la întrebările ce mi le pui în scrisoare.

Ți-aș da cu mare drag să publici ceva, dar mă întreb ce anume (?) Versuri n-am mai scris, iar cât privește // proza, am mărginit-o la teatru. Ori eu sunt împotriva publicării de fragmente teatrale. Ce facem atunci ca să te servesc? Pare-mi-se că în hârtiile mele am un fel de schiță „Moș Radu Marinică și văcarul de la iezătură”. De voi da de ea, ți-o trimit cu plăcere. Am să-i spun nevastei mele s-o caute.

Cât privește desenul pe care mi-l ceri, iată îți fac unul aici cu repezeală.

Și acum te îmbrățișez frățeste și te sărut pe obrăjii amândoi.

Victor Ion Popa

Lidia GROSU
(Rep. Moldova)

NUMĂR CUVINTE

Nu fac bilanțuri,
Număr cuvinte,
Aceste fericite ce mă dictează
Bătaie la ușa primăverii
Dincolo de care
Pajiști de vise mă vor îmbia
Să le cunosc
Verdele din nesomnul mamei visat
Mă vor rătăci aceleași cuvinte
Drum înapoi... drum înainte
Număr cuvinte... rostite cuminte
Pașii mamei răsună în mine
Și tac să-i ascult...
Sunt același părinte...
Număr dictate cuvinte...

COROANĂ A ZILEI DE MÂINE

Să facem o escapadă
în această pulbere de lumină,
timp nu există
decât pentru detalii
ce ne apără de invazia
importanței de sine.
De aici, de la simplul răgaz
toate își iau începutul
în care încap
neordinarul zâmbet de maci.
Îi auzi?
Își șoptesc culoarea,
iar noi,
șiraguri de cuvinte
ne zbenguim să ne prindem
demnă podoabă
a pulberii de lumină
O vom păstra
Coroană a zilei de mâine...

ATUNCI CÂND ÎMI STRIG NUMELE...

Atunci când îmi strig numele
și nu-mi dă de știre
c-ar fi pe aproape,
îl găsesc rătăcit în răbdarea-i totală
de a trăi scrumul Păsării Phoenix...
care visul zborului și-l străbate!
...Aștept... Nu-nu exagerată-nălțare,
dar nici cădere:
numele meu este
din flacăra Limbii Române scânteie

dar și studierea din ere
a adevărului despre noi,
frații de sânge...

Îmi dezleg năframa de pe ochi...
îmi caut mereu numele
pentru-a le ține piept
împreună furtunilor
ce ne-ar stinge flacăra inimii...

Rătăcit în răbdarea-i totală
de a trăi scrumul Păsării Phoenix...
numele meu, de român,
demn își așază căpătâi
minima șansă
de a fi și-a rămâne...

UNIVERS AL IUBIRII DECLARAT MELEAG

Scriitoarei Aura Ungureanu

Ah, anotimpule de catifea,
Umplere ești de lumină,
Roz-galbenul meu,
Asimilat de-acești ani ,
Unul la unul cu mine rămâne –
Nebunie frumoasă neîncăpătoare-n mesaj

Gustul de viață
Undă verde-l declar,
Ripostându-i unui „tic-tac”...
Eu ce mă fac cu această blândețe,
Aur al sufletului meu?
Nota mea e căldura ce ți-o împart –
Univers al iubirii mele – declarat meleag...

RĂVAȘ DE FRĂȚEASCĂ IUBIRE

Te îmbrățișez cu-același drag
de sângele străbun
ce curge prin noi
viu românesc:
până dincolo de Cer, hăt-depart
harta sufletului e cea
care nu ne desparte.

Stol de cocori sunt aceste cuvinte
ce-și zboară
lacrima desperecherii de maluri
între care apa turbure
de inventate istorii se spală.

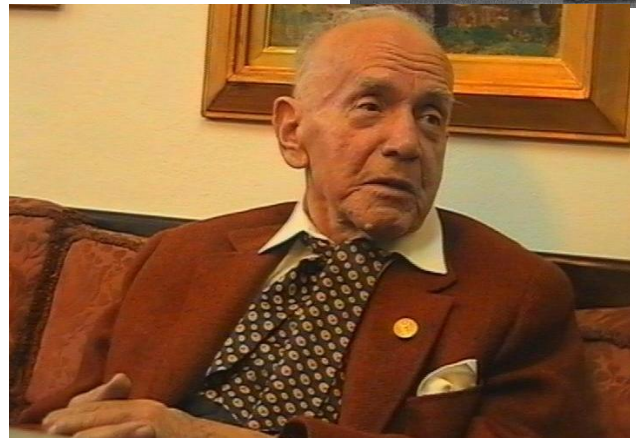
Străpunse de baioneta grea
a falsului ce mai doare,
rânduri rănite de prin hrisoave,
din suferință-și culeg primăvara,
mărturisire tăcută ce strigă mereu
că eu și tu suntem noi –
Creație Românească
cu drepturile Unuia și aceluiași Autor –
DUMNEZEU...

Constanța ABĂLAȘEI-DONOSĂ La ION IRIMESCU, într-o zi de neuitat...

L-am cunoscut personal pe Ion Irimescu! Știți cum? Era la jumătatea lunii octombrie a anului 2004, când mă aflam în Bucovina. Dimineața se arăta atât de frumoasă încât lumina mi se părea ireală deoarece ea curgea de pretutindeni, printre toate frunzele copacilor cu esență tare și al brazilor ce împodobeau întregul târg al Sucevei. Din centrul orașului acolo unde mă aflam, dacă urcam spre Cetatea de Scaun a Moldovei, puteam vedea nesțingherită întreaga vale a Burdujenului. O vale largă unde casele se perindau la diferite distanțe între ele, încât îmi venea a spune că mă aflu în fața unui imens acvariu cu tot felul de coloraturi, echilibru firesc al acestor locuri. Nu odată ci de nenumărate ori mi s-a arătat în fața ochilor dimineți de cicoare, amiezi strălucitoare și limpezi cu amurguri cuminți. Toate poposind peste pietrele stâncilor cetății, asemeni unui pat primitor pentru odihnă cu așternutul din catifea prețioasă dungat în vergele subțiri ori dantelate. De câte ori priveam întregul peisaj prin aceste lumini, de atâtea ori le vedeam mai lustruite! Atunci, le comparam cu lumina lămpii prinsă pe peretele din casa bunicilor, făcând ca întreaga vale a Burdujenului și o parte din Ipoteștii Sucevei, să zburde într-un verde de China, verde cromatic ori verde gălbejit, asemeni culorilor tulburătoare din pictura lui Grigorescu. În acea zi plăcut se frumoasă, zi de toamnă târzie, când la câmpie zilele toamnei se arătau din august datorită arșiții sălbatice din timpul verii, cutreieram prin centru orașului. Mergeam pe lângă Biserica Sfântul Ioan purtând în sufletul ochilor, culorile sclipitoare al brazilor cu ramuri albicioase precum cerul cel aveam deasupra capului. Totul mi se părea asemeni unei poezii îmbrăcată în zale argintate cu scipiri și port astral și muzicalitate celestă din Balada lui Ciprian Porumbescu. Cu o zi în urmă îmi dădusem străduința să-mi strâng expoziția de grafică "Ctitorii Ștefaniene", care fusese deschisă aici în Suceava, la Galeria de Artă "Ion Irimescu". La vernisajul acesteia a vorbit printre alte personalități, și artistul plastic Ion Grigore, profesor la Academia de Arte Nicolae Grigorescu din București. Când l-am văzut pentru întâia oară pe acest om, eram elevă la Școala Populară de Artă din Brăila, clasa de pictură condusă de profesorul Vespasian Lungu. Atunci, venise în vizită la Domnia Sa, fiindcă erau prieteni din timpul studenției. Încă de atunci de când l-am cunoscut, în mintea mea, numele său a rămas aureolat de ceva inefabil prin tot ce crează. Cu înfățișarea unui om simplu; de statură potrivită, roșcovan la față cu ochii de culoarea cerului azurii și îmbrăcat modest. Perma-

Sculptorul Ion Irimescu

ment puteai citi pe chipul său bunătate și milostenie, acea cuminenție și melancolie bizară a bucovineanului din Țara de Sus. Rareori se pornea la vorbă! Te asculta într-o tăcere șugubeată pe măsura înfățișării sale de excepție - de a vedea valoarea celui din față, sa în egală măsură. În perioada expoziției mele, Domnia Sa se afla la Fălticeni, locul de obârșie al copilăriei sale. Despre vernisajul expoziției, care trebuia să aibe loc aici la Galerile de Artă Ion Irimescu, citise în Ziarul local, Evenimentul de Suceava. Aflând că am fost eleva profesorului Vespasian Lungu, a venit special pentru a vorbi la vernisaj! Cu viciul oratorului împătimit de frumusețea artei și culturii și darul de a scrijili oricare cuvânt în gari moldovenesc, profesorul Ion Grigore, a lăsat în jurul expoziției mele de grafică "Ctitorii Ștefaniene" o nesțemată frumusețe de cuvinte, mult râvnit de oricare artist al locului. În acea zi de octombrie, rămasă pe loc să admir construcția bisericii Sfântul Ioan Botezătorul, nici nu am sesizat că cineva din stația de autobuz care se afla la câțiva metri de noi, de mine și de cel care mă însoțea, ne privește insistent și ne face semn cu mâna. Mai mult, mi-am auzit numele strigat ca la catalog. Întorcând privirea, am dat cu ochii de domnul profesor Ion Grigore! Surpriza a fost atât de mare pentru mine, în momentul în care ne-am apropiat de dânsul, salutându-l cu emoție și bucurie. Ce faceți domnule profesor, am întrebat eu cu oarecare uimire. Așteptați pe cineva? Nu! Nu aștept pe nimeni măi fată, mi se adresează cu vocea sa aproape stinsă; vreau să ajung la Fălticeni și nu vine nici o mașină care să mergă într-acolo! Este o cursă specială, adaug eu neștiind cum stau lucrurile? Nu, adaugă Ion Grigore, aștept de se ivește cineva de ocazie. Trebuie să ajung în mod excepțional; trebuie să ajung în cel puțin o oră, la maestrul Ion Irimescu care mă așteaptă! Deja am și întârziat. Ultima oară am ajuns la dânsul, după Sărbătorile de Sfintele Paști! Am fost mai tot timpul verii prin zonă, însă probleme pe care le-am avut la casa bătrânească la țară ori prins cu munca mea, nu am avut răgaz a trece pe la dânsul. Azi, când am vorbit la telefon și m-am hotărât să ajung, nu am cu ce ajunge! Mă așteaptă. N-aș vrea să-l dezamăgesc! Pe loc, i-am propus că-l ducem noi cu mașina. Cu prezența sa modestă, și spiritul de înaltă smerenie, dintr-o dată îi văd fața cum i se luminează și strălucește parcă. Mi-am dat seama că l-am fericit, spunându-i acest lucru

(continuare în pag. 49)

Știind atâtea lucruri despre persoana mea, mai mult, vorbind necondiționat la vernisajul expoziției de la Suceava, care a avut loc la Galerile de Artă Ion Irimescu, mă simțeam în al noulea cer, știind că pot face și eu ceva pentru Domnia Sa! În drum spre Fălticeni, din vorbă în vorbă, dintr-o dată mi-a venit ideea și i-am propus să mă ia și pe mine în vizită. N-a stat prea mult pe gânduri! Mi-a răspuns prompt: Uite ce este Constanța, vii cu mine, însă te avertizez de la început că vizita va fi scurtă, iarăși maestrul Ion Irimescu, primește vizite cu programare! Îl priveam cu ochii plini de uimire, de acolo, de pe locul unde mă aflam în mașină, neputând spune măcar un cuvânt. Ți-a pierit graiul, adaugă Ion Grigore mirat.

- Nu domnule profesor, spun eu cu oarecare teamă că nu voi ajunge cu dânsul cum îmi doream. Știți, mă gândeam ca înainte de-a intra la Muzeul Ion Irimescu, până ce parcăm mașina, trec strada la piață să cumpăr un buchet de flori! Măcar atât să-i pot oferi și eu maestrului! L-am văzut în carne și oase pe maestrul Ion Irimescu la televizor, când a fost sărbătorit la împlinirea a 100 de ani! M-a impresionat atât de mult cum a vorbit! Câtă luciditate și câtă bucurie în sufletul său că Dumnezeu ia îngăduit să ajungă la această vârstă. Măcar o floare să-i dăruiesc! Ce spuneți?

- Bine Constanța, de ești cu mine, va înțelege că mi-ai fost studentă.

- Daaa, am adăugat mirată! Am fost eleva prietenului dumneavoastră Vespasian Lungu! Spuneți-mi vă rog; dânsul a ajuns la Ion Irimescu cât a fost în viață, ori nu știți acest lucru? Da da, am fost împreună prin anul 1992. La-m privit mirată. Nu știam cum să-i mulțumesc pentru că mă ia și pe mine în vizită. În mai puțin de jumătate de oră ne aflam în fața Muzeului care-i poartă numele. Aici locuia și dânsul! Îi purtau de grijă o familie de profesori care erau și muziografi acolo! După ce am pășit pe o alee în curtea muzeului, ne-am îndreptat pe o alta, spre locuința maestrului. Am fost primiți de un domn, care ne-a deschis ușa spre camera în care se afla Ion Irimescu. Văzându-l pe Ion Grigore, am citit cu uimire pe chipul său bucuria revederii. Și-a trecut privirile apoi asupra mea. M-a privit cu ochii marelui sculptor, apoi l-a întrebat pe Ion Grigore pe un ton scăzut și tandru; ți-a fost elevă?

Ion Grigore, a început să îngâne câteva cuvinte din care am înțeles că-i spune maestrului că mai mult am fost eleva lui Vespasian Lungu, graficianul de la Costișa. Zâmbind și dând din cap afirmativ, a dat de înțeles că știe despre cine este vorba! La vârsta Domniei Sale, îl vedeam îmbrăcat în armura singurătății. I-am întins acel buchet imens de crizanteme albe! În momentul în care a luat florile punându-le pe o măsuță alături de dânsul, i-am luat mâna ducând-o spre obrazul meu, semn al admirației și al prețuirii mele. L-a stâns în brațe pe Ion Grigore, sărutându-l pe obraz. Discuția la care am asistat, a fost la modul general; *"Îi mărturisesc cu bucurie lui Ion Grigore că-l dor mâinile și picioarele din cauza reumatismului, însă din alte puncte de vedere se simte bine. Când obolesc, merg și mă odihnesc pe pat, totul părându-mi-se normal. Am fost vizitat de mulți prieteni pe care nu i-am văzut de zeci de ani! Acum două săptămâni în urmă, i-am avut în vizită pe Alexandru Zub, Valentin Ciucă și Dan Hatmanu, care venise în țară."*

Victoria – sculptură de Ion Irimescu

Eram atentă la toate mișcărilor pe care le face maestrul în timp ce vorbea. Avea o mare degajare în tot ce spune. Îl priveam atât de atent, fiindcă pentru mine era una din marile personalități în viață la care nu se prea putea ajunge cu ușurință! Prin toate expozițiile mele din anul 2004, cu "Ctitorii Ștefaniene", am avut prilejul să cunosc foarte mulți oameni importanți din cultura noastră, mulți ierarhi din nordul țării dar și de la București. Dar ca maestrul Ion Irimescu, nu! Gândul mă ducea la greutatea întregii sale opere. Spiritul său care a eclipsat aproape 80 de ani în sculptura noastră românească.

Așezat într-un foltoliu imens, îmbrăcat într-o ținută de casă elegantă pentru primirea unui musafir, uscățiv la față cu orbitele obosite în care se ascundeau lumina ochilor săi frumoși de un albastru, spre gri întunecat, te privea cu o aleasă melancolie blajină de o puneai imediat la suflet. Dacă mi-ar fi adresat vreo întrebare, cu siguranță abia aș fi putut răspunde din pricina emoțiilor! Îl priveam și consideram un mare privilegiu ce mi-a oferit Dumnezeu în acea zi. Îl priveam pe Ion Grigore și-mi spuneam în gând, cât de privilegiat a fost de Dumnezeu, toată viața, prin harul și talentul, forța creatoare și toată frumusețea înțelepciunii sale cuprinsă în această viață lungă. Uneori, doream să întorc capul să pot privi și să admir din sculpturile existente în acea încăpere, să admir imensa bibliotecă sculptată de culoarea negrului de fum cu geamuri de cristal veritabil! Abia la plecare am putut vedea mai clar. Eram în picioare și-mi puteam plimba privirile după cum dorea sufletul meu. Ne-am luat rămas bun. Mâna pe care am dus-o spre obraz la sosită, acum am sărutat-o printr-un sărut pios. Am plecat cu profesorul Ion Grigore atât de tăcută și mult impresionată, negăsind cuvinte pentru mulțumire. Multă vreme am purtat în sufletul meu chipul lui Ion Irimescu! Îl vedeam precum un sfânt din pictura sfinților pictați pe pereții mănăstirilor din Bucovina. Multă vreme a plutit asupra mea cuvintele sale pe care le-am auzit rostite cu atâta noblețe, ca și cum erau cuvinte de duh. Pentru mine, a fost și va rămâne o zi de neuitat!

Angela DINU-CERNEA

Titi DAMIAN, UN OM ÎNDRĂGOSTIT DE CĂRȚI

Au existat savanți care s-au culcat seara, iar dimineața s-au trezit cu o idee care a schimbat radical evoluția lumii. Apariția unei astfel de idei nu poate reprezenta decât o iluminare pe care Dumnezeu o trimite unor anumiți oameni, în anumite momente. Zilele acestea am descoperit două cărți care mi-au reținut atenția: **Exegeze contemporane și Lecturi la miezul nopții.**, amândouă publicate la editura Editgraph, Buzău, 2019, fiecare de peste 300 de pagini, analizând un număr de 42 de autori cu 51 de opere (proză, poezie, teatru, eseu, chiar și științifică), diferite ca tematică și structură stilistică. Autorul lor, scriitorul și profesorul **Titi DAMIAN**, este un nume binecunoscut cititorilor, dar și multor reviste de cultură din țară, o personalitate remarcabilă, un om al cuvântului, refugiat mereu în gândurile sale, așa cum o arată fotografia sa, și mai presus de toate, un perfecționist. El este și autorul remarcabilei tetralogii a satului românesc de munte, având peste 1600 de pagini, **MUSCELENI (Fagul, Umbra, Norul, Ruina)**, premiată la nivel național. De data aceasta, scriitorul Titi DAMIAN se apleacă sânguincios, cu inteligență și minuțiozitate asupra cărților altor contemporani pentru a le prezenta și nouă, cu spirit fin de observație, cu ochi critic, dar și cu multă generozitate. Deși sunt exegeze, dificile de citit pentru un cititor comun, îți creează dorința, parcurgându-le, să ai în mână și cartea respectivă, pentru că, în fiecare prezentare, valorifică textul literar respectiv, ilustrând conținutul de idei cu citate semnificative, bine alese, și făcând considerații pertinente, astfel încât, ca cititor te întrebi: Unde aș putea găsi și eu cartea aceasta?, cum mi s-a întâmplat și mie. Este pe deplin convins că, prin cărți, prin cultură, ne putem reconstrui moral. Acesta pare să fie laitmotivul tuturor cronicilor sale. De la început autorul previne pe cititor că are de-a face cu două cărți deosebite, prin motto-uri: unul semnat de F. M. Dostoievski - „**Lectura. Știm. O formă a fericirii**”, iar celelalte semnate de Marin Preda: „**Trebuie să citești și să scrii mult ca să poți lăsa în urmă dăra unei lumini**” și „**Nu e oare aceasta menirea criticii, să lumineze astfel opera cu multiple puncte de vedere, stârnind curiozitatea spirituală a cititorului și evitând primejdia catalogărilor excesive?**”

Observ că acest scriitor urmărește de ani de zile mai ales creația literară a contemporanilor, scriitori talentați, o pătrunde cu spiritul său curios, neliniștit, creativ și incisiv, apoi ne-o trimite și nouă, cititorilor, cu generozitate, de parcă ar urma sfatul filosofului: „Un

critic excelent ar fi un artist înzestrat cu multă știință și mult bun gust, lipsit de orice prejudecată și de orice invidie, adică un om greu de găsit.” (Voltaire, „Dictionnaire philosophique, V). Din fericire, eu l-am găsit. Cred că acest om, modest ca atitudine umană, dar îndrăgostit de cărți, întrunește aceste calități indispensabile unui critic de o rară onestitate, cum se dovedește el. Se apleacă cu răbdare asupra cărților, le citește cu mintea și cu sufletul, cu metodă, le cântărește în conținut și în formă, le miroase și le mângâie pentru a le înțelege și a le aprecia. Face conexiuni cu tematici similare, cu alți scriitori din alte perioade și din alte locuri, din alte literaturi. Analizează minuțios structura fiecărei creații, evoluția acțiunii, conflictele, tensiunile, personajele, stilistica etc., realizând un spectacol fascinant al ideilor, trimițându-le spre cititor. Scrisul său, fie proză, fie critică de întâmpinare, are farmec. De aceea și place multor cititori care au norocul să pună mâna pe cărțile sale.

Descopăr într-una dintre cărți un jurnal care se transformă într-un roman, „**Încercarea scriitorului**”, un hoinar îndrăgostit de muzică, pictură, lecturi, devine scriitor, **Tudor Țopa**, în opera căruia găsim portrete, descrieri, splendidul zbor spre lumină, vise, coșmaruri, nopți bahice, treziri, călătorie și căutare a drumului spre creație și perfecțiune. Defilează în cele două cărți ale lui Titi Damian oameni – creatori și caractere, intelectuali fini, spirituali, înzestrați de Dumnezeu cu talent, cu imaginație, cu putere de muncă, cu nesațiu de frumos și adevăr precum **Ion Roșioru** - maestru al poeziei cu formă fixă -, cu volumul „**Își pierde urma Inorogul**”, poezia modernă de bună calitate a poetului **Petre Rău**, din volumul „**Îndrăgostirea de zmeu**”. Se oprește și asupra satului românesc, la creațiile referitoare la acesta ale lui **Costel Sudi-tu** în volumul „**Terra nobilis**”, dar nu-i scapă nici poezia unui tânăr, mort prematur cu poezia în brațe, **Inculeț Bălan**, cu volumul antologic „**Dragostea în limba română**”. Găsim prezentată și creația unui senior, **Corneliu Antoniu**, cu al său splendid „**Căutătorul de nisip**”, înălțând un cântec din pustiul sufletului către pustiul universului. Am rămas profund impresionată de cărturarul **Ion Fercu**, profesorul-filosof din Buhuși, care a dat cititorilor o carte monument pentru cultura română și universală: „**Prin subteranele dostoievskiene**”; de cartea de teorie literară a profesorului constantăean **Angelo Mitchievici**, „**Cultura faliei și modernitatea românească**”, dar și de excelența carte de critică a criticii semnată de distinsul cărturar **Radu Voinescu**, „**Printre primejdiile criticii**”. Aflăm totul despre scriitorul unic din literatura română, „**Mateiu I. Caragiale**” semnată de seniorul criticii, **Barbu Cioculescu**. Titi Damian ne recomandă cu căldură și rigoare în volumul „**Exegeze contemporane**” 15 scriitori, iar în volumul „**Lecturi la miezul nopții**” ne ferește cu încă 27 de nume, toți cu creații captivante. Proză de foarte bună calitate ne oferă buzoianul **Aurel Anghel** cu al său roman de Bărăgan, „**Pârnod**”. Meritoriu este faptul că se oprește și asupra prozei și poeziei autoarelor (femei) unde găsește scriitoare talentate care surprind realitățile vieții și vremii, cu nenumărate nuanțe, cu sensibilitate, limpezime și profunzime: **Nicoleta Cristea Ifrim**, cu romanul pe tema misandriei, „**Mama Mia**” și **Camelia Ardelean** – poetă, volumul „**Ecouri din tenebre**”. „**Tronul străbunilor din Țara Hațegului**” de prof. dr. ing.

(continuare în pag. 52)

Lidia GROSU

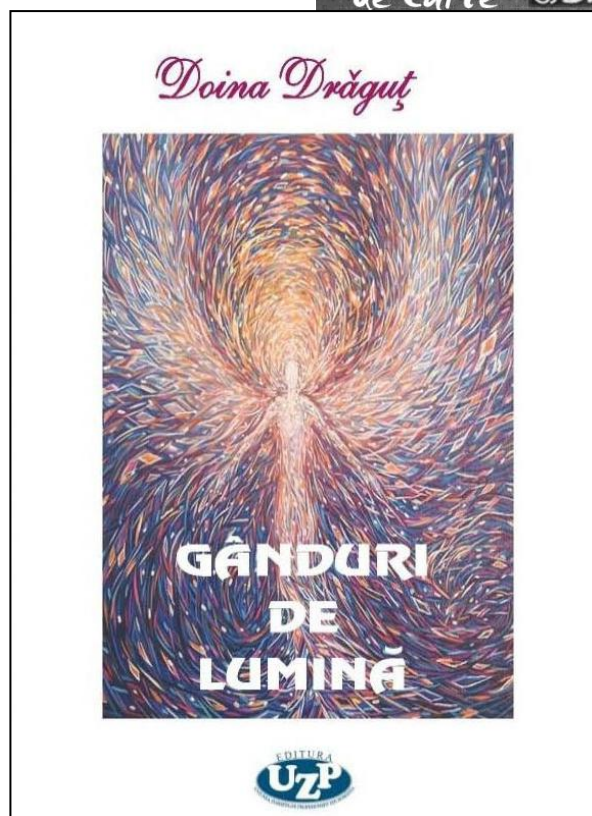
POETA DOINA DRĂGUȚ:
„ÎNTELEPCIUNEA DE SINE”
Reflecții pe marginea cărții „Gânduri de lumină”

Noua carte „Gânduri de lumină” (Editura UZP, București, 2019, ISBN 978-606-9654-00-2, CZU 821.135.1), semnată de distinsa scriitoare Doina Drăguț, director al publicației „Constelații diamantine”, în continuarea celor editate anterior, („Ochiul de lumină”, Editura Fundația Scrisul Românesc, Craiova, 2000; „Timpul dintre valuri de lumină”, Editura Fundația Scrisul Românesc, Craiova, 2014), cu aceeași reflecție a luminii interioare, rămâne autoarea ce valorifică profunda idee ce stă la baza Creației Divine: “Să facem om *după chipul* Nostru, *după asemănarea* Noastră” (Geneza 1:26). Așadar, ceea ce ar trebui să fie omul este lumina – cea din a cărei plămadă a fost modelat, însuflețit, pe parcurs suferind anu-mite modificări.

Autoarea, începând cu titlul și până la ultima pagină a cărții, se va scufunda în acest abur (subliniez: **celest!**) – CUVÂNTUL -, suflu înrădăcinat în teluricul existențial, prin care se extinde spațiul de reevaluare a posibilităților în vedere nu doar a explorării luminii din el, ci și a diseminării până la o transformare a acesteia în izvor inepuizabil al măreției clipei. Infinitivitate a sublinierii valorii omului pentru om în spațiul efemer al clipei („eliberarea de efemer/dă claritate zborului / spre o constelație de înțelesuri...” (**eliberarea de efemer**, p.10), ce poate și trebuie să abunde de strălucire pentru a se bucura de eternitatea frumuseții, eul artistic își asumă responsabilitatea sa de clarvăzător, nu neapărat cu capacități paranormale, ce recunoaște că „un punct - deplinătatea /unui cerc - devine totul” (p.9), mesajul adoptând lumina sau lumina înfiind mesajul: „fluturii desprinși / din gândurile mele /zboară pe covoare de lumină...” (**fluturi desprinși din gânduri**, p.7). Potrivit unor legende, tradiții, fluturile ar simboliza sufletul omului, renașterea acestuia, speranța în noi începuturi.... Iar când se mai întâmplă că acesta ar putea fi văzut ca un gol (se sparg în fluturi goi geamurile universului meu..., p.11), autoarea îi sugerează iubitorului de poezie să găsească acea cale spre mântuire și unica șansă de supraviețuire cu încrederea că „viața e o pregătire pentru trecerea fluviului de lumină” (**fluviul de lumină**, p.11).

Mai mult decât niște haiku-uri, poeziile Doinei Drăguț sunt niște meditații dictate de o experiență în care sufletul și rațiunea se integrează ca și augmentare a filosofiei lumii și/ sau a înțelegerii menirii omului în raport cu propria ființă, dar și cu cele înconjurătoare. În acest context, o vom descoperi pe poetă în mai multe ipostaze, inclusiv și în special cea de pedagog, de părinte poate mai mult, păstrând tonalitatea povătuitor-covârșitoare și modul exaltat de a simți cu acea verva solicitată doar de atmosfera în care, aflat unul la unul cu sinele, totul pică la inimă: „inima în veșminte de fiori sembracă / pe umeri falduri de credință se înalță” (lumină și gând(2), p.16)

Autoarea ne va feri de spațiile înguste și sumbre ale confuziilor („mă cuprinde farmecul când mă înalț / noaptea mi se face depărtare...(lumină și gând (1), p.15)), în timpul văzut ca și îngrădire, în care nu nu poți să accepți ideea: „am făcut tot ce am putut, cine poate, să facă mai mult”, pentru că „ceea ce cunoaștem / nu este pe măsura / a ceea ce nu

cunoaștem” (îngrădiți de timp, p.13), așadar, rămânem propria supraveghere a utilizării timpului nostru, fiind importantă nu atât modalitatea de căutare a luminii („unii se întorc spre sine / ca să caute lumina /alții se aruncă-n brațele văzduhului / ca să o culeagă...”), ci gradul de conștientizare că „și unii și alții / ceea ce nu știi este profund / iar ceea ce știi /este superficial” și că mereu există loc pentru largul strămtorat de percepția falsă.

De fapt, toate solilocurile poetice și din noua carte „Gânduri de lumină” se află sub aceeași aureolă a cumsecădeniei, subînțeleasă ca și profund umanism, noblețe a ființei umane, bună parte din ele, zece la număr, având chiar unul și același titlu celestic – „Lumină și gând” – fapt suficient de semnificativ întru a-i acorda acea adorație binemeritată poetei Doina Drăguț, identificând-o ca și plămadă de gând-lumină-lumină-gând (la schimbarea locului termenilor suma nu se schimbă) în care o descoperim atât valorificatoare a timpului-lumină – „somnul deschide după fiecare noapte /o altă poartă spre timpul / ce nu are oprire / în lumină și în gând”, p.17; descoperitoare de adevăruri, sensuri – „forma locului ne definește sensul și nendepărtează-n cercuri rupte de imagini., p.18, cât și veghetoare de valori sensibilizată de matrice – „glasul haric al chemării / în lumină și în gând / îmi configura conturul / adâncindu-mă în mine / spre un centru de origini”, p.24, dar și o exploratoare a metafizicii („îngrădiți de timpul nostru /întrupăm în vise / imagini iluzorii /cu idei intuitive / și lăsăm în aer urme (lăsăm în aer urme, p.30)), prin al cărei intermediu lumea dorită devine o realitate – „cânt-un vis / din vreme clipa scuturată /sporește taina unui început / de rânduială-n neștiut, p. 21.

(continuare în pag. 52)

Creatoare de „linişte contemplativă” în care sufletul e determinat să se atingă de „vraja unei stele”, cu o pledoarie pentru armonie într-o „izbucnire de elan vital”, poeta Doina Drăguț ne sugerează mereu o întoarcere spre sine („în foșnet de șoapte subțiri / să te întorci spre tine / cu univers cu tot / în amețitoare adâncimi poți / găsi adevărul / e de ajuns să pătrunzi / numai cu gândul / spre centrul / ce sistematic / se mută”, (să te întorci spre tine, p.25), în care „puterea închipuirii” e magică și ne reface doar în contextul aflării în cerc de lumină: „folosindu-mi timpul meu / cu puterea închipuirii / vreau ca tot ce împlinesc / fără faimă și câștig / să culeg și să păstrez lumina”(puterea închipuirii, p. 31)

Așadar, nesfârșire de lumină pe „cărare de cuvinte”, poezia Doinei Drăguț ne tratează cu acest continuu gând-lumină diseminat întru explorare de „urmașii urmașilor lor”... Și nu vor greși când, într-o redescoperire de universuri, își vor simți în propriul interior „cerul de stele” ce le-ar asigura dănuirea, pronunțându-i-o pe cea a poetei Doina Drăguț: „costumul pe care-l port / de-o viață / s-a cam învechit / pe alocuri se văd cusăturile / prin alte părți / s-a cam tocit / dar mai bântuie în el / un cer de stele / această masă de materie / de care m-am atașat / îmi este dragă / această formă pe care o locuiesc / și o port mereu cu mine / este corpul meu (cer de stele, p.42).

Angela DINU-CERNEA

JOC NEGRU

Urât și boală-n jurul nostru
Și suferință și necaz.
Ajută, Doamne, omenirea
Să treacă și acest pârleaz!

Căci viața noastră e o dramă
Puțină miere, multă fiere
Și de-i un strop de fericire
Se duce-n vânt și se destramă.

Că e prea multă vânzoleală
Risipă-n oameni și-n idei
Cu gând la bani și la „haleală”
Pierdurăm ale vieții chei.

Suntem prea mulți și n-avem pâine?
Aer curat dorim și-un mâine.
Cin' să ne-audă, cin' s-asculte?
La cârm' avem doar babe surde...

Romeo Ioan Mânzală ne aduce în atenție informații interesante despre centrul energetic din Țara Hațegului, cele șapte puncte energetice principale și active ale tărâmului sacru, România. Instructive sunt și cele două cărți-eseu ale lui **Dumitru Tiberiu Costăchescu** despre diplomație, „Diplomație și protocol”, alta despre religia din mileniul III, „Religie și globalizare”. Teatrul este reprezentat și el, prin dramaturgia lui **Dumitru Istrate Rușețeanu**, „Libertatea de apoi”, cum și poezia de dragoste își găsește locul prin volumul lui **Vali Nițu**, ba chiar și un traducător, târgovișteanul **George D. Piteș**. Proza fantastică actuală este reprezentată prin două nume constănțene: **Diana Dobrița Bilea** și **Ovidiu Dunăreanu**, prin excelențele romane „Omul dintre două lumi” și, respectiv, „Lumina îndepărtată a fluviului”. Am savurat cronică de întâmpinare făcută micului (ca întindere), dar mare (ca profunzime) roman-parabolă, semnat de ialomițeanul **Gheorghe Dobre**, „Și au trăit ani mulți, fericiți”. Aduag alte nume de scriitori consacrați care-și găsesc locul în cele două volume: **Camelia Ardelean** - poezie, **Elena Bolănu** - poezie și povestiri pentru copii, eseistul **Firiță Carp**, scriitorii buzoieni **Theodor Cabel**, **Ștefan Dima-Zărnești**, **Nicolae Gâlmeanu**, dar și scormonitorul în arhivele Academiei, **Ilie Mândricel**, filosoful teolog **Nicolae Mușat**, neobositul pârscovean publicist **Gheorghe Postelnicu**, talentații povestitori **Marian Rădulesu** și consăteanul-muscelean **Petre Rotaru-Colți**, apoi **Iulian Moreanu**, **Lucreția Elefterescu** și regretatul îndrăgostit de aviație, **Mircea Dumitriu**. Ca teleormăneancă, nu puteam să nu aflu câte ceva și despre Zaharia Stancu văzut de **Silvia Ioana Sofineti** în mileniul III, sau despre cercetările distinsului cărturar, roșiorean de-al meu, **Stan V. Cristea**, referitoare la biobibliografia lui Marin Preda.

Cărțile cu tematică extrem de diversă prezentate în cele două volume au un numitor comun, la pătrat: talentul și munca. Patruzeci și doi de autori, cu 51 de cărți, adică mai bine de 12.000 de pagini, citite și studiate de către **Titi DAMIAN** pentru cititori - balsam sufletesc în aceste momente de durere națională.

Aurica ISTRATE

SLOVĂ

Curge slova sfioasă atinsă de jar
 Și un vers se prelinge pe cană
 Un suspin rătăcit răstignit în zadar
 Pe o cruce zidită-ntr-o rană

Spală slova păgâne sudalme de șanț
 Rotunjit peste ele stă cerul
 Și duioase chemări împlânzite de lanț
 Doar năluci să le afle misterul

E în trecere muza, e acasă poetul
 Și noaptea suspină-ntr-o punți
 Pe o frânghie udă atârnă sonetul
 Repetă-l, n-ai voie să-l uiți!

O CRIZANTEMĂ SUNT...

O crizantemă sunt, scăldată-n rouă
 O iarnă-am zgribulit pe caldarâm
 Să nu mă calci, doar rupe-mă în două
 Și-nfiorată mă strecoară-n sân

N-am înflorit întâia oară azi
 Dar sunt frumoasă, parc-aș fi fecioară
 Tu, trecător, de dorul meu să arzi
 Eu ție să mă dărui, prima oară.

SĂ NU MAI VII

să nu mai vii, zăvor am tras la ușă
 cărarea am ucis-o chiar pe prag
 chitara are strune de cenușă
 iar versul, e un monoton șirag

să nu mai vii, plecată-s după rimă
 în patu-mi solitar adoarme-un iamb
 ascet accent pe-o coardă anonimă
 veghează amintirea unui nimb

să nu mai vii, e toamnă prea târzie
 și fulgerate cad gutui din ram
 s-au răsculat uitări din amnezie
 eu nu mai sunt femeia ce eram.

AUD CHEMĂRI...

aud chemări gemând dintre obloane
 suspine-n laț atârnă între uși
 și săgetări de doruri în icoane
 iar peste toate astea, ochi intruși

petrec nebuni spre nopți cu lună plină
 prin vii ascunse-adorm privighetori

și-mbrățișări - ciorchini de criolină -
 sărut-un bob de rouă stins în zori
 mă tulbur peste geana dimineții
 trezind cărări uitate-ntr-un amurg
 când peste ele-or trece iar drumeții
 mă voi întoarce-ntr-un galop de murg.

POEMUL TĂU

poemul tău nu este încă scris
 cum slobod nu îmi este încă pasul
 eu doar mimez că tu ai fi proscris
 când tu prin mine bântui la tot ceasul

cărări să nu te știe nu-s prin târg
 și nici cântări de tine ne-ngânate
 iar lacrima rotundă-mi dă în pârg
 mor dimineți de rouă ne-nchinat

o stea să nu te știe de-ar mai fi
 m-aș face nor lumina să-i răpun
 nici luna-n veci de ea nu ar mai ști
 și-apoi m-aș duce-n taină să apun

poemul tău nu este încă scris
 cum slobod nu îmi este încă pasul
 eu doar mimez că tu ai fi proscris
 când tu prin mine bântui la tot ceasul.

TĂCERE ASCUNSĂ

tăcere ascunsă sub tălpi de icoane
 sculptate în colbul durut
 cărări trec prin mine, Marie, loane
 așterne-mi pe doruri sărut

adună-mi chemări sfârâmate pe prag
 zidește-mi iubire de nimb
 culege-mi speranțe, le prinde-n șirag
 prin vămi când voi trece să schimb

m-adoarme în ramuri pe flori de cireș
 mă leagă-n dor și suspine
 m-ascunde în cheia dosită sub preș
 să știu când mai treci pe la mine.

UN PAS MAI AM

Un pas mai am până să pot zbura
 Dar cum să zbor cu dor de rădăcină
 Cum pumnului de humă din grădină
 Să pot să-i spun adio, voi zburaaaaa...

Un pas mai am până să-nvăț să zbor
 Dar ce să fac cu dorul de ponoare
 Cum undelor albastre din izvoare
 Să le pot spune heeeeei, adio, zboooooor...

Un pas mai am până să-nvăț să mor
 În brațe mă cuprinde-o rădăcină
 Mă scaldă apa rece din izvor
 M-alintă huma caldă din grădină
 Mă primenește dorul de ponor
 Iar eu le spun la toate, mor de dor!

(din volumul „Petarde reci”, Craiova, 2011)

Ignatie GRECU

Simon Ajarescu
(1936 - 2013)

Pe 7 iunie 2020 se împlinesc 7 ani de la plecarea dintre noi a poetului **Simon Ajarescu**. Cum trece și cum a trecut timpul!

Dacă noi cei vii, care trăim în mijlocul atâtor evenimente, zi de zi, ceas de ceas, ne mirăm că timpul zboară așa de repede fără să lase urme în viața noastră, dar cei duși dintre noi, oare cum simt această iute și nevăzută trecere?

Să meditam însă la cuvintele Sfântului Ioan Gură de Aur care spune: "Pentru noi, care nu așteptăm decât de la Înviere soarta noastră definitivă și fericirea noastră asigurată, trecerea timpului nu devine decât un episod neînsemnat."

L-am cunoscut pe poetul Simon Ajarescu încă de prin anii 1974-1975. L-am vizitat de mai multe ori acasă, la Galați. Locuia cu părinții săi, doi bătrâni, într-o căsuță pe-o stradă foarte liniștită.

Poetul avea o cameră a lui, plină de cărți.

Pe masă erau teancuri întregi de hârtii pline cu versuri bătute la mașină din care îmi citea ori de câte ori îl vizitam.

Îmi plăcea enorm un nume dat iubitei sale: Oc-tenice, în descendența marilor personaje feminine din lirica universală: Euridice, Beatrice, etc. Cât de mult aș fi vrut să inventez eu acest nume, plin de sonorități poetice!

Simon Ajarescu era poetul total care jertfise totul pentru poezie. Scria așa cum simțea, fără să se teamă că nu va fi publicat vreodată.

Era la curent cu tot ce se scria în vremea aceea atât la noi, cât și aiurea.

El mi-a pus în mână la timpul potrivit o carte a lui Hugo Friedrich „Structura liricii moderne”.

-Citește cu atenție această carte și vei avea mult de câștigat în privința Poeziei pe care vrei și încerci s-o scrii - îmi spunea. Apoi mi-a împrumutat și alte cărți care mi-au folosit și m-au întărit în vocația aleasă.

Dar, mai presus de toate, el era poetul și numai poetul. Venea cu ceva nou în lirica noastră. Chiar primul său volum intitulat Biopoeme (1969), spunea multe la vremea aceea.

Nicolae Oancea de la editura Eminescu îl tot amâna, deși îi trimisese mai multe volume de poezii în manuscris. Și cred că nici el nu putea să-l publice, de vreme ce era cenzurat ca toți ceilalți editori din România de atunci.

Mulți afirmă că poetul Simon Ajarescu a fost un singuratic. A trăit singur și a murit singur. Ceea ce pentru un poet adevărat este ceea ce își dorește din tot sufletul.

A fi singur în zarva cotidiană este mai mult decât un lux și o utopie. Dar singurătatea, numai singurătatea este rodnică celor aleși. Și Simon Ajarescu nu se speria de singurătate, fiți siguri! O dorea și o iubea mai mult decât orice. Că uneori ieșea în lume, asta o făcea rar, dar plin de strălucirea celor care au văzut și au pipăit trupul îndumnezeit al Poeziei.

Poetul Simon Ajarescu

Când citea din versurile sale, o emoție și o bucurie pe măsură suiau în sufletele noastre. Era starea cuceritoare a Poeziei care vindecă și luminează totodată.

Îi păstrez o amintire frumoasă și ori de câte ori merg la țară recitesc scrisorile, câteva, primite de la dânsul.

Îl am în rugăciune pururi.

A fost un suflet ales care a jertfit totul pentru poezie și ne-a iubit pe toți fără deosebire și vârstă.

Scriitorii gălățeni **Simon AJARESCU**, Dimitrie LUPU, Ion ZIMBRU, Petre RAU și Ion AVRAM (central, de la stânga la dreapta), încadrați de gazde, într-o acțiune culturală din anul 2001 la invitația tinerilor creatori din Fetești, județul Ialomița, cu ocazia lansării cărții poetei Maria TIMUC, „Și Dumnezeu dumnezeiește pe aici”

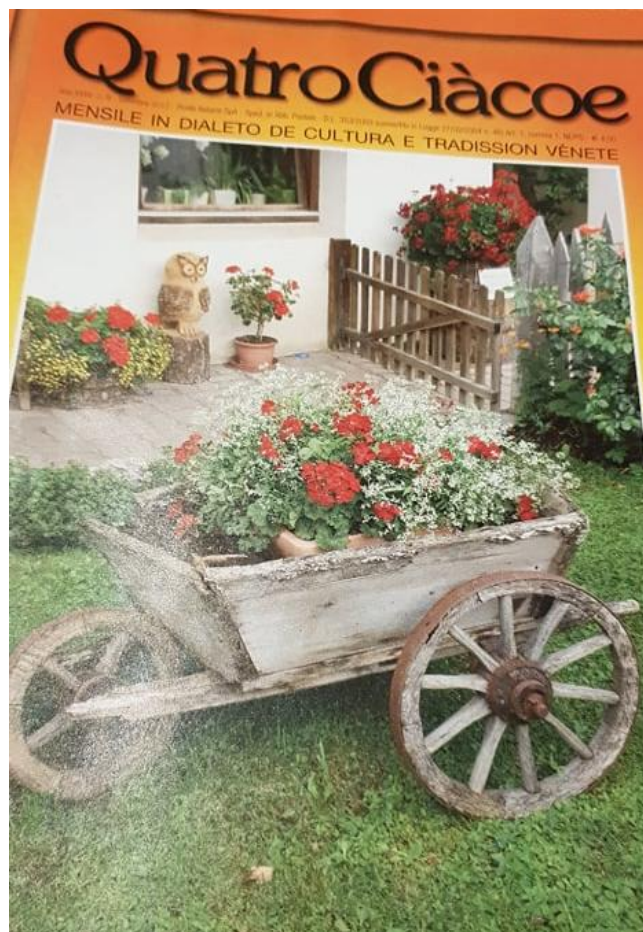

Luigi PERINI
(Padova, Italia)

Feroce Saladino

Prin anii 1930, cei care aveau posibilitatea, puteau să asculte uneori, cu un mic radio cu galenă, ceea ce se transmitea de la radio Trieste. Astfel puteai să ai posibilitatea să auzi și un concurs renumit la acea vreme, care făcea reclamă la ciocolata „Perugina”. Concurusul care, atunci când avea ca temă „Cei trei mușchetari”, cuprindea printre personaje și pe cel mai adorat dintre eroi, pe cunoscutul D’Artagnan.

Pe atunci, fiecare tableță de ciocolată pe care o cumpărai era însoțită de o figurină pe care o puteai

colecționa într-un album personal. Dacă însă pe toate personajele din comedie le puteai colecționa cu destulă ușurință, exista totuși unul singur care făcea excepție, anume personajul principal cunoscut sub numele de „Feroce Saladino”.

Eram pe vremea aceea un copil foarte sărac, deoarece familia mea pierduse tot după criza mondială din anii 1929-1930, dar mai găseam uneori câțiva bănuți pentru a-mi cumpăra o tableță de ciocolată „Perugina” și chiar am fost norocos să pot găsi o figurină cu D’Artagnan...

Îmi mai plăcea să mai ascult la radio Trieste și „sfaturile mătușii Pa”, dar și multe alte reclame. De pildă, îmi amintesc despre una care suna cam așa: „Copile, ce știi despre viață? Știu că Brill este perla celor luminați, pe care nu o poți uita niciodată!”.

La câțiva ani după aceea, am avut ocazia să văd la o mostră filatelică prezentată cu prilejul unui banchet de cartoline vechi, colecția completă a concursului cu ciocolata „Perugina”, cu toate figurinele, inclusiv cu celebrul „Feroce Saladino”.

(Publicat în revista italiană „Quattro Ciàcoe”, în dialectele de cultură și tradiție Veneto)

Traducere în limba română: Virginia Stoica

Fănică TĂNASE

Călători într-o plămadă

Sună vântu-n corzi de stele să alunge cele rele,
Adâncit în rugăciuni să cânte pentru străbuni.

Noaptea doarme-n pat de ceață, odihnă strânge răzleață, uneori spinoase.
O împarte-n tot văzduhul, până i se duce buhul.

Sună zorii din caval, prevestind lumina-n val,
O scoate dintr-o prefață, să ofere gust de viață.

Ziua scutură culori, le așterne în comori,
Coace zarea de e crudă, umplând mâinile de trudă.

Sună munți, răsună văi, timpul trece cu băți,
Învârte roata în soartă, agățându-ne de-o toartă.

Călători într-o plămadă, suntem fire ce înnoadă
Framântări cu zâmbet plin, ciulini cu floare de măslin.

Cu brațele deschise spre înserările târzii...

Cu brațele deschise spre înserările târzii,
Sub nostalgia frunzelor, printre tăceri ce învechesc,
Ne-am dezlipit priviri grăbite de văluri purpurii,
Le-am legănat în palme, încinși de un complot trupesc.

Sub genele mirate, în noi pustiul s-a surpat,
Și-n alfabetul minții, Arhanghelii, prin semne, ne-au unit;
Eu sunt a ta, tu ești al meu... acorduri s-au înaripat,
Iar clipele s-au desfăcut în curcubeu nemărginit.

Bucăți de nori am dat la schimb, pe timpul enigmatic
Și-am descifrat mesaje, printre cuvinte nerostite,
Ne-am modelat hipnotizați de ritmul charismatic,
Cu pași hotărâtori, ce-au curs în adieri îndrăgostite.

Ne-am rânduit o lume, să fie reazem pe un cer,
S-o învelim cu liniște, din curgerea de vise,
Ș-o șlefuiim cu amintiri, ce ni le strângem sub rever;
Noi doi și-o batere de pleoape...iubirea ne găsisse.

Fiecare zi...

Fiecare zi mă răsfață cu pași rătăciți,
Pe cărări creionate de brațe deschise,
Vântul mă cunună cu zori palizi, buimăciți,
Agățați în hățșul dimineții-n culise.

Gândurile îmi desfac ruga ce-o înalță la cer,
În tăcerea dintre mine și răsăritul larg,
Îngân acorduri ce curg în ziua-temnicer,
Cu tonul dat de bobii de lumină, ce se sparg.

Fiecare zi completează cu timpul în zbor,
Pe aripile jocului se transformă-n culori,
Combină-n orice privire ce alene-o cobor,
Povești în așteptare, să pătrundă-n vâltori.

Cortina ridicată din colțuri de orizont,
Ascunde întunericul, risipindu-l c-un truc,
Pășesc printre mesajele așternute drept pont,
Pe poteca dintre răsărit și apus...și mă duc!

Pânza existenței

Pânza vieții-i amprentată de culori amestecate,
Cu lumini și umbre-n fum, cu zbucium tivit în oase,
Bucurii în clinchet dulce, provocări amplificate
De pași șterși sau în cadență, clipe blânde,

Pulsul ce zvâcnește-n vene, între zâmbet și tristețe,
Scoabește-n secunde scurse, prin patimi sau prin virtuți,
Tipărind pe cerul frunții valuri cu riduri răzlețe,
Potrivindu-le podoabe, cununi anilor trecuți.

Între ierni și veri plecate, cu graba între cocoașe,
Am cules și nori în palme, dar și curcubeie în cord,
Le-am lipit de orologii, cifrele să le îngroașe,
Amintiri în calendare, popas și jurnal de bord.

Roade coapte-n buzunare, le înșir spre veșnicie,
Osândire-n jug de foc sau resuscitare-n briză?
Pânza existenței țese sforile cu dibăcie,
Spre adânc sau spre înalt, fără drept la remiză.

Tu să știi, iubite...

Tu să știi, iubite, că-s tristețea nedormită,
Ce-o aduce toamna, pe fânețe-îngălbenite,
Sunt văzută în colind ca o boare ce imită
Candelabrele în flăcări, ce ard patimi prigonite.

Tu să știi, iubite, că-s lumina ne-îmblânzită,
Ce înnebunesc prin muguri, într-o haină albă,
Cuibărită-s la icoane, să-ți fiu ruga auzită
Când stai la taifas cu bezna și din lacrimi îmi faci salbă.

Tu să știi, iubite, că-s un strigăt în tăcere,
Ce-n amurg se odihnește și cu libertatea cântă,
Stau desculță și-s năucă, clocotul îmi e plăcere
Și un dor de viață-mi saltă, un ecou mă înfierbântă.

Tu să știi, iubite, că-s răscrucea din cuvinte,
Ce ia formă și ia sens într-un murmur ce scâncește,
Sunt o liniște, un vaiet, o dezlănțuire-n minte,
O încrucișare-n zâmbet, o mahnire ce-ți vorbește.

Tu să știi, iubite, că-s trăirea zilei scurse,
Ce am petrecut cu timpul și-n durată m-am cuprins,
Răscolită-s în iluzii, în iubirile parcurse,
Și am despicat pământul, când pe tine te-am atins.

Elisabeta DRĂGHICI

Începuturile scriitoricești ale Henriettei Yvonne Stahl: două portrete feminine

Ar fi necesar un demers îndelung și destul de dificil în a arăta caracteristicile literaturii din perioada interbelică, mai ales dacă am vrea să fie înțeleasă influența pe care această perioadă a avut-o asupra scriitorilor români. Multiplele frământări ideologice, crizele economice și sociale care s-au petrecut atunci, căutarea de valori în contextul în care fiecare depunea eforturi de refacere după două mari războaie ce au avut loc la distanță relativ mică de timp (abia încheiat războiul în 1918, după scurt timp amenința declanșarea altuia, respectiv a celui din 1939, ce avea să se încheie în 1945) au lăsat urme adânci asupra tuturor. Tinerii care își căutau rostul și idealuri noi de urmat, partidele politice angrenate în căutarea soluțiilor pentru națiune, abundența de studii în psihologie și eforturile de a înțelege viața socială precum și raporturile dintre structurile sociale, crizele economice, succesive, generate de război, de secetă, de supraproducție etc., de influențele ideologiei socialiste, toate au reprezentat teme pentru analize și discursuri, indiferent de natura lor.

Toate acestea au fost pentru scriitori și poeți generatoare de opere literare: scriitorii dau tipografiilor romane și nuvele/povestiri despre țărani, despre oameni simpli care își construiesc drumul în viață, despre decorul rural și asprimea vieții satului, poeții scriu despre durere, asuprire, nedreptate, iubirea penru oameni (născându-se poezia proletcultistă, de exemplu), filosofii și gânditorii sunt preocupați de reorganizarea structurală socială și economică.

Într-un astfel de „iureș” social, politic și literar românii sunt martori la rândurile scrise de o scriitoare, o femeie, și anume Henriette Yvonne Stahl, care, așa cum arată E. Filote (Panait) în studiul intitulat „A treia femeie” din *proza românească interbelică. Ipostaze; dinamica reprezentării* (publicat „Philologica Jassyensia”, An X, Nr. 1 (19), 2014, Supliment, p. 307–317) se situează printre remarcabilele scriitoare române ce au scris despre condiția femeii: Hortensia Papadad-Bengescu, Cella Serghi, Sofia Nădejde, Lucia Demetrius etc. H. Y. Stahl se numără printre cele care au rezistat literar și după încheierea celui de-al doilea război mondial, continuând să publice romane sau făcând traduceri.

Despre Henriette Yvonne Stahl se știe că s-a născut în data de 9 ianuarie 1900 în Franța, în St. Avald. Părinții (mama, pe nume Blanche Boeuvre și tata, Henri Stahl) își legitimează căsătoria la un an de la nașterea Henriettei, în 22 februarie 1901, după ce se stabilesc în România.

Rafinamentul spiritual al tinerei scriitoare își are originea în mediul familial în care s-a născut și a crescut. Familia sa, una de intelectuali (tatăl fiind licențiat în istorie, cunoscător a șapte limbi străine, iar mama, profesoară), era prezentă printre alte personalități ale vremurilor, fie din lumea politică, fie din cea culturală, și a facilitat tinerei, alături de fratele ei Henri. H. Stahl (ce a-vea să devină sociolog, participant la campaniile monografice organizate de Dimitrie Gusti), o educație aleasă.

Debutul ca prozatoare are loc în *Viața Românească*, cu romanul *Voica* în 1924. Acest roman este bine primit de Garabet Ibrăileanu, acesta afirmând că *Voica* este scris din perspectiva unui scriitor cult. Debutul în volum se petrece tot cu romanul *Voica*, în anul 1929, ca apoi să scrie o culegere de nuvele sub titlul *Mătușa Matilda* (1931). Ulterior, scrie romanul *Steaua robilor*, ce a fost tipărit în anul 1934, care o consacră ca scriitoare de valoare și romanul *Între zi și noapte* (1942). La acestea se mai adaugă romanele *Marea bucurie* (1946) și *Fratele meu omul* (1965).

Cunoștea foarte bine limba franceză, romanul *Între zi și noapte* fiind scris direct în această limbă. Activitatea literară a Henriette Yvonne Stahl o include și pe cea de traducătoare. A tradus lucrări de referință, iar aici amintim doar o parte din ele: *La răscruce de vânturi* (1959) de Emily Bronte, *Forsythe Saga* (1958) de Galsworthy, *Misterele Parisului* (1942) de Eugene Sue, romanul *Gora* (1965) al lui Rabindranath Tagore etc.

Considerat de Cioculescu ca fiind un roman țărănesc, romanul *Voica* evocă viața satului românesc prin intermediul destinului femeii țărance, dominată de dorința de a-și asigura bătrânețile, în cazul morții soțului ei, prin posesia unui bucăți de pământ. Nuvela *Mătușa Matilda* descrie un alt gen de femeie, compoziția fiind, de asemenea, ancorată în realitate. Autorul citat afirmă că „fizionomia literară a Henriettei Yvonne Stahl, după precocul debut din romanul țărănesc *Voica*, nu se deslușește suficient în *Mătușa Matilda*, unde există un anumit *vague à l'âme* feminin, cu un robust simț realist. Contradicția evidentă dintre dispoziția romanțioasă și aplecările realiste s-a rezolvat norocos în *Steaua Robilor*”, subliniază Cioculescu. Ceea ce iese în evidență atât în romanul *Voica* cât și în nuvela *Mătușa Matilda*, sunt întradevăr descrieri pline de realism ale vieții celor două femei, specifice mediului românesc, punctate prin expresiile folosite, prin faptele relatate și simplitatea evocării literare.

În *Dicționarul scriitorilor români* (2002) se arată că autoare este mai degrabă interesată de „cazuistică”, de povestea unei persoane (un caz) și mai puțin preocupată de „epica propriu-zisă”, „prozatoarea acordă naratorului din primul său roman un credit total, consacându-l, de fapt, ca personaj esențial.” În același dicționar se mai scrie: „înfățișând tribulațiile unei femei chinuite de patima pământului, romanul *Voica* sugerează în fond o fericire compromisă prin suferință și, în sens larg, nevoia de eliberare din cadrele strâmte ale vieții umiltoare. Naturalismul descrierii nu e decât un prilej pentru compasiunea povestitorului care găsește în aceste circumstanțe pretextul de a postula o viață superioară...”

Operele sale de început, încă pe drumul structurării unui stil propriu, elocvent, așa cum avea să fie mai târziu, nu pot fi trecute cu vederea datorită simplului fapt că ele arată un drum pe care orice scriitor îl parcurge. Însă, mai există un motiv care ne face să poposim asupra textelor de început ale Henriettei Yvonne Stahl: faptul că surprinde două tipuri de femei române, două personaje ce sunt plasate în medii sociale diferite: *Voica*, o țărăncă puternică, cu o voință de neclintit, martoră a unor evoluții sociale în satul său

(continuare în pag. 58)

și mătușa Matilda, femeia din societatea înaltă, dar care aflată la bătrânețe în grija rudelor sale, poartă cu sine un trecut încărcat de o prezență masculină violentă măcinată de gelozie.

În fiecare dintre cele două lucrări avute ca referință în acest caz există personajul narator, prin intermediul căruia pătrundem în viața personajului principal, ce dă și titlul lucrării. În *Voica*, cea care ne-o prezintă pe Voica și apoi povestea ei până la sfârșitul vieții, este Domnișoara, o tânără care nu aparține lumii satului (o cucoană). În nuvela *Mătușa Matilda*, o altă tânără, nepoata Ileana, este cea care descoperă prin mijloace intermediare (fotografii, povești ale părinților și altor rude) sau prin dialoguri purtate cu mătușa, viața femeii și prin ochii acestei tinere descoperim și noi, cititorii, un alt univers feminin.

Dacă viața Voicăi este redată din persepectiva unui dialog direct cu aceasta (în prima parte a romanului), Domnișoara fiind prezentă în viața Voicii, comunicând cu ea, ca apoi, să aflăm despre Voica din perspectiva unui povestitor (în cea de a doua parte a cărții), despre viața Matildei aflăm în manieră indirectă, prin ochii și inima nepoatei, care vrea să cunoască și să înțeleagă povestea de viață a mătușii sale.

Voica este un personaj magnific, pe cât de simplu ca apartenență la o categorie socială – cea a țăranilor, pe atât de radical definită psihologic. Fugită din satul ei „speriată de luptele ce se dădeau în preajmă” își căuta un loc de adăpost. Plecase din sat cu o căruță trasă de boi în care pusese grâu, mălai și haine. „Era o țărancă de vreo treizeci de ani, cu ochi frumoși, mari, căprui” ne-o descrie Domnișoara, iar „cu vorbă țărănească, simplă și sugestivă” Voica povestea despre eforturile ei de a salva cât mai mult din avutul lăsat în urmă și de a-l aduce cu sine.

Domnișoara, martoră la venirea țărăncii și la stabilirea ei pe lângă casa boierească, o descrie pe Voica astfel: „Simțeam în țăranca asta o îndemînare de a se ascunde pe ea și averea ei ce nu o învățase de la nimeni, dar care parcă zăcea în ea moștenită din bătrâni, din vremuri grele de bejanie și serbie”. În felul acesta Voica ni se arată ca simbol al țăranului român, nevoit să facă față tuturor vicisitudinilor, de a-și păstra puținul avut strâns cu trudă.

Însă Voica avea de înfruntat în viața ei o mare durere, aceea de a nu putea face copii (de a fi stearpă), de a nu se putea lega de bărbatul ei prin descendenți. Acesta, întors din război, aduce cu sine la un moment dat, un copil făcut cu o țigancă în vremea când fusese plecat. Voica este pusă în fața situației de a accepta un copil care nu e al ei și încearcă să obțină din această împrejurare o garanție a bătrâneților liniștite și sigure: un petec de pământ pus pe numele ei, de bărbatul ei, Dumitru, temându-se de momentul în care copilul, Ion, devenit adult, ar moșteni toată averea tatălui său. E o luptă care macină pe Voica întreaga viață.

Refuzând să primească băiatul în casa ei, părăsindu-și bărbatul în speranța că îl va îndupleca să-i dea pământ, dar nevoită să se întoarcă la el (căci acesta nu cedase presiunii pe care ea o făcu-se părăsindu-l, ba chiar căuta altă nevastă) ajunge, în final să accepte să iubească acest copil, fiu al unei țigănci. Momentul care produce această schimbare este legat de revărsarea râului din apropierea satului, de riscul de înec al copilului, pe care îl avea cu ea în căruță; doar strigătele lui de disperare: „Mamă... mamă!” produce

efectul tulburător pentru Voica. Strigătul copilului, ce apela la rolul matern, stârnește în Voica sentimente nebănuite: „Auzi vocea lui Ion, o dată, de două ori. Auzi groaza din vocea copilului. Ceva fierbinte îi trecu prin pântec, în pântecul ei sterp, o durere, ca atunci când te apucă durerile facerii. (...) Voica se opri și rămase așa cu spatele la locul părăsit. Auzea vocea aceea care o striga „mamă” și o durea a moarte tot trupul. Parcă i se desfăceau oasele.”

Acceptarea copilului ca și cum ar fi fost al ei, aduce armonie în casa Voicăi, dar rămâne constantă dorința de a avea pământ de la bărbatul ei, dorință care nu i se împlinește. Căci, venind un nou regim politic, avea să se desfășoare colectivizarea, iar Ion, fiul ce avea să moștenească pământul de la tată, după moartea acestuia, hotărăște să se înscrie la colectiv (chiar dacă, apucase să-i promită mamei lui că el îi va da pământ).

Voica este un depozitar de sentimente, de trăiri puternice și de înverșunare în fața vieții. Este femeia care are forța de a ține casa singură, de a munci mult, de a face comerț și de a strânge avere, pe care o ține ascunsă, cu singura dorință de a cumpăra pământ. Nerealizarea acestei dorințe este trăită cu o puternică înverșunare, cu o luptă intensă interioară dar și cu fiul său ori cu satul. În final, este nevoită să cedeze (moment în care Voica este distrusă ca entitate umană).

Trăirile intense ale femeii ne dezvăluie o fire complexă, o maturitate umană obținută cu durere și supuneri repetate, depozitară a unei istorii umane: „Dor de moarte! N-a dat ascultare la cuvântul nimăru! De ce n-a dat ascultare? Iaca, de frica robiei n-a dat ascultare, că inima-i încărcată de robie, de întreaga ei viață de robie, că din bunici și străbunici tot robie au trăit! S-a temut în inima ei să nu vie cumva, pe negândite, te miri cum, o altă robie, și robia de n-o cunoști îi mai grea ca cea de te-ai potrivit cu ea! Asta-i: de frică. De întuneric, groază și lăcomie! Voica geme și-și simte anii și oboseala vieții ei de trudă, adunată ca o povară pe tot trupul ei. Asta-i bătrânețea ei! Nu anii, ci truda. Lacrimile Voichii curg boabe mari. Nu mai poate îndrepta nimic.”

Mătușa Matilda este personaj aflat la senectute (avea 84 de ani, dar spunea că are 74), cu memoria afectată dar care mai păstrează frânturi de imagini despre bărbatul ei. Puternică este amintirea faptului de a fi fost bătută - viața ei se rezumă, la capăt de drum la o simplă remarcă: „M-a bătut prea mult” (atunci când vorbește de soții pe care i-a avut, reducându-i pe amândoi la o identitate unică: a bărbatului gelos din cea de a doua căsătorie).

Descrierea Matildei, femeia ajunsă la bătrânețe, văzută prin ochii tinerei Liliana, este cea a unui om bătrân, ofilit: „pe același contur al trupului tânăr s-a așezat un val de oboseală, și a ofilit toată carnea. Încet-încet... Apoi ofilirea se adâncește atât, de nu se mai poate mai departe; și atunci slăbit, moleșit, trupul tremură neoprit, capul și mâinile mereu”. Această descriere amănunțită a bătrâneții are

(continuare în pag. 59)

darul de a arăta contrastul dintre cele două Matilde, cea de atunci, tânără și admirată de ceilalți și cea de acum, bătrână, hrănindu-se cu frânturi de amintiri.

Dacă Matilda este prototipul femeii educate, crescută într-o lume a eleganței, pentru care important era să dețină rochii, umbrele, voaluri, să atragă privirea și să fie admirată, Voica se află la polul opus. Voica este țărăncă fără școală, obișnuită să muncească, care jinduie după pământ (am putea spune că este variata feminină a lui Ion din romanul omonim al lui Liviu Rebreanu). Prin scrierile sale H. Y. Stahl ne arată două tipuri de femei ce reprezentau societatea românească interbelică, pe care noile orânduiri (cele comuniste) le surprind la bătrânețe (una trăind amintirea unui bărbat gelos, care o bătut-o constant, iar cealaltă, trăind renunțarea la speranța ei de a deține pământ și resemnarea că nu va avea niciodată peticul ei).

Tineretea și frumusețea Matildei sunt dovedite doar de fotografiile pe care tânăra le privește („fotografiile nu mint”) și așa ne e prezentat și personajul nostru: „pe fotografie stă o femeie tânără, plină de viață și frumoasă”. Ileana gândește despre mătușa sa: „Mătușa Matilda a fost și ea tânără. (...) Se spune că a fost și frumoasă”, frumusețea fiind arma cea mai de preț a Matildei, cu care defila în cercurile sociale în care se născuse.

Tot Ileana ne ajută să aflăm cum alții, povestind despre mătușă, o descriu ca o persoană cochetă în tinerețe. Purta „rochii lungi până în pământ, și acolo bogăție fragile de valansiene, pliseuri, gofreuri. Când se mișca mătușa Matilda, rochia avea o grație frivolă, indolentă și însemna pe pământ un drum pe care se putea merge în urma ei. De aceea trebuia să o urmeze cei ce o iubeau. Deasupra ei, o umbrelă transparentă, creată într-adins pentru a pune în jurul ei o aureolă blondă de mătase, îi învăluiau părul clar cu o lumină topită, iradiantă. O mișcare a mâinii albe învârtea umbrela, care își fâlfâia franjurile ca pe niște fluturi prinși acolo, înfrigurați că nu pot veni să se așeze asupra ei, asupra părului ei, crezând că e o floare nouă, rară. Mâna cealaltă a mătușii era liberă, pentru a fi sărutată. Cei care i-o săruta trebuia să fie ofețeri, și ofițer nu ca acum, cu haine pământii, ci - poate roșiori – din cei cu galoane multe, cu eghileți, cu pinteni, cu aur, cu roșu, cu străluciri, cu sabie, cu decorații, cu panaș alb”.

Ambele personaje reflectă, prin intermediul autoarei, un raportul asemănător cu bărbatul, în ciuda apartenenței acestora la clase sociale diferite: dependente de el, slujindu-l, și trăindu-și viața după cum destinul sau întâmplarea fac să fie. Puterea lor de a schimba ceva pare redusă la zero; nu vor, nu au un model sau presiunea societății este prea puternică. În lipsa unor alternative la viața pe care o au de dus, cele două femei își duc cu stoicism felul de a trăi ce pare predestinat.

În ambele texte regăsim câte doi bărbați ce gravitează în jurul celor două personaje feminine. Voica are de împărțit destinul cu bărbatul ei, Dumitru (care o bătea uneori) și cu fiul acestuia (făcut cu o altă femeie și pe care îl aduce în casa sa, așteptând cu răbdare ca Voica să-l accepte de fiu). Matilda, își împarte viața cu doi soți, primul îndrăgostit de ea, aflat la anaghie, cerând ajutorul Matildei, dar alegând sinuciderea în timpul în care se afla în închisoare, iar cel de al doilea, de asemenea îndrăgostit de ea, cerându-i să renunțe la primul soț pentru a rămâne cu el, dar de la care nu primește o viață prea bună, deoarece acesta, gelos fiind,

o bătea adeseori. Ambele femei, indiferent că provin dintr-o mediu sătesc ori din unul de oraș, au același tratament de la bărbatul iubit: sunt bătute.

Despre mătușa Matilda, „rudele Liliane și mama ei și tatăl ei spun că bărbatul mătușii Matilda o bătea”. Este vorba despre cel de al doilea soț, un bărbat măcinat de gelozie. „Mătușa Matilda fusese cochetă. Unchiul Alexandru o bătea pentru că era gelos”. Dragostea bărbatului pare să justifice orice act violent al acestuia asupra femeii iubite („o iubea, o iubea unchiul Alexandru, și de aceea avea voie să o bată”).

Aflată la bătrânețe, mătușa Matilda ni se dezvăluie ca tipul de femeie care trăiește din amintiri. Pe măsură ce își arată fotografiile în care era tânără, povestește despre evenimente și rochii purtate, cu lux de amănunte. Viața ei se învârtise în jurul plăcerii, a nevoii de a fi admirată; dar avea de plătit prin suportarea bătailor soțului.

Bătuță era Voica și aflăm asta chiar din prima pagină a romanului, când Voica povestește Domnișoarei: „m-a bătut și astă-noapte și mi-a zis: „Na și mai na până ai să te sature și o să pleci”. Și eu: „Dă, câine, dă! Că nu dai în mine, dai în vită, că vită să fi fost și nu munceam atâta pentru tine!” Și-a zis: „Vită, ne-vită, tu să pleci la mă-ta acasă”. Și eu: „Nu plec, mă! Nu plec nici moartă!...”Ce să mai zic: i s-a urcat mânia la cap și a dat turbatu în mine, a dat ca în câini.”

Femeia se supune acestui tratament, fie că înțelege de ce se întâmplă așa, fie că nu. Matilda „se lăsa bătută, lovită, fără nici un cuvânt”, însă alegea ca după aceasta să nu mai vorbească cu el „săptămâni întregi” (singurul protest arătat față de bărbatul ei). Voica, în schimb, are planul ei, obsesiv, de a-și asigura bătrânețile, dar și a acceptării condiției, pentru simplul fapt că își iubea bărbatul.

Aceste două universuri feminine, în unele zone atât de diferite și în altele extrem de asemănătoare, fac ca textele Henriettei Yvonne Stahl să depășească cadrul simplelor relatări ale lumii interioare feminine, în general, și să reflecte, voit sau nu, poziționarea femeilor în cadrul societății (pornind de la raportarea sinelui la lumea exterioră, până la constrângerile impuse social asupra statutului femeii).

Cele două opere analizate aici ne fac să ne gândim la prezentarea realizată de E. Filote cu privire la tipurile de femei existente, prezentare bazată pe teoria emisă de Gilles Lipovetsky referitoare la evoluția condiției femeii, de-a lungul timpului. Trei tipuri de femei sunt invocate de Filote: „prima femeie” este „femeia depreciată”, ea aparține „societăților primitive, considerată natură inferioară, subordonată bărbatului, sistematic devalorizată și disprețuită”. Acest tip de femeie este redusă la o entitate dominată de bărbat. Cea de „a doua femeie” capătă un loc mai bun în societate – este „femeia sacralizată, adulată, considerată o adevărată zână a căminului, dotată cu puterea de a schimba, prin educația morală exemplară transmisă copiilor, fața întregii societăți” (ca model prezent începând cu a doua jumătate a Evului Mediu). Acest tip de femeie este

(continuare în pag. 60)

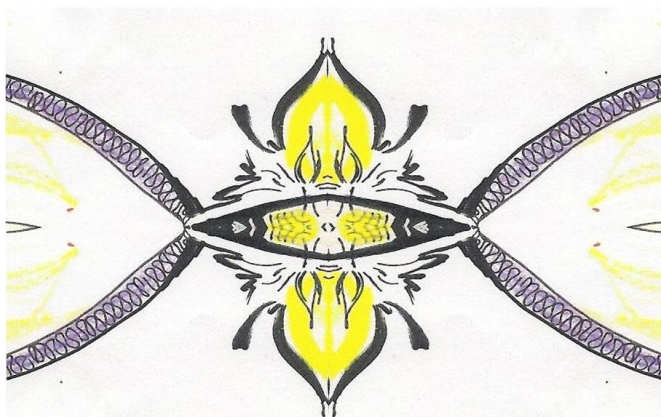
valorizată, se bucură de recunoaștere și i se atribuie un rol semnificativ. Înaintând în timp, lumea modernă și postmodernă crează alt tip de femeie, „a treia” (mai este numită și femeie „nedefinită”) ea fiind cea care alege să studieze, să aibă carieră, să revendice drepturi; este o femeie puternică „ liberă să-și guverneze propriul destin existential”.

Dacă privim cele două personaje ale noastre din perspectiva acestei viziuni asupra poziției femeii în societatea, am putea considera că Voica este o concretizare a primei femei, pe când Matilda ar putea aparține celei de a doua categorii (femeia adulată). Însă în *Mătușa Matilda* rămân prezente reminiscențe ale raporturilor masculin-feminine ale primei perioade. Este evident faptul că cele două femei pe care Stahl le descrie sunt modele tipice de femei românce, care au de urmat drumul lor sub imperiul contradicției dintre năzuințele și sentimentele lor în raport cu prezența masculină (forța masculină) ce le marchează viața și de care sunt dependente.

Atât cu romanul *Voica* cât și cu nuvela *Mătușa Matilda*, dincolo de faptul că autoarea își face debutul în literatura română contribuind la reprezentarea feminină în rândul scriitorilor români, se produce un câștig major creator, cu atât mai mult cu cât sunt prezentate, prin textele literare, destinele femeilor. Astfel Henritte Yvonne Stahl atrage atenția asupra condiției femeii în literatură prin însăși tema condiției femeii în societate și prin realizarea unei pătrunzătoare și realiste analize a universului psihologic și social al personajelor sale.

Bibliografie

1. Cioculescu, Ș., *Aspecte literare contemporane*, Minerva, București, 1972, p. 303-304
2. Filote (Panait), E., „A treia femeie” din proza românească interbelică. *Ipostaze, dinamica reprezentării* (sursa electronică: https://www.philologica-jassyensia.ro/upload/X_1supl_ro_FILOTE.pdf)
3. Ibrăileanu, G., *Spiritul critic în cultura românească* (sursa electronică: <https://vdocumente.com/download/spiritul-critic-n-cultura-romn-biblioteca-ibraileanu-garabet-ibrfileanu>)
4. Stahl, H. Y., *Mătușa Matilda*, Minerva, București, 1977
5. Stahl, H. Y., *Voica*, București, 1966 (sursa electronică: https://kupdf.net/download/henriette-yvonne-stahl-voica_59f33137e2b6f5914d061d3d_pdf)
6. Zăciu, M., Papahagi, M., Sasu, A. (coord.), *Dicționarul scriitorilor români*, Albatros, București, 2002

Petru JIPA

Mathesis Universalis

Spiritul devine disciplină,
O disciplină a spiritului însuși.
Privesc la cer și pe retină
Apar broboanele de tuș.
Ideile răspund necesităților de adevăr,
Emoție...
Într-un cuvânt.
Un gând!
Dar este călător...
Ca o invenție lineară
Ce pătrunde
Într-o materie ancestrală:
Antimateria dintr-un nor.

Dacă

Dacă într-o noapte neagră și urâtă
În somnul tău vin demonii vopsiți,
dacă în gândul tău se sparg cu hula
vapoare de-ntrebări și dor,

Dacă se aud cărările din tine
ce șerpuiesc peste întinderi de năduf,
să nu regreti această turmă
și nu tânji la adevăr!
Căci, de se-ntâmplă toate acestea,
la tâmpla spațiului de vis
apare urma de pe urmă
privită din alt unghi de nor,
iar timpul parcă se contractă
în adierea unui gând proscris,
iar eu te caut, tu mă iartă,
privesc din sufletu-mi de vis.
Dacă se curmă visul...?
Doamne,
Trăiesc acum și mă supun!

Dor de Nichita

În umbră unei șoapte
Se aud necuvinte neuitate;
Un alb de Decembrie
A fost umbrit
De o șoaptă din sânge
Care nu mai vorbește.

Lucia PĂTRAȘCU

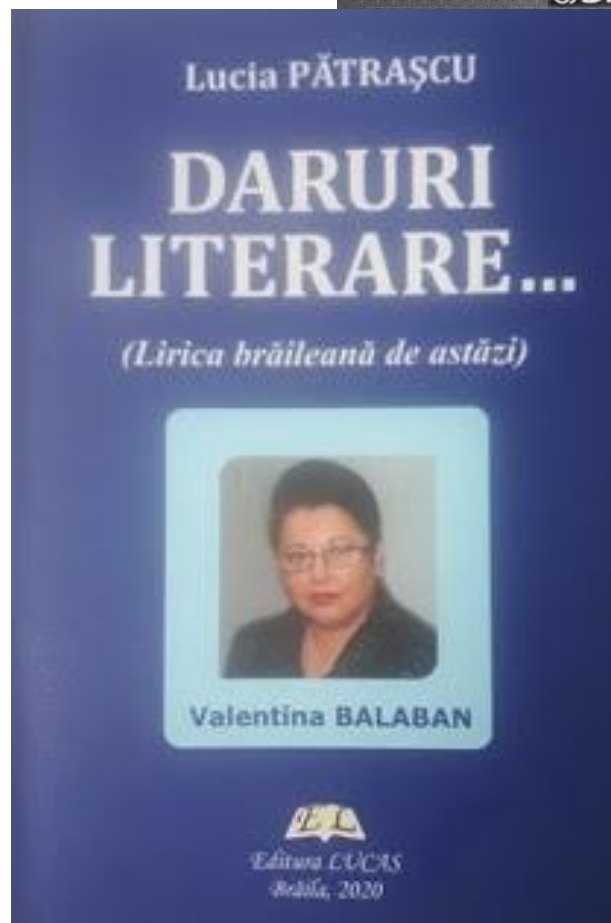
DARURI LITERARE

„Nu este alta mai frumoasă și mai de folos zăbavă în viața omului decât cetitul cărților...” arată cronicarul Miron Costin în lucrarea „De neamul moldovenilor”, pecetluind pentru totdeauna evoluția unei societăți în strânsă legătură cu gradul ei de cultură. Fiecare om, în funcție de preocupările sale și de puterea sa de înțelegere, citește ce vrea, cum vrea, unde vrea și cât vrea. Cartea a fost dintotdeauna un companion discret, fidel și plin de solitudine. Un prieten gata oricând să te sfătuiască, să te ajute, să-ți aline clipele triste, să plângă și să râdă cu tine, cititorule! „Nu există prieten mai loial decât cărțile”, spune Ernest Hemingway. Dacă păstrăm numai aceste cuvinte și încă ar fi suficient să înțelegem rolul cărții în viața omului.

Dar, dacă ne întrebăm ce putem spune despre zăbava scrisului? Iată o dilemă! Adică, ce-a fost mai întâi? Cititul sau scrisul? Scrisul sau cititul? Logic, Tudor Arghezi limpezeste dilema atunci când spune: „*Carte frumoasă, cinstă cui te-a scris / Încet gândită, gingaș cumpănită; / Ești ca o floare, anume înflorită / Mâinilor mele, care te-au deschis.*” Întotdeauna, realizarea unei cărți este o bucurie, o minune ce se înfăptuiește prin dăruirea unui suflet sensibil și binecuvântat către cititor, un alt suflet la fel de îndrăgostit de vraja cuvântului scris. Întotdeauna pentru noi, ca cititori, lectura a fost și a rămas cea mai lesnicioasă modalitate de a ne apropia de un scriitor, încercând să primim cu sufletul deschis trăirile trecute prin analiza intimă a gândirii sale, să le înțelegem și să le apreciem. Povestindu-le pe aripa creației a cuvântului scris, autorul le retrăiește, le analizează și, eliberându-se de toate constrângerile asumate până în momentul scrierii, inima lui se descătușează, devine generoasă și ne invită în taina sa.

Am făcut demersul de a publica o minimonografie de poet (această primă monografie de critică literară dintr-o serie ce va continua!), pentru că, de cele mai multe ori, scriitorii trăitori în orașele mai mici, ca într-o paranteză a timpului și a spațiului, au parte de prea puțină promovare. Numai lansarea vreunui volum incită eventual interesul momentan și apoi aproape nimeni nu știe ce au mai scris acești condeieri în următorii doi sau trei ani. Nimeni nu încearcă să facă o biografie literară a scriitorilor de astăzi din Brăila sau din alte părți, trăitori printre noi, pentru a fi cunoscuți, citiți și evaluați la realul lor nivel de creator (bun sau nu!) acum, în contemporaneitate. Sigur că sunt și excepții! În puțina mea știință, cunosc câteva situații, dintre care aș da numai două exemple apropiate, mai recente. Este vorba despre profesorul și scriitorul Ion Trancău din Tg. Jiu și scriitoarea Cezarina Adamescu din Tecuci, doi oameni speciali care s-au aplecat cu bunăvoință și interes asupra lucrărilor unor condeieri trăitori în zona lor geografică.

Prin acest demers aveți în față o carte scrisă cu intenția de a netezi drumul poeziilor Valentinei Balaban către cititor,

deoarece strădania poetei brăilene de a-și desăvârși situarea în poezia de astăzi este un efort meritoriu. Dar și drumul cititorilor către această poezie. Cum am arătat deja, poposim în lumea literară a poetei cu intenția declarată de a o analiza, de a-i înțelege creațiile și de a o face cunoscută cititorilor săi într-o lumină limpezită de orice păreri contradictorii. Din acest volum nu vor lipsi fotografiile ce aduc dovada activității sale culturale și nici comentariile celor care s-au aplecat cu un ochi îngăduitor sau critic asupra creațiilor sale. Același Tudor Arghezi spunea că: „*Versul rămâne veșnic o înaltă ținută literară.*” Pentru cel care scrie, poezia este cel mai bun mod de a-și exprima trăirile, de a empatiza cu fiecare cititor, iar pentru cel care citește este modalitatea de a înțelege mesajul poetic, ce vine ca o terapie pentru amândoi, donator și primitor. Această creație lirică deschide drumul către noi înșine, purifică și aduce armonie în interiorul fiecăruia, înflorind orizonturi senine spre o deplină înțelegere.

Trebuie să admitem aserțiunea că omul este o determinare de timp și spațiu, ceea ce conferă unicitatea individuală, amprentată definitiv de construcția culturală a mediului în care s-a născut și în care trăiește. De acolo, din acel mediu, își trag seva obiceiurile, miturile, cutumele, poveștile, istoriile, creând reguli ce statornicesc un *dat cultural*. De aceea, atunci când o persoană asimilează toată această bogăție spirituală ce o va forma ca gândire și trăire ulterioară, nu putem conchide decât că viața și-a urmat cursul firesc. Poeta este o visătoare talentată, care arată că spiritualitatea feminină re-

(continuare în pag. 62)

prezintă sursa vieții și învinge nepăsarea prin actul creației. Chiar dacă este vorba despre o poetă care se zbate încă și se creează neconținut pe sine din suferințele și visurile sale, atunci când aceasta simte nevoia să împartă cu ceilalți zestrea sa, alegându-și calea de a face acest lucru prin scris, înseamnă că avem în față un om superior, care cu o sinceritate spontană, necalculată, dăruiește. Este ceea ce face autoarea prin versurile sale!

Vom adăuga o declarație patetică a poetei Valentina Balaban: „Sunt templul / Știutele și neștiutele / Sunt epicentrul / Gânditelor și negânditelor / Sunt un magnet / al muzelor, ispitelor. / Sunt poetesă / În tainița cuvintelor / Sunt freamăt / Din visări celeste / Sunt rază Timpului poveste” (Exist).

Acest volum are intenția de a creiona valențele individualității poetei Valentina Balaban, față în față cu timpul ultimilor douăzeci de ani în care s-a cristalizat impulsul creator și dorința de a se exprima. O femeie frumoasă, expansivă, a cărei biografie a avut suișurile și coborâșurile inerente, ale căror amănunte poeta ne este dispusă a le face publice, acoperindu-le cu o atitudine pozitivă, de bună dispoziție și, mai ales, cu multă empatie pentru cei din jurul său.

Ca cititor al cărților, mereu m-am îmbogățit sufletește, iar curiozitatea firească față de lucrarea unui autor s-a transformat într-o emoție plină de bucurie, îmbogățită de valențe spirituale deosebite. De aceea am simțit nevoia să înapoiez darul primit, prin exprimarea părerilor asupra bucuria mea, fără a folosi un limbaj cu adresabilitate către inițiați, deoarece lectura propriu zisă a unei cărți este un fel de *utile dulci*, cum spuneau latinii, pe care o gustă oricare om, dacă dorește. Acesta este motivul pentru care fac aceste confesiuni. Pentru a afla cât mai multă lume că se scrie și se citește literatură! Veniți alături de cei care prețuiesc cuvântul scris!

Mihai PĂCURARU

CONTUR DE OM

Drumeț obosit, la crucea de salcâm -
ocean întors în timp.
L-am întrebat ades, l-am tot privit,
mușenie de stâncă.
Și după, a dispărut într-o zi,
lăsând în loc un trandafir
Sădit la mine-n suflet -
loc gol fără miresme.

Câți trecători, călători, poposec
în juru-mi,
fără cuvinte, fără gesturi și clipiri:
încet, grădina a căpătat contur de om.

COPIL RĂTĂCIT

Nu pot să vorbesc, să scriu despre mine
atunci când se petrece;
uneori, lumini albastre și roșii
sunt cum mă acoperă, și dispar.
De aceea alfabetul de tăcere și
vorbele abis, negru abis...

Îmi place să fiu ca soarele,
în cele patru anotimpuri,
sau două: vara și iarna.
Unii m-ar înjura, s-ar dezbrăca,
s-ar pâjoli, apoi ar adormi.
Un superficial exemplu nu e încăpător;
ar trebui aduse lentile
și binocluri pentru spectacol.

Și atunci, unde ai fi, în veșnică
lumină albastră și roșie,
dacă nu într-un copil, rătăcit într-un cer?

RUG BLESTEMAT

Îmi privesc rugul pregătit cu dragoste,
încă de la naștere până acum;
sârguincioși aducători de lemne
și ierburi se-nghesuie...

Nu din făcliile voastre se va aprinde,
nici din priviri sau din dansuri
războinice prelinse șerpește.

Din mine, se va desprinde copilul,
alunecând pe lacrima albă,
și unind fulgerele
le va îndrepta spre rug.

Unde voi fi fiind, Doamne, atunci?

Sibiana Mirela ANTOCHE

Cearcănele ploii...

mi-e sufletul exilat în canionul gândurilor
secondate de neuronii fumigeni
adormiți în condurul cu stele al nopții
e liniște pe lama ascuțită a orizontului
nu dansează nici felia albotină a lunii
nici coconul rubiniu al răsăritului
numai visele sparg banchiza de gheață
în așchii de lumină hialină

curg țurțuri de fluturi pe pleoape
descălțându-mi irișii hăituți de tăcere...

mi-am urcat sentimentele
în turnul de fildeș al izbăvirii
pierzând nasturii cămășii timpului
între zdrențele lumânărilor topite...

mi-am cusut teama cu firul de mătase al ierbii
opintindu-mi lacrimile în cearcănele ploii...

Clocotul cerului

încrucșezi, poetule, cuvinte
născute din fotosinteza azurului
îți înmoi degetele în călimara sufletului
și-mparți cu noi clocotul cerului
cântând simfonia primăverii
la pianul crângului înverzit

îți ninge cu flori de tei peste umeri
amețindu-ți simțurile
te-arunci în vâltoarea scrisului
și nu te-oprești până ce
nu s-a scuturat și ultima petală

ce dulce ți-e versul
ce rotundă ți-e strofa
ce leac dumnezeiesc plămădești
pentru rănilor dureros înmugurite...

îți legi ochii de felia de-argint a lunii
și-i deschizi când curcubeul ți-a tăiat respirația
plouă cu soare în inima ta...

condeiul ți-e șuvoi de lumină
ce pâlpâie în mucul undelemnului încins...

Dezrobita primăvară...

liniștea universului sparge timpanul timpului...

roiesc razele soarelui prin ochiurile ferestrelor
neîntinând candoarea firului de praf
niciodată n-a dansat atâta floare

în poiana-mpânzită de aura dezrobirii
niciodată cocorii n-au cântat din flautul trestiei
trezind zorii deltei în splendidul spectacol

fără niciun efort
primăvara și-a deschis larg corola
zâmbindu-ne ironic dintre ramurile de liliac
n-a știut că-și poate etala deplina frumusețe
în lipsa forfotei umane
uitase cum e să fii regină pe pământ...

planetele-i admiră strălucirea
ceru-i aplaudă regăsirea
ea-și pipăie mugurii și frunzele
să-și poată defini granițele

jubilează
iar noi jinduim să-i cuprindem în brațe clorofila
fără să-i scuturăm niciun gram de polen...

Colivia de iluzii

îți asemăn genunchii
cu trovanții rotilați și-n crustă văcsuiți
de șmirghelul nevăzut al vântului
umerii, cu stâncile pleșuve ale lunii
tălpile, cu brazda învârtoșată a cerului
brațele, cu razele fervente ale soarelui
ochii, cu afinele zețuite-n altarul luminii
părul, cu spicele grâului pârğuit

compus din materia dumnezeiască a
universului
îți mai rămâne vreme
să picuri agheazmă din lacrima ploii
în Călcâiul lui Ahile

te-am descris ca pe Ulise în Cetatea Troiei
numai să pornești cu zâmbetu-ți calin
inegalabila cruciadă a iubirii

i-am pus speranței gaj
colivia de iluzii
atârnată pe terasa de sticlă a rațiunii...

Fatalitate

armele ce-aruncă în aer liniștea
nu-s mașini de război
ci cuvinte
ce mușcă cu viteza luminii
aerul din plămâni
expirându-l pe unicul horn
obosit de rafale de muniții
îngurgitând
glonț după glonț
activând scutul neputinței
violat mișelește
de rânjetul strecurat
printre caninii ghiftuiți
de roiuri de suflete...

Veronica BUMBU
(Rep. Moldova)

LUMINĂ DĂRUIND

Te stingi încet,
pleci în curând,
Arzând timid ca lumânarea –
Cum ceara lacrima
Și-o picură blând...

La fel ca ea, în bezna neagră
Ridici acum la ceruri rugi
Pentru semenii tăi
În nopți de liturgii,

De viață veșnică
În lumi de morți și vii...
...Tu arzi tăcut,
În taină
Lumină dăruind...

CONTESTARE

Evadare aridă a singurătății...
refractarea de dincolo
a opticului primar –
fascinația contemplării
noului sistem de referință.
Imponderabilă,
firea umană, cuceritoare,
autodefinindu-se
„centrul universului”,
contestă prin teoreme și axiome
armonia existențialului cromatic,
creat de o cutremurătoare
rațională inteligență,
se simte firesc,
tot mai mult absorbită
de subtilul acestor minunate
conexiuni, legități universale,
asimilează avid
necuprinsul spectral al creației,
dar, cu cât cunoaște mai mult
cu atât rătăcește în neștire,
devine extrem de mică
în fața magistralei armonii a creatorului,
se dispersează în sistemele necunoscute
ale unităților de măsură SI și CGS.
Doamne, dă-i înțelepciunea de-a nu se rătăci,
în setea ei de cucerire-a ființei...

TU, RAZA MEA

Destroienit de dor,
el, sufletul,
Despică răsărit,
gonind spre infinit

Cu lacrimă în rugi
la Preasfințitul,
Prind clipe efemere
din zbor înnebunit.
Tu, Raza mea,
cu flori de iasomie-n plete,
Cu setea ta de Univers,
cu dor de Cer
de-nvie pietre,
Mă ierți... eu... nu te-am înțeles!
Cerșeai umil din lanul verde,
Râvnei al Cerului izvor,
Și eu,
din frică că te-aș pierde,
Te-am zăvorât necruțător.
Chemarea a cuprins înaltul,
Zvonind că timpul a sosit.
Și eu, ca să-ți opresc asaltul,
Cu mine-n flori te-am împletit.
Și azi, când pleci,
la moartea mea
Te rog să-mi spui,
Rază de cânt,
Acum, când pleci,
din care stea să te culeg?
Pe care vânt?
...Acum, când pleci,
eu cine sunt...
dacă mai sunt? –
Pământ...
Pământ...
Pământ...

GENEZĂ ȘI GÂND

Privesc rana sângerândă a sufletului
cum arde când trece apa rece prin ea –
oare cine îmi sapă atât de adânc această rană?
Aud: „Dragoste nu există!, dragoste nu există!...”
Te-am recunoscut: Ești tu – gând ucigaș!
Îți simt veninul cum trece prin creier,
prin tot sistemul endocrin
pentru a mă distruge, a mă pierde...
„Tu, de unde vii, din care conexiuni ale materiei
tenebre,
materiei apocaliptice,
de unde pornești spre risipirea firii mele?
Tu nu-mi aparții! Tu-mi ești străin – gând utopic
pentru că TATĂL meu este Dragoste și Lumină.
Eu nu te puteam crea, pentru că eu
nu îmi sunt sinucigașă,
cred în dragoste, în iubire –
o dăru și o aștept mereu...
Te detest, gând ucigaș, și te izgonesc –
piei, din orice celulă, din măduva firii!
Dragostea există! – auzi?
Rana să mi se vindece
cu mirul divin al luminii,
cu harul ceresc al învierii!...
Slavă ție, izvor dătător de viață,
TATĂ CERESC!

Vasile Dan MARCHIȘ

CONCURSUL IADULUI

Încercând să fac o scriere nu doar pe măsura credincioșilor ci și a ateilor, muza mea mai anostă ca oricând m-a abordat astfel:
 „Prin asta unde vrei să ajungi, în rai sau în iad”
 I-am răspuns că în rai nu-i cazul, cum că e de prisos a încadra doar în ultimă instanță fericirea în poezie...”
 „Bine, fie!” îmi semnaleză muza ca un ghid sau impieगत .
 Mi se impune să călătoresc (în concurs) prin iad pe un drum cu restricție de viteză și greutate.
 Adică, pe jos și cu greutate mai mică de cum îmi pot închipui, de parcă măsoar cu pasul Istoria, și Geografia concret spus: tot ce a fost și este în lume sub dimensiunea cea mai vastă-sărăcia...
 Cică așa cere concursul și să nu par suspect deoarece prin orice poți deveni suspect mai puțin prin sărăcie și că așa trebuie să întrec melcul: nu în mișcare ci la răbdare...
 -Gata, urcă pe cântar, îmi spune ghidul!
 Urc pentru a fi cântărit...
 -Ești prea greu! Conform regulamentului concursului nu-ți este îngăduit să călătorești cu această greutate!
 Dar dacă vei slăbi câteva kilograme prin ce metodă vrei, fie prin efort fizic, regim sau post, ți se va da totuși un bagaj ... cât de mic...!”
 În timpul călătoriei prin căldura extremă și post, slăbesc într-atât încât mi se permite să iau ceva la mână nu înainte de a fi întrebat ce profesie, hoby sau pasiune am.
 Spun că pe lângă altele sunt poet și astfel mi se dau câteva coli de hârtie și un pix...

Încep a scrie parcă mă debarsez de materiale inflamabile
 Scriu parcă mă dezbrac de haine cuprinse de foc
 Prin cuvintele de foc sau prin focul de cuvinte, inima îmi este mai mult decât un pompier.
 N-au stins pompierii într-un ritm mai alert cu apă câte cuvinte a stins și stinge inima cu sânge...
 Mi se dă apă! Multă apă, să pot transpira ...
 Ca acest fenomen să se numească transpirație nu foc...
 Nu trebuie să am transpirație de foc...!
 Scriu parcă transpir...
 Transpir parcă scriu...
 Exist ca un subiect ușor inflamabil înconjurat de foc, exclus din gramatică din criza de verbe și pus pe lista de rezervă a acesteia
 În așteptarea unei eventuale minuni...
 Și totuși scriu că nu-mi este teamă că-l vor lua pe Dumnezeu minunile înainte în acest sens...
 Tatăl Ceresc nu săvârșește minuni din indulgență...
 Dumnezeu nu se ocupă de fleacuri, nici nu va scrie nimic în locul meu...
 De aceea am speranța că voi trăi cât mai am ceva de scris...
 Scriu cu transpirație să nu mi se impună (ca păcăleală) să folosesc altceva în acest sens...
 Să nu ia foc cuvântul...
 Consum doar apă ...
 Poți părea suspect și depunctat consumând orice produs, mai puțin când bei apă...
 Parcurgând în asemenea condiții iadul la pas, pe jos și introducând cu lux de amănunte durerea în poezie nu știam că mai poate lipsi ceva pentru ca această prestație să poată fi apreciată pe măsura așteptărilor până l-am văzut pe Dumnezeu cum se miră de mine...
 De ce se miră...?
 Întreb astfel deoarece nici nu știu cu cine am concurat...!
 Poate am concurat de unul singur...
 Nu mi se spune nimic în acest sens...
 Ar fi de prisos să mi se dea un alt fel de distincție după mirarea respectivă... cum ar fi "Premiul iadului"!

Maria FILIPOIU

CARTEA ESTE IUBIRE SUFLETEACĂ (sonet creației)

Prin lumea grăbită către uitare,
cartea este iubire sufletească,
ce în cuvinte poate să grăiască
sentimente pe-a dorului cărare.

Un mire devotat să întâlnească,
aleargă muză pe-a ochilor zare,
în stihuri să fie revelatoare
și cu poetul să se logodească.

Încununați de brațele solare
se-avântă spre veșnicia cerească
să le dea zeii binecuvântare.

O poezie vrând să plăsmuiască
din sentimente călăuzitoare,
pe aripi de vis plutesc să renască.

POPAS ÎN REGATUL CUVÂNTULUI
(sonet gândului înaripat)

Pe glasul slovei dau gândului avânt
să-mi pot duce vis pe plai de baladă,
când scriu pe iarbă, într-o acoladă,
taina inimii cu sacru legământ.

Zeilor să-ntind masă-mbelșugată,
gându-n covata sufletului frământ
și aprind stele în candelabru sfânt,
pentru o cină binecuvântată.

Pe masă le așez cugetul răsfrânt
peste pădure cu-a versului mladă,
învăluit de-al poeziei veșmânt.

Cuvântul de-a nu fi uitării pradă,
din stihuri îmi brodez acoperământ,
când plânsul îngerilor gându-mi scaldă.

DE IUBIREA POEZIEI (sonet gândurilor înrouate)

Se scurge roua gândurilor mele
în condei, cu a inimii cerneală
și nefericirea clipei mi-o spală,
când mă inundă o ploaie de stele.

Dar mă înalț pe-a versului spirală,
cu pana gândului s-ating astrele,
de dor împletit pe șirag de perle,
năzuind o iubire siderală.

Pe lacrimi stelare, scurse în cuvânt,
vibrează a poeziei lumină
și magia ce dăinuie în descânt.

De iubirea poezie suspină
tristeți în umbra destinului înfrânt,
când moartea pe chip coboară cortină.

SUFLETUL DEZBRĂCAT ÎN POEZIE

(sonet spiritului visător)

Fericit e condeierul ce-și pune
sufletul dezbrăcat în poezie,
cu primăveri pe-a gândului câmpie,
citoritori în stele să-l încunune.

Pe căi celeste duce-n pribegie
gândul înaripat de pasiune
să nu se prăbușească în genune,
și să nu vadă îngerii ce scrie.

Își leagă speranța de timp voiajor,
când se dăruiește cu spirit boem
iubirii ascunsă-n umbra muzelor.

Din cuvinte răstignite în poem
privește spiritul veșnic visător
și așteaptă dezlegare de blestem.

ZESTREA POEZIEI

(sonet de Ziua Poeziei)

Comoară de grai ne-au lăsat străbunii
în lira versului cu incantații
să-i crească moștenirea în creații
și faima să-i sporească-n ochii lumii.

Cu ei poartă ecou de grai românesc,
poeziei spre a-i fi sărbătoare,
ce reverberează-n albastră zare
pentru moștenitori de neam strămoșesc.

Au însuflețit glasul poeziei
să răsune de armonii duioase
în tril pe portativul memoriei.

Din roadele în versuri generoase
vor savura zeii pe Calea Lirei,
ofrande ce-n cuvinte sunt mănoase.

MAGIA CUVINTELOR

O magie de cuvinte
cu alai vine în minte
și-mi lasă gând încâlcit,
pe rânduri de-a fi-mpletit.

Eu mă rog cu-nțelepciune
Domnului, pentru minune,
să-mi descâlcească gândul,
de-a-l veșnici cuvântul.

Dar cu ploaia lacrimilor
n-am stins focul cuvintelor,
ce fumegă-n urma lor
sentimente care dor.

La razele versurilor
ca jarul perseidelor,
le las citoritorilor
în poeme, cu-al meu dor.

În ele mi-am pus dragostea,
de-a le iubi cu inima,
când eu nu voi mai putea,
fiind cenușă de stea.

Dumitru ANGHEL

RĂNI CĂLĂTOARE de Florin BURTAN

Volumul „Răni călătore”, Editura NEUMA, Apahida - Cluj, 2019, 146 de pagini, semnat de scriitorul Florin Burtan, adună cincisprezece titluri de *proză scurtă*, premieră editorială în palmaresul de creator al *poetului* teleormănean, după „o terapie” intensivă în plan sentimental, pe o fundamentală emotivă și un registru... ușor liric și imprevizibil, cu variațiuni și tonuri în contrapunct ideatic, cu *răni*... sufletești, care au trecut, care s-au dus și a rămas doar ecoul lor nostalgic, în urma unor vremuri de restriște, de suferință, cu nuanțe de alean și de tristeți, fără acoperire, fără justificări uneori.

Un volum de literatură de contrast, între *epic* și *liric*, doar aparent separat în limitele structurilor compoziționale, într-un echilibru stilistic, în care se contopesc, de la debutul editorial al poetului Florin Burtan cu placheta de versuri „Flaut pe răni”, în 1979, alte treisprezece *cărți de poezie*: „Valea plângerii”, „Izgonirea din rai”, „Înstrăinări”, „Insomnii”, „Triumful disperării”, „Poeme de dor”, „Obsesia labirintului”, „Poeme de odinioară”, „Partea mea de târziu”, „Elegii din cătun”, „Flaut pe răni” (cele mai frumoase elegii, antologie, 2014), „Grădină amară” (antologie, colecția *Opera Omnia*, 2014), „Tu ești demultul, mierea spulberată”, „Tren printre zodii”; și trei cărți de proză: „Pedepsele”, „Amurgul zăpezilor” și „Atelierul de tâmplărie”.

Dar există atâta echilibru compozițional între poezia și proza scriitorului Florin Burtan, încât numai dacă ar păstra titlurile *schite*... din volumul de proză scurtă „Răni călătore” și le-ar transforma în *poeme* cu rimă împerecheată, încrucișată sau îmbrățișată, ar rezulta o mândrețe de carte de versuri cu „Răni călătore”... *lirice*.

Așadar, volumul se deschide cu micro-schița „Moartea fântânii”, pe doar patru pagini: „Fântână binecuvântată, să potolească setea, să țină satul în putere și-n primeneală. Fântâna lui Dedu – așa am apucat-o eu și așa i se spune. Cine o fi fost Dedu asta, nu am știință, vorbele de început și-au pierdut culoarea, oamenii au uitat” (Op. cit., pag. 5), ca să nu mai existe niciun dubiu, aveam de-a face cu „Amintiri din copilărie”, locul nașterii scriitorului Florin Burtan, comuna *Crângu*, fostă Ologi, la fel de dragă și de nostalgică precum celebra Humulești din literatura inegalabilului clasic Ion Creangă.

Proza scriitorului teleormănean Florin Burtan este ușor atipică pentru specificul zonei epice de Sud, între ruralul emoțional al clasicului Zaharia Stancu și luciditatea narativă a prozatorului de ultimă generație Valeriu Ioan Găgiulescu ori fantezia belicoasă a lui Dimitrie Stelaru, ambii din Turnu Măgurele, dar păstrează nota inconfundabilă a valorii literare, promovată de Gala Galaction sau Marin Preda.

În consecință, asumându-mi un *risc (!)* de neaderență la orice altă opțiune de cititor, insist pe cantonarea scriitorului Florin Burtan în arealul literar de Sud și-i recunosc, fără exagerare, elementele de

FLORIN BURTAN

Răni călătore

Editura
NEUMA

acceptare a sa în marea familie a literaturii valoroase din această parte de țară, și în comportamentul liric, unde are o contribuție meritorie, dar cu certitudine și în zona prozei cu totul particulară, a cărei tonalitate o aminteam mai sus.

Florin Burtan promovează o tehnică a prozei scurte și-și exersează apetențele compoziționale pe texte de mică întindere, care-i asigură valoarea epică tocmai prin senzația de miniatură, ca într-un scherzo muzical, în care dirijorul și instrumentiștii abia dacă reușesc să-și controleze linia melodică reală. Prozatorul Florin Burtan scrie în maniera inconfundabilă a prozei literare de Sud, marcată de stilul și personalitatea celui mai convingător, agresiv și original scriitor modern, Marin Preda, alături de o pleiadă de condeieri capabili să definească un reper stilistic în domeniul prozei, care să înceapă cu Zaharia Stancu și să se încheie într-un adagio maiestuos cu autorul Moromeților. Florin Burtan adaugă, discret și convingător, note stilistice definitorii *literaturii de Sud* prin volumul de *proză scurtă* „Răni călătore”, deși eu îl așezasem cu drepturi depline în rândul *poetilor* români contemporani.

În fiecare dintre cele cincisprezece partituri de epică sentimentală din această carte există o frântură de suflet românesc dintr-o biografie națională, pe care Florin Burtan și-a asumat-o în limitele unei intimități, pe care fiecare cititor și-o poate revendica, într-un colțișor de existență, pe cât de banală, de firească, pe atât de originală: „Trudiseră, amândoi, vreo zece ani, pe meleaguri străine. Dormiseră și mâncaseră pe apucate, hotărâți să pună ban peste ban, să-și împlinescă

(continuare în pag. 68)

visul" („Căderea din cântec", pag. 10); pe un laitmotiv existențial românesc din orice reper temporal, dar cu trimitere expresă și inconfundabilă spre *exodul* contemporan al ceățenilor noștri spre toate colțurile Europei, într-o acomodare rapidă de identități de altă naționalitate și de moduri de viață cu totul și cu totul altele decât neoașismul nostru.

Proza scriitorului Florin Burtan păstrează toate modulațiile stilistice ale literaturii de câmpie, câmpia de Sud, cu toate năzdrăvaniile frazării originalului Zaharia Stancu, din Salcia natală, ori din Alexandria, Roșiorii de Vede, Turnu Măgurele... sau *Secara*, locul nașterii mele!, pe care-l amintesc din motive de emoție primară. Deși poezia *poetului* Florin Burtan m-a convins pe deplin de valoarea și potențialul său de creator de literatură, volumul de *proză scurtă* „Răni călătoare” m-a fascinat și mi-a stopat... posibilele „împotriviri” de aprecieri de analiză critică, pentru că, în cartea domnului Florin Burtan, m-am regăsit cu tot universul copilăriei mele de la Secara, de care amintește într-un episod epic și, din acest motiv, ca și din altele de factură literar-valorică, recomand volumul „Răni călătoare” cititorilor cu nostalgii prestocantabile evidente.

Proza scurtă dar foarte valoroasă a scriitorului Florin Burtan are mereu alte izvoare de inspirație, dar toate au un singur reper sentimental: satul românesc de Sud, cu toate nuanțările și unicitatea inconfundabile. În fiecare dintre schițele sale, Florin Burtan are o fabuloasă manieră de a realiza mereu o altă personalitate, un alt personaj, cu o altă biografie și, mai ales, cu o altă „hachiță” caracterologică, o *galerie* de figuri umane, din care cele mai multe se alătură i-postazei portretistice generalizatoare pentru *arta portretului* atât de particulară scriitorilor din Sud, de la Turnu Măgurele până la Alexandria, Roșiorii de Vede...

Prozatorul Florin Burtan, fin observator și rafinat cititor, a găsit formula magică, cu totul specifică, a zonei literare de Sud, pentru că, sigur, s-a încadrat, conștient și talentat, în universul epic al literaturii de excepție încadrată între Zaharia Stancu și Marin Preda. Stilul narativ de un manierism reprezentativ al celor două nume grele ale literaturii de margine s-a răspândit rapid ca un puseu... pozitiv de virus cultural, iar Florin Burtan n-a putut scăpa de... impacul pozitiv al acestei specificități literare.

Florin Burtan a avut însă tactul, orgoliul și mândria de a sugera, pe aceeași „linie melodică” a literaturii de Sud, și o altă formulă de exprimare narativă, cu inteligența inspirată a celui care lasă să se înțeleagă că poate și are dreptul să adauge nuanțe convingătoare la specificul literaturii române de margine: „Cohorta de femei trebăluiește aplecate peste firele de roșii, de ardei. Li se urcă fustițele, dezgolindu-le pulpele, coapsele. Maruse le ciupește, în treacăt. Femeile chirăie rușinate, își revin din încovoiala lor, acoperindu-și pieptul cu brațele, să nu li se vadă zăpada albă a sânilor” (pag. 56).

Cum spuneam mai sus, *poetul* consacrat Florin Burtan a vrut să se detașeze de formula literară *lirică*, cea mai convingătoare, și să încerce altceva!? Nu

știu dacă a făcut bine sau rău „plusând” pe o altă formulă literară, dar volumul de *proză scurtă* „Răni călătoare” îi poate oferi șansa să aibă succes și în plan epic. Florin Burtan este un *prozator* cu apetit tematic rural, filtrat de o nostalgică și sentimentală apartenență la *grupa de sânge* a liricului, care nu reușește să-și direcționeze efluvii sentimentale spre alte zone de iubire pământeană, în afara geografiei copilăriei sale din satul natal. Schița „Fuga din copilărie” este o altă secvență memorialistică din tematica majoră a volumului, care accentuează tempoul sentimental al satului copilăriei fericite din.. *humuleștiul* teleormănean, *Ologi* sau *Crângu*: „satul românesc tradițional a luat-o razna!” „În acea vară, balurile se țineau lanț. Veniseră liceenii și studenții în vacanță” (pag. 64).

Stăpânește profesional și *arta portretului* Florin Burtan: „Poartă pălărie de fetru, împinsă nițel spre ceafă. Ochelari de soare. Pantalonii prinși cu o clemă, să nu atingă lanțul uns cu vasilină, să se murdărească. Îi place să umble îngrijit; cămașă scrobită, călcată cu nădejde, neapărat albă, pantofi-lună, ceas înfipt în buzunarul vestei. Bărbierit «la sânge». Tuns periuță. Om în putere, cu meserie frumoasă și bănoasă - dogar” („Drumuri în noapte”, pag. 95), într-un registru portretistic, cu variațiuni și tonuri în contrapunct ideatic. Este și un stilist inconfundabil, agresiv prin stabilitatea semantică a frazării, cu izbucniri impetuoase de sentimente contradictorii, pentru a-și nuanța, probabil!?, sursa provocatoare de emoții și reacții ori descumpăniri de tot felul!?

Florin Burtan, om al locului, din zona de Sud a României, nu putea rata un monument de istorie... traumatizantă, precum *colectivizarea*, cu toate dramele personale ale țăranilor, agricultorii harnici, cu pământ roditor câștigat de bunicii lor după Reforma lui Al. I. Cuza și după primul Război Mondial, care au încadrat cea mai aprigă și mai nedreaptă suferință: despărțirea de *pământul* lor: „Vremuri tragice, dure-roase. Odată semnată nenorocita cerere de intrare la colectiv, oamenii au simțit că le fuge pământul de sub picioare. Nu orice pământ, nu un pământ oarecare, fără chip, fără nume, ci pământul lor” („Satul de țărană”, pag. 108).

„*Răni călătoare*”, un volum de proză scurtă, cu frisoane epice de o densitate uneori mai mare decât faptele de viață normale, într-o stilizare de umbre și lumini, care punctează convingător apetențele *lirice* ale *poetului* Florin Burtan.

Geo VASILE

MIHAI MERTICARU - POETUL POLICROMIILOR MUZICALE

Scriitorul nemțean Mihai Merticaru, poet, eseist și gazetar, membru al Uniunii Scriitorilor, autor al unei impresionante opere, a debutat în 1992, cu volumul "Vânătoare princiară" apărut la Editura *Cronica* din Iași, urmat apoi de "Arta euritmiei", de alte și alte volume, tipărite în Moldova, Ardeal, în Capitală, dar și la Chișinău, unele fiind traduse în engleză, italiană și franceză.

Bref, Mihai Merticaru este nu doar un poet, pur și simplu, ci și un veteran al sonetului românesc, alături de Mihai Eminescu, Al. Macedonski, Victor Eftimiu, Tudor George, Vasile Voiculescu, de regretatul Radu Cârneli etc.

După părerea noastră, sonetul este cea mai dificilă specie poetică, formal și conținutistic vorbind, părere ce ne este confirmată de însuși autorul cărții la care ne vom referi, *Vis și abis* [89 de sonete], Editura Mușatinia, 2018, 127 p., al douăzecilea volum de poeme și al șaselea de sonete. În introducerea intitulată „Sonetul - regele poeziei”, în 4 pagini de detalii tehnice, se referă la prozodia celor două catrene urmate de cele două terține, formulând interesante observații de istorie și analiză literară privitoare la sonetul european și românesc. Nu sunt uitate terținele unui Omar Khayyam cu motivele sale poetice universale *carpe diem, carpe rosam, vanitas, vanitatum vanitas*, sau aforismele unui Li Tai Pe, ori versetele din *Cântarea Cântărilor*...

Așadar, în ciuda corsetului de formă fixă ce implică faimosul ritm endecasilabic, sonetul seduce de sute de ani prin muzicala, magica euritmie intraverbală, prin *suplețe și farmec*: "Împărțim un vis și-o împărție./ o inimă cu două luminișuri./ Un munte cu abisuri și suișuri/ Și-un fermecat izvor de apă vie// Ne cățărăm pe-aceleași povârnișuri./ Cât mai departe de viața pustie./ Dragostea ne e marea bogăție/ Cântăm pe-o vioară cu două arcușuri// Adesea ne-ntâlnim în același gând, Vrăjiți, rătăcim printr-o melodie, Ne troienim în iluzii surâzând// Și ne-nzdrăvenim într-un suspin plâpând. Murim și-nviem într-o feerie, Amurgul amâne-se sine die ! ". Majoritatea sonetelor din *Vis și abis* sunt poeme de iubire ce capătă pe alocuri accentele unui imn cosmic, căci iubirea ca și poezia înseamnă pentru poet ieșirea din timpul istoric și intrarea în sacralitate: "Un veac nesfârșit, clipa mi s-a părut./ Orfice reverii, înlănțuire./ Se schimbă universul într-un sărut/ Și negurile, toate, au dispărut./ Că în orice poveste de iubire/ Mai intră și-un strop de dumnezeire."

Mihai Merticaru pare să fi citit totul în materie de sonet, inclusiv studii critice, în literatura română și universală (de la Dante la Rilke, să zicem!), este un spirit cultivat, renașcentist, un român îndrăgostit de valorile perene ale *națiunii și religiei*, vorba lui Eminescu, și totodată un *uomo universale*, pare-se francofil, dovadă fiind *Parisul* în suita celor 14 sonete, precum și lexemele din limba lui Ronsard.

Titlurile sonetelor baleiază și mărturisesc cele mai

disparate subiecte, personaje, concepte tip pasiune, muză, ochi, unicitate, portret, magie, poetul urgisit (este vorba de Ovidiu, poetul năvalnicei iubiri precum și al remediilor de desvrăjire, primul poet deținut politic, cum îmi place mie să spun), dar, nedermerire, timonier, sublimitate, iubire, visător, eros, tandem, anxietate, decădere, tinerețe, despărțire, nălucire, finitudine, testament, precum și ambitusul atotcuprinzător, copleșitor lexical și tematic al sonetelor în dicțiunea neoclasicului modernist, maestru al acelei *ars combinatoria* până la cota lirismului ludic. Să oferim cititorului încă un sonet de o rarismă frumusețe imaginifică, sideral - muzicală. Iată ce ne spune ruda modernistă a *magului călător în stele*: "Când voi pleca și eu din lumea asta/ Nu vreau să-mi spuneți decât noapte bună!/ Și să aud doar clopotul cum sună./ Ceahlăul să-și elibereze creasta./ Să-ncap doar eu alătura de lună// Și când o fi, să vină și nevasta,/ iubitoarea de-o viață, isihasta./ Soarele-n urmă-mi, poate să apună./ Așa păși-voi într-o lume nouă// Cu picioarele spălate în rouă./ Sonetele le las pe toate vouă// Că eu voi sări deasupra unui nor,/ prefericit că am învățat să zbor/ Prin toate galaxiile călător".

Ca orice liric ce se respectă, Mihai Merticaru operează cu iluzii poetice și eresuri dar și cu oglinzi plimbate de-a lungul drumurilor realității, cu imponderabile sufletești, cu mituri, cu valențele visului și resemnarea aferentă inexorabilei curse a timpului, recunoașterea *finitudinii* vieții noastre, vorba poetului, totul dublat de o solidă conștiință estetică, de unde și încrederea că poezia sa tot va lăsa pe lume o urmă în acel spirit al odei horațiene consolator: *non omnis moriar* sau al acelor maeștri "Care-au învins invincibila moarte"

În privința scriiturii, Mihai Merticaru are, arareori, ce-i drept, acea temeritate a locului comun, aflat fiind sub incidența, id est exigența rimei tip *abba* (luminoase - duioase, lumină - deplină) ceea ce înseamnă totuși o cădere de tensiune lirică. Numai că poetul nemțean nu face parte din acea categorie a artiștilor ce vor să epateze burghezul cu orice preț, demonstrând pe parcursul cărții performanța unor rime inedite tip *transpiră-hetairă, lustrale-astrale, culori- lucori* etc., neașteptate în versuri de o rarismă intensitate.

După ce îi pomenește ca pe niște repere perene ale Orașului Lumină („Parisul, de miracole cunună”) pe Manet, Matisse, Corot, dar și pe "Al nou-lea Ludovic, mare rege", poetul continuă: "Colette și Beauvoir, celebre colege./ Oricum nu-i dat oricui minuni să vadă./ Parisul doar conține o-miriadă".

În aceeași suită de sonete dedicate Parisului, cu celebrele sale bulevarde și Versailles-ul Regelui Soare, poetul focalizează punctul de maximă atracție printr-o metaforă-șoc, memorabilă: "La Luvru pare că palatul arde./ Lumea-i în delir, se calcă-n picioare./ E-o luptă corp la corp, care pe care./ Nu mai lipsesc decât niște petarde". Plimbarea pe Sena? O veritabilă *simfonie* ce te face să cunoști *suprema frenezie*. Firește, poetul nu putea rata invitația universalului Brâncuși în atelierul-muzeu: "Cu

(continuare în pag. 70)

barba-i bogată pare Dumnezeu (...)/ Eu îl privesc și el cio-
plește mereu./ Zâmbindu-mi oltenește de după nor/ O
pasăre și un pandant sclipitor/ Se desprind ca aurul de
minereu/. Din marmură din bronz, din ghips și din lemn/
Răsar negrese , blonde domnișoare/ Setea de nemărginire
crestând semn". Rând pe rând, îi va întâlni la modul sim-
bolic, memorial sau livresc pe marii noștri exilați Cioran,
Eliade, Ionesco, C.V. Gheorghiu și chiar pe Casanova. Și
totuși între Paris și Piatra Neamț, opțiunea poetului român
este în favoarea orașului de reședință: " Vrei să mă seduci,
vicleanule Paris?/ Inima-mi beteagă mereu îmi spune/ Că-
n vatra ta s-ar face un tăciune,/ Declin, deci, mesajul tău
sui-generis." A se observa rima de excepție de mai sus, în
care excelează, hic et nunc, doar un Tavi Soviany sau
Șerban Foarță..

Scriind sub pecetea mării școli poetice interbelice
românești (Barbu-Bacovia-Bлага-Dan Botta etc.) dar cu
precădere a modernismului românesc și european de
secol XX, Mihai Merciaru probează și prin această recentă
carte valențele lirice ale mării simplități, echilibrului, tan-
dreții, ale umorului ca bun simț. Relația poet-poezie este
una de la credință la imolare, la răstignire întru cuvântul
generator al învierii, al prezenței *în lumea viitoare*.

Încredințat ca și Dante, că "Iubirea, [e] a Universului
axă", Mihai Merciaru cochetează cu abisul precum Pascal,
între o vitalitate debordantă și un asfințit firesc, stări
aparent antinomice, de fapt complementare. căci iubirea
fără puterea iluziei, nu există. Pledoaria subliminală a
poetului induce cititorului credința că viața nu se sfârșește
odată cu moartea, că destinul uman e deschis spre infinit,
îmbinând microcosmosul cu macrocosmosul, și totodată
forța și transcendența imaginației (iluziei!) care caută și
creează infinitate peste tot și în toate.

Poet al unor policromii muzicale, al evanescențelor și
nestematelor scripturale ce ridică tropul lirismului româ-
nesc la puterea ultimei modernități via Eminescu, Baude-
laire, Rimbaud, Macedonski, Mihai Merciaru nu uită de
osârdia jertfelnică, epifanică a Poetului, dedicându-i unul
din sonete pe care îl cităm în întregime pentru frumusețea
sa cvasi religioasă: "Poetul îmbracă lumea-n cuvinte,/
Zestre blestemată, de el, se ține,/ Ocean de patimi sub
ceruri senine,/ Cu îndoiala, frate necuminte.// Firea-
ntreagă-i arde -n flăcări divine/ Furnal încins în inimă și-n
minte,/ De-abisuri și nemargini pendinte,/ Viață nestinsă,
poemul susține.// Când blânda noapte-n suflet îi pătrunde/
Și muza în tâmpile îl săgetează,/ Lumini stăruitoare-n
mintea-i trează.// Dezvăluie mii de minuni rotunde/ Cum nu
găsești altundeva niciunde/ Și-ntregul univers se-nflă-
cărează."

Un poet în plină ascensiune creatoare.

Grigore GRIGORE

*

Mă gândesc mereu la mama
Și nu mă gândesc la mine
Ca să-mi fie mâine bine
Și pe ea s-o strângă rama

Doamne! mama încă moare
În icoana din perete
Și nu poate să-și repete
Viața îndatoritoare

Viața ei și viața noastră
Culme pe bolta albastră
Ca o pasăre măiastră

Care duce peste poate
Clipa de eternitate
Cu miracolele toate

*

Înstrăinarea e deplină
Și disperarea ne desparte
Întregul nu mai are parte
Iar partea nu are lumină

Pământul nu iubește apa
Nici apa nu iubește focul
Se adâncește zilnic groapa
În care-ncape tot norocul

Noi suntem doar pioni cumiți
Visăm doar în tăcerea noastră
Și așteptăm ziua măiastră
Care să mute printre sfinți

Durerea care ca-mpline
Nu poate fi decât iubire

*

S-a zis că pân-la Dumnezeu
Va fi să te mănânce sfinții
Și ție n-o să-ți fie greu
Dacă nu vor afla părinții

S-a zis că poți să te gândești
Cât ești de sfânt cât de ateu
Că-n libertatea ta tu ești
Și mină dar și minereu

S-au spus în timp atât de multe
Și s-au retras cam tot pe-atât
Că la părinții tăi în gât
Stă cineva ca să-i asculte

Și să-i învețe să se știe
Că tu ești tot o jucărie

Toader UNGUREANU

Femeia în negru...

Pășind cu grijă, aplecat spre a nu-și lovi capul de țevile groase, găsi ceea ce căutase de fapt. Căciula! O trase puternic pe urechi... Zâmbi la ideea că-i crescuse capul... Sau poate că-i rămăsese mică ea, învelitoarea părului grizonat.

Ținând strâns sub braț vioara, ieși! Același frig cumplit îi biciui fața imediat ce se trezi singur, acolo, în afara micului adăpost.

Cu mâinile tremurânde de frigul care începuse să se instaleze-n degete, își ciupi de câteva ori coardele sensibile ale viorii, întrebând-o parcă dacă e pregătită să-și reverse melodia peste ținutul rece al dimineții. Nu trecu mult și melodia se ridică încet, încet spre zările mohorâte, peste zăpada albă așternută din belșug peste noapte. Deși o cântase de atâtea ori, de astă dată își simți sufletul gol, pustiit, amărât, din ochi începuseră a se revărsa stropii singurateci ai ploilor tomnatice care se abătuseră de o bună bucată de timp asupra trupului său sătul de necazuri, de lipsuri. Auzi nu peste mult timp moneda poposind în căciula de lângă. Nu simțea frigul. Nu! Simțea doar că acolo, deasupra trupului istovit purta o greutate, cutia de gânduri năstrușnice, cutia plină de vise, de amintiri, de dorinți.

Se opri pentru o clipă spre a-și sufla în mâinile înțepenite aerul cald al gurii. Atunci o zări! O zări imediat ce aceasta coti colțul străzii, îndreptându-și pașii spre intrarea în parc. Nu o mai văzuse. Nu o mai văzuse până atunci chiar dacă fusese prezent în fiecare zi, aici, slobozind spre înălțimi cântul său enigmatic. Urmărind-o cu privirea își făcu loc dorința stranie de a-i simți prezența în apropierea sa. De la câțiva pași îi simți mirosul de parfum fin, ademenitor, dar și pachetelul minuscul de sub braț, o simplă cutie de pantofi pesemne, acoperit parțial de mâneca paltonului bleumarin... Ajuns în dreptul său se opri o clipă... O clipă doar cătând înfrigurată în buzunarul strâmt... Scoase bancnota, întinzând mâna spre a o lăsa alături de monedele înghesuite.

- Dar... E prea mult domnișoară..., reuși să îngâime surprins, urmărind cu privirea bancnota albastră... E prea mult domnișoară!

Nu-i răspunse! Îl privi doar o clipă pentru ca apoi să o pornească mai departe, cu pasul său grăbit, ținând strâns sub braț cutia de carton. Doar atunci zări în ochii mari, căprui, tristețea, bobite transparente încercând să-și facă imediat loc spre fața-i albă.

Nu-și putea lua ochii de la silueta care se depărta ușor legănându-se aidoma unei corăbii pe o mare zbu-ciumată. Se miră atunci când o văzu că se îndreaptă spre ghena unității acolo unde-și găseau loc de fiecare dată rezidurile rămase de la cantină sau alte nimicuri aruncate de către bolnavii internați. Curios, se ridică-n

grabă, imediat ce o zări reîntorcându-se pe aceeași alee, cu deosebirea că de astă dată privea speriată înapoi, întorcându-și capul ca și cum ar fi dorit să se întoarcă la un loc doar de ea știut. O zări fluturându-și doar mâinile pe lângă corpul svelt, sporadic aranjându-și părul ieșit de sub boneta neagră. Imediat îi atrase privirea un fapt ciudat. Nu mai avea la subsuoara paltonului acea cutie de carton, pe care o zărise la început. Undeva cutia dispăruse pur și simplu. - O fi ceva de mâncare mai deosebit din moment ce nu a catighisit să mi-o lase atunci odată cu bancnota albastră..., gândi în sinea sa în timp ce iuți pasul. Gândul că va găsi cutia, că în acest fel își asigura atât pentru el cât și pentru ceilalți doi cina, îi dădu imbold de a o porni mai departe urmând ca după, să-și recupereze agoniseala de pe caldarâm. Se întoarse spre locul în care acesta-și abandonase cutia. Nimic! Doar urma parfumului strident, rămas pe poteca care ducea spre ghenă. Iuți pasul! Mai avea doar câțiva pași până la ghenă când sesiză scâncetul... Un scâncet slab, dinspre ghenă... Scâncet abia auzit, descifrat de urechea sa de muzician. Grăbi pasul! Din câțiva pași ajunse. Dând capacul greu, de metal deoparte, zări cutia deasupra maldărului de resturi. O apucă cu înfrigurare, mai ales că încă se mai auzea din interiorul acesteia scâncetul straniu, din ce în ce mai slab. O deschise, desfăcând sfoara înnodată de formă, bănuind intenția aceleia care o legase de o lăsa liberă spre a putea fi desfăcută imediat. Ridică capacul! Zări pentru început doar fața albăstruie a ființei care fusese înfășurată în cele câteva cârpe găsite la întâmplare.

-Directore! D-le director, reuși să îngâime în speranța că va fi auzit. Un copil! Un copil, domnule doctor.

Strângându-l la piept o zbughi spre intrare, trântind ușa de perete...

- Trăiește domnule doctor! Trăiește!..., zise imediat ce acesta-i ieși în întâmpinare din salonul din apropiere.

- Ce s-a întâmplat domnule Ciprian? Ce s-a întâmplat?

- Copilul domnule doctor. Uitați-vă și dumneavoastră... Copilul...

Într-adevăr dintre cârpele din cutie se auzi din nou acel scâncet abia perceptibil...

- Dă-l încoace Ciprian! Fetelor! Incubatorul! Imediat să vină Doctorul Nanu! Moașa Olga! Imediat!... Trebuie salvat!..., se auzi glasul tăios al directorului, dispărând pe ușa din fața sa, care delimita cele două secții... Interne și Obstretică-Ginecologie...

Doar câteva momente rămase singur. Singur, aidoma copilului abandonat în cutia misterioasă de carton...

Se întoarse! Împinse de astă dată ușa masivă, încet, încercând parcă să amâne cât mai mult întâlnirea cu frigul de afară. Trebuia! Trebuia ca să se reîntoarcă, să-și regăsească vioara, singura sursă de existență.

Încă de la ivirea zorilor nu mai putu așipi. Aștepta. Aștepta să deslușească pe caldarâmul rece pașii.

Marelui alb, a directorului, spre a afla noutăți despre fătul găsit în ajun. Ieși imediat ce pașii acestuia se auziră încă de la poarta principală, înaintând cu pași apăsați pe caldarâmul înghețat.

- Sărut mâna domnule doctor..., i se adresă imediat

(continuare în pag. 72)

ce acesta se apropie de intrarea în canalul strâmt din care-și făcuse apariția printre aburii calzi...

- Bună dimineața Ciprian! N-ai înghețat încă? Noroc cu aburul din țevi că altfel nu știu ce s-ar întâmpla cu voi... Voiam să te caut mai târziu... Oricum, așa cam peste două ore după ce-mi termin ședința de raport al gărzii de noapte, să fii prezent la mine... Știi tu unde.. Dacă nu mă găsești, întreabă asistenta, și ea mă va chema. Să-mi amintești să-ți aduc mâine dimineață o scurtă mai călduroasă. Poate, dacă găsesc și ceva încălzări rămase de la fiul meu o să ți le aduc și pe alea. Nu am timp, Ciprian! Nu am timp să caut și-n pod unde știu sigur că sunt depozitate și alte haine de iarnă.

- Mulțumesc mult domnule director! Nu ne-ar strica, e adevărat, niște haine mai acătări, că astea de pe noi, precis au un secol...

- Ei, profesore! Oamenii suntem! Și când poți fi de folos unui om necăjit ca tine? Ei! Acum prietene, când e așa de frig afară..., continuă să-i vorbească în timp ce acesta-și ținea cu greu vioara în mâna înghețată.

- Dar copilul?..., întreabă șovăitor Ciprian... Copilul cum este? A fost salvat? A supraviețuit frigului?

- Scuză-mă Ciprian! Am uitat să-ți dau vești despre copilul salvat de tine.. Trebuie să-ți mulțumim domnule profesor! Ai salvat la timp un suflet... Un suflet nevinovat... Dumnezeu a avut grijă să te trimită pe tine la timp, pentru a-l salva. Dacă mai întârzia câteva minute, poate zece-douăzeci, ar fi fost prea târziu... Ai făcut o faptă bună chiar dacă tu căutai pesemne altceva... Cel de Sus, te-a trimis pe tine, om simplu, necăjit, ca să-i salvezi viața. Un paradox prietene! Un paradox pe care mulți nu l-ar înțelege. Vino cu prietenii tăi să vă dăm o ciorbă fierbinte...

- Dar... ce o să spună ceilalți salariați ai spitalului când ne-o vedea, pe noi rupticoșii canalului în incinta spitalului...

- Nu-ți fă probleme Ciprian! De asta să nu-ți faci probleme. Îmi cunosc oamenii, și să știi că toți sunt de omenie, numai că nu știu să-și arate această latură a lor. .. Nu știm sigur dacă vom prinde primavara care vine. Nici voi, dar nici eu sau colegii mei. Nimeni nu știe când le sună ceasul. Poate că acel cineva, îngerul nostru păzitor, care are-n grijă ghemul fiecăruia dintre noi, și-l deapănă zilnic, va ațipi o clipă, sau... Dar lasă! Poate de aceia încercăm și noi să ne menținem la suprafață... De fapt tot personalul spitalului a aflat de gestul tău... Că ești un erou, asta să știi... Și încă mai sunt directorul acestei unități... Deocamdată! Și cred că al meu cuvânt încă cântărește greu... Mâine? Numai Dumnezeu știe...

- Am înțeles domnule doctor. Fiți sigur că de la o ciorbă fierbinte nu o să lipsească nimeni. Vă garantez...

- Vă aștept! Acum trebuie să te las. Și așa am cam întârziat puțin... E aglomerat orașul la orele astea. Nu știu de unde Dumnezeu au apărut atâtea mașini, că până mai anul trecut puteai să le numeri pe degete..., zise întinzându-i mâna...

- Dar..., reuși să îngâime ceva, șovăind a-i strânge mâna doctorului... O mână caldă, cu toate că venise fără mănuși pe un asemenea ger.

- Nu-ți fie jenă Ciprian! Nu-ți fie! Și tu ești un suflet al acestei urbe... Și dacă n-aș ști ce ai fost înainte..., îi zise depărtându-se.

Privi cu admirație omul care se depărta cu acei pași

mărunți, încercând să-și mențină echilibrul pe sticla de gheață.

*

Era bucuros! Momentul mult așteptat nu întârzie să apară... Acceptase ca pe Certificatul de naștere să apară numele său ca tată... Salvatorul își luase în serios sarcina de a-i purta de grijă sufletului salvat, fiindu-i alături atât cât putea el să fie, cu puținul pe care-l agonisea zilnic cu vioara sa fermecată. Sufletu-i cânta de bucurie, poate pentru prima oară... Salvase un alt suflet! Suflet de copil, care acum îi purta numele, credu-i o imensă responsabilitate. Era tată! Un tată care-și ducea zilele în canalul strâmt alături de celelalte suflete părăsite de cei dragi, bătute de soartă, fiecare dintre ei purtând povara grea a trecutului. Își pusese semnătura pe acel petic de hârtie recunoscând mogâldeța de om care încerca din răsuputeri să supraviețuiască... Obținuse permi-siunea de a-l vizita oricând, a se interesa de soarta lui, de a participa la hotărârile care urmau a se lua imediat ce starea acestuia urma a se stabili, a lua în greutate, a începe să gângurească, ademenindu-i pe ceilalți colocatari al spitalului. Era conștient de soarta micuțului.. Știa că el, așa cum era, nu va putea niciodată să-l aibă în preajma sa în permanentă. Era conștient de faptul că și el micuțul nu putea rămâne mult timp acolo, în secție... Trebuia să fie încredințat unei unități specializate, de creștere a copiilor abandonati. Un Orfelinat!

*

Trecuse deja câteva zile de la marele eveniment... În acea zi încă de dimineață soarele apăru de după norii care se aciuiseră deasupra urbei, semn că ninsoarea urma a-și face din nou apariția. Dădu la o parte capacul greu de fontă. Imediat fu întâmpinat de gerul de afară sufocându-l... Tuși scurt, ducându-și mâna la gură în încercarea de a bloca aerul rece. Leși! Leși ținându-și la subsuoara sa vioara... Puse imediat capacul la loc în încercarea de a bloca aburii să se risipească, permițând frigului să acapareze căldura acumulată de-a lungul nopții. Porni cu aceiași pași largi spre poarta din capătul aleii în speranța că vechiul loc, în care-și stabilise reședința de lucru, nu va fi ocupată de un altul, sculat mai de dimineață. Se bucură în sinea sa când nu zări pe nimeni. Doar puținii trecători care se îndreptau spre Combinat. Atât! În rest. Liniște! O liniște nespecifică locului, loc străbătut de obicei de forfota orașului.

- E prea dimineață! Acum, la această oră cei mai mulți dorm duși sau se întorc pe partea cealaltă..., își zise-n sinea sa.

Își suflecă mânecele, așa cum se obișnuise încă de când era copil, atunci când urma a da frâu liber strunelor, lăsând ca să curgă zburciumat melodia, aidoma apelor scăpate din zăgaz, sau molcom ca un vânt jucăuș al primăverii, uimind auditoriu... Chiar dacă simțea frigul instalându-se în corpul său, nu se dădea bătut. Continua cu înverșunare dar și cu patos să-și miște cu greu degetele aproape înghețate pe strunele care așteptau parcă înfrigate să-și arate măiestria. Din nou, de acolo, din arcușul său fermecat care zburda pe strunele încordate se ivi acea melodie cu care fermeca de fiecare data trecătorii. Dorea din tot

(continuare în pag. 73)

sufletul ca să agonisească acei bani planificați pentru a face ca sărbătorile Crăciunului să fie altfel la Orfelinatul din centrul orașului, mai ales acum când știa că acolo urma a veni și fiul său adoptiv, așa cum îi spusese domnul doctor. Pentru moment parcă frigul se mai domolise puțin. Nu-l simțea!

Închise ochii, așa cum o făcea de fiecare dată, spre a simți cât mai profund chemarea melodiei izvorâtă din sufletul său zbuțuit, transmisă prin dibăcia mâinilor sale.. Imediat din adâncurile subconștientului se iviră primele imagini de acolo, din Bucovina sa dragă, din sătucul ascuns sub poalele Călimanilor, sesizând murmurul slab al apelor ascunse sub pătura groasă al gheții. Clinchetul clopoțelilor agățați de găturile firave ale mieluşeilor zburdând pe Şeştină, lătratul scurt al dulăilor sau fluieratul strident al ciobanilor, însoți o bună bucată de timp frânturile melodiei, cătând infinitul.

Deodată, prin noianul de imagini se strecură un zgomot nefiresc, zgomot care nu trebuia să facă parte din acest tablou. Ciocănituri scurte aidoma ciocăniturilor lovind de astă data caldarâmul înghețat. Își îndreptă privirea spre locul din care se auzeau acele lovituri scurte, zgomotele tocurelor ghetelor lovind trotuarul înghețat, zgomote care se propagau ca un fulger prin atmosfera înghețată a dimineții.

O zări! Îmbrăcată-n același palton negru, acoperindu-i pulpele până aproape de pământ, pășind cu acei pași mărunți, încercând parcă să cucerească centimetru cu centimetru distanța... Din instinct îi cătă fața. Aceeași față albă îl întâmpină cu zâmbetul său straniu. Un început de zâmbet reflectat în ochii săi mari, căprui... Apropiindu-se îl privi cu ochii săi mari întrebători.

- Sărut mâna domnișoară..., i se adresă încercând ai aduce acea pace-n sufletul pe care el, om cu atâta experiență îl bănuia zbuțuit, mai ales făcând legătura cu momentele din zilele precedente în care fusese obligată să facă acel gest necugetat de a abandona o părticică din corpul său, acolo-n ghenă, asigurându-se totodată că mogâldeața de om urma a fi descoperită de un om cumsecade, un om trecut prin greutățile vieții din moment ce fusese nevoit a trăi pe străzi supraviețuind doar prin cântecul său...

Nu-i răspunse! Se opri doar pentru câteva secunde-n dreptul său, privindu-l insistent în timp ce scoase din același buzunar bancnota albastră, lăsând-o să cadă lin aidoma unei frunze desprinse de pe ram, în căciulă.

-Prea mult domnișoară. Mulțumesc, dar prea mult. Știu că bani se câștigă greu în zilele noastre. Nici voi nu o duceți mai bine ca mine, numai că voi, aveți lumea voastră din care am fost alungat, nevoit a-mi făuri o lume a mea. A celor năpăstuiți, reuși să-i vorbească în timp ce privea bancnota tronând peste monedele de pe fundul căciulii.

Nici de astă dată nu-i răspunse privindu-l în continuare insistent. Băgă mâna din nou în buzunarul paltonului lung. Scoase cu grijă aceleași bancnote albastre pe care le strecură de astă data subtil sub reverul hainei sale, nu în căciulă, ca de obicei.

- Mulțumesc domnișoară... Mulțumesc din suflet! Totuși e prea mult pentru un amărât ca mine... – Dar de ce să nu recunosc că aveam mare nevoie de acești bani. Nu pentru mine! Ci pentru amărății ăia de copii din Orfelinat. – Dar de ce domnișoară?... De ce? Ar fi dorit să afle adevărul. Adevărul care o împinsese la gestul nesăbuit din ajun. Dar nu

îndrăzni!

Cu același gest simplu, întinse mâna spre fața bătrânului, mângâindu-i barba aspră, cu stropii de apă transformați în ciucuri mici de gheață.

Surprins încercă să-i sărute mâna, în semn de recunoștință... Nu apucă să o facă. Îl privi încă odată cu acei ochi mari, căprui, triști, apoi porni spre capătul celălalt al aleii ducând spre centrul orașului.

O conduse cu privirea până hăt departe, aproape de cotitura șoselei. Încercă să-și reia cântul, ridicându-și arcușul, punându-l cu greu pe strunele viorii. Nu reuși! Nu-și mai simțea degetele. Înghețase! Se aplecă să-și ridice căciula. Nu apucă. Gestul său fu întrerupt de scrâșnetul strident ale frânelor, din strada pe care doar cu câteva minute înainte o urmărise pe femeia-n negru dispărând pe alea paralelă...

Speriat o zbughi spre locul în care se adunase destulă lume, cască gură, vociferând fiecare. Zări fața palidă al băiatului coborât din mașină, gesticulând...

O căută cu privirea, bănuind-o undeva în fața bolidului... Din câțiva pași ajunse la locul accidentului. Se aplecă încercând să dea primul ajutor așa cum învățase cândva, demult. În genunchi, cu greu reuși să-i ridice capul, luându-l în poala sa... Îl întâmpină privirea rugătoare a femeii, fără a schița vreun alt gest.

- De ce ai făcut asta doamnă?... puse întrebarea direct, neașteptând răspuns... Știi doar că pe aici se circulă ca naiba. Nu țin cont de nimeni, de nimic. Pur și simplu gonesc... Unde? Crede că nici ei nu știu prea bine. Poate gonesc cătând moartea. Poate! Zic și eu! Lasă că o să fie bine. Spitalul e în apropiere... Să vină doctorul..., zise către unul dintre cei aflați în preajma sa. E doar la o azvârlitură de băț. Ce naiba!

- Tu nu vezi că a dat colțul?... îi răspunse acesta rânjind. Putea să aibă mai multă grijă, înainte de a se arunca cu capul înainte. Tu du-te și vezi-ți de vioara ta..., continuă acesta să-i turuie gura.

- Te rog deschide ochii doamnă! Caută și luptă! Altfel nu știu ce mai putem face noi de aici.

Auzindu-l parcă, deschise încet ochii scăldați de lacrimile care începuseră să lungece fin spre lobul urechii ai cărui cercel începuse să reflecte razele plâpânde ale soarelui care se ivi pentru câteva secunde de după norii grei...

- Îți mulțumesc Cristian! Ești om bun! Am știut întotdeauna că ești un om bun cu toate că mi se spunea contrariu..., rosti cele câteva cuvinte aproape neînțelese. Ai grijă de el... Ocrotește-l așa cum o făceai și cu mine, cândva, demult... Ai grijă de el, tată!..., rosti din ce în ce mai slab, ultimele cuvinte, deslușite cu greu de urechile înghețate ale bătrânului.

-Rebeca?, puse întrebarea involuntar Rebeca! Nu muri!..., reuși să articuleze cele câteva cuvinte simțind tremurul ușor al fetei. Pentru un moment, pentru ca apoi să-și aplece ușor capul spre palma desfăcută încercând să o sărute. Un zvâcnet scurt. Ultimul, înainte de a se pierde-n uitare...

-De ce Doamne ești atât de neîndurător?

Strigă adresându-se cuiva, deasupra norilor plumburii. De ce? puse din nou întrebarea, izbucnind în

(continuare în pag. 75)

Varga Istvan ATTILA

Insecuritatea între real și imaginar. Teama (noastră) de război

Motto: "Eu cred că războiul nu e făcut de oameni; e mult prea serios. Îl face Dumnezeu. Cum ne dă și cutremure, ne dă și război"¹

322 de vorbe memorabile ale lui Petre Țuțea

Acest, al treilea studiu, din seria începută despre insecuritatea între real și imaginar, preocupându-se de teama lumii artistice de război, debutează cu un motto preluat din vorbele înțelepte a lui Petre Țuțea. Pentru a înțelege acest scurt citat și a aprofunda subiectul studiului este necesar să definim conceptului central, anume, al războiului.

Conform DEX-ului, războiul este un "conflict armat (de durată) între două sau mai multe state, națiuni, grupuri umane, pentru realizarea unor interese economice și politice"². Din definiția de mai sus reiese clar, că războiul este conflict "armat" între două sau mai multe state, națiuni, astfel primele războaie pot fi datate din perioada formării statelor din Orientul Antic.

Cu toate acestea, dacă acceptăm că războiul poate fi și civil adică "luptă armată dusă în scopul cuceririi puterii, supremației politice într-un stat"³, atunci războiul ca atare, apare încă din perioada primitivă. Războiul civil poate fi perceput ca o luptă din interiorul comunităților/triburilor primitive, pentru dobândirea puterii, sau, chiar pentru dobândirea resurselor necesare supraviețuirii.

În concluzie, referitor la natura războiului, se poate stabili, că aceasta este o stare de conflict, manifestându-se într-un mod violent, culminându-se prin altercație armată. Cauzele războiului, dacă este vorba atât de cel civil, cât și de cel propriu-zis, este de a obține noi resurse sau de a dobândii prestigiul, putere. Ca atare, războiul, indiferent de forma sa, își pierde structura logică, dispunând de o natură nonlogică - neputând fi inclusă într-un sistem logic tradițional.

Afirmația lui Petre Țuțea, poate fi analizată într-un mod concret și corect dacă luăm în considerare structura: debutează cu o opinie, continuă cu o observație, după aceea ridică un argument și încheie cu un exemplu. Opinia autorului susține că războiul nu este făcut de oameni, prin care se poate înțelege că natura războaielor este atât de profund umană, încât devine inumană, deoarece este ceva mult prea serios. După această afirmație Țuțea susține, în acord cu o spiritualitate creștină, opusă materialismului, că războiul este un dar, anume o stare dată de Dumnezeu. Această stare disfuncțională, în final este asemănată cutremurului.

Ce arată cifrele?

În acord cu motto-ul și definiția războiului, într-adevăr acesta nu este făcut de oameni, ci de state, cărora mulțimile le-au acordat o putere supraumană. Astfel, primul război, în propriu sens al cuvântului a avut loc în jurul anilor 2334-

2279, în orientul antic⁴. După care, au urmat numeroase altele. Date concrete, referitoare la distrugerile provocate de aceste evenimente, dispunem doar de la începutul epocii moderne.

Global deaths in conflicts since 1400

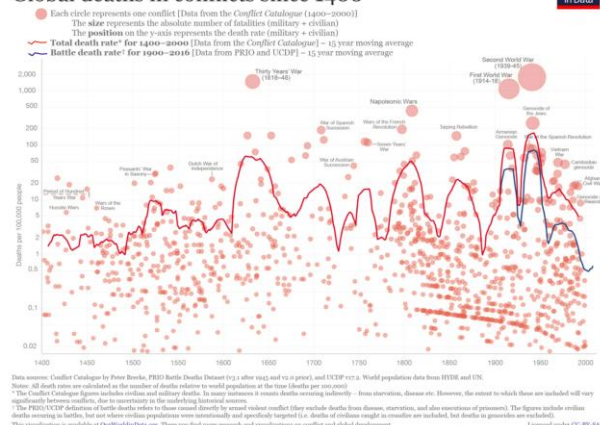

Figura 1. Războaiele de a lungul epocii moderne și contemporane.

În primul rând putem observa, că în perioada premodernă, prin secolul al XV-lea, războaiele cauzau 1-3 victime mortale, dintr-o masă de 100.000 de oameni. Din secolul al XVI-lea asistăm la o creștere accentuată, numărul victimelor ajungând la 10 persoane din aceeași masă de 100.000 de oameni. Totuși, această creștere nu este una lineară, deoarece din a doua jumătate a secolului, până în primii ani din secolul următor, numărul victimelor se reduce la 2-5 persoane din 100.000 de oameni⁵.

În al doilea rând, putem observa, că odată cu trecerea timpului numărul victimelor crește în comparație cu numărul relativ redus al deceselor rezultate în urma războaielor din epoca premodernă și modernă timpurie. Din prima jumătate a secolului al XVII-lea, asemenea unei explozii, numărul deceselor cauzate de războaie va crește, atingând un punct maxim al epocii moderne, fiind vorba de 60 de persoane decedate din 100.000. Alte maxime s-au înregistrat pe la sfârșitul secolului al XVII-lea, dar nedepășind 20 de persoane de-cedate din 100.000, urmând ca la începutul secolului al XIX-lea, să fie omorâți de războaie 50 de persoane din 100.000⁶.

În al treilea rând, este interesant de observat că în epoca contemporană se face trecerea prin tragedia Primei Conflagrații Mondiale. Ceea ce a însemnat pentru umanitate, că într-o perioadă de patru ani, dintr-o masă de doar 1000 de oameni unu - în general bărbat - să cadă decedat pe câmpul de luptă. Mai mult de atât, chiar dacă lumea a sperat, că această experiență macabră nu se va repeta, iar numărul celor decedați în conflicte ar-mate a ajuns din nou la 5 persoane din 100.000, această stare a ținut doar două decenii. Situația a luat din nou o întorsătură tragică în anul 1939, cu izbucnirea celui de al II-lea Război Mondial, când timp de aproape cinci ani numărul persoanelor repuse de arme ajunge aproape la două persoane din 1.000⁷. Astfel, prin moartea a milioane de oameni, victime al unui război, intrăm într-o nouă epocă, în era postbelică.

continuare în pag. 75)

Pentru perioada postbelică, sunt de menționat datele din tabelul de mai jos, care arată o scădere considerabilă în ceea ce privește daunele umane, provocate de războaie și mutarea epicentrului.

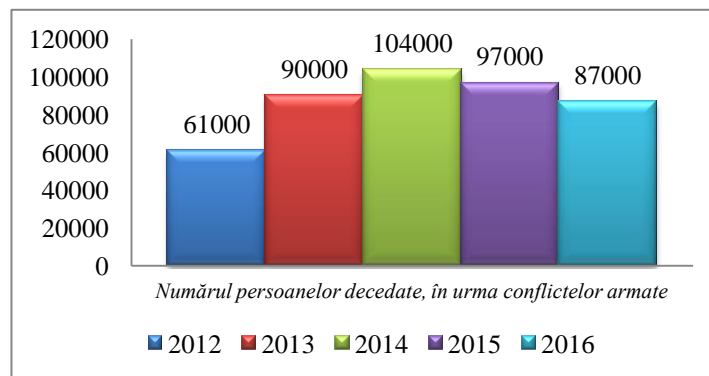
Nr. crt.	An	Numărul deceselor	Din care... în ...
1.	1950	+546.000	Din care 546.000 în Asia
2.	1955	+20.000	Din care 13.000 în Africa
	...		
3.	1968	+224.000	Din care 186.000 în Asia
4.	1972	+289.000	Din care 277.000 în Asia
5.	1984	+237.000	Din care 71.000 în Orient

Prin urmare, poate fi observat, că în anii 50-60 se înregistrează o scădere, a deceselor provocate de războaiele armate, în anul 1955 fiind înregistrat un minim. În schimb, în anii 70, ca efect al intensificării războiului ideologic, se înregistrează o nouă creștere, cu un maxim în anul 1972 cu un număr de 289.000 de morți, cauzat în principal de războiul rece⁸.

Nu în ultimul rând, după ce în perioada postbelică epicentrul războaielor se mută de pe continentul nostru în Asia, din anii 80 apare și un nou actor în modelarea realității noastre, anume Orientul Mijlociu.

Ce resimt artiștii și din ce cauză oare?

În ceea ce privește resentimentul artiștilor în privința războaielor rezultatele sunt interesante. Luând în considerare, că în ciuda nivelului ridicat de înarmare, își pierd viața un număr relativ scăzut de persoane în războaie, așa cum arată și diagrama alăturată, ceea ce resimt artiștii este surprinzător.

Astfel, în urma chestionarului realizat în anul 2016, reiese că deși numărul victimelor cauzate de războaie și riscul de a deveni victimă a războaielor este în scădere, artiștii nu prezintă și nu pot avea o atitudine pasivă față de războaiele existente. Ei chiar resimt un adevărat sentiment de insecuritate cu o valoare considerabilă, având o valoare de $m_r = 2,83$. Această rezultat în urma mediei răspunsurilor (de unde și notarea cu m_r), poate fi tradus într-un sentiment de insecuritate, având un nivel mediu. Chiar dacă în lumea artistică, conflictele armate nu provoacă un nivel atât de ridicat de insecuritate ca teama de lipsa resurselor sau de răzbuirea mediului natural, totuși cele resimțite au o motivație.

Prin urmare, cauza sentimentului de insecuritate resimțită, este fără doar și poate nevoia elementară a siguranței. De aici rezultă faptul, că dacă numărul victimelor provocate de războaie ar ajunge la un adevărat minim de sub 10 per-

Cât de mult vă simțiți în insecuritate, din cauza războaielor existente în prezent?

118 răspunsuri

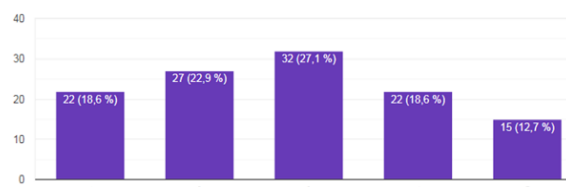

Figura 2. Cât de mult au resimțit insecuritatea cauzată de războaiele existente?

soane – sau chiar la o singură persoană – va exista în noi, cât și în artiști o teamă. De asemenea, sentimentul de insecuritate resimțit din cauza războaielor, nu poate fi separat nici de contextul politic sau de frica noastră/ a artistului de celălalt necunoscut, în care se identifică sursa pericolului.

Lista ilustrațiilor:

Figura 1. Războaiele de a lungul epocii moderne și contemporane, sursă: <https://ourworldindata.org/war-and-peace>, accesat la data de 30 12 2018.

Figura 2. Cât de mult au resimțit insecuritatea cauzată de războaiele existente?, sursă: Arhivă personală.

¹ Petre Țuțea, 322 de vorbe memorabile ale lui Petre Țuțea, HUMANITAS, 2009.

² <https://dexonline.ro/definitie/razboi>, accesat la 16 03 2020.

³ <https://dexonline.ro/definitie/razboi>, accesat la 16 03 2020.

⁴ <https://www.ancient.eu/war/>, accesat în data de 06 03 2020.

⁵ <https://ourworldindata.org/war-and-peace>, accesat la 30 12 2018.

⁶ <https://ourworldindata.org/war-and-peace>, accesat la 30 12 2018.

⁷ <https://ourworldindata.org/war-and-peace>, accesat la 30 12 2018.

⁸ <https://ourworldindata.org/war-and-peace>, accesat la 30 12 2018.

(urare din pag. 73)

plâns, așa cum nu plânsese niciodată...

Trase încet, cu greu trupul de sub botul rece al mașinii, ridicând-o ca pe o păpușă. Ușoară ca un fulg. Un fulg de nea căzut din imensitatea timpului. Pași cu acei pași mari, cătând din priviri clădirea semeață de dincolo de poarta grea a parcului. Îl zări alergând în întâmpinarea sa pe omul de care avea atâta nevoie acum...

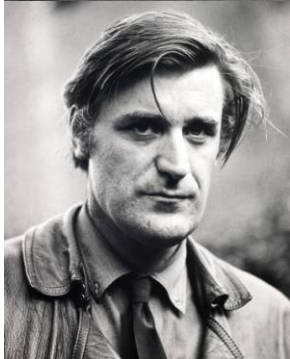
- Salvați-o domnule director... Îi dau zilele mele pe care bunul Dumnezeu încă mi le mai îngăduie. Le dau bucuros numai să o văd în viață...

- Prea târziu Ciprian! Mult prea târziu!..., auzi răspunsul doctorului după ce îi pipăi mâna cătându-i pulsul. Ai făcut tot ce-ți stătea în putere. Nu-ți reproșa nimic... Absolut nimic.

- Dar era... Dar lasă, domnule doctor. Lasă!, zise ridicându-se, îndreptându-și pașii spre ieșirea din parcul acoperit de omătul înghețat.

Nu peste mult timp se auzi iar, melodia, acea melodie tristă, ridicându-se deasupra tuturor cătând infinitul, acolo unde plecase sufletul femeii în negru... Rebeca!

Ted HUGHES**Examination at the Womb-Door**

Who owns those scrawny little feet? Death.
 Who owns this bristly scorched-looking face? Death.
 Who owns these still-working lungs? Death.
 Who owns this utility coat of muscles? Death.
 Who owns these unspeakable guts? Death.
 Who owns these questionable brains? Death.
 All this messy blood? Death.
 These minimum-efficiency eyes? Death.
 This wicked little tongue? Death.
 This occasional wakefulness? Death.

Given, stolen, or held pending trial?
 Held.

Who owns the whole rainy, stony earth? Death.
 Who owns all of space? Death.

Who is stronger than hope? Death.
 Who is stronger than the will? Death.
 Stronger than love? Death.
 Stronger than life? Death.

But who is stronger than Death?
 Me, evidently.
 Pass, Crow..

Kra's Song of Himself

When God hammered Crow
 He made gold
 When God roasted Crow in the sun
 He made diamond
 When God crushed Crow under weights
 He made alcohol
 When God tore Crow to pieces
 He made money
 When God blew Crow up
 He made day
 When God hung Crow on a tree
 He made fruit
 When God buried Crow in the earth
 He made man
 When God tried to chop Crow in two
 He made woman
 When God said: "You, win, Crow,"
 He made the Redeemer.
 When God went off in despair
 Crow stropped his beak and started in on
 the two thieves.

(continued on the page 77)**Paul MIHALACHE***(traducere)***Interogatoriu la porțile facerii**

Ale cui sunt piciorușele astea rahitice? Ale Morții.
 A cui e fața asta uscată și țepoasă? A Morții.
 Ai cui sunt plămâni așa care încă respiră? Ai Morții.
 A cui e haina asta ieftină de mușchi? A Morții.
 Ale cui sunt mațele astea oribile? Ale Morții.
 Al cui e creierul așa labil? Al Morții.
 Tot sângele asta murdar? Al Morții.
 Ochii așa miopi? Ai Morții.
 Limba asta rea? A Morții.
 Insomniile astea întâmplătoare? Ale Morții.

Primate, furate, sau păstrate până la judecată?
 Păstrate.

Al cui e tot Pământul așa ploios și arid? Al morții.
 Al cui e spațiul întreg? Al Morții.

Cine e mai puternic decât speranța? Moartea.
 Cine e mai puternic decât voința? Moartea.
 Mai puternic decât iubirea? Moartea.
 Mai puternic decât viața? Moartea.

Dar cine e mai puternic decât Moartea?
 Eu, bineînțeles.
 Treci, Corbule.

Cântecul Corbului despre el însuși

Când Dumnezeu l-a făcut pe Corb
 A făcut aurul
 Când Dumnezeu l-a copt pe Corb în soare
 A făcut diamantul
 Când Dumnezeu l-a strivit pe Corb sub presă
 A făcut alcoolul
 Când Dumnezeu l-a rupt pe Corb în bucăți
 A făcut banii
 Când Dumnezeu l-a suflat pe Corb în vânt
 A făcut ziua
 Când Dumnezeu l-a spânzurat pe Corb de un copac
 A făcut fructul
 Când Dumnezeu l-a îngropat pe Corb în pământ
 A făcut omul
 Când Dumnezeu a încercat să-l spintece pe Corb în
 două
 A făcut femeia
 Când Dumnezeu a spus: „Ai câștigat, Corbule”
 L-a făcut pe Mântuitor.
 Când Dumnezeu și-a pierdut orice speranță
 Corbul și-a ascuțit ciocul
 Și s-a năpustit spre cei doi tâlhari.

(continuare în pag. 77)

Crow's First Lesson

God tried to teach Crow how to talk.
'Love,' said God. 'Say, Love.'
Crow gaped, and the white shark crashed into the sea
And went rolling downwards, discovering its own depth.

'No, no,' said God. 'Say Love. Now try it. LOVE.'
Crow gaped, and a bluefly, a tsetse, a mosquito
Zoomed out and down
To their sundry flesh-pots.

'A final try,' said God. 'Now, LOVE.'
Crow convulsed, gaped, retched and
Man's bodiless prodigious head
Bulbed out onto the earth, with swivelling eyes,
Jabbering protest--

And Crow retched again, before God could stop him.
And woman's vulva dropped over man's neck and
tightened.
The two struggled together on the grass.
God struggled to part them, cursed, wept--

Crow flew guiltily off.

Two Legends

Black was the without eye
Black the within tongue
Black was the heart
Black the liver, black the lungs
Unable to suck in light
Black the blood in its loud tunnel
Black the bowels packed in furnace
Black too the muscles
Striving to pull out into the light
Black the nerves, black the brain
With its tombed visions Black also the soul, the huge
stammer
Of the cry that, welling, could not
Pronounce its sun.

II
Black is the wet otter's head, lifted.
Black is the rock, plunging in foam
Black is the gall lying on the bed of the blood.

Black is the earth-globe, one inch under,
An egg of blackness
Where sun and moon alternate their weathers

To hatch a crow, a black rainbow
Bent in emptiness
Over emptiness
But flying

Prima lecție a Corbului

Dumnezeu a încercat să învețe Corbul
să vorbească.
„Iubire”, a spus Dumnezeu. Spune „Iubire”.
Corbul a deschis larg ciocul și marele rechin alb
s-a prăbușit în ocean
Și s-a scufundat tot mai adânc, descoperindu-și
propria profunzime.

„Nu, nu”, a spus Dumnezeu. „Spune Iubire.
Încearcă acum. IUBIRE”.
Corbul a deschis larg ciocul și o muscă albastră,
o muscă țete și un țânțar
S-au îndepărtat în zbor
Fiecare spre adăpostul lui de carne.

„O ultimă încercare”, a spus Dumnezeu. „Acum,
IUBIRE”.
Corbul s-a contorsionat, a deschis larg ciocul și a
vomitat
Și capul imens al omului, fără corp, a răsărit pe
pământ, cu ochi bulbucăți,
Bolborosind proteste.

Apoi Corbul a vomitat iar, înainte ca Dumnezeu să
îl poată opri.
Și o vulvă de femeie a căzut, înfășurându-se
strâns pe gâtul bărbatului.
Cei doi s-au luptat în iarbă.
Dumnezeu s-a chinuit să-i despartă, a blestemat
și a plâns.

Corbul și-a luat zborul, vinovat.

Două legende

Negru era cel fără de ochi
Neagră era limba
Neagră era inima
Negru ficatul, negri plămâni
Incapabili să absoarbă lumina
Negru sângele în tunelul său zgomotos
Negre mațele strânse în furnalul lor
Negri și mușchii
Care se chinuiau să iasă la lumină
Negri nervii, negru creierul
Cu nălucirile lui îngropate
Negru și sufletul,
Bâlbâială uriașă
A plânsului care, acumulându-se, înghițea cuvintele.

II
Negru este capul ud, la pândă, al vidrei
Neagră este piatra care se scufundă în apă
Neagră este tristețea care agonizează în albia sângelui.

Negru este pământul și dedesubtul lui -
Un ou de întuneric
Unde soarele și luna își împart timpul
Pentru a cloci un corb, un curcubeu negru a plecat în vid
Deasupra vidului
Și totuși în zbor

Dumitru BĂLUȚĂ

albele și negrele lui mitan

a fost un timp când mitan era aproape fericit să știe că este văzut și altfel decât îl redă dimineața oglinda din baie, că pe lângă un *cip și nr.* din buletinul de identitate are și el un indiciu ceva mai *cool*. curioșii îl iscodeau din față și profil, chiar îl ciupeau de barba cioc să se încredințeze, deși obrazul lui era roșu aprins la vedere. de bună seamă, cei mai mulți, și ei cu ochii pe fizionomia lui, până la urmă, ne având din asta foloase, și-au văzut de treabă.

însă și-acum, fie cu zâmbet subtil, fie cu ceva piper în subtext, se mai găsește câte unul să-ntrebe: nu ți-a spus nimeni că semeni tare cu... eh, ce președinte inteligent aveau românii! lui mitan de mult nu-i mai pasă de asta, nici cât oglinzii sale de ras.

chimicale

ciudățiile au devenit o realitate. se răspândesc ca iedera. te strâng în arcul pancreasului și te-neacă cu propria-ți fiere, iar inima scapă din brațe și minte că-i *ok*. precum în peisajele toamnei frunzele hiperbolizate și lucii de reci la respirația vântului, dar nu se dau în culori cabalistice, verzi se țin până la stingere - astea-s roadele. tratate și fardate, abundă bazaruri sud-est-europene, stârnesc rumori, dar și așa, rod oamenii vii.

mitan ar striga fără reținere, ca la apel: în mine-s toate chimicalele tăbliței mendeleev! e gata de mult să spună că realitatea este un paradox voit, dar se conformează molcom. dă brațul uscat, sângele abia se prelinge în eprubete și aude pe cineva: puțin de tot. halatele albe de gardă, ca un stol de grui, dram cu dram adună în jurul lui dimineața, cea de dincolo de 112, unde olimpiada, superstițioasă, dă în bobi... un *kubyk-rubyk* este realitatea.

ușanka *

o cumpărase la un butic *srl* din centrul capitalei, cu 36 de ruble. pe atunci cam scump - o halcă de leafă, dar și așa, „pe sub tejghea”. lucru fain, zicea mitan, la mare căutare. blană de ondătră unduioasă.

s-a dat cu ea tare chiar și printre cei rămași din „nomenclatura” vremii, (ce s-o fi ales și de ăia?).

când, după răstimp, s-a stabilit „în Țară”, *ușanka** i-a căzut de un folos la care nici nu visase. tocmai se vehicula la tv că s-ar clătina munții de văzduhul ieșit din standardele *eco*, că urșii, în plină vară, dau busna pe ulițe la tombiroane, iar oamenii pățiți preziceau prăpăd. așa s-a și adevărit: a urmat o iarnă geroasă de crăpau ouăle corbului, însă mitan și-a scos căciula „cu urechi” de la naftalină și gata! ba chiar s-a etalat prin orașul ardelean – nici turiștii nu aveau cușmă de ondătră ca a lui.

la fel și acum, la vreo trei decenii. de l-ar vedea olimpiada cum pozează în oglinzile new-york-ului cu căciula sa de elită sovietică...

*căciulă rusească (reg.).

lecție

să te hrănești cu zilele nenorocoase și, deopotrivă, bune - spunea mitan învățăceilor - cum nu alege lupul albele de negrele sale prăzi. încă nu am convins pe nimeni, dar cu subtilitatea materiei nu-i de glumit. când urci scările sau coborându-le, ca să nu ajungi la ghenă erorilor și riziduurilor de ala-bala portocala, nu pași cu stângul. nici urmele n-or mai fi urme, să nu te ții de ele că nu prinzi decât zadarul. să pășești neapărat cu dreptul și vei ajunge exact unde duc treptele. acolo - să crezi așa ceva! - vei vedea cum întunericul prinde conturul unui sens luminos. o pajură, încărcându-și de la soare bateria, ciugulește argintul dimineții risipit prin iarbă, printre copaci de aramă s-a răspândit cântarea cântărilor cu sulamita și turnul ei de fildeș atât de drag unui rege poet, iar umbrele, vai! (la câte falsuri bântuie) devotate ego-uri, cuplându-se prin breșele crângului, și... ce să mai zic, despre urme și umbre spunea altcineva, iar eu eu mă-ncred în succesele și eșecurile mele.

Născut în Basarabia și stabilit la Brașov. A studiat la Colegiul de Arte (teatru) din Soroca (Moldova) și Academia de Drept din Harkov (Ukraina). Activează în calitate de regizor de teatru popular, funcționar public, avocat.

Poet și dramaturg, membru al Uniunii Scriitorilor din R. Moldova. Semnează volumele de poezie: *La masa lui Brâncuși* (2004), *Fața din oglindă* (2006), *Linia limită* (2008), *Sensul circumferinței* (2009), *Refugiul în a fi* (2011), *Condamnarea umbrei* (2013), *Viziunile bufniței de piatră* (2016), *Timpul l-au inventat ceasornicarii* (2019), *Ca feaua cu zaț* (2019) și piese de teatru în *Căderea turnurilor Eiffel* (2014), alte piese publicate în reviste literare periodice.

Mădălina BĂLU

Discursul politic în lumina Gender

Dacă acum câteva decenii discursul politic era privit ca o formă de comunicare ilegitimă (Rovența-Frumușani, 2005:140), astăzi putem afirma cu certitudine că este o categorie discursivă privilegiată, fără de care spațiul de comunicare publică nu poate fi conceput. Astfel, realizările discursive politice se întrepătrund cu celelalte tipologii discursive, imixtiunile în discursurile mediatic și publicitar fiind mai mult sau mai puțin afectate de intenționalitate.

Un aspect interesant de urmărit în discursul politic este observarea acestuia în lumina Gender, știut fiind faptul că, la nivel mondial și implicit european, se încearcă o realizare a egalității de gen în toate palierele societății, de la procesul de luare a deciziilor, la politicile externe, de dezvoltare și la independența economică, reconcilierea vieții private și profesionale. De asemenea, eradicarea tuturor violențelor de gen și a stereotipurilor constituie principalele obiective ale așa-numitei *Gender mainstreaming*.

Efectele acestei strategii afirmate la nivel teoretic și legislativ începând cu Tratatul de la Roma, din 1957 se evidențiază și la nivelul discursului politic. Deși este vizibil progresul făcut în afirmarea și acceptarea femeilor în funcții și poziții decizionale, precum și libertatea de a accesa diferite paliere ale lumii politice, există încă state sau comunități în care se depășesc cu greu barierele de gen. Și nu vorbim în acest caz doar despre statele din Orient, care sunt recunoscute pentru cutumele privind rolul minimal al femeii în viața publică. Există și în spațiul cultural european situații în care afirmarea politică a femeii este ironizată, în cel mai bun caz sau chiar sancționată, ajungându-se și la violențe asupra cărora nu dorim să discutăm.

Am ales pentru exemplificare, un corpus de discursuri electorale din România, Republica Moldova, Germania și Croația, urmărind să identificăm aspecte în care se profilează încercări de inferiorizare de natură sexistă:

Igor Dodon: *Valorile noastre sunt creștin ortodoxe, e un lucru extrem de important. Minoritățile sexuale vă susțin ca președinte. Trebuie să știm cine vrea să fie președinte. Cum vreți să-i promovați în Republica Moldova? De ce vă susțin pe dvs? Poate faceți parte din grupul acesta?* (Atac la adresa partenerei de dialog).

Maia Sandu: *Eu zic să-i întrebați pe ei. Să-l întrebăm pe mitropolitul Moldovei, am aici scrisoarea Mitropolitului Moldovei care îmi mulțumește pentru colaborare în perioada în care eram ministru. Eu sunt creștină, răspândiți minciuni. Minciuna și hoția sunt păcatele cele mai mari.* (Contraatac prin poziționarea în antiteză cu partenerul de discuție).

Angrenarea într-un discurs conflictual presupune antrenarea interlocutorului într-o mișcare interacțională, bazată pe nivelul cantitativ al intervențiilor, superioritatea fiind marcată prin confiscarea și deținerea cuvântului, dar și prin succesiunea inițiativelor verbale. Din nou poziționarea lui eu la începutul unei afirmații a Maiei Sandu are rolul de a consolida poziția acesteia, în detrimentul celuilalt, fără a acuza în mod explicit.

La fel cum Barack Obama și-a presărat un discurs din Egipt cu multe citate din Coran, urmărind să inducă tinerilor studenți islamiști ideea că religia lor este o parte din pove-

tea Americii, (apud Ciumacenco, 2018: 86), tot astfel Maia Sandu invocă perceptive din Biblie (*Minciuna și hoția sunt păcatele cele mai mari*), urmărind a influența emoțional alegătorii, dar și să adreseze critici voalate la adresa lui Dodon, întrucât despre hoție nu fusese vorba anterior.

Maia Sandu: *Respect drepturile tuturor oamenilor, sunt stabilite în Constituție și legi. Dodon vine cu niște bârfe care nu sunt adevărate.*

Igor Dodon: *Sunt categoric împotriva înregistrării minorităților sexuale în Republica Moldova, sunt împotriva propagandei minorităților sexuale, împotriva legii votate. Pentru mine e principial ca legea (care conferă drepturi minimale minorităților n.red.) să fie anulată* (www.b1.ro.știri externe/ 04. 11.2016).

Recurența expresiei *sunt împotriva* îl poziționează pe vorbitor într-un curent de opinie categoric opus cu partenera de discuție, el asumându-și apartenența cu fermitate care se opune expresiei *eu cred*, mult mai diminuată, care reprezintă o modalitate de exprimare a maximei modestii (Niculescu-Gorpin, 2009:339).

Campania pentru alegerile europarlamentare din Croația s-a concentrat în jurul următoarelor teme de discuție: refugiații și criza imigranților din Europa, egalitatea de gen și participarea politică, persoanele aparținând minorităților sexuale și drepturile acestora, precum și drepturile minorităților conlocuitoare. Referitor la aceste probleme, vom analiza sumar discursurile din campania electorală pentru alegerile prezidențiale din 2015 ale Kolindei Grabar-Kitarovic și Ivo Josipovic.

Candidata Uniunii Democratice a Croației și-a exprimat clar aderarea la valorile europene, acuzând voalat contracandidatul și deținătorul actual al funcției că nu a militat destul pentru asumarea unui rol strategic, mai important. *Ne vom ocupa poziția în Uniunea Europeană și NATO pe care Croația o merită. Ne vom reînnoi parteneriatele strategice, ca cel cu prietena noastră, Germania* (Radio Europa Liberă Moldova, 12.01.2015). Remarcăm în fragmentul de discurs predominanța pluralului persoanei întâi, urmărind implicarea alocutorului în discurs și conștientizarea propriei valori. De asemenea, fiind un discurs de investiție, este unul în care conflictul este aplanat, se face chiar apel la reconciliere ca o încercare de a-și asuma valorile democratice europene. Puterea nu se poate separa de limbaj.

Perdantul, Ivo Josipovic, folosește strategia politeții, recunoscând superioritatea adversarului, dar poziționându-se el însuși în discurs prin folosirea pronomelui "eu": *Democrația a câștigat. Grabar Kitarovic a câștigat în confruntarea democratică și, de aceea, eu o felicit.*

Spre deosebire de Croația, în România discursurile politice sunt recunoscute pentru "pitorescul" lor, iar discriminarea de gen este foarte vizibilă, ca în următorul fragment: Ludovic Orban *Recomandăm membrilor PNL (nominalizând negativ și câteva persoane politice de sex feminin) să aleagă un alt traseu pentru promovare politică decât varianta de a*

(continuare în pag. 90)

Alexandru CAZACU

Arena cu flori și ovații

De-a lungul șoselei clădirile
precum mătâniile în mâna unui prelat
când totul se afundă în mineral și organic
unde spațiul nu te înțelege
oricât ai vrea să-i explici
la orele tulburi ale despărțirii
ce ne micșorează în propria vârstă
iar Martie se aseamănă
cu o dresoare de lei trecând călare
alături de felinele ei
prin arena cu flori și ovații
unde cartea lui Marc Aureliu
nu mai ajută
iar albul salcânilor din jur
face ca prin vene abia să circule
o picătură de sânge
și nu știm dacă suntem
lipsa sau plusul unor socoteli
ale zeilor ce vor
să reconstituie începuturi

Amiaza saltimbanc

leșite din scrinul ros de molii
epistole vechi
vor baricada intrările în urbe
Frunze metalice cad peste străzi violete
precum tencuiala de pe-o ruină
Mai scunzi cu o pasăre prinsă-n cătarea
unui revolver
din ochii căreia vara nu o să plece niciodată
aș vrea să povestim
singurătatea pianistei ce taie
în două jumătăți inegale
amiaza saltimbanc
și pe acest acum devenit o veche amintire
ce aleargă despletită pe străzi
sub țipătul prigoțiilor
după metereze de ceață
și troița ce a ostenit în răscruce
când parfumul crizantemelor
ne mângâie orgoliul rănit
iar fiecare cuvânt este asemeni unui erou
căzut în dizgrație

Ce a mai rămas

Un graur duce orașul în cioc
ca pe un inel de mireasă
seara se târește peste covoare
asemeni soldaților la pândă

Mușchii cresc peste copaci
odată cu ridurile frunții
iar furgonete
alimentează cu buchete verzi
chioșcuri și tarabe
ca și cum ar așeza un colier de oaze
la pieptul deșertului
Bufnițele fugite dintre dărâmăturile
unui pod peste fluviu
se adaugă la geamul insomiei noastre
Anotimpul își deschide rănile
și durerea crește de câteva ori
ca și cum ar fi privită cu lupa
Un pumn de lacrimi ne primenește ochii
Autobuzele cară spre asfințit
ce a mai rămas dintr-o promisiune

Avec le temps

Zgomotul pașilor unei femei
care se îndepărtează
cu zeci și sute de kilometri
pe străzile ce au albit
precum macheta unui corăbii într-o sticlă
prin aburul amiezii învinse
de neatinse zenituri
prin temeri și iluzii comunitare
dincolo de zgomotul de fond
al unui angrenaj invizibil
de aerul care tremură încins
și frigul intermitent al privirii
unde credeam că totul în jur
este un simulacru
iar amintirea iubirii
precum întâlnirea cu un bătrân
mereu la aceleași ore
căruia îi este din ce în ce mai greu
să ne recunoască

Nearby

Să urmărești șinele de tramvai
până la depou ori cum se pierd
pe o alee prăfoasă
la periferia orașului balcanic
când vrei să uiți drumul de întoarcere
printre oamenii vorbind
în fața magazinelor hard-discount
cum stoicismul este formă de slăbiciune umană
sub fumul de țigară ieșit din ferestre
deschise spre Vestul continentului
auzind claxonul unei biciclete
și zăngănitul buzunarelor cu mărunțișuri
lângă caisul înflorit ca o torță albă
prin mijlocul curții transformată-n cârciumă
unde insectele se lasă prinse-n pahare
când un pod de corăbii
din bucăți de tablă smulse de pe acoperișuri
stă gata să descopere o lume nouă
unde tot ce nu este simetrie și egalitate
se poate explica drept un incident
declanșat de gesturi insondabile

Ionel NECULA

Poeta Aida Zaharia revine

Am bănuț de la început, de la debutul literar din 2018 cu volumul **Fără uși fără ferestre** (Editura StudiS, Iași) că Aida Zaharia va avea un parcurs literar ostensibil și impetuos, invidiat de mulți dintre colegii de generație. Un început bun, rafinat și apretat este un indiciu că va continua la fel și în viitoarele disputeri lirice.

Ca și în primul volum, și în acesta din urmă, propus pentru publicare Editurii Studis, scoțosește prin depozitarul subiectiv sedimentat în timp și în confruntare cu lumea de unde extrage doar acele fapte și frământări cu potențial liric și pot fi aduse într-un potyayov poetic. Puțini scriitorii au această cutezanță de a-și expune public viața și trăirile subiective. E un semn de sinceritate și franchețe, cum nu se prea întâmplă printre scriitori, dispuși mai mult să disimuleze. Regăsim și în acest volum aceeași dragoste filială față tatăl său, strămutat în alte tărâmurii, o dragoste sinceră, împregnată de o disperare tragică:

*A înverzit pământul, Tată!
Grăul se-ntinde peste zări
Proaspăt
Plin de suc
și de aer curat!
Pământul negru
Mă duce cu gândul la tine.

Dă-ți piatra la o parte!...
Vin și eu curând
Să-mi odihnesc plânsul
În brațele tale din oase albe

Dă-ți piatra la o parte
Să mă cuibăresc și eu lângă tine!
Vom aștepta amândoi
Primăvara viitoare
Să crească grăul
Verde
Din noi. (Primăvară funebră).*

Nu aceeași dragoste filială o arată și față de mama sa trecută și ea în **Valea umbrelor morții**, dar imaginea ei este aseasonată cu oceanul de disperare, cu nenorocul, cu mizeriile vieții și cu fragilitățile ființiale pe care i le-a inoculat.

*Anul acesta nu mai pregătesc mărțișoare
Nici cozonac de paște
Mi-am croit doar toiagul de pe icoană
Din ceara lumânărilor aprinse
La cimitirul din sat.
Trec prin valea umbrelor morții
Să scap de fiarele
Care mi-au nimicit visele...*

Toate sau majoritatea poeziilor Aidei Zaharia sunt pline de disperare, de deznădejde, de pacoste și de nenoroc. Este ceva tragic, cioranian în versurile ei. Curios este însă că nu alunecă în scepticism, ci admite să străbată calvarul vieții cu aceeași detașare implacabilă, cu care Socrate a convenit să bea cupa cu zeamă de cucută. Și-a înțeles destinul și l-a asumat ca pe un dat implacabil. A înțeles că fericirea, bucuria, jubilația îi sunt interzise prin destin și ea, ca ființă muritoare, nu se poate lupta cu destinul.

Există în poezia Aidei Zaharia o tristețe abisală, venită din străfunduri adânci, din însăși esența naturii sale, de ființă aruncată în lume în bătaia tuturor viscolirilor. Cum n-a simțit niciodată căldura maternă, merge din când în când la mormântul tatălui, să-l plângă, să-i ceară lumina unui gând bun și izbăvitor și să-și găsească un loc în brațele oaselor lui. Arareori, își îngăduie și momente mai relaxante și atunci umblă alandala printre vorbe și se preface că *cerul e roz și mâine va fi mai bine*.

Rar se întâmplă unui poet să strecoare atâta sinceritate în versuri, să le infuzeze cu atâta sinceritate și să le confere o notă așa de sumbră, de patetism răscolitor și de felină rănită pe nedrept. Este poetă și aștept să-mi devină colegă în U.S.

Câteva cuvinte despre autoare. Cine n-a fost încercat de acest simțământ coplesitor de disperare, de urgisire, de zădărnice, de a te vedea părăsit de toți și de toate - de oameni și poate chiar de Dumnezeu - nu va înțelege niciodată nimic din poezia Aidei Zaharia și nici pe autoare. Multă lume îi reproșează o presupusă răutate subiectivă, o presupusă țâfnă scăpată de sub control, dar asta o fac doar cei ce nu i-au descoperit partea luminoasă, angelică, depozitarul cu inefabil, dispoziția nemăsurată de înțelegere, de îngăduință, de a face bine, de a se ști folositoare oamenilor - o dispoziție direct proporțională cu capacitatea de suferință asumată și cu toate hutuchirile îndurate, vorba Eminescu, *cu asupra de măsură*. Eu așa am perceput-o, așa am simțit-o și de asta rămân într-o solidaritate nefisurată cu ea.

Eu sunt Adevărul, Calea și Viața, a spus Iisus, și nu-i vina ei că Mântuitorul a încredințat **Adevărului** funcții dispecerale în raport cu alte atribute umane binecuvântate. Nu-i vina ei c-a făcut din adevăr o religie și că i-a rămas profund credincioasă. Pe unde calcă Aida înfloresc narcisele, cu legendarul galben din corolă, și se înprospătează mireasma locului unde se reculege nenunțita Fecioară Maria. N-o feresc. Un loc cu multe Aide ar fi o poiană cu narcise și știu bine cât de prădalnice și ce prăpăd fac oamenii când ajung în această poiană binecuvântată. Că și Aida noastră simte povara acestor atitudini nevolnice, stă scris în chiar portativul destinului ei de ființă muritoare și supusă chinului.

Un lucru e sigur, într-un pom fără roadă nu aruncă nimeni cu piatra. De-ai fi fost mecanic, electrician, tractorist sau mai știu ce clasă muncitoare ai fi fost o anonimă, una din cele multe. ignorată de toată lumea, așa însă, ca și Daniel Bradea, sunteți ținta tuturor atacurilor. În virtutea unei nevindecate inerții agresive, proletcultismul are prelungiri moderne.

(continuare în pag. 94)

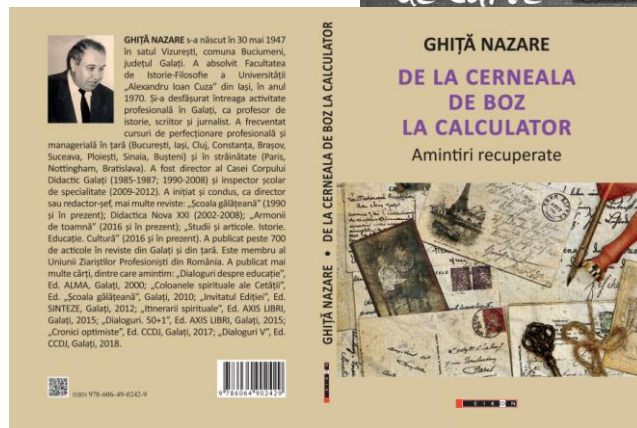
Virginia CHIRIAC

GHIȚĂ NAZARE, PE URMELE TRECUTULUI, ÎNCHIS ÎN "CĂLIMARA CU CERNEALĂ DE BOZ"

Volumul de amintiri **De la cerneala de boz la calculator. Amintiri recuperate**, creație recentă a eminentului profesor și scriitor gălățean, **Ghiță Nazare**, reconstituie într-o notă de obiectivitate luminoasă, traiectoria propriului destin, în oglinda retrovizoare a timpului prezent. Textul redactat la persoana întâi fixează în trama unei proze viguroase, experiențele personale ale autorului, generate de contextul istoriei reale, din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, care au marcat în chip modelator etapele devenirii și formării eroului. În cazul lui Ghiță Nazare, reîntoarcerea în timp resuscitează trăiri, stări de spirit și experiențe existențiale, filtrate în lumina blând iertătoare a înțelepciunii mature, perfect calibrate între luciditate și sensibilitate.

Autorul reconstruiește cu migală, tabloul universului fascinant și pitoresc al unei lumi apuse, asociate în memoria adultului cu imaginea „tocului muiat în cerneala de boz”, o simbolică reprezentare a startului unui traseu cultural impresionant, ce marchează evoluția destinată a eroului, beneficiarul din prezent al calculatorului: „De câțiva ani buni, cam de când împlinisem 60, începuse să mă bată gândul să așez în pagină ce-mi mai aminteam din anii de la începutul vieții, să-mi recuperez amintirile de pe la mijlocul veacului trecut. Mai ales că acum altele sunt instrumentele scrisului. Literale sunt gata făcute, la calculator, numai trebuie să apeși pe tastatură și-ți apare textul, spre deosebire de vremurile de atunci, când scriam cu tocul muiat în cerneală de boz.”

Ghiță Nazare șterge colbul de pe filele învechite ale vremurilor, recuperând din umbra amintirilor destine și evenimente atestate documentar, șlefuite cu finețe de talentul indubitabil al unui prozator autentic, atent la tâlcurile fiecărui detaliu, care condimentează existența și dă savoare discursului epic. A nu lăsa trecutul să moară este datoria sfântă a cărturarului, pătruns de însemnătatea cunoașterii și înțelegerii evenimentelor istorice, percepute în perspectiva interdependenței lor cauzale. Un subtil fior liric învâluie în aburii melancoliei evocarea unui topos uimitor, ce-și pierde urmele în vechimea începuturilor legendare: „Voiam să-mi recuperez propriile amintiri, amintirile din satul natal, sat pierdut printre dealuri, îmbogățit de toate formele de relief, despre care oamenii spuneau că-și trage numele de la Viezure, unul dintre oștenii marelui Ștefan, informație pe care am ținut-o minte de la profesorul de istorie din *generală*, Octav Armencea. Să-mi recuperez și o parte din amintirile adolescenței, tinereții și studenției, din vremea debutului și a trudei pe *ogorul educației*”.

Demersul epic se structurează secvențial, într-o serie de povestiri, ordonate cronologic, pe axa evoluției unui parcurs biografic individual, condiționat de ansamblul prefacerilor sociale, generate de instaurarea „dictaturii proletare”. Distanțarea în timp atenuază asperitățile și temperează accentele dramatice, în tonalitățile ponderate ale discursului narativ, fiind evident efortul eului auctorial, în direcția reconcilierii prezentului cu fantasmemele trecutului. Ghiță Nazare este un prozator reductibil, capabil să foreze în intimitatea profundă a orizonturilor ontice, pentru a scoate la iveală misterioase legături între trecut și prezent, cu o vastă reprezentare a fenomenelor, la scara istoriei universale.

Într-o vreme, când marile puteri și-au stabilit sferele de influență asupra statelor mai mici, România a trebuit să plătească bir greu așa-zisilor binefăcători de la răsărit. Scene de-un realism covârșitor relevă acuitatea unui fin spirit de observație asupra esenței tipologiilor umane. Textul dezvoltă multiple conotații de natură etică, pornind de la atmosfera neverosimilă a unei lumi, silite să-și abandoneze principiile morale, în favoarea subterfugiilor imperios necesare supraviețuirii sub comunism. Cum orice regim opresiv dezvoltă vulnerabilități pentru tot felul de învârtiți și profitori, contextul *prieteniei* româno-sovietice aduce în prim plan personaje precum „Bocănoaia”, „o femeie înaltă, roșcată și roșcovană, cu ținută de ofițereasă, îmbrăcată într-un impecabil veston kaki, cu căciula rusească cu urechi, cu pantaloni bufanți și cizme din piele până peste genunchi, bine lustruite, care să fi tot avut vreo 25 de ani [...] Avea în mână un cârlig de aproximativ un metru și jumătate, asemănător celui cu care se smulgeau paiele din șură, pentru a hrăni animalele, despre care n-am înțeles atunci, la ce i-ar fi trebuit. Fără să zică *Bună dimineața*, așa cum ne învățase tovarășa Maricica să facă oricine întâlnește o persoană necunoscută, Bocănoaia s-a răstît la tata: *De ce nu-ți dai cotele de carne pe care le datorezi celor care ne-au eliberat țara de nemți?*”

Copilul de „doar 7-8 ani” va deprinde din mers tehnica supraviețuirii prin detenta ocolitoare de la adevărurile incomode: „dintr-odată, m-am făcut și eu mare și responsabil” încercând să-și croiască drumul în viață prin hățușul acestei realități complicate. Mai târziu, urmându-și chemarea către studiu, fiul de țăran se va remarca în rândul colegilor din mediul orășenesc, demonstrându-și inteligența și înclinația către

învățătură, prin performanțe deosebite, care-i vor netezi calea către o carieră didactică de succes. Cu această ocazie, avea să constate că omul sistemului, Bocănoaia, îi pășea victorioasă pe urme, aspirând la statutul de intelectual, cu aceeași dezinvoltură machiavelică față de mijloacele care-i asiguraseră mai demult, parvenitismul social. Valoarea multiplă a conotațiilor textuale lasă loc supozițiilor privind problematica raportului dintre esență și aparență, într-o societate care-și selectează eroii după gradul de disponibilitate pentru compromis și servilism față de regim.

Ghiță Nazare dă sens și glas umbrelor trecutului, conferă lucrurilor îndepărtate un chip viabil, înscriind în eternitatea timpului artistic, fapte de viață unice și destine exemplare.

*Ghiță Nazare, *De la cerneala de boz la calculator. Amintiri recuperate*, Edirura EIKON, București, 2020

DOREL RAAPE, NOAPTEA VALPURGICĂ ÎN DRACULATOWN sau despre un scriitor cu adevărat original și romanul său altfel

Lectura cărților semnate de originalul scriitor din Țara Moldovei, **Dorel Raape**, devine o aventură insolită, pe cât de captivantă, pe atât de solicitantă, pe un tărâm estetic versatil, care te smulge din contextul confortabil al realității predictibile.

Volumul de proză **Noaptea valpurgică în Draculatown** recompune într-o succesiune de imagini halucinante, atmosfera sufocantă a societății românești, din perioada de apogeu a dictaturii comuniste. Tabloul general trasează în linii ferme, marasmul malefic al calvarului social, generat de ingerința aberantă a politicianului în viața oamenilor.

Romanul, cu o vădită amprentă autoreferențială, urmărește avatarurile conștiinței tânărului Dan, „venit de departe, din Moldova”, pentru a se înscrie la facultatea de medicină, în capitala României, care l-a „copleșit din prima clipă, cu zgomotul, fumul, mizeria și cu toți oamenii lui cenușii, triști, nervoși, ponosiți”. Tonalitățile ironice și ambiguitățile de sens prezente în scriitura lui Dorel Raape contribuie la reformularea dintr-o perspectivă nouă, salvând de la banalitate, un motiv îndelung uzitat în literatura secolului al XX-lea, acela al mediului citadin viciat, promotor al răului, sub forma degradării morale, care devine în acest caz, pretextul unei tulburătoare analize a perversității naturii umane, prin alienarea de la sensul valorilor esențiale.

Protagonistul romanului, definit printr-un melanj identitar româno-iudaic, este reprezentativ pentru generația de tineri intelectuali, care, excedați de agresivitatea sistemului social-politic, își caută refugiul într-un univers ficțional, pendulând între reperele firescului existențial și irealitate. Deși ratează, în primă instanță, admiterea la facultate, eroul amână plecarea din București, fiind motivat în luarea deciziei, de întâlnirea providențială a doi „îngeri păzitori”, identificați în persoana Anei, „cea mai frumoasă fată a tuturor timpurilor, din București” și a unei mai vechi cunoștințe, Tudorică, „cel mai frumos bărbat din București”. Acest personaj, cu un statut social incert, aventurier, inteligent și a-

lunecos îi va înlesni lui Dan accesul în mediile boemei bucureștene.

Autorul dezvoltă o viziune regizorală asupra realității, dovedind abilități incontestabile în sintetizarea și reconvertirea datelor referențialului cotidian, într-un spectacol burlesc, cu glisări ale accentelor tragice, spre umor și parodie. Asistăm la derularea în flashuri a elementelor de decor, ce se reunesc în imaginea de ansamblu a unui „oraș infernal”, „capitala României”, care „se cheamă București”, după „numele marelui bulibașă, Bucur, prieten la toartă cu Vlad Țepeș, zis Dracula”, oraș devenit în prezent, un fel de *Tâmpitopolis*. Prin cadru se perindă într-o mișcare browniană, reprezentanți ai mulțimilor abulice, activate de legile unor instanțe iraționale, într-o cursă dementială, pentru supraviețuire.

Creația lui Dorel Raape este romanul unor destine în derivă, cu un pronunțat caracter memorialistic, ce reverberează în zona literaturii absurdului, avându-se în vedere clivajul reperelor morale și derapajul realității în anormalitate. Numeroasele secvențe decupate din contextul vremii redau dimensiunea aberantă a grotescului existențial: „Am ajuns în stația de autobuz, împreună cu acesta. Tudorică îmi luă valiza și îmi făcu semn să urc pe ușa din față, pe unde se urcau doar bătrânii, femeile gravide sau cu copii în brațe.

-Pe aici urcă doar femeile gravide, nu bărbați ca voi, ne provoacă o bătrână, era bătrâna, pe care o întâlnisem mai devreme în gară.

-Mă faci să îmi fac cruce cu limba, babo, la vârsta dumneata, ai rămas gravidă!

-De un sfert de oră!

Cuvintele neașteptate ale babei destinaseră atmos-

(continuare în pag. 84)

fera.

-Moartea te caută pe acasă și dumneata cu sexul prin sat. Și eu sunt gravid, valiza asta e uterul meu, mâine iese din ea Antichrist, ce am să mai țip la naștere!

-Ai dreptate, poate mâine vine Antichrist, s-ar putea ca unul ca tine să fie mama lui...

-Nu-ți fie teamă, babo, nu vine Antichrist, l-am ucis eu, în burta mă-si...

De la ușa din spate, se auzeau zbierete. Cel mai tare strigau femeile, care își agățau ciorapii cu plasele, sacoșele. Rar vezi o femeie din București, fără sacoșă în mână, la femei e moda cu sacoșa în mână, iar în sacoșă, salam cu soia, tacâmuri de pasăre și pește. Cineva dădea sfatul clasic: *Dacă nu-ți convine, ia-ți mașină mică!* Cel mai tare striga taxatoarea: *Avansați, avansați înainte!* Tudorică scoase din buzunar un leu și dându-l babei, o rugă:

-Vreți să dați din mână, în mână, până în fund, la taxatoare?

-Cu plăcere aș da și din mână în mână, și din picior, în picior și din fund în fund, ba chiar i l-aș băga în fund, la taxatoare.

Călătorii izbucniră în râs, Bucureștiul e, până la urmă, un oraș vesel."

Noaptea valpurgică în Draculatown este un roman altfel, delimitându-se de conceptul clasic al speciei respective, printr-o compoziție mozaicată, determinată de structura eterogenă a secvențelor narative, ce completează progresiv subiectul, ca într-un joc de puzzle. Acest volum impresionant prin densitatea, varietatea și originalitatea conținutului său ideatic are o construcție deosebit de complexă, cu o reprezentare arborescentă a planurilor epice, surprinse în dinamica intersectării și bifurcării lor periodice. Perspectiva auctorială este focalizată pe traiectoria sinusoidală a evoluției sinelui românesc, urmărită pe durata întregii acțiuni, intens nuanțate de afluxul imaginativ al unei inteligențe artistice debordante, capabilă de asocieri uimitoare, între datele concrete ale vieții și numeroasele evaziuni ale spiritului în spațiul oniric sau în suprarealitate.

Intertextualitatea, cu divagări ale discursului epic în substratul abscons al mitologiei, face loc numeroaselor trimiteri către legenda lui Satan, spiritul tutelar al răului, asociat în credința noastră populară cu personalitatea lui Vlad Țepeș. Simbolistica textului dezvoltă ample și subtile sugestii în jurul laitmotivului căderii omului în păcat sub vraja forțelor demonice, în condițiile preexistenței liberului arbitru, ceea ce înseamnă că "omul înzestrat de Dumnezeu cu rațiune are posibilitatea de a alege în cunoștință de cauză binele și răul". Trecut prin filiera literaturii germane și ruse, mitul lui Satan capătă în perspectiva lui Dorel Raape, coloratura și consistența actualității românești, de la sfârșitul secolului trecut, când, "în urma vizitei lui Satan la București s-ar fi semnat un acord între Iad și România, de colaborare și desființare a vizelor, astfel încât între Iad și România să se poată circula liber. Dracii pot circula liber prin România, la fel și românii pot circula liber prin Iad." Tulburătoarea parabolă, ce-și are punctul de pornire în titlu, fixează reperele simbolice ale declinului istoriei, în vidul existențial și axiologic, specific regimurilor dictatoriale. Indiferent de particularitățile naționale, totalitarismul, asimilat nazismului, bolșevismului

sau comunismului, poartă stigmatul unor erori ideologice, care au perturbat cursul evolutiv al omenirii, deviindu-l într-un con de umbră. Reprezentarea alegorică a pactului cu diavolul, care-a hrănit iluzia de putere a unor lideri politici renumiți, revine obsesiv. "Iadul nu știi ce steag are. Fără îndoială, e roșu, ca al Germaniei naziste, al Chinei comuniste, al Rusiei sovietice", concluzionează autorul.

Dorel Raape este un scriitor cult, cu uimitoare acumulări valorice din zona marii literaturi universale, corelate cu informații din domeniul istoriei, filosofiei, religiei, adunate în numeroase pagini de o înaltă virtuozitate artistică și intelectuală, care catalizează valențele enciclopedice ale romanului.

Nicolae GEORGESCU

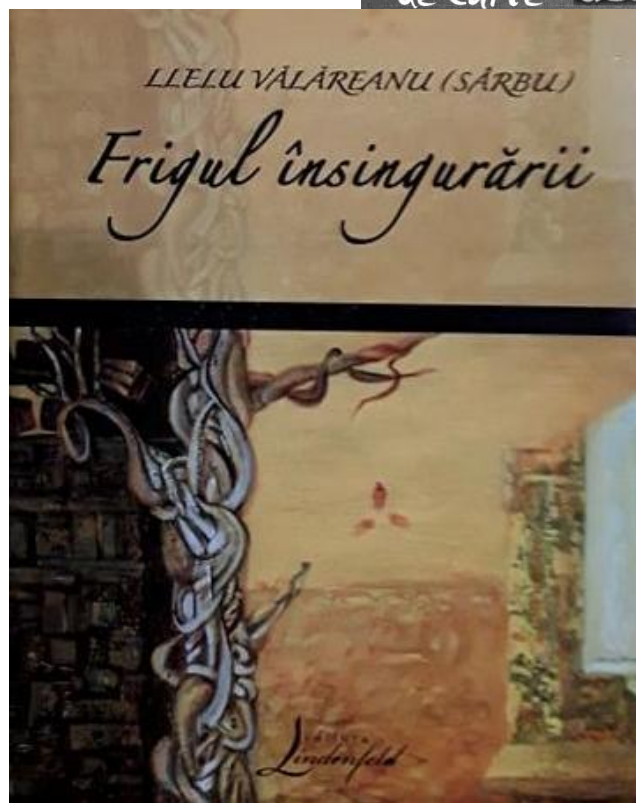
O poezie din prima tăietură a gândului, ce caută simplitatea, cultivă înțelepciunea, găsește expresia memorabilă, discret presărată cu filozofie (idei filozofice).

Llelu Nicolae Vălăreanu (Sârbu) a debutat editorial, după intense postări pe internet, cu *Ferestre nopții* (Edit. Blumenthal, 2010) - un volum de versuri masiv, măsurând parcă o tăcere îndelungată, dar uimind prin viziunea "globală", grandioasă, asupra lumii și, mai ales, prin înșurubarea insistență, adâncă, în metaforă - arătând o trăire poetică cel puțin la fel de persistentă pe cât de tăcută în fapt. O comparație cu volumul de față ar fi tentantă - ca și o discuție despre debuturile târzii ale poezilor în general cu literatura română contemporană, dar toate, la timpul lor.

Volumul actual se numește *Frigul însingurării* și este mult mai suplu, mai concentrat tematic, mai "rotund" ca să zic așa (pun ghilimele, pentru că poetul are opinia sa despre cerc "mai rotundă ca rotundul, / sămânța / răspânsește ființarea / pe pământ". Sămânța ființării, în acest sens, volumul său de poezii este ca sămânța, renaște din sine).

Filozofii, când fac poezie, copleșesc de obicei prin bogăția temelor sau prin aducerea la temă dominantă a realului, oricât de variat ar fi, făcându-l ei înșiși foarte variat pentru a demonstra puterea de formalizare a conceptelor - iar Llelu Nicolae Vălăreanu (Sârbu) este filozof prin formație și vocație. Dacă primul său volum răspundea acelei aglomerări de subiecte și peisaje - cel de astăzi pune lumea în câteva ecuații, fluidizează discursul, reia uneori până la redundanță, chiar până la manierism, unele teme și dă impresia de joc care te prinde, care te ținutește în lectură, te implică în demonstrație.

Dominanta primă care străbate volumul, distribuindu-se discret între poeme dar având grije să se adune și în apații argumentative de sine stătătoare este aceea a artei poetice, o temă a cunoașterii în fond. Iată, cât de simplu pe limba filozoficească, explică autorul miracolul creației "Când am denumit frunza/ Copacul gândea muguri pe ramuri, / implorând să vină căldura din afară / și tot sorbea târziu din așteptări / ... / Chiar și copacul din mine/ cu scorburi pline de cuvinte, / denumindu-le cu numele lor / le trimite prin frunze la cer. // Nu știu ce întâmplări / cu norii de-a valma sub ele / le stropesc cu vorbe la rădăcini / și sfârșesc întrupându-se în poeme." (Copacul din mine). Această artă poetică are la început cuvântul: lucrurile și ființele există întrucât au nume, tot ce există trebuie să poarte un nume - chiar fenomenele, relația, dar aici e o taină cum devin acestea cântec. Poetul înțelege, calm: "Cuvântul pe care-l recunoaște inima / regele ei încoronat

/ când gândul își încearcă / propria putere de convingere / alunecă în mierea rostirii." - iar acest transfer nu se face chiar de la sine, cum găsim în finalul acestui poem: / "Numai femeia ... / stăpânește cuvântul inimii rege." (Cuvântul rege).

Poetul discută în metalimbaj, pre limba filozoficească, despre muze, acele divinități care sunt în toate, în ceea ce este, în ceea ce va fi, cum ne spune Homer: fără muze cuvântul ar rămâne rece, nu ar aluneca în mierea rostirii, ar putea să dea viață realului, nu l-ar putea pune în armonia formelor, în corespondențe. Llelu Nicolae Vălăreanu nu pleacă din această teorie clasică, ci ajunge la ea pe căi intuitive, lucru extrem de important, care dă naturalețe poeziei sale, freamătul redescoperirii, al recunoașterii, însoțind cititorul avizat la tot pasul.

Mai mult de o duzină de poeme sunt dedicate acestei alchimii a cuvântului, autorul plimbându-ne prin Platon ori Kant pentru a reciti, împreună cu filozofia, nu poezia clasică - ci starea de poeticitate a lumii și capacitatea individului de a intra în această stare. Citez din poemul *Cum se naște cântecul*, aceste glose la umbrele lui Platon: "Umbrele înghețate-n dansul lunii, fantomele... / păsări cu cerul smuls din aripi, / femeia departe cu miros de busuioc / al părului pe umerii gândurile mele. / Iluziile casei, dorințe rătăcite, noduroase însemnări de cuvinte, / distilierii de vise, ceasuri de întâmplări / de care ne separă un arbore ireal, / simbol al timpului respirând viitorul / și râul, malurile sale opulent încărcate / prin care înoată femeia să ajungă la timp. // Cineva-mi toarnă-n cuvinte efuziuni florale, / cineva le umple cu mirosul femeii grăbite / sculptând un lanț de clepsidre / prin care nisipul se mișcă aidoma valurilor. Zilele și nopțile se scad și se adaugă / până în clipa când se vor întâlni / hrănindu-ne din cuvintele frământate / atunci se naște

(continuare în pag. 86)

cântecul în somn.” Pentru poet, femeia este atât persoana de alături, de lângă el, iubita - cât și muza care filtrează cântecul și i-l dă sub formă de revelație. Clepsidrele sale sunt orizontale, nu indică timpul - ci spațiul, extensia cunoașterii.

O altă dominantă a acestui volum atât de clasic structurat privește, într-adevăr, femeia. Blândă, calină, iubitoare, statuară, - ea face parte mai degrabă din lumea angelică, este aeriană, păzește armoniile, dă nume lucrurilor împreună cu poetul, indică drumul cunoașterii, stabilește frumusețile lumii, ajută menținerea în acea stare de “deasupra de viață și moarte” (Gândul de cioplitor), conștientizează trecerile, balansul mai degrabă, între aceste două tărâmurii, apare mai ales înconjurată de noapte: “Femeia mă caută cu sânii dăruiți vântului / se bucură de foamea mea telurică./ De dragostea ei tănuțită de întuneric / sângeră aprins frigul însingurării, / ca un copac cu frunze îngălbenite de schimbare. // În ochiul cerului devin mai palid / nimeni nu știe că noaptea se plimbă pe ape / ca un coș de stele, pâine și vin de ambrozie./ Mă voi duce să cinstesc destinul / iar partea netrăită încă / să o închin femeii. (Frigul însingurării). “Însingurare” nu înseamnă, pentru poet, de unul singur, izolat, retras, etc. - ci viață în fața perechii, o însingurare în doi unde partenera este ideală, este urmă, aripă, umbră, prezență angelică, chiar statuie de aer. Potrivirile în real, suprapunerea imaginii abstracte peste ființa concretă, de lângă sine, dar tristețe, melancolie, lumea îngerilor trebuind să stea în separare față de oameni, “întinările” angelice scurtcircuitând cunoașterea, blocând-o în sentimente terestre, vulgare. De aceea îngerul nu are chip de obicei, este prezență difuză, mai mult aripă, zbor și gând (cântec). Cu ajutorul femeii sau prin mijlocirea ei, poetul devine demiurg al lumii sale, construiește adică, o lume dând nume lucrurilor, ființelor, descoperă o mitologie ce sălășluiește în această lume a sa (nu a lor! ea este și nu este aici, adică poate trece dincolo, poate chiar să dispară definitiv), pe care o însuflețește punând câte un poem în fiecare loc. Uneori lumea aceasta se construiește din lumea mare, a stelelor: “În serile târzii întins pe căpițe de fân/ denumeam cu ea stelele după bunul plac/ și nu le terminam niciodată, / până ce totul părea de nerecunoscut” - iar șansa ca cerul redefinit să coincidă, pe alocuri, cu cel real dă ca rezultat iubirea: “Poate dintre stelele pe care le-am denumit noi / una se va întoarce la locul știut./ Ochii adânci ai femeii îmi vor șopti poemul, / vor opri iubirea să locuiască în el, / cu surâsul ei maiestos cu tot.” (Poem locuit).

Dominante sunt, de asemenea, tema pământului natal, a iubirii de patrie, a laudei lui Dumnezeu, a vinului. Revin, însă, la un poem emblematic al volumului “Semn”, unde găsim atât acea artă poetică discutată mai sus, cât și sentimentul că miracolul poate fi înțeles - și chiar drumul către înțelepciune se poate parcurge prin contemplație, stând pe loc în fața unor tablouri paralele. “Lângă înaltele piscuri albe / zboară-n ochiul albastru / respirând orizontul dimineții / așteptarea. // Între păduri fără arbori / se naște un izvor în inimă / grăbit / unde sosește marea lumină / a cuvântului copt.// Toți care înțelesul îl știu/ simt/ neștiindu-l. // Visul se împlinește în ei/ ca într-un lemn,/ în măduva roșie, / un semn.” Parabola vrea să spună că, deși nu vedem în interiorul lemnului, totuși

simțim semnul care se pune / se naște în trunchiul lui - atunci și numai atunci când prindem miracolul cuvântului.

Poezia lui Llelu Nicolae Vălăreanu (Sârbu) este naturală ieșită parcă din prima tăietură a gândului, caută simplitatea, este discret presărată cu filozofie (și cu idei filozofice), cultivă înțelepciunea, găsește expresia memorabilă. Ritmurile ei sunt ritmurile ideii - de aceea se citește cursiv, ca o demonstrație cu lărghețea de rigoare (nu strictă, adică, ci trecând cu răgălii prin fluviul realității). Faptul că autorul a așteptat atât de mult s-o încredințeze hârtiei (sau numai tiparului?) se poate explica într-un fel: i-a fost suficientă pentru sine însuși. În felul acesta ne-am putea explica și netezimile verbale, șlefuirea cu dichis, așezarea stabilă a cuvintelor: atât de mult și-a spus-o sieși, ori grupului său de prieteni, încât această poezie a devenit populară pentru autor, adică a câștigat acea stabilitate în urma nesfârșitei treceri printre buze, a nesfârșitelor reluări. Pentru literatura română a fost, însă, o pagubă: specia poeta doctus este puțin reprezentată aici. Autorul trebuie să se grăbească nu numai cu restul tezaurului personal, - dar și cu distribuirea acestui volum, atât de atent construit, pe la reviste și curți de juri maribaremi pentru a se lua act de atâta zăcășenie (în sens normal, etimologic, vorbind), și, în fond, de atâta risipă de frumuseți de gând la pragul comunicării largi. Cititorul avizat mă va confirma, cred, și va fi de acord cu mine că ne aflăm în fața unui volum de zile mari.

Nicolae VĂLĂREANU SÂRBU

Privirile de după colț

Ai strâns la piept prea tare șarpele pesemne s-a trezit din somn și așteaptă să muște.

Știi că nu mi-e frică de întâmplări, defac cu grije plicurile cu scrisori, tu n-ai timp pentru scris și te plângi de infidelitate. Când am vrut să-ți descos sufletul care e închis,

(continuare în pag. 87)

am bănuț că mă lovesc de aversiune
și atunci m-am furișat pe urmele sentimentelor.
Privirile tale întoarse de după colț
mi-au dus gândul mai departe de margini
și m-am hotărât să-l urmez.

Până la malul opus

Frânghia care ne lega unul de altul s-a rupt,
am tras tot timpul fiecare în partea sa,
s-a mers prea departe pe drumuri inexistente
și a venit furtuna.

Prins între fulgere și vânt năprasnic
am intrat în panică,
cu respirația tăiată caut un adăpost
în care să-mi las trecutul,
prezentul să-l fardez
și să merg pe sârmă în echilibru
până la malul opus.

Nu mă las convins

S-a prins nesigură cu picioarele de drumuri,
a rătăcit prea multe,
când s-a oprit nu mai eram acasă,
am părăsit tot ce-am păstrat și zidit.

Amețit de dorințe ca un cititor în stele,
am sperat altceva,
nu mă las convins
că alerg după o himeră
până nu-mi plătesc datoria
flăcării din suflet care întetește arderea.

Nu voi fi niciodată un om de zăpadă

Cine mușcă mâna care l-a hrănit
e mai feroce decât sălbaticii,
nu știu ce mă face să cred în loialitate
dar trădarea este ticăloșia întruchipată.

M-am tot convins că disprețul învinge,
strânge în el toată ura care nu ucide,
prea multă nepăsare ori zgomot turbulent
e o alunecare dintr-o groapă în alta
ambele pline cu noroi.

Nu știu să fac mai mult decât pot,
dar nu mă las influențat de minți obscure
care îmbracă minciuna în poleială subțire,
o să sparg oglinda imaginii create de veleitari.

Sunt în afara cercului,
închistarea omoară și ideea și omul.
Nu mă voi lăsa atras
de vorbele ca niște haine rupte
prin care intră gerul.

Nu voi fi niciodată un om de zăpadă.

Noaptea înfige în mine tăișul luminii

La fel cu dulcele mierii, vâscos,
am tot dorit să-ți gust pătimaș iubirea,
dar am rămas așteptând într-o stație nesigură
având la piept recele șarpelui puiandu.

Sângele meu se grăbea spre inima fierbinte
și fără să-mi pierd cumpătul,
îndrăzneala cuțitului,
trupul dădea pe dinafară nerăbdarea
cum ea mă purta prin gânduri ascunse.

Cine ar putea să-mi dezmiere sufletul
sub pecetea găsirii liniștii,
a respirului aromelor serii?

Noaptea înfige în mine tăișul luminii,
sclipirea plină a lunii.

Țesătura ruptă a întunerului
adaugă sosirii tale căldura căminului boem.

Nesfârșitul

Scapă din vedere teama și uită de moarte
se grăbesc să prindă timpul care fuge
uniform și egal,
nu rămâne la nimeni dator.

Când îți torni în pahar imprudența
fără să vezi adâncul ce trupul ți-l cheamă
cu întâmplări negre de mercur alb,
viața nu vrea să mai curgă.

O adiere ce flutură neliniști de ospăț,
golește aripa de penele zborului
și înnoptează pe tărâmul morții
nesfârșitul.

Tu nu mă lași fără vise

Eu mă despart de ceea ce scriu,
de frumusețea imaginară,
gândesc cu dezinvoltură o existență palpabilă.

Tu nu mă lași fără vise,
îmi spui că până la urmă gândirea are idei
care nu te lasă în umbră.

Rabd cu dăruire și voință neclintită
timpul de pază
focul îmi mistuie inima,
iubirea în flăcări albastre.

Zvonurile lumii se consumă fierbinți
chiar dacă seamănă amenințări,
o luptă surdă se macină între competitori,
risipește sub piele teamă
și se pleacă din start cu o povară pe umeri
mai grea decât crucea.

Atât de constant în vederi,
Mă mir cum pășesc peste obstacole
și gândesc mai departe la țintă
cu acele convingeri în gânduri
ce promovează schimbările din lume.

Doina DRĂGUȚ

fluturi desprinși din gânduri

îmbrăcată-n orice formă
peste tot mă regăsesc

fluturii desprinși
din gândurile mele
zboară pe covoare de lumină

rădăcini sporesc celestul
și în vârfuri de teluric
se-adâncesc

clipa o dezbrac de umbră
și o cresc în câmpul
ondulat de brazde
întoarse-n univers

vântul mă purta

ca pe o frunză
vântul mă purta

eu ca o frunză
îmi plimbam avântul

și ca un ecou vântul
îmi sporea cuvântul

imaginile din gânduri

limitat de simțuri
evaluează regrete și iubiri

îi e teamă de prea multă înălțare
c-ar putea să-și piardă echilibrul

îi e teamă să alerge prea repede
c-ar putea să nu ajungă nicăieri

imaginile din gânduri îl urmăresc
timpul nu se mai măsoară

iar un punct - deplinătatea
unui cerc - devine totul

fluviul de lumină

se sparg în fluturi goi
geamurile universului meu

urmele mele se văd în aer

viața e o pregătire
pentru trecerea fluviului
de lumină

fantezii nestingherite

o plăcere infinită
din afară mă împovăra

în dorințe timpul se pierdea

revărsări de fantezii nestingherite
în al vieții cerc goneau

îngrădiți de timp

îngrădiți de timp
- cel în care locuim -
simțim mulțimi de curgeri
unite-n mare
- în marea care nu se umple niciodată -
ceea ce cunoaștem
nu este pe măsura
a ceea ce nu cunoaștem

căutarea luminii

unii se întorc spre sine
ca să caute lumina
alții se aruncă-n brațele văzduhului
ca să o culeagă
și unii și alții
ceea ce nu știu este profund
iar ceea ce știu
este superficial

să te întorci spre tine

în foșnet de șoapte subțiri
să te întorci spre tine
cu univers cu tot

în amețitoare adâncimi
poți găsi adevărul

e de ajuns să pătrunzi
numai cu gândul
spre centrul
ce sistematic
se mută

suflet rătăcit

cădea greu în trup
sufletul rătăcit
ecoul vag
al propriei chemări
ruginise între două țărături
adânc
revelator mormânt
orbecăire
între ferestre și oglinzi
dincolo - libertate
aer și lumină
dincoace - închisoare
de cristal

steaua mea de gânduri

inundată de un soare
ce topește și combină
totul în culori adânci
de gravitatea lunii fascinată
noaptea parcă mă atrage
izbucnită din adânc de cer
în deschidere de valuri
ziduri incolore-nalță
ca o pierdere de lume
steaua mea de gânduri

Constantin OANCĂ

Virgil Pavel cu înțelesurile și subînțelesurile sale

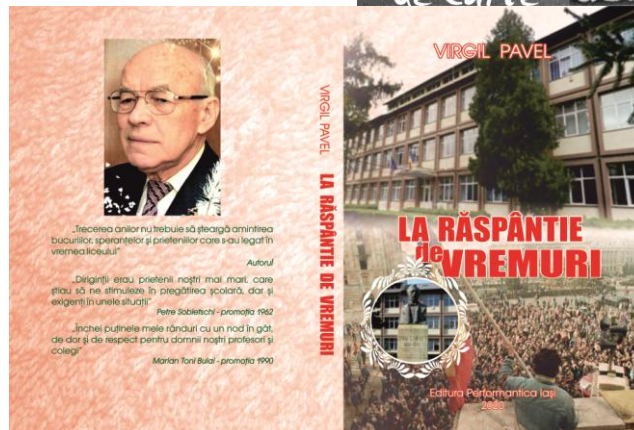
Cartea *La răspântie de vremuri* este a cincea în ordinea acătuirilor domnului **Virgil Pavel** (după *Întoarcere în timp* - 2016; *80 de ani în jurul vieții mele* - 2016; *Nicolae Pavel - 75 de ani, România-America via matematica* - 2017 și *Iulia Gheorghiu o floare rară a Tecuciului* - 2018) și are în vedere, între multele promoții ale Colegiului Național „Spiru Haret” din Tecuci (în trecut Liceul Industrial Nr. 1), pe aceea așa-zisă „a revoluției” (1986-1990), la care domnia sa a funcționat atât ca profesor de matematică, dar mai ales ca diriginte (clasa a XII-a A), din perspectiva căruia a izbutit să facă un adevărat studiu analitic privind potențialul intelectual al fiecărui elev precum și evoluția lor ulterioară, toate conducând la concluzii dintre cele mai favorabile, atât pentru unitatea de învățământ cât și pentru corpul ei profesoral, o instituție de elită la nivelul țării, cu foarte mulți olimpici naționali și internaționali la majoritatea disciplinelor de învățământ - unul dintre motivele pentru care Colegiul Național „Spiru Haret” este inclus în topul primelor 10 colegii naționale pe țară.

În prima parte se face o privire de ansamblu asupra urbei, Tecuci, privind vocațiile ei istorică, culturală, ospitalieră. Când vorbește de vocația culturală are în vedere în primul rând înalta calitate profesională a cadrelor didactice care predau și care au predat la acest colegiu încă de la înființarea lui (1923) și până azi (în total peste 230 cadre didactice), unele dintre ele regăsindu-se în câte un medalion. Nu uită nici de Colegiul Național „Calistrat Hogaș”, unde a fost elev, cu profesori de același nivel profesional, colegiu care a dat țării academicieni, artiști de prim rang, scriitori, profesori universitari etc., între care amintim: Gheorghe Petrașcu, Ștefan Petică, Tudor Pamfile, Iorgu Iordan, Miltiade Filipescu, Ilie Matei, George Apostu, Jan Hurjui, Dan Mihăilescu, George Purcaru, Alexandru Lascarov Moldovanu, Petru Dumitriu ș.a.

De asemenea se radiografiază starea de spirit a tecucenilor din zilele Revoluției din decembrie 1989, figura cea mai proeminentă de aici fiind aceea a îngerului din plutonul morții - Silviu Toboș”.

A doua parte este rezervată, cum era și de așteptat, unor dezbateri dialogate între fiecare fost elev din promoția revoluției și dirigințele lor, bineînțeles ponderea aparținând elevilor deveniți între timp adevărate personalități atât la noi în țară, cât și în afara ei, mulți dintre aceștia studiind la câte două-trei facultăți ale unor universități de prestigiu, atât din țară cât și din afară. Prezența lor se face simțită prin intermediul textelor scrisorilor trimise din timp la solicitarea dirigintelui ori din convorbiri telefoce. E un fel de neliniște într-o cămară de taină, de timp subtil care nu se justifică prin comentarii, de aceea voi încerca să spicuiască în treacăt câteva „argumente” ale emoțiilor care m-au încercat la contactul cu unele dintre aceste texte.

Iat-o pe *Banea Manuela Mirela*, ajunsă profesoară

de matematică la Colegiul Național „Gheorghe Lazăr” din București mărturisind, cu sfială, că în anii de liceu pe lângă bucurii a avut de înfruntat și neajunsuri, care au marcat-o, dar au și maturizat-o: „Am iubit de la începutul școlii matematica. În liceu am învățat de la domnul diriginte Virgil Pavel concizia, ordinea, perseverența în obținerea soluției pe o cale „eleganță” și cine mai știe ce alte lucruri de care nici măcar nu sunt conștientă! Oricum, niciodată nu am simțit că am terminat nelămurită vreo oră de matematică și acum știu că nu este puțin lucru...”.

Despre *Cioclu Sorin* am aflat că este ofițer mecanic pe mari nave comerciale și este căsătorit cu actuala directoare a Casei de Cultură din Tecuci, doamna Diana Mioara Cioclu, absolventă și ea, în 1990, a CNSH.

Crișan Claudia Iuliana spune: „Profesorul de limba română cu voce de tenor, domnul lordache Diaconiță, ne-a descoperit farmecul și frumusețea limbii noastre”, iar despre domnul Virgil Pavel: „Câți diriginți ca el ar fi închiriat o sală de clasă în localitățile sau stațiunile unde făceam excursii, pentru a exersa puțin la matematică?”.

Mulți sunt cu domiciliul stabil în alte țări, cum e doamna *Enache Medeea Felicia* (Frankfurt), care a vizitat în ultimii 15 ani 56 de țări, doamna *Răuță Elena Camelia* (Atena), domnul *Bulai Toni* (Sacramento, California).

Despre bune și despre rele relatează *Răuță Elena Camelia* și *Angela Rusu* care sunt obligate să se reorienteze și să se adapteze din mers la cerințele noii și originale societăți capitaliste, privind calificările și locurile de muncă și n-ar fi izbutit dacă n-ar fi avut la bază o pregătire temeinică dobândită în anii de liceu.

Un răspuns la câteva dintre nemulțumirile exprimate de unii dintre absolvenți, după cum era de așteptat, vine din partea dirigintelui în CONCLUZIILE finale: „O parte dintre voi v-ați exprimat nemulțumirile că în liceu nu ați dobândit o cultură generală mai substanțială, dar trebuie luat în considerație că acesta a fost profilul liceului - industrial. ...” (paginile 202, 203).

M-au mișcat și „vorbele de duh” ale lui Grigore Moisil, marele matematician. Iată câteva dintre ele: 1) „O teoremă e o scrisoare de dragoste către un necunoscut, către acela care îi prinde nu numai înțelesul, ci și toate subînțelesurile”. 2) „Scaunele prezidențiale sunt periculoase, au un microb care se suie la cap”.

(continuare în pag. 90)

3) „Ce este un pesimist? Un optimist bine informat”.

Ar mai fi multe de spus dar, uite, era să-mi scape tocmai ce nu trebuia. Frumos spus de către olimpicul internațional de la chimie, *Muntean Dorian Gabriel*: „Harap-Alb nu de arme avea nevoie, ci de minte”. A se citi mai multe în paginile 126, 127, 129, 130. Muntean Dorian Gabriel este primul tecucean căruia i s-au deschis porțile renumitei Universități Oxford și asta grație atât harului său cât și profesoarei de chimie, doamna Veronica Ungan. Studentul nostru de la Oxford („tânărul de aur”) a fost sprijinit prin burse de studii de către doamna *Clara Lăcrămioara Moraru* (Președinta Asociației Femeilor Lideri din Luxemburg), un exemplu de generozitate și solidaritate umană. Atât Dorian Gabriel Muntean cât și Clara Lăcrămioara Moraru sunt absolvenți ai aceluiași colegiu național, doar că provin din promoții diferite.

Prin această carte Virgil Pavel, precum un regizor cu har, a pus în scenă o pagină emoționantă/tulburătoare din viața domniei sale și a Colegiului Național „Spiru Haret” Tecuci (al cărui elev am fost și eu - Et in Arcadia ego), de fapt o scrisoare de dragoste pe care o trimite foștilor săi elevi din promoția revoluției (1986-1990), căror le-a fost ca un părinte.

Despre personalitatea și cărțile domnului Virgil Pavel au fost scrise prefețe, cronici, articole în reviste precum *Boema*, *Tecuciul literar-artistic*, *Porto-Franco*, *Școala Gălățeană*, *Călăuza Ortodoxă* de către personalități binecunoscute precum: Jan Hurjui, Ignatie Grecu, Petre Rău, Tase Dănăilă, Ileana Tulică, Felix Bănilă, Rodica Cristovici, Ionel Necula, Protoiereu Gheorghe Joghui, Viorel Burlacu, Iancu Aizic și subsemnatul.

Și pentru că în intenția mea a fost și realizarea unui portret al domnului profesor-scriitor Virgil Pavel nu mă sfiesc s-o spun că am avut o mare surpriză, parcurgând cele scrise de către cei amintiți mai sus și anume că deja exista un portret (unul mai bun ca acesta nu cred să fi putut eu realiza) făcut de către domnul Felix Bănilă, nu altul decât actualul procuror-șef al județului Bacău, care se semnează cu nume de alint (și veți înțelege de ce): **Felix al Grațierei de la Bouroșu**: „**Despre domn profesor** E greu să spui pe scurt și cât mai cuprinzător despre o viață de om, din care acesta încearcă să termine tot ce i-a mai rămas de făcut. Se teme că nu ar mai avea timp, dar se pare că de data aceasta divinitatea este de partea sa mai mult ca oricând și au început să lucreze împreună. L-am cunoscut ca fiind extrem de calm, mai bine de prin anii 1987-1988, ca fiind unul dintre cei mai buni profesori de matematici, dar nu am avut onoarea de a-mi preda decât în mod particular, de câteva ori. Am considerat că este un om liniștit, ale cărui răbdare și ritm nu pot fi modificate și îl invidiam pentru aceasta. Îl invidiez și în prezent (în sens pozitiv), după redescoperire, când l-am regăsit (mai bine spus dumnealui m-a regăsit pe mine) plin de energie, elan și inițiative cu care tot mai puțini s-ar putea lăuda. După cca. 40 de ani iată-l neobosit și nerăbdător a mai crea un proiect care să ne acorde șansa de a ne reîntâlni și a ne regăsi, având la bază relația de rudenie, dar mai ales sentimentul apartenenței natale. Ai crede că un om la vârsta sa nu ar mai avea puterea de a face astfel de lucruri, însă profesorul nostru este dâr în demersul său mobilizator și nu se dă bătut, ca și cum ar fi găsit soluția de a păcăli ireversibilitatea și fluența

timpului și a-l determina să lucreze în favoarea sa.

Mărturisesc că noi, cei mai tineri, am abandona mai repede lupta și ne-am recunoaște mai repede înfrânți de cel ce ne este tuturor potrivnic - timpul. El, în schimb, se comportă de parcă ieri și-ar fi părăsit satul natal și nu îi este jenă să lase câte o lacrimă amară, prelinsă furișat, să-i trădeze afecțiunea atunci când revine sau vorbește despre acesta, despre cei care nu mai sunt și care au contribuit la formarea sa ca OM. Durerea că nimic din ceea ce era odinioară nu mai există, că speranța revitalizării e în van și că valorile s-au modificat într-un sens pe care nimeni nu și l-a dorit nu îi dă pace, și nu renunță, având inițiativa mobilizatoare de a salva ce se mai poate.

Felicitări, domnule profesor! E meritul dvs. și nu știu cine, când și mai ales la o așa vârstă s-ar mai căzni la astfel de laudabile inițiative.

Știu că formarea nu v-a fost ușoară, dar se vede că asprimea și furtuna vieții v-au întărit, iar de rezultat, ne-ați permis și nouă a ne bucura. Probabil că veți rămâne ultima încercare de a păstra vie amintirea unui sat, Strâmba, ce era cândva animat de viață și acțiune. Chiar și lipsa podului de peste râpă, spre *Casele Păvăleștilor*, poate spune, epepeic, că legătura celor plecați s-a rupt, însă nu v-ați dat bătut.

O parte din formarea mea ca om responsabil și conștient v-o datorez și lucrul acesta cred că îl recunosc multe generații care au trecut pe la liceul de pe bulevardul Gării, a cărei denumire s-a schimbat, însă dvs. ați rămas același om blând, calm, dar neobosit și neînfrânt domn profesor. Vă mulțumim pentru lumina pe care ați sădit-o în inimile noastre și a cărei vie flacără tot dvs. vă străduiți să o mențineți!

Cu deosebită considerație, al dvs. **Felix al Grațierei de la Bouroșu**”.

(urmare din pag. 79)

trece prin paturile șefilor (CNDC, mai 2014).

Vorbitorul nu consideră suficientă folosirea cu sens conotativ a substantivului *traseu* pentru a oferi conotații sexuale mesajului său, atacă direct în finalul frazei personalitățile politice de sex feminin. Folosirea mărcilor lexico-gramaticale de plural ancorează și alocutorul într-o opinie pe care i-o impune.

Având în vedere faptul că limbajul s-a transformat în cea mai folosită armă de atac din epoca democrațiilor europene, putem concluziona că discursul politic este o componentă indispensabilă a limbajului ce caracterizează societatea actuală, aflându-se deci într-o postură privilegiată, atât pentru teoreticienii analizei discursive, cât și pentru mijloacele de informare a publicului neavizat.

Tabita Lavinia SĂLĂGEAN

*

Cer un petec
de cer
mai încolo
de tine

să-mi fac loc
pe cer
printre stele.

Nu cer
prea mult
pe cer
doar unul

s-așez pe cer
zâmbet și raze
să nu pier.

Cer un petec
de cer
pe de-a latul

cât două degete
să-i fac loc
unui zâmbet

sau surâs de copil
ce se naște
din cer.

Cer un petec de cer
să așez pe el
zâmbet și raze.

*

Sunt una cu tine
pământ plin de viață,
sunt vânt, pasăre,
picur de ploaie și bestie.

Nemurirea se ascunde în gene,
dar trupul meu nu o cunoaște,
sufletul o simte
cum te simte pe tine, pământ
însetat de viață,
de moarte și-nviere.
de nemurire.

O clipă, doar una
vreau în țărână,
iar restul
le vreau în brațele tale.
Om, tu viață îmi dai.

*

Miroși a flori de soc,
a luna mai spre iunie
să te privesc zâmbind
cu flori de soc în gând,
să te culeg, ca mai apoi
să te transform și să te sorb
din priviri toată luna iunie.

*

Te-am cules
de atâtea ori în suflet
Om ce miroși a frumusețe.
Am vrut să te păstrez
plin de viață,
plin de iubire,
nemuritor.

Te-am privit
cum suferi în sinea ta
și m-a durut.
Gândul la tine
mi-a dat curaj
să-mi schimb viața
în bine.

Te-am păstrat
de-atâtea ori în inimă,
om ce miroși a viață.
Libertatea ți-a rostit numele
și te-a lăsat să pleci.
Trăiește frumos, suflet.
Renaște-te!

*

Glasul pământului
mă cheamă
pe meleagurile
strămoșilor uitați de timp,

De vremea trecută,
pierdută printre
fapte lumești,
vicii și păcate,

fapte eroice,
zâmbet de copil
și plânset de mamă.
Mă doare timpul.

Mă doare pământul
din care-s făcută.
Glasul pământului
ne cheamă pe toți

La iubirea de țară,
de limba străveche,
la iubirea de mamă,
natura ne iartă,

dar oare noi,
oare noi ne iertăm?

Sabina COJOCARU

(Rep. Moldova)

Ființa-n lanțuri

Rătăciți în căutare
 Din caverne, din strămoare
 Evadăm în lumea mare
 Dar...
 Alte lanțuri ne doboară
 Visceral ni le strecoară
 Libertatea în sclavie
 Fericire mereu vie
 Ce n-a încetat să doară
 Da!
 Să doară...

Mulți rămân între catene
 Ce le circulă prin vene
 Gloate dure și perene
 Dar...
 Li-e plăcerea înrobită
 Creaturi fără ispită
 Instincte fără sechele
 Au Edenu-n lanțuri grele
 Conștiința risipită
 Da!
 Risipită...

Alții trec de carnea oarbă
 Sufletele-ncep să fiarbă
 Viața-n fire s-o absoarbă
 Dar...
 Sunt verigi de stări confuze
 Cu nevrozele difuze
 Mântuiți în apogeu
 Lanț legat de Dumnezeu
 Vise coapte fără muze
 Da!
 Fără muze...

Sunt și cei ce-n respirații
 Inhalează lumea-n grații
 Și planează spații, spații...
 Dar...
 Se sublimă-n arte fine
 Și-n cunoașteri alcaline
 Paradis cu lanțuri terne
 Pentru sclavii din caverne
 Albinoși cu firi veline
 Da!
 Veline...

Năuciți de-aceși soartă
 Mișunăm pe-aceeași hartă
 Prea emancipați de artă
 Dar...

Aprigul voiaj febril
 Reflectă omul steril
 Căci spoită viu în glanțuri
 Ni-e ființa toată-n lanțuri
 Adevărul e exil
 Da!
 Exil...

Maturizare

Cerebrale vise dezgolesc pământul
 Din grota infantilă îl petrec afară
 Din jocul de-a magia cu bolta sa stelară
 Din propria naivă piele milenară
 Energic și cu zel îi este azi avântul.

Celulele naive trăiesc trecutul veac
 În peșterile aspre și zile efemere
 În foame, suferințe și molime himere
 În robii uitate, în lupte și durere
 Treziți-vă căci astăzi știința e de leac!

Plutește spre-adevăr jenat și răvășit
 Și-i lasă fanteziei mitul necuprins
 Și-i lasă nostalgiei ritul neatins
 Și-i lasă tainei dorul copilăriei nins
 De azi pământul este adult și erudit.

Reflecție identitară

Nu ne blurați identitatea
 cu mituri noi și legi nescrise
 și cu refracții interzise...
 Nu ne distrugeți unitatea
 căci noi oricum precum lumina
 ne-ntoarcem către rădăcină...

Nu ne blurați identitatea
 și de-i blamați pe nou-născuții
 în dureroase revoluții...
 Nu ne schimbați ereditatea
 căci circumscriem lumea mare
 destin cu propriile hotare...
 Nu ne blurați identitatea
 cultura noastră se răsfrânge
 din neam în neam, din sânge-n sânge...
 N-adulmecați fatalitatea
 căci vom lupta cu forță dură
 pentru propria alură...

Revoluție

În creier celulele scâncesc,
 Confuză-i rațiunea-n abnegație,
 Clasifică intrusul dor firesc
 Necunoscuta i-o cată-n ecuație.
 În inimă-i potop de sânge trist
 Din circuitul visului zdrobit.
 Armata limfocitelor c-un twist
 Purifică extraterestrul mit.
 Și toate filtrele pozițiile-ntăresc
 Strecoară doar lumina îndrăgită
 Când sufletul și mintea obosesc
 Fiorul dragostei ființa o agită.

Dumitru ANGHEL

NECUNOSCUTA IUBIRE, de Liliana SPĂTARU

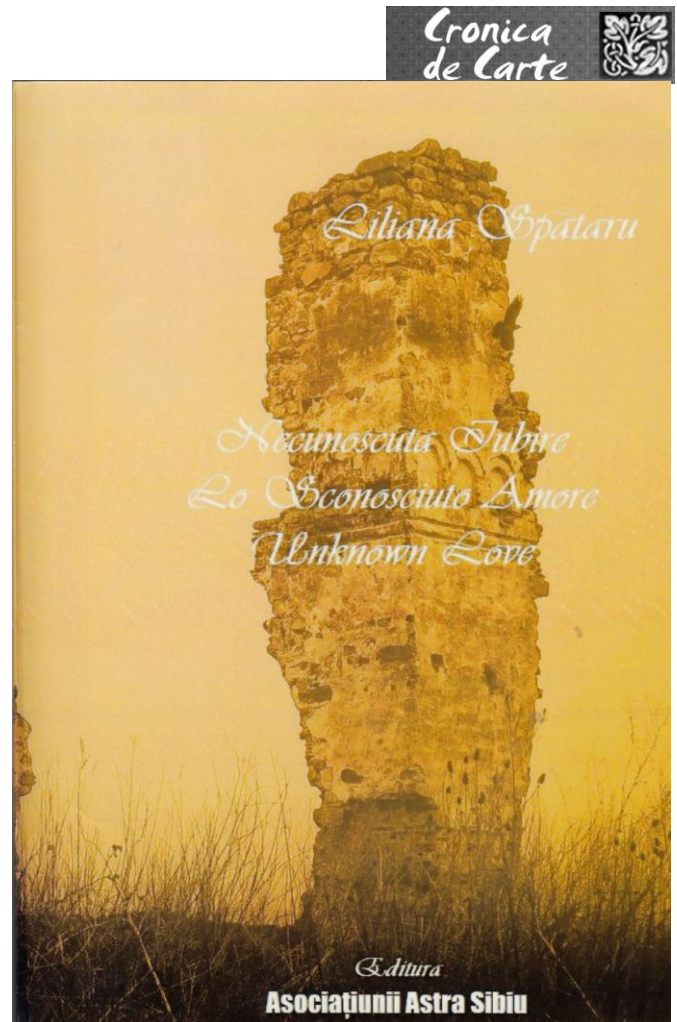
Volumul „*Necunoscuta iubire*”, Editura Asociațiunii Astra - Sibiu, 2018, 128 de pagini, în structură *trilingvă* (română, italiană, engleză), semnat de poeta din Brașov, Liliana Spătaru, adună 26 de poziționări lirice *INDRIS*, cu o copertă, foto, îngrijită de Cezar Georgian Spătaru, cu un zid năruit al unei cetăți medievale, pe care-l poziționează, identic, pe alte 25 de secvențe, printre poemele din cuprinsul cărții.

În... *regia* editorială a prof. univ. dr. Dumitru Acu, traducerea în limba italiană a fost asigurată de Miriana Petrov și Elena Voinea, iar în varianta engleză de Adriana Vânău și Dora Cătălina Cocean; lista colaboratorilor este completată cu *prefața* semnată de Al. Brumaru și Fabio Martini, iar *postfața* de Angela Moise.

Așadar, un volum de versuri de o îndrăzneță și acută modernitate, între avangardism literar și o romantică delectare de creator, pe care poeta Liliana Spătaru le punctează eficient, într-o manieră rafinată, asezonată și cu secvențe de... *modă* agresivă, dar a știut să se încadreze unui bun-simț artistic, din care a rezultat o formulă poetică cu drepturi depline de aderență pentru *INDRIS*, *TANKA* sau *HAIKU*, venite dintr-o cultură și literatură japoneză, mai puțin cunoscută în Europa.

Doamna Liliana Spătaru a ales de la început și a parcurs un drum artistic, chiar de la debutul său literar, pe sindromul unui posibil... eșec, dar a avut grijă să pondereze orice derapaj de accesibilitate printr-o elegantă și talentată formulă literară, care au ferit-o de... contaminări de tot felul. Când și-a publicat primele volume de versuri... moderne (?!), poeta Liliana Spătaru și-a asumat sigur un risc... minor (!), în limitele decenței personale, dar probabil și-a spus: „Fie ce-o fi!” și a scris alte cărți: „Și caut cale...”, Editura Helicon, Timișoara, 2000; „Existența cere drum” (cu variantă în limba spaniolă), Editura „Junimea”, Iași, 2004; „Să mă ascund în semne”, Editura Europolis (Porto-Franco), Galați, 2007.

Poetă avantgardistă, promovează o lirică de coloratură barocă, din zona „Clavecinului bine temperat”, de I.S. Bach, pe care-l alătură îndrăzneț jovialității cordiale, nobile ori... „scorțoase” a manierismului nipon, cu toate nuanțările sale de etică rigidă și seniorială. Așadar, o carte de lirică... orgolioasă, trilingvă, însoțită de aceeași imagine de arhitectură în... ruină maiestuoasă pe fiecare a treia pagină (și de pe copertă), ca un

laimotiv muzical, uniform dar cu mereu altă simbolistică lirică, ca în celebrul „*Bolero*” de Maurice Ravel, care-l solicită pe cititor să găsească drumul spre linia melodică a sentimentelor ușor nuanțate spre alte zone de poezie, chiar cu riscul unei blocări de înțelegere și adeziune pentru formulele lirice necunoscute și, implicit, incomode în perceperea prozodiei naționale.

Liliana Spătaru este o poetă neliniștită, ca de altfel, toți poeții care-și arogă acest statut profesional-artistic, și are cel puțin un singur argument tematic: *dragostea*, fior incandescent, provocator de varii reacții umane: „Și-am coborât în zorii vremurilor de-atunci / Eram poveste de iubire, / parc-atingeam / ...acea iubire / ... / Eram povestea plină de iubire / cu pelerina lunii acopeream pământul, / eram în vers al păsărilor cântec / și mângâierea zorilor prelungi” („Eram poveste de atunci”, pag. 17). Și are, în numele tuturor fetelor aflate la prima iubire, o romantică și generoasă dorință de împlinire: „Romantică, regală, / Doamne, iubirea aceea este / tot ce își dorește-o fată / să i se întâmple” („Romantică”, pag. 21), la dimensiunea percepută a existenței, cu puritatea, cu inocența unei noi nașteri.

Poeta Liliana Spătaru are o preocupare majoră, insistentă, pentru poezia de formă fixă, cu nuanțări speciale, naționale, prin raportarea la alte culturi literare sau prin adaptarea altora la maniera personală; iar în ultima vreme preferințele sale s-au îndreptat spre cultura lirică niponă, pentru care face

(continuare în pag. 94)

un adevărat cult! Cu ceva timp în urmă, i-am sesizat în câteva recenzii aderența la specificul liric japonez: Indris, Tanka, Haiku, ca și în volumul de față. Și în această carte, poetesa de pe meleaguri românești a poposit din nou în zona de ritual uman, patriarhal și poetic nipon, deși și-a mai ponderat entuziasmul liric de sorginte orientală și a... punctat artistic în domeniul versificației spre o zonă de compromis româno-japo-neză, cu preferință pentru poezia de sorginte națională, pentru că nu putea să rămână în afara specificului românesc, european, al liricii procesată de Vasile Alecsandri, George Coșbuc, Mihai Eminescu, Nichita Stănescu...

Din această perspectivă, deși una personală, sunt nevoit să apreciez insistent noul volum de versuri, chiar dacă-i recunosc mai ales succesul poetic al cărților sale de debut, chiar cele elaborate în maniera versificației nipone. Așadar, în volumul de versuri „Necunoscuta iubire”, elaborat în structuri poetice de inspirație prozodică orientală, pe care le-a promovat și în alte câteva cărți publicate, scriitoarea Liliana Spătaru păstrează o constantă unitate tematică, poezia de dragoste, în formule moderne de realizare, prin care și-a asigurat, nuanțând-o până la detalii, *linia melodică* a liricii sale de avangardă prozodică, din zona *poeziei de formă fixă*, care i-au nuanțat apetențele personale, între tradiționala versificație românească și un... „fie ce-o fi!”, din *jocul originalității*, care i-au indus și o doză de impact spre eșec, deși nu neapărat!?: „Distanța dintre cuvinte / este iubirea / neștiută de nimeni / ... / Agonii răzvrătite / fivom când fără să știu, / asfinți-vom în toate cuvintele / ... / din iubirea noastră / ... / neștiută de nimeni” („Neștiută”, pag. 29), dintr-un poem cu nuanța unei originale prozodii de formă fixă, pe care și-a asumat-o în cartea sa.

Este indubitabil, „Necunoscuta iubire” este o carte de *poezie de dragoste*, de iubire tumultuoasă, ca în muzica wagneriană din „Inelul Nibelungilor”: „Eu cred că noi doi ne-am întâlnit / la poale de dor în noapte de mai / Tu, primăvară. Eu, în alai de toamnă / ... / urmărite de luna iubirilor necunoscute / ... / Știi, eu cred că noi doi ne-am întâlnit / pe o insulă în ram de măslin / Tu aprigă noapte, eu stea căzătoare / ... / În umbrele albastre ale unor iubiri” („Eu cred”, pag. 33), și are orgoliul insolent ale adevărului erotic.

Poeta are cea mai agresivă și emoționantă atitudine, cel mai cuminte, mai cald și tradițional simțământ omenesc: „De mă vei gândi vreodată / să mă salvezi de toamnă îți cer / cu toate închipuirile mele de noi” și pentru imaginea artistică a dragostei și a bunătății: „Ninge-mă odată cu poezia / brațelor tale ce peste margini mă poartă / Și nu mai privi înapoi” /... / „În urmă rămâne doar vina c-am fost / ... / Manifest de iubire necris” (Indris”, pag. 61), ca o explozie violentă a pasiunii, înțeleasă ca meditație asupra condiției umane spre o percepție estetică.

Modificând registrul emoțional, dar păstrând fiorul cald al iubirii, chiar din zona eroticului pasional, poeta are și o poezie sinceră și naivă de recital la serbarea de sfârșit de an școlar de la Grădinița, Școala Primară sau Liceu: „Îmi este atât de dor! / Iubește-mă! Încă nu știu cum să te caut / ... / Cum să te strig / ... / Iubește-mă ca pe un copil / sau cum iubești pământul / ... / Altfel nu pot

/ ... / să te-ating cu inima” („Cum să te strig”, pag. 65), în gânduri pline de prospețime, prin amploarea și intensitatea emoției.

Există în poezia de dragoste... totală a poetei și o disperată nevoie de iubire: „Iubește-te-mă înlăuntrul frunzei / Înconjoară pământul cu mine / s-atingem cerul. În brațe mă poartă / ... / fără ca timpul să știe de noi / ... / Iubește-mă înlăuntrul frunzei / Este atât de frig și întuneric afară / Iubește-mă cum nu ai mai iubit / ... / poate și pentru ultima oară”. („Iubește-te-mă”, pag. 73), ca în nefericita poveste „Romeo și Julieta” de William Shakespeare.

Nu putea lipsi din volumul „Necunoscuta iubire” poezia care răstoarnă toată puritatea, sinceritatea și sensibilitatea unei declarații de dragoste, din toate timpurile și din toate efluviiile sufletești, care a avut cel mai dramatic și devastator răspuns la sentimentul curat al iubirii, toată... Istoria *trădărilor din dragoste* din Istoria poveștilor de dragoste: „Mi-ai făgăduit că luna într-o noapte-o / să mă cheme, dintr-a cerurilor taine / cu a stelelor straie s-onvelesc / Mi-ai făgăduit și munții, a pădurilor duhului / ce ascund într-o iubire neatinsă de cuvinte / roua nesorbită încă din-amiezilor adâncuri / că-mi vei dărui lumina ce-mi va așeza colinda / .. / În a dorului margini să aștept” („Mi-ai făgăduit”, pag. 89).

„Necunoscuta iubire”, un volum de versuri despre cea mai frumoasă opțiune umană, care se încheie surprinzător și categoric cu un *Haiku* liniștitor, recuperator și conciliant răspuns la cea mai necunoscută și dilematică opțiune umană: „Și zilele trec / Toamna mă pierde mereu / Singurătate” (Op. cit., pag. 117).

(urmare din pag. 81)

Sunt convins că fericirea adevărată pe pământ nu există, dar există o relativă mulțumire cu care ne amăgim. Mă tem că Aidei îi este refuzată chiar și această relativă mulțumire. Nu știu dacă și cât de mult îi folosește prietenia mea, dar pot s-o asigur că rămâne nefisurată, indiferent de furtunile și uraganele anunțate la orizont.

Ar mai fi ceva. Din succintul său C.V. aflu că de la debutul său din 2018 cu volumul de versuri **Fără uși fără ferestre** și până în prezent (2020) a mai publicat încă șase cărți, ceea ce înseamnă o hărnicie mai puțin obișnuită. Aida Zaharia scrie de toate - versuri, aforisme (trei volume), un volum de povești și povestiri și unul de cronici și recenzii literare, ceea ce înseamnă că aspiră deja la imaginea de scriitor total. O creditez în posibilitățile ei literare și cred că vremea consacării în breaslă este aproape.

Camelia FLORESCU

CASE FĂRĂ UȘI

Ora arde, ceas de greu urcuș
Și-n oglindă stelele mai cad
Parcă suntem case fără uși
O luntre fără de catarg

Osul nopții, cremene pe zid
Urcă spaima dezavantajos
Parcă suntem aripi ce se-nchid
O lume tot cu susu'n jos

Ne știm crucea toți pe de rost acum
Ne cunoaștem după cum mușcăm
Ne recomandă focul fără fum
Cuțitul cu care semnăm

Se răstește un lup fără glas
Un regizor ne-a plătit de ieri
Parcă suntem un obraz neras
O hartă de negocieri

Ora arde, ceas de greu urcuș
Și-n oglindă stelele mai cad
Parcă suntem case fără uși
O luntre fără de catarg

Să mă dor...

Să mă dor și să mă uit
Într-o rătăcire oarbă
Și din clopot mișelesc
Să vibrez în fir de iarbă

Să-ți cad nimfă-n rana vieții
Să mă odihnesc tocmită
Într-un ochi de ploi de vară
Ca o luntre adormită

Orele să strige-n slove
Slovele să ardă-n mine
Dansul nostru fără noimă
Să-mi doresc să se termine

Mâna neștiut aleargă
Peste pântecul viorii
Și sacăzul netezește
Laț rotund din trupul sforii

Să nu plâng și să mă port
Ca pe-un deșuchiat de nor
Peste cer și peste cearcăn
Să mă nasc și să mă dor

Imposibila nuntă

Camioane de oase, albe, 'nalte, subțiri
Deșertate la poarta cimitirului meu,
Se ridică prin vreme să ne-mbrace drept miri
Eu plecată devreme, tu rănit mai mereu

Cinșpe coți de lumină, șase metri de voal
Împletisem cunună pentru dansul în doi
Marșul nopții de lacrimi, crinoline de bal
Tu plecat cine știe, eu rănită de ploi

Unghiuri moarte sub cetini, frunze plânse în noi
Cară viața pe umeri, până nu ne mai știm
Și dantele de piatră, ne topesc pe-amândoi
Doi amanți, două stele, cruci într-un țintirim

Imposibila nuntă, imposibilul zar
Răstignit peste mese îmbrăcate-n satin
Zar jucat, rupt în gură sau pierdut la cântar
Timp ce nu se întoarce, miri uitați de destin

Lacrima din care să mă mai nasc odată

Să rup din răscrucile timpului
Partea aceea de cer sub care nici ploile
Nici oamenii nu mai încap.
Să recunosc cu ochiul liber
Care e bucata mea de vară
Să fiu liberă s-o numesc
După chipul și asemănarea
Florilor de măr
și a berzelor prin cuiburi.

Să adulmec îndelung cămărilor inimii
Cu credința că se naște la loc tot ce rup
Tot ce scot, scutur, mătur sau arunc.
Să fiu liberă să pot să-mi strig lemnul
și lemnul să devină biserică
să pot să-mi despletesc ramurile
și ramurile să devină păduri

Sforile tuturor păpușarilor din lume
Nu ajung să tragă perdeaua
peste fața soarelui
Se răsucesc domnitorii lumii
Sub maluri de veac
Oasele lor înalță catarge
Să sfințească
pâinea de pe masa noastră
Păsările tac în mine
Desculțe și desfrunzite
Ca un cântec fără noimă.
Îmi mai doresc o lacrimă
Din care să mă mai nasc odată
și să te strig libertate
ca pe un țipăt al meu
nenăscut, neîntâmpat.

Florin LOGREȘTEANU

AVATAR

1

La București, Popa Popescu oferi Academiei cele 16 volume de poezie publicate în timpul vieții. *În viață...* Împlinise de curând 86 de ani, cifră ne semnificativă, fiindcă Academia premia, de regulă, pe scriitorii care împlineau vârste rotunde, terminate în zero și având ca inițială cifrele 7 sau 8. La 9 nu se prea ajungea...

„La mulți ani, maestre!” auzise în timp ce cobora scările spre bulevardul bucureștean, care-l însoțise, rece, spre sediul înaltei instituții și, cu siguranță, cu aceeași răceală, în drum spre casă...

Ce urare năstrușnică! îi trecu prin minte. La mulți ani!... La câți ani?... Limbajul de lemn funcționa și la nivelul Academiei... O formalitate... Nici statuie, nici *Opera omnia*, nici ediție integrală, nici măcar o diplomă... La mulți ani!... Cât cinism!... Poetul Popa Popescu ieși din clădirea Academiei pe ușa din dos.

„Să evităm admiratorii, maestre. Bănuiesc că doriți să ajungeți acasă neagresat de admiratori. Sunt atât de insistenți în anturajul personalităților. Pentru un autograf, sunt capabili să-și rupă hainele de pe ei... Nu spun cuvinte mari. Ca înalt funcționar al Academiei Dâmbovițene am văzut multe. Înțeleg exhibiționismul oamenilor...”

Numai zâmbet, îl dădu în primire unui individ costeliv să-l scoată din instituție.

Omul de serviciu însărcinat cu conducerea în afară a maestrului se strădui să fie curtenitor. Culese o scamă de pe haina poetului și se strădui să zâmbească binevoitor, cum procedase și colegul său mai înainte. La despărțire, privirile sale cerșeau cei doi euro pe care poetul Popa Popescu i-i strecura în palmă de fiecare dată. Acum, îi înmulți: cinci euro pentru starea de euforie creată... În drum spre casă, regretă. Devenise conștient că *mulții ani* urați, nu aveau șanse, adunați, să depășească 50 de eurocenți. În schimb, recomandarea medicului de familie trebuia onorată pecuniar, nu afectiv. I se spusese să nu prea iasă din casă în aceste zile, prea reci, de toamnă târzie.

Popa Popescu nu mai apucă să primească premiul acordat de Academie la împlinirea unei vârste rotunde. Cu câteva luni înainte să devină nonagenar, fu condus fără surle și trâmbițe la ultima destinație din *Bellu*, lângă predecesorii grăbiți s-o facă înaintea lui. Academia expuse cele 16 volume în holul central al instituției de unde au fost achiziționate de un anticariat...

2

Vârstnicul critic și istoric literar Popa Popescu își propuse să reformuleze criteriile de accedere în rândul clasicilor a scriitorilor dispăruți. Cei încă în viață nu prea

mai aveau șanse să atingă grila impusă de noul președinte al Academiei Dâmbovițene, succesor al defunctului președinte, în ultimii ani senil și excesiv de îngăduitor cu criteriile. Popa Popescu știa că se angajează la o treabă fără precedent în literatura dâmbovițeană, dar, convins că nu numărul scriitorilor ci valoarea operelor recomandă o literatură, trecu imediat la desfolierea istoriei literaturii dâmbovițene cu un sărg un pic exagerat. Exagerat, dar ce mai conta?... Venise vremea reformelor în toate domeniile vieții sociale...

Ceru lista clasicilor recent dispăruți, îi ordonă, mental, de la zero valoare la plusvaloare nesemnificativă procentual, se închise în biroul său și le solicită, pe rând, opera, apelând la omul său de încredere, bătrâna poetă Rândunica Alboiu, care renunțase voluntar la a fi înregimentată între clasici.

„Te rog, Rândunica, vreau cinci titluri de la cutare. Nu am preferințe. L-au preferat îndestul editorii și critica de serviciu cât a trăit...”

„N-a scris decît trei, domnule președinte”, îl informă poeta.

„Numai trei?... Dumnezeule, nu mi-aș fi închipuit... Și cât tam-tam s-a făcut pe vremea când... Și el, sărmanul, chiar credea în laurii care i se îndesau pe cap ca o căciulă... Adu-mi un titlu... Oricare...”

Primi volumul și-l răsfoi câteva minute. Disprețul pentru tradiție, pentru valorile autentice, caracteriza literatura acestui poet care se considerase, cât timp viețuise, un intelectual de elită și un modernist autentic. Istoricul Popa Popescu își mușcă buzele. Câtă impostură! monologă. Iată un pasaj... Îl parcursese, lecturându-l cu voce joasă... Să vedem și altul... Același efect... Aruncă volumul într-un colț al biroului și întocmi, iritat, un raport de respingere necruțător, dar pe deplin justificat...

„Rândunica, își sună secretara, următorul...”

Și următorul și următoarele nume cunoscute aceiași deznodământ. Peste 30 de clasici au fost declasificați într-o singură zi. Președintele nu se juca, când era vorba de literatura autentică, dâmbovițeană. Puțini și buni. Toți neicanimeni își aflaseră un loc de pomenire în patrimoniul național...

Veni și rândul poetului defunct Popa Popescu.

„Ah, ăsta care poartă chiar numele meu! fu prima reacție. Rândunica, te rog, două titluri...”

„Nu am păstrat niciunul, domnule, ridică din umeri poeta. La câteva zile după decesul bătrânului, Academia a oferit opera răposatului unui anticar...”

„Mda, am auzit eu câte ceva, rămase în cumpănă președintele... Nu-i nimic... Mersi... Așteaptă să te chem...”

Istoricul și criticul literar Popa Popescu îl cunoscuse bine pe poetul Popa Popescu. Acesta din urmă îl săcâise mai bine de un deceniu cerându-i, uneori impunându-i, rareori rugându-l să scrie ceva despre volumele recent apărute. Fără succes. Criticul refuzase s-o facă. Este adevărat că ar fi putut să-i desființeze opul prin câteva rânduri publicate într-o revistă... Acum se întreba de ce n-a făcut-o...

Notă, după ce reflectă la cele câteva volume

(continuare în pag. 97)

răsfoite cândva, ale autorului ce-i purtase numele: **Popa Popescu este superficial, exterior, mediocru. Pare un poet prea subțire pentru a fi numit clasic. Estetica creației sale este artificială. Temele sunt plicticoase. Abordarea – neconvingătoare. Face eforturi de a înțelege noua viziune spirituală a epocii, dar numai atât. Orizontul de cultură și talentul literar al fostului poet Popa Popescu sunt limitate...** Îndosarie cele două pagini mărunț scrise și semnă: **Președintele Academiei...** Atât... Cum să-și înscrie și numele pe documentul oficial?... Popa Popescu despre Popa Popescu... I se părea, cumva... O sună pe Rândunica și solicită cărțile altul clasic dâmbovițean... Literatura națională începea să-și redobândească un contur mai aproape de adevăr, după opinia lui...

3

În București, bătrânul anticar Popa Popescu se bucura de un prestigiu meritat. Era motivul pentru care primăria sectorului unu refuzase să dea o altă destinație vechii locații, frecventată de un public pestriț: profesori de țară, trecători prin Capitală, colecționari de cărți vechi, pensionari nostalgici, mai rar elevi și studenți. Existaseră oferte pentru un restaurant chinezesc, o casă de modă a unui întreprinzător rus, un aprozar al unui țaran potent financiar din județul Ilfov. De fiecare dată, primarul fusese convins să respingă solicitarea investitorilor de însuși bătrânul anticar:

„Am cărți care fac mai mult decât tot bugetul alocat primăriei sectorului”, suna ultimul argument.

Pronunța câteva titluri, neuitându-i pe autori. De aceștia din urmă, noul primar ca și cel vechi, ca oricare dintre primarii ce se perindaseră la primăria sectorului unu, nu auzise niciodată. Un singur nume îi trezise suspiciuni:

„Popa Popescu?... N-oi fi dumneata acela?... Te-oi fi apucat de scris?...”

„Săracul de mine!... Identitate onomastică, domnule primar... Câți Popești n-or fi existând... Și Popa... Numai întâmplarea... Păi, să fi fost eu scriitor, mai vindeam cărți?... Dumnezeule!...” și-și ștergea lacrimile care-i îmbrobodiseră ochii.

De mulți ani, anticarul trăia într-o cămăruță ascunsă în spatele depozitului cu cărți, însă nimeni nu-i cunoștea secretul. Nu interesa pe nimeni cum trăiește și nici el nu simțise nevoia să se spovedească cuiva. În secret, îl iubea pe poetul din celălalt veac, al cărui nume îl purta, din întâmplare, și el. Anticarul – autodidact, în felul său -, își permitea să aibă păreri:

„Popa Popescu este, fără doar și poate, cel mai mare poet dâmbovițean care a trăit și a scris în secolul trecut, dar fără a fi original...”

Ultima remarcă surprindea, în schimb, anticarul avea argumentele sale. Descoperirea în cărțile poetului român, într-o combinație perfectă, texte din Villon, Tagore, Eminescu, Rilke, Blaga sau Ungaretti... Pluralitatea motivelor și a imaginilor poetice rezona cu spiritul lui Popa Popescu, așa cum astrii – atât de diferiți – comunică între ei și oferă privirii neinițiatilor imaginea Cosmosului, se explica.

„Bătrânul e cam smintit, dar, altfel, un anticar cumsecade. aprecia. când i se oferea prilejul. presedintele

Academiei Dâmbovițene. Acceptă și plătește corect tot de ceea ce Academia se debarasează, în materie de carte, pentru a face loc operelor scriitorilor cu șanse să devină clasici... În fond, istoria literaturii se scrie prin eliminări și adăugiri, în raport cu timpul contemporan. Restituiri, mai puțin, nu e cazul să exagerăm dimensiunile unei culturi și așa aglomerate...”

Pentru locatarul prăvăliei cu cărți, Anticariatul este o lume sustrasă timpului necruțător, lipsită de sens real fiindcă a fost plămădită din ficțiuni, iar ficțiunea nu se identifică, în mod particular, cu numele niciunui creator, ci numai cu Spiritul, înțeles ca monadă. Unitate indivizibilă... Întâmplător, ca Shellei, crede în existența unui singur poem universal, în care se coagulează toate poeziile lumii. Nu-i este străin nici Borges și teoria sa despre anonimatul literar, Opera având caracter ecumenic, e universală și absolută numai prin depersonalizarea scriitorului.

Ascultându-l, președintele Academiei Dâmbovițene îl bate ușor pe umăr, înainte de a-l expedia, fiindcă proiecte importante îl presează. Nu ezită să-l surprindă:

„Și atunci, cu Popa Popescu cum rămâne?... Evident, nu dumneata... Poetul...”

„Simt că trăiește în mine, îl ului anticarul. Dar în poezia lui îi descopăr și pe alții... Un numitor comun regăsesc în toate cărțile de poezie din mica mea prăvălie... Zău, nu radeți...”

„Destul de ambiguu ! îi întinde mâna președintele. Vezi ce descoperi în cărțile pe care le-ai preluat astăzi...”

Bătrânul anticar rătăcește printre rafturile prăvăliei sale în stare de transă. Vede peste tot oglinzi, măști, culoare care nu duc nicăieri. Ideea de labirint îl sperie. Atinge, în treacăt, copertile cărților, nu stăruie asupra titlurilor și a numelor autorilor. Orb, descifrează realități, ajutându-se numai de simțul tactil al degetelor de la mână...

Revelația ce urmează rămâne ininteligibilă acum, ca și mai târziu: simte Poezia, dar uită numele Poetului... Popa Popescu, un cărturar cufundat în neant. Un altul îi continuă mesajul, în timpul trecător...

Poate chiar el, Popa Popescu, bătrânul anticar...

Sabina COJOCARU

(Rep. Moldova)

TORIDA PRIN VERSURILE NEMURITOARE ALE LIDIEI GROSU

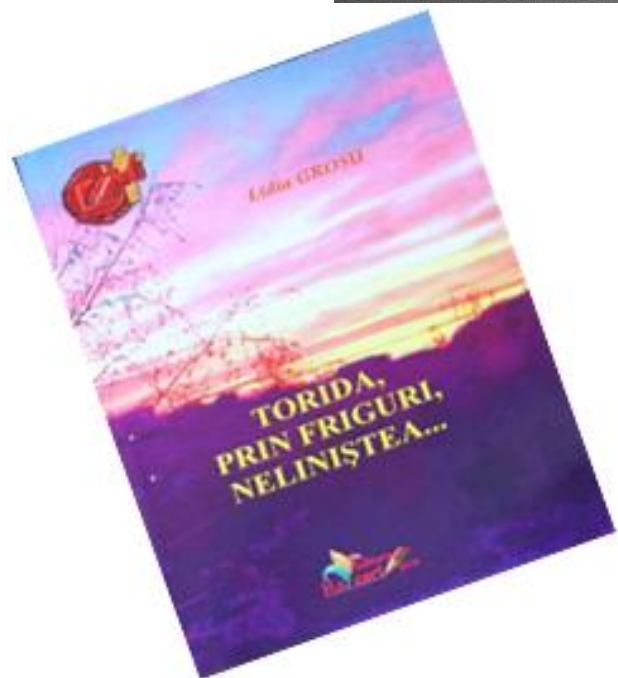
Nu este ușor să vorbești despre soare când razele lui te hipnotizează cu lumina, eu însă, voi încerca să descriu această lumină emanată de versurile poetei, publicistei, cercetătoarei literare Lidia Grosu.

Poeta Lidia Grosu se autorefectă în poezii care aduc o nouă grație lumii prin sensibilă creație ce adaugă în cupa frumosului o bună doză de elixir pentru suflet. Această culegere de poezii oferă cititorului posibilitatea de a intra în intimitatea spirituală a poetei care, prin suita de metafore plasticizante și revelatorii realizează propriul portret psiho-spiritual. De fapt, întregul volum e o alegorie a emoțiilor melancolice împletită cu momente de flash meditativ, momente în care înceacă să dea un sens propriei existențe raportată celor din jur.

Încă de la prima poezie, autoarea se declară o luptătoare pacifistă. Oximoronul din titlu trădează agonia trăirilor cu care se confruntă și pe care tinde să le înfrunte, transformând principiul luptei, sublimând în vers încăierarea cu viața: */Evit războiul în favoarea unei lupte/ ce m-ar înălța acolo/ de unde aș putea ajunge aici, acum.../* Vocea lirică imediat stabilește o dimensiune temporală, privită ca o clipă a prezentului spre care aspiră, o clipă trăită „Adverbial”, evitând categoric un alt timp: */ ca niciodată altcândva/ altădată, pur și simplu./* Se orientează într-un spațiu abstract, acesta devenindu-i un axis mundi, deaceia optează pentru un „aici și acum”.

Pacea este leitmotivul întregului volum, ea devine cununa purtată de către autoare cu care se identifică, or această abordare continuă a păcii, denotă lupta interioară a ființei de creație. Lumea exterioară este anemică la valorile care trebuie să-i confirme autoarei verticalitatea sufletească, este un haos de vicii pe care le consideră nefirești, și eului liric nu-i rămâne decât să evadeze în reverii prin care va crea o lume ce o va reflecta pe cea interioară și în mai multe poezii va descrie pilonii ei: valorile pe care le venerază și cu care s-ar împărți: */Hore de omeniale visului meu/ Nu le pot tăcea și rostesc, prin ele, /A suflului meu gingășie, / Rotită, pe cerc, de milioane de ori: / Univers divin, / Cuvântul iubirii din mine / e doar pentru voi/.*

Incertitudinea pentru poetă, de asemeni este o valoare, este elementul care-i alimentează misticismul gândirii și când încearcă să-și decidă calea, trece pe ea */în tensiuni de gală/*, însă totuși e într-o căutare a unui echilibru prin care vrea să reziste unei emoții dragi */ voi apela convalescența unui impuls./ afectat de/ dezastrul irevocabil./ cu bună conștiință./ al rapsodiei din suflet/ ce ne-a avut de calitate produs/ inventat/ de formule/ ce nu ne încap./ îmi antrenez bunăvoința/ pendul echilibrat./ ce-ar vrea să mai bată./* Fiorul acestei emoții este eterogen, dar îi învâluie viața și-i decide destinul: */Destinul nu are decât un singur anotimp:/ cel al rechemării noastre din noi/ prin*

mereu receptivul abur al emoției.

De la trăirile ce rămân substanța generatoare a conflictului spiritual, eul liric se transformă într-un eu empiric și tinde spre o conștientizare a lucrurilor. Ca un Heidegger, poeta este toată *Ființă și Timp*, se simte responsabilă pentru o existență trecută în van, căci totul trebuie să aibă un sens, un preț... */scump de tot ni se dă paradisul pe Terra/ dreptul la viață îl avem fiecare./ dar uităm de obligațiune –/ trezirea din somn.../.* Pentru a-și ordona stările provocate de această „trezire”, refuză incidența și neagă machiavelismul. Chiar dacă îndoiala carteziană o bântuie în fricile ascunse, poeta încearcă să înțeleagă partea neagră a naturii umane și afirmă cert în poezia „*Nu am timp pentru ură*” că doar prin frumos crezi frumosul și nicidecum prin alte mijloace ce pot costa chiar viața: */ despre acel care-aș putea să fu/ nu mă-ndoiesc;/ se îndoiește-n mine teama/ care-ar profita de-al ei curaj/ pentru-a se pomeni,-n pofida/ timpului încrâncenat./ (dar contează mult mijloacele!)/ mai puțin aproape de mânia oamenilor slabi/ cu sufletul de zgură/.*

Totul devine o evadare totală în creație prin care este foarte aproape de Dumnezeu, de adevăratul Creator al tuturor lumilor laolaltă prin care trece și versul. Poeta este un mediator între cuvântul Lui și al propriei ființe: */ liberă de orice prejucii,/ poezia mea e-o inspirată tăcere.../ [...] /Lim-baj al Lui Dumnezeu./ mă retrag în acest milostiv sanctuar/ și mă consacru elocinței/ instinctului de autoapărare/.* Momentul creației îi oferă posibilitatea de a rămâne prin amintiri și căutări nesfârșite, mereu tânără */acesteia-i asociez cei 18 ani ai mei/ rămași pe clopotul de/ aur al speranței/ ce-mi invocă// deliciul gustului de viață.*

Nimic mai frumos decât cunoașterea nu poate fi, o cunoaștere a propriilor limite și posibilități, a lumii ce deja a stabilit un acord cu o ordine revelatorie și toate acestea compun IQ-ul autoarei

(continuare în pag. 99)

pe care-l trece prin „Testul calității”... Invocă concepte filosofice pentru ale supune unei credințe, substanța căreia le va anima și le va estima la superlativ și ferm afirmă: */Unde-i credință-n Adevărul Absolut, se/ risipesc toți norii?*. Credința și sfera religioasă cu toate noțiunile ei sunt prezente în structura psihologică a autoarei și reflectate în întreg volumul prezent.

Cu toate că e rebelă uneori, de fapt, Lidia Grosu e într-o continuă transmigrare care de multe ori o obosește și o dezamăgește, căci în poezia *Metempsihoză* cade în brațele disperării, simte că nu e înțeleasă și acceptată de o lume ordinară care ar înghiți-o pentru cuvânt, dar iarăși trezirea vorbește */ a fost o nebunie (sau un delir!?) / să accept o metempsihoză, / această călătorie a nimicului în timp / de lungă durată, / care „mă apără pe mine de mine” / vorba poetului*. Însă lumina din interiorul poetei păstrează noblețea firii și merge prin cufetări, prin vers „Spre rai” din care învață și cititorul */de la sinceritatea copilului avem ce-nvăța / dacă în suflet îl vom păstra / viță de nobil / inspirat de lumină*.

În vâltoarea tututror voiajelor imagine, această lume rămâne o temelie, o pistă de pe care decolează și aterizează mereu, astfel evocă dorul de părinți, dorul de copii, cărora le dedică dragostea prin versuri, mai înveșnicește memoria unor mari personalități precum M. Eminescu, Grigore Șerban... Nu în ultimul rând, profund trăiește, prin poezie, dragostea de țară și rănit își simte sufletul de cetățeană care o determină să aducă o *Mărturisire* dureroasă acestui timp vitreg. E o continuă afirmare și confirmare care o va înveșnici prin verbul rămas pe pagini, cum zice autoarea în poezia „*În luptă cu dincolo-ul..*” / *Scriu mai multe decât rostesc, / și sufletul meu rămâne-ntre pagini*.

În volumul dat poeta Lidia Grosu aduce poeme încărcate de jocuri de cuvinte, „Prin(și) în”, „Cad(astru), de anagrame care solicită interpretare, devenind, de fapt, niște integrale, răspunsul cărora scot în vileag tulbu-rarea imaginației, specifică poetei, agonia trăirilor pe care le-ar inhiba în limitele unei ordini existente deja, dar nu reușește să se resemneze, ci mai degrabă devine aliata lui Nietzsche pe care încearcă să-l consoleze cu propriul vers. Devine un înțelept cu sabia în mână, o sabie compusă din diverse învățături înțelepte biblice ori ale altor minți luminate de experiența trăită.

Prozodia versului liber în care respiră fiecare gând e o altă demonstrație a unei bătălii cu invizibila povară pe care o poartă poeta în inimă. Tonalitatea care poate fi trecută prin accentele logice, nasc un ritm, pulsiunea căruia oscilează între revoltă și evadare,

Nimic mai frumos decât creația unei lumi resemnare și melancolie... personalizate nu poate fi și poeta Lidia Grosu a reușit să scindeze propria lume, pentru noi, cititorii, care putem afirma că a trecut cu brio propriul „test al calității”!

Gabi BĂRBULESCU

PENITENȚĂ

Te iubesc în necuvinte,
Într-o viață imperfectă,
Când iubirea zace-n minte
Cu o teamă predilectă,
Ce reflectă neputința
De a spune prin cuvinte,
Că tăcerea e sentința
Unui suflet prins în ținte,
Ce-și ascunde inocența
De săgețile-otrăvite,
Ispășindu-și penitența
De-a iubi în necuvinte.

ÎNTR-O NOAPTE POLARĂ

Trăiam într-o noapte polară.
Îmi priveam apusul printre ruine
de năzuințe amorțite și iubiri furate
de regatul fără anotimpuri.
Singurătatea-mi era prinsă
de zarea pierdută în lacrima trecutului.
Chipul tău mi-a apărut
ca o auroră boreală pe zenitul suferinței,
luminând temnița în care eram încătușată.
Oglinda prăfuită din mine a prins viață,
absorbind culorile curcubeului.
Mi te-ai împletit în grai de primăvară
și m-ai mângâiat cu câmpii în floare.
M-ai legănat cu adieri printre
copacii primeniți cu ghirlandă de arome.
Mi-ai cântat cu freacă frunzelor
când îmbracă umerii pământului.
Mi-ai zâmbit cu puritatea fluturilor
de pe crestele încărunțite.
Purtându-mă pe brațele timpului m-ai făcut
să simt toată splendoarea anotimpurilor.

ASTERISC LA TAINA MEA

Atâta liniște e-n jur și condeiul doarme frânt,
Nu-i scânteie nicăieri, nici speranța unui gând.
Tot am plămădit în mine multe semne de-ntrebare,
Printre file răvășite, nici durerea nu mai doare.
Vălurite-n noaptea surdă – sterpe clipe-n așteptare...
Dăruirea mi-e înfrântă, visul meu latent îmi moare.
Fantomatic dor ardent, mi-ai fost vis, mi-ai fost trăire,
Zori, amiază și apus, condamnat să-mi fii pieire.
Las cuvintele tăcute să vă spună taina mea,
Asterisc în universul nopților de catifea.

Mihai MERTICARU**SONETUL VIEȚII**

Domol e veacul, dar clipa-i sprintară,
Ea ne dă, în toate, ton de metronom,
Ne-nvață să ne ducem traiu-n binom,
Să-i descoperim piatra unghiulară.

Perseverând răbdători, reuși-vom
Să scoatem omul integru din fiară.
Când Duhul Sfânt asupra-ne coboară,
În Himalaie schimbăm și un atom.

Putem să facem sărbători din secunde
Și din orișicare colțișor anost,
Sublimitățile să ne inunde,

S-acopere și zonele imunde.
Viața e frumoasă chiar și-n zi de post,
Unde e ? Nu mai e, a trecut, a fost.

SONETUL UNUI PARIU

N-ai strâns comori, n-ai ridicat palate,
Sădit-ai, în fiecare an, un pom,
N-ai vrut să fii decât un simplu om
Și, pentru cel de lângă tine, frate,

Un termen oarecare într-un binom,
S-auzi cum inima de-a lături bate,
Să fii adept al școlii eleate
Și,-n orice împrejurare, un bonom.

Durerea ți-a fost mai mult bucurie,
Năpasta ai primit-o ca pe un dar ,
Deznădejdea te-a învățat a scrie,

Din toate ce-au fost, doar iubirea-i vie.
Ai pariat mereu pe un singur zar,
Știind că, iubind, nimic nu-i în zadar.

SONETUL CONTRARIETĂȚILOR

Nu ești decât pulberea ce visează,
O amintire în al secundeii pliu,
Un chip sculptat ce se închipuie viu,
Printre nimicuri, umbră de sfârlează,

O amăgire dispersă în pustiu,
O rană veche care supurează,
O suferință de-a pururea trează,
Un set de contradicții, un portpuriu.

Tumultuoase fluvii îți curg prin vene,
Albit ți-i sufletul de negre vremuri,
Adulmecat adeseori de hiene,

Ușor sari pragul uitării viclene.
Înfășurat în ceptoase totemuri,
Din clipe trecătoare, tu faci evuri.

SONETUL UNUI DAT

Seraficul tău chip m-ademenește
Cu ochi de foc, coapse mișcând agale,
Să mă închid în temnițele tale,
Să-mi ogoiești inima în clește,

Să-mi ceri apoi să-ți înalț osanale,
Să intrăm amândoi într-o poveste,
Să mă supui la fel de fel de teste,
Să ardem de bună voie-n furnale.

Nu am voință să mă împotrivesc,
C-așa e datul, plânge dor după dor
Și yin cu yang, de când lumea, se-ntregesc,

Nimic nu-i nelegitim ori nebunesc.
În orice anotimp și-n orice decor,
Sunt ferici dacă pot să te ador.

SONETUL PRIMEI MUZE

Steluță dulce, fără de prihană,
Din ce constelație ai răsărit,
Lucire sidemie de mărgărit,
Visată, ispititoare Nirvană?

A ta blândețe-i ocean nețârmurit
Și virtutea, a templului coloană,
Cea făcătoare de minuni icoană,
Că întâlnirea noastră s-a nimerit.

Vrăjitu-m-a-ntruparea-ți adorată
Și te-am sorbit cu lăcomia-n priviri
Cum nu s-a mai întâmpat niciodată.

(Erai frumusețea întruchipată!)
Din îndepărtatele nemărginiri,
Mi te-a trimis Dumnezeu să mă inspire.

SONETUL LUMINII

Miresmele din floare, simți cum urcă?
Roiuri de stele, le vezi cum coboară?
Auzi cum cade apa-n scoc la moară
Și vântul, printre fagi, cum se încurcă?

E-o frumusețe ce te înfioară,
Că simțurile nu se mai descurcă,
Ploaia, dorurilor, le dă de furcă
Când chiuie pe-o strună de vioară.

Răsună codru-n game variate,
Întreaga fire se copilărește,
Păsările cântă precipitate

Și te îmbăiază-n sublimitate.
Presimți cum pulsul vieții se-ntetește
Și foșnetul luminii te-asurzește.

Mihaela GUDANĂ

Femei prinse-n poeme

Rămânem în poeme cu gândurile prinse,
Femei cu râu de lacrimi și ochi de neputințe,
Rămânem scrise-n lanuri, femei cu ochi adânci
Într-un parfum de viață, lavandă peste stânci.

Rămânem între drumuri cu palmele întinse,
Cerșind pentru o clipă aleile deschise.
O siluetă umblă, dar nu se mai întoarce,
Rămânem în poeme un nume care tace.

Rămânem peste toate femeile de lume ninse,
Cu ploile pierdute, ori peste veri promise
Femei prinse-n poeme, ce lasă să se vadă
Că le-înflorit în suflet noianul de lavandă.

Liniște pe trup

Câtă liniște se-ntoarce
Pe nisipul de pe trup!
Valul mării încă toarce
Mângâierea ce m-a vrut.
Că-n tăcerea nesfârșită
Numai luna se-auzea
Cum m-atinge asmuțită
Raza ei care curgea
De pe cer, pe curba cârnii,
Unde cântecul se naște
Firul dulce-n calea rănii
Când sărutul gurii paște
Sânul plin de fericire
Într-o palmă ce-l dorea,
Câtă liniște-n dorire
Peste noi se cobora!

Eu sunt

Dacă mai simți silabele din lume,
Sunt ultima pe care-o vei iubi.
Cu patimă, vei mângâia un nume
Și-n tainele tăcerii-l vei sorbi.

Când dorul te va risipi pe căi mărunte
Să iei cuvântul meu de la-nceput.
Eu sunt silaba viselor cărunte,
Sunt cea în care eu te-am priceput.

Și dacă alfabet-ți stau în palmă,
Pe mine să mă numeri la sfârșit.
Nu am pe trup nici urmă de sudalmă,
Am umbrele lăsate din cerșit.

Doar o silabă sunt, un semn pe buze,
O libertate rece din trecut.
Sunt ultima din litere obtuze,
Eu sunt silaba care te-a durut.

Dor de dor

Dragul meu, aici sunt toate
Dorurile neschimbate:
Dor de apa ta de ploaie,
Cursă-n gândul din odaie,
Dor de floarea unui mac
Venit vara plin de leac,
Dor de liniștea cu tine,
De războiul orb din tine,
Dor de fluierul cu cântec
Și de zbor, să pot să spintec
Lumea toată pân-la tine,
Să-mpart drumuri și destine.
Dragul meu, aici stau toate
Dorurile înșirate
Pe-un șirag mărgele-aprinse,
Dor de dorurile ninse.

Prindere

M-am prins demult cu mâinile
de copacul cu iubire
și în atârănare aștept
să se lungească lumina.
Hai, lungește-te!
mi-a spus într-o zi,
emoția amiezii.
Mai ai până la apusul ființei.
De la naștere
și până la moarte sunt eu.
În rest fluturii stricători se coboară
să roadă ramele
din fotografiile cu timpul.

Lumină pe umăr

Venisem de departe
Pe drumul cel mai greu
Dormisem o lumină
Doar pe umărul tău.
Și-n noaptea depănată
De ochi rătăcitori
Găsisem locul liber
În doi de multe ori.
Trezisem numai zborul
Văzduhul lui să-l scald
Să dorm lumina noastră
Pe umărul tău cald.

Vino!

Vino galben, vino negru
Vino anotimp integru
Colorat în curcubeu
Vino cum îți vin mereu.
Vino roșu-n colorare
Cu obrazii prinși de soare
Vino verde din livadă
Frunza ochilor să vadă
Tot albastrul în pornire
Vino alb într-o iubire.

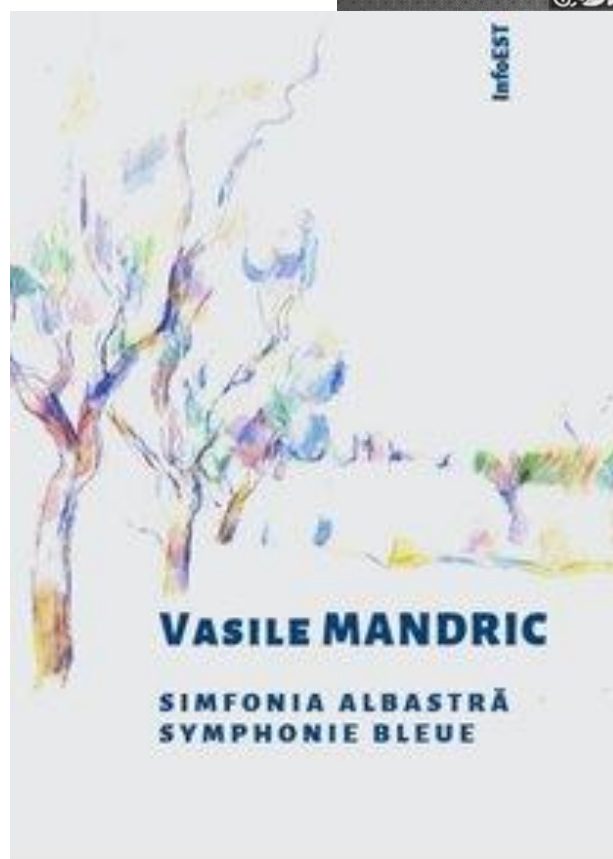
Lucia PĂTRAȘCU

Vasile MANDRIC, SIMFONIA ALBASTRĂ

Vasile Mandric este un scriitor care ne-a obișnuit cu epigrame spumoase, pline de haz, prezentate la fiecare lansare de carte, cu sonete remarcabile despre tot și toate, cu care dantelează volumele publicate până acum, cu unele plachete literare interesante, un condeier neobosit care promite scrieri în proză, ce-și așteaptă rândul la publicare. Iată că vine cu această carte de poeme bilingve, intitulată „**Simfonia albastră; Symfonie bleue**”, însoțită de traducerea remarcabilă a profesoarei **Maria Mogoșanu**, cea care își așază până înnoobilată de frumoasa limbă franceză alături de protestatarele versuri ale poetului. Deoarece poetul Vasile Mandric a fost și este un protestatar! Aduce în acest volum paisprezece *Simfonii*, majoritatea păstrate cu sfințenie în literatura de sertar, alături de alte scrieri, refuzate la vremea lor de edituri refractare la ideile speciale, gândite cu adevărul unei minți descătușate de chingile istoriei false. În mod firesc, și acelea își vor găsi locul în paginile altor volume pe care scriitorul, cu siguranță, le va publica. Este un material de bună calitate, cum avem și exemplul de față, ce ar fi păcat să se piardă în praful timpului. Aceasta este o carte publicată la Editura *InfoEst*, cu o alură elegantă, fină, așa cum ne-a obișnuit editorul Mihai Vintilă și cu o copertă deosebită, reprezentând lucrarea *De-a lungul copacilor în Provence*, semnată de Paul Cézanne.

Poetul Vasile Mandric este un luptător. Un luptător care a conștientizat în urmă cu mulți ani faptul că singurul inamic, „inamicul public nr. 1”, cel ce îl poate răpune este *Timpul*, care asemenea unui fluviu impetuos curge, curge și râde în sinea sa de tot și de toate. Nimic nu-l poate opri și faptul că omul îl măsoară cu unități de măsură convenționale este numai o iluzorie conveniență, cu care fiecare se amăgește. Dar tot *Timpul* este aliatul poetului, când, după aproape cincizeci de ani, iată, îngăduitor, îi permite să aducă în lumina paginii tipărite această creație de suflet, ce ar fi putut rămâne uitată în negura vremii, printre cari vechiului sertar. Face poetul o convenție și, sub titlul grațios de „*Simfonie*”, închină gânduri bune sau reproșuri, atitudini sau regrete. Totul într-o *simfonie a pro-priei tinereți* cum o numește inspirat poetul Virgil Andro-nescu, când autorul acestui volum își petrecea anii cei mai frumoși într-o epocă apăsătoare, ce nu-l reprezenta în valorile scrisului său și-i pune stăvilă libertății de expri-mare.

Timpul? Abrupt vorbind, Vasile Mandric se consideră uneori prieten cu *Timpul* sau, alteori, îl consideră dușman, după cum reiese din însuși gestul cuantificabil de a păstra în cuprinsul cărții data calendaristică a conceperii fiecărui poem, ca un reproș adus vremurilor ce nu i-au permis să se exprime deschis. Este vorba despre înțelegerea individului cu acest element aparent cunoscut și

ușor de stăpănit, căruia i s-au stabilit propriile unități de măsură, dar care, în esență rămâne imprevizibil.

Acest volum, intitulat „**Simfonia albastră - Symfonie bleue**”, de fapt, dorește să „*zugrăvească problematica de viață albastră a perioadei finalului de socialism în România*”, arată prefațatorul volumului, poetul și editorul Mihai Vintilă, făcând parcă o corelație între versurile lui Henrich Heine despre „floarea albastră și destinul osândiților” și viața grea a celor prinși într-un sistem totalitar.

După ce ne-a bucurat sufletul cu celelalte volume ale sale și le vom aminti pentru cunoaștere (***Eli lama sabachtani***, versuri, 2000; ***Spațiu răsturnat***, versuri, 2014; ***Sonete***, versuri, 2014; ***Sonete sub acoperire***, versuri, 2015; ***Aventura secundei***, versuri, 2017; ***Praf în cap***, proză, 2017; ***101 sonete***, versuri, 2018; ***Sonete crepusculare***, versuri, 2020 și acesta, ***Simfonia albastră-Symfonie bleue***, versuri 2019), vom constata că Vasile Mandric și-a descătușat condeii și a început să scrie și să publice din ce în ce mai mult, dar a descuiat și taințele iatacului său sufletesc, scoțând din prăfuite sertare rânduri ce-și așteptau trezirea la viață.

Nu numai că tematica *Timpului*, a locurilor și a rădăcinilor l-a ținut captiv în propriile sale înțelegeri, motivându-l să scrie într-un anumit fel versurile sale, dar mulți cititori caută încă sensurile ascunse ale acestora. Am putea să comentăm despre câte a vrut poetul să dezvăluie. Dar, vorbind despre versuri în general, poetul francez *Paul Valéry* preciza: „*Versurile mele au sensul ce li se dă în momentul lecturii. Ar fi o mare greșală - care ar contrazice esența poeziei - să se afirme că fiecare poezie corespunde unei anumite intenții reale și unice a*

(continuare în pag. 111)

Coca Coralia DRĂGAN

Mărturisire

Mi-e inima plină de versuri
Și sufletul mi-e plin de dor,
Aș strânge în brațe-universul,
Spre stele aș putea să zbor.

Mi-e cugetul plin de simțire,
De-un straniu elan tineresc;
Am raze de soare-n privire
Iar glasul mi-e tunet ceresc.

Un cântec mi-e toată făptura
Și-aș vrea să le strig tuturor
Că-n tine mi-e toată credința
Hai vino, de tine mi-e dor.

Poruncă

Iubirea fie-ți năzuință,
poruncă sfântă din credință;
esența vieții ce-o trăim,
un dar suprem
spre care năzuim.

Optimism

Niciodat-o tragedie să mă-nfrângă
N-ar putea,
Sufletul să mi-l alunge
În suspin, în noaptea grea
Și oricât de-ndepărtată
Fericirea-mi va părea,
Nu voi plânge niciodată
Ci voi lupta pentru ea.

Dor de frumos

Mi-e dor de primăvară,
de soare și flori,
de cerul albastru
și fără de nori;
mi-e dor de frumos.

Mi-e dor de-o față senină,
de-un zâmbet duios,
de-un parc cu alei
și copii zgomotoși,
mi-e dor de frumos.

Durere

Pustiu și rece-mi pari
când tu nu mai apari;
și lacrimi multe-mi curg
când seara în amurg
mi-e dor ca să trăiesc,
cu tine să vorbesc,
natura s-o privesc,
de viață să-i șoptesc,
să-i spun că s-a sfârșit,
durerea n-a murit.

Să nu mă uiți

E frumos să-l întâlnești,
E mirific să-l iubești,
Să-l simți și să-i șoptești
Cât de mult îl prețuiești.

Dar visul ține prea puțin
Când noaptea se destramă;
Tu ești în umbră, eu rămân
În dor, nădejde oarbă.

Rămâi speranța mea din vis
De nu poți fi reală;
De mă trezesc, să nu mă uiți,
Revino mâine noapte iară!

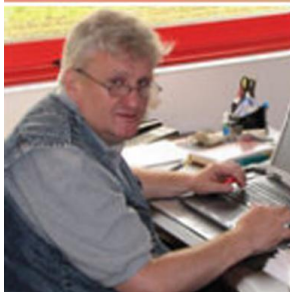
Ploaia

Plouă...
Plouă cu lacrimi de vară,
Plouă-n adânc de pământ,
Plouă cu stropi de speranță
Și apele curg ca un cânt.

Mă plouă și-mi spală durerea
Din suflet, ce încă o port
C-o Dunăre nepăsătoare
La tot ce-i aici pe pământ.

Cad stropii de ploaie pe mine,
Pe tine, pe el, pe noi toți
Și ploaia ne scaldă în apa
De lacrimi culese în vieți.

Constantin STANCU

Călătorie spre lumi viitoare

Adrian Botez a ajuns la maturitatea deplină a creației sale. Pasionat de literatura cu mesaj, de cultură și de ideile înalte, el ne oferă, prin volumul de versuri *Cartea despre lumi viitoare**, apărută la editura Rafet în anul 2020, o viziune de ansamblu, asupra trendului pe care se mișcă lumea. Pentru poet, speranța este importantă, ieșirea din criza spirituală actuală este posibilă într-un viitor incert pentru om și cert pentru Dumnezeu. Sătul de erorile sociale, în care se complăce individul comod, poetul își ia riscul de a aborda un subiect dificil: viitorul... Poezia vine din tensiune, creată de valul evolutiv actual, care a împins viața simplă la limita dintre două lumi. O limită sfâșiată de urletul lupilor, de egoism, de lăcomiei, de nepăsare.

Volumul nu este o carte de sociologie. Este o carte despre posibilitățile asumate ale omului, într-un mediu acid, creat chiar de el. Limita de opțiune este mult îngustată, astfel se pune problema unei/unor viitoare lumi. Cartea este șocantă, prin ideile tranșante expuse, prin forțele lirice abrupte, prin imprecății, prin suferința impusă și autoimpusă. Ea are mai multe capitole, bine legate, cu mesaj direct și indirect, cu puterea de a reda perspectiva asupra existenței: *Înstrăinare; II. Carte despre lumi viitoare; III. Rouă fulgerătoare de Crist. IV. Epilog...*

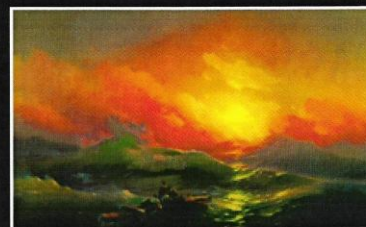
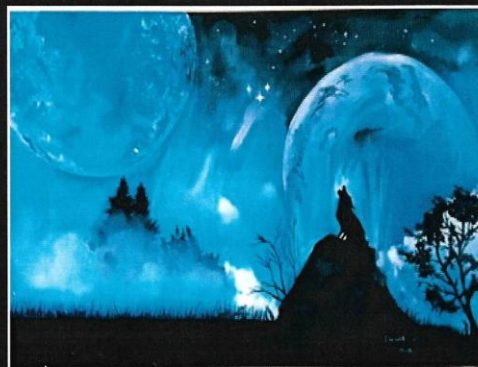
Titlurile sunt semnificative și exprimă viziunea fermă a poetului asupra vieții. La final, ne sunt comunicate câteva date despre scriitor, aprecieri critice și... autocenzura poetului asupra operei sale...

Putem constata că omul s-a înstrăinat de sine, de societate și, mai ales, de natură. S-a înstrăinat de Dumnezeu. De aici, focalizarea poetului asupra mesajului transmis de Iisus oamenilor, personajul central al Scripturii. Prezența Lui se simte de-a lungul cărții, este punctul de tensiune dintre **a exista și a pieri**, dintre **o lume și altă lume**. De remarcat, la Adrian Botez, și legătura pe care o face între teologie și cultură, dintre crez și estetică, dintre idee și forma ideii, plus tehnica de modelare a ideilor în lirică. El își asumă anumite riscuri, pare ieșit din modele literare actuale, dar plusează pe literatura solidă, menită să dea direcția spirituală. Pentru poet, Iisus este Crist, un nume care dă o notă de apropiere și de intimitate cu personajul istorico-spiritual. Este un curaj asumat. Realitatea spirituală depășește realitatea imediată.

Cartea ne oferă tușe, teme, idei. De la carnea în mișcare, poetul acționează dinamic, ajunge la clopote seci, la șarpele timpului, la înghețul universului vizibil. Limitele lirice sunt forțate, poetul ajunge la apocalipsa pașnică și la metempsihoză și culminează în roua fulgerătoare de Crist. Preluând temele abrupte, din psalmii biblici, el aruncă lumini grele asupra forțelor negre din

Adrian Botez

CARTEA DESPRE LUMI VIITORE

Editura RAFET
2020

univers și din sufletul omului. Anotimpul preferat este iarna, sugerându-ne că lumea a înghețat, s-a blocat. Oamenii au uitat să fie oameni, există un dans demonic în lume, iar luda (trădătorul) merită o baladă, este vedeta la modă. Omul călătorește în cosmos, cu planeta pământ - oamenii sunt matrozii de serviciu, ei pot da direcție, dinamică, speranță...

În poemele sale, autorul apelează la elemente din folclor, din teologie, din istoria de ieri și de azi, din mitologie sau din literatura veche, forțată de textele Bibliei, cu previziuni, cu legile spirituale, la lucru în viața omului. Este o poezie complexă, care se lasă cu greu definită de teoria literară, dar în legătură cu revolta atâtor artiști, în fața unei realități crude. Lumea de astăzi, precum în unii psalmi, este o lume a căderii, a mizeriei morale și a trădărilor de toate felurile. Ideile se exprimă tranșant: *Blestemată Țară - blestemat popor*; apar imagini dure: *impostori, ploaie de mucii, minciuna la modă, somnul ideal, risipă, șantaj, boli, snobism, prostie, cretini, lingăi etc.* În ultima parte, se reiau, în oglindă: speranța, salvarea omului, purificarea lumii, limpezirea orizonturilor spirituale. Puritatea se relevă prin **roua fulgerătoare a lui Crist**. Există o lume viitoare nădăjduită: cine este din neam ceresc nu moare niciodată... Poetul stă culcat în iarbă, natura participă la faptele omului pe Pământ, cu munții, cu pădurile, cu animalele sălbatice, participă cu ninsoarea care acoperă negrele obsesii, cu bufnițe, cu albine care fac posibilă viața... **Poetul** are menirea lui, în această istorie - **scripcarul** cântă melodia armoniilor divine, iar **matrozii** sunt cei responsabili de finalitatea istoriei, prin viețile oamenilor.

Deși poezia din acest volum este una dură, tranșantă, poetul realizează liniile lirice blânde,

(continuare în pag. 105)

folosindu-se de zboruri și chemări: „**e Toamnă – Păsările zboară sus – pe Ceruri:/ cu Glasuri Depărtate – ne cheamă/ în lumea lor de dincolo de Geruri/ ...dar Cerul – de atâta Sânge – a-nceput să geamă...// Chemări – Chemări – o – Mistice Chemări/ spre ce ne îmbiați – spre ce Cărări?/ Copacii au ruginit de-atâta Așteptare/ a ruginit și Sufletu-mi de-atâta Întrebare...** (Zboruri și chemări, p. 54).

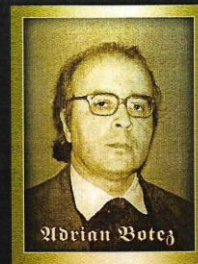
Versurile redau efectele faptelor din istorie asupra oamenilor, asupra naturii, asupra universului: restul de oameni e numai un Rest; pedepsit e Cuvântul; există o copie, din fiecare - în vitrină, pe Marte; descoperim Ochi pe Conștiință, Statui de Gheață; cenuși se scurg din ace de ceasornic; poți trage chiulul în Lumea Asta; păsările păcătuiesc prin a nu fi îngeri; Corabia Luminii clinește doar prin Sânge etc.

Centrarea dinamicii spirituale pe Hristos este declarată și de preferat. Rana universului se vinde-că tot mai greu, omul a rănit peisajul cosmic cu indiferența sa: „**lasă-mă să-ți sarut/ Rănilile – să mă pot/ molipsi - și eu – de/ Răstignire – să de-venim/ Frate și Soră – Ocean/ de-Auroră – plu-tind – auster – în/ Lumina Marii Răni – dintre/ Pământ și/ Cer**” (Lasă-mă, p. 77).

De remarcat grafia versurilor, ele încep cu literă mică, zicerea este lăsată să curgă liber. Marile idei și temele fundamentale sunt scrise cu literă mare, cititorul este avertizat că poemele au un sens înalt, declarat ca având sens, într-o lume dominată de comunicare haotică, manipulative. Este **țipătul poetului**, care dorește ca mesajul său să fie văzut/ auzit/ pipăit... În lipsa virgulei, el preferă linia de despărțire, mesajul pare construit din mii de părți, un puzzle, construit de autor cu migală, misterul făcând parte din stilul său. Disperarea este vizibilă, țipătul pare să fie regula prin care comunică indirect. De asemenea, el preia din tehnica marilor pictori, care au exprimat viziuni abrupte, din manuscrise vechi, atinse de misterul unor vise, care acoperă realitatea imediată. Poezia sa nu este neapărat religioasă, se bazează pe tehnica scrierilor apocaliptice, din primul secol, când acestea preziceau căderea Imperiului Roman. Scribul preia din suferința picurată în cuvinte. Este o poezie clasică, solidă, atinsă de fulgerele unui modernism serios, care apelează la diverse științe, pentru a ajunge la **știința adevărului adânc**.

Despre poet au scris mai mulți pasionați de literatură, remarcând profunzimea ideilor, soliditatea mesajului și tăria spirituală a poemelor sale. Luminița Aldea reține, într-un articol dedicat operei lui Adrian Botez și publicat în revista electronică *Romanian VIP – revista românilor de pretutindeni*, Sydney/ Australia, din 12 iulie 2010: „**Uneori poetul este dur, inchizitorial, e fanatic, dar cum să fii altfel, când vezi că se intră cu bocancul, pe aurul limbii române, pe graiul lui Eminescu? Cum să fii când se distruge țara, când pleacă pruncii de acasă, când nu mai știi ce să crezi? Cum altfel să fii, în vremuri în care lumea pare că și-a pierdut busola? Cum să fii, când se pune lacăt pe vis și se rup toate aripile și se distruge Credința?... În vremuri din astea se nasc oameni – pufini, e drept – care propovăduiesc, ca Sfântul Ioan în pustiu. Slujesc cu slova, pământul, Neamul cărora aparțin - și naționalismul e ca o flacăra vie și e o cale...**”.

Adrian Botez este un poet incomod, pentru că refuză

A IEȘIT DIN UMBRA-I DELICATĂ – INOROGUL

a ieșit din Umbra-i Delicată – INOROGUL
cu Ochi Fulgerători – în Ochi de Crist
iar Pajura Cea Sfântă-ascultă Monologul
topind pe Inorog – în Melancolic Ametist

vin Pelerinii de Lumină - -adulmecând Copacul :
nu-i – încă - Șarpe : Frunzele-s de Aur
iar Pelerinii – osteniți – deșartă Sacul
și-L află – din Priviri – pe Știutorul Făur

în Lumea de Acolo – blând – te-ngropi în Ierburi
nu-ți trebul' Candelă-Văpaie și nici Hăruri
Miresmele te poartă - -n Cânt de Hârpe :

iată de ce lipsește - -n Ceruri – Hieroglifa „Șarpe”...
...ca-n Leagăn – așează-te-ntre Crist și Inorog :
da – fiecare Adiere-de-Ingeri - este **NOU PROLOG !**

I.S.B.N.978-973-146-710-8

modele literare, scrisul de conjunctură și pentru că solicită cititorul și-i impune o anumită linie de plutire, în marea de metafore și idei. Ca orice scriitor care se respectă, el nu cedează ispitelor de moment și curentelor literare la modă. Are o viziune estetică proprie, forțată la școala pasionaților de frumusețe, apelând la liniile de forță ale cărturarului, care știe direcția, într-o lume volatilă. Chiar dacă apelează la cuvinte obișnuite, uneori vulgare, el integrează gândurile într-un sistem, care are o finalitate spirituală evidentă. În poemul *Noaptea Sfântului Bartolomeu a poezilor* (p. 50-52) el devoalează destinul poezilor considerați „**cioflin-gari**”, masacrați într-o noapte, împreună cu adevărul. Poe-tul ia în derădere moartea, la fel ca Villon altădată. Poetul este apărât de acel adevăr, aparent ucis de mahalaua pierdută și gălăgioasă...

Ultimul poem din volum, intitulat *Epilog* (p. 105), ne arată ceva din contabilitatea divină, poetul este *nemuritor*, la braț cu Logosul... Călătoriile sale prin Lumile Toate, i-au dat certitudinea unui final sub Armonii de Flori. Epopeea se sfârșește cu bine, există o punte spre Empireu... De aici, speranța în stil clasic și ferm...

*Adrian Botez, *Cartea despre lumile viitoare*, Râmnicu Sărat: Editura Rafet, 2020. 1. Coperta I – *Urletul lupilor, între Două lumi* - pictură pe pânză, în ulei; 2. Ivan Konstantinoviici Aivazovski (n. 17/29 iulie 1817 - d. 19 aprilie/2 mai 1900) - *The Ninth Wave (Cel de al nouălea val)*, 1850. Carte dedicată soției, Elena.

George VLAICU

Trăind prin și pentru poezia iubirii (Tangoul dragostei, de Sibiana Mirela Antoche)

Mărturisesc sincer că prin natura preocupărilor scriitoricești, lăsând la o parte conturarea propriei opere atât cât este și sper să mai fie, am avut plăcuta și onoranta șansă ca în calitate editorială de lector, consultant, corector sau redactor de carte, să iau primul cunoștință de conținutul textelor unor autori, fie debutanți, fie pe parcursul consacării lor, conținând versuri, proză scurtă sau romane, teatru, monografii.

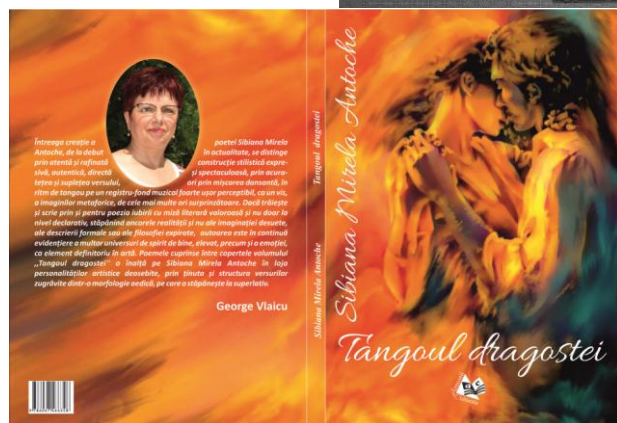
Constat că de la an la an se scrie tot mai mult și de calitate la nivelul cerințelor de astăzi, iar valoarea creațiilor scriitorilor români este apreciată de cititori de pretutindeni și acest fapt nu mai trebuie demonstrat.

Precum nu mai au vreun rost nici întrebările (retorice, fără îndoială) pe care le auzim (mai ales) cu prilejul lansărilor de carte: de ce se mai scrie? mai citește cineva vreo carte în ziua de azi? Ei, bine, chiar trebuie să se scrie și chiar se citește ce este valoros și interesant în același timp; numai ignoranții, ori cei lipsiți de minimă cultură estetică sau de dorința (nu neapărat permanentă) de a învăța ceva nou, tot aduc în discuție astfel de întoale. Pentru că, în fond, orice carte nouă, indiferent de conținut – beletristic, științific, didactic ș.a. – este, în primul rând, o carte de învățătură.

Astfel meditam după ce am parcurs manuscrisul noului volum de versuri „Tangoul dragostei”, al șaselea, după debutul editorial din anul 2016, semnat de Sibiana Mirela Antoche. S-ar putea să mă întrebe cineva, ce-aș mai fi putut să învăț din el, la câtă poezie am citit până acum?

Nu m-ar prinde descoperit fiindcă aș găsi o infinitate de răspunsuri, dacă mi se permite o astfel de exprimare fără nuanțare concretă, dar nici un răspuns, sunt sigur, nu ar fi convingător, atâta timp cât gusturile cititorilor, nu mai spun de niveluri de înțelegere sau de interese personale ori profesionale, sunt tot astfel, infinite. Poemele din acest nou volum al Sibiane Mirela Antoche sunt marcate profund de iubire proprie și colectivă, uneori, față de actul în sine al creației, de natura înconjurătoare privită sub toate aspectele, inclusiv sociale și, într-un cuvânt atotcuprinzător, de viață!

Pentru ea, „Iubirea-i anotimpul veșniciei / E-averea ce ades n-o prețuim / Iubirea e liantul trăinicieii / E leagănul sortit să locuim” („Alfabetul iubirii”). În vers clasic și-ntr-un „stil” atât de „curat și antic”, de la Eminescu citire, autoarea captează atenția cititorului încă de la primele poezii, de o frumusețe metaforică rar întâlnită, dedicate chiar celui mai mare poet pe care neamul nostru l-a avut

până acum: „Ni-s cuvintele sărace să-ncercăm să-i mulțumim / Lui, Eminului-Luceafăr, printre stele să-l mărim, / El, modestul, blândul suflet rai de slove a lăsat, / Căpătâi de sfântă limbă, trudnic, versuri a cântat.”, apreciază autoarea în poezia „Ni-s cuvintele sărace...”

Părăsesc puțin cadrul acestei prefețe pentru a-mi exprima indignarea în legătură cu un curent, ideologic să-i zicem, care prinde cât mai mult – cel puțin în exprimare publică – în gândirea unor „elite” cu pretenții academice și de cercetători avizați, care nu mai vor să audă că Mihai Eminescu chiar este cel mai mare poet român dintotdeauna, firește că până în prezent, fiindcă nu putem să anticipăm ce genii se vor naște de mâine încolo!

Inclusiv școlarii li se spune de unii dascăli că „Eminescu a fost și este *unul dintre* cei mai...”! La noi încă se lucrează pentru... demolarea unor valori și simboluri naționale, dar e bine că în Brazilia, la Sao Paulo, este cel mai mare muzeu Eminescu din lume!

Dacă recunoaștem că *Luceafărul* este „cel mai”, pentru că a fost și rămâne un Geniu, nu înseamnă nicidecum că se aduce vreo atingere celorlalți mari poeți români și valorii operelor incontestabile, pe care le-au dat patrimoniului literar, și nu numai, național și universal.

Sibiana Mirela Antoche reușește să creeze, într-o manieră deloc sofisticată, tablouri lirice superbe, care țin atât de imaginarul său reflectat în metafizic, cât și de cognitivul ludic în esență, care-i însoțesc visarea incurabilă, poate și inadapabilă în arealul unor vremuri pragmatice, astfel cum ne prinde-n iureș metaforic „Tangoul dragostei”, poemul care dă titlul cărții.

Îl redau în întregime pentru a nu-i afecta sublimul: „Descătușând de nori cerescul, tangoul dragostei sloboadă / Scânteietoarele explozii de verde crud și simfonii, / Și-ascute vântu-n ram tăcerea topind și ultima zăpadă, / Iar gânduri fragede abundă topind ardente viclenii. // Se-mbată iarba de miresme, valsându-i pletele zefirul, / Înneunind în picuri roua, stropindu-i firul de mătase, / Lumina spulberă plictisul și-n crânguri forfotă delirul, / Iar câmpul zbuciumă în brazdă tăișul lamelor de coase. // Însuflețesc și flori și păsări, păduri, poiene, delta-n trestii, // E dor de viață, dor de cântec și-nfiriparea de idile, / Când luna, albul și-i

(continuare în pag. 107)

deșiră se tachinează-n lacuri peștii, / Iar insomnia cuce-rește teren prin strategii subtile. // Încântătoare primăvară, ne cucerești prin viclesugu-ți / Ce-l mânuiești cu măiestrie spre-a ne vedea îndrăgostiți, / Descinzi cu patos dintre stele, cu tact ales-ai meștesugu-ți, / Găsită-ne-ai spre fericirea-ți, la sânu-ți proaspăt, cuibăriți!”

Foarte sensibilă, că nici nu ar putea să fie altfel, ca orice creatoare de frumos cum ni se înfățișează în paginile cărții, poeta meditează la „condiția umană” (vezi André Malraux), își pune întrebări cărora nimeni și niciodată nu-i va răspunde și, în această ipostază de căutare a sensurilor existențiale, nu se resemnează nicidecum, ci urcă trepte ideatice de pe care (se) poate invoca, fiindcă ne închipuim că „suntem zei”, crezul în numele unicului Creator, pentru a ne înțelege rostuirea pe acest pământ.

În „Treizeci de toamne...” și „Doar când greul ne-mpresoară” întâlnim aceste motive, s-ar părea filosofice dar nu sunt decât ale trăirii normale, destul de plastic formulate: „Nu găsim răspunsuri la-ntrebări mărunte, / Nici la cele multe ce de-a-valma vin, / Adunate-n ani sunt precum un munte / Cărui stânca rece i-a fost crud destin.” Respectiv: „Doar când greul ne-mpresoară ne-amintim de Dumnezeu, / Până-atunci nu știm ce-i ruga, suntem zei... și tu... și eu, / Nu-i cinstiți, nici creștinește când ne-nghesuie necazul / Îndurare să cerșim, îngroșând nedrept obrazul.”

Pagini întregi ale volumului sunt pictate cu imagini-simbol ale anotimpurilor, de un lirism îmbătător, prin „cuvinte potrivite”(Tudor Arghezi), maiestos brodate pe simțire sufletească. În „Aproape toamnă...” „Miroase a toamnă cu parfum de gutuie / Și a frunze de nuc îmbăiate în iod / A rășină de brad ce mustește în coajă / A pași nevăzuți ce se pierd printre vii.

Pentru această talentată poetă a „Generației '20” – care se alătură altor nume foarte cunoscute și apreciate pentru valoarea cărților editate până acum – noțiuni abstracte sau lucruri concrete sunt personificate, devin parteneri de dialog, cu care discută în aproape jumătate din poeme: „Mai lasă-mi, toamnă, tinerețea / Să gust din ea cât nu-i târziu, / Să-i simt cu anii frumusețea, / Lăsând un dram de verde-viu.” („De tine, toamnă...”).

Sau: „M-ai corupt, dar ce contează câte zile-am numărat/ Câte nopți înfrigate peste iarnă-am adunat / Când pe iarba ca mătasea am ales să-ți fiu hoinară / Prin lavandă, crini sălbatici, am prins dor de tine, vară!” („Am prins dor de tine, vară!”).

Pentru Sibiana Mirela Antoche, poezia înseamnă eternizarea inefabilă în chihlimbarul unei frunze a unui flash de gândire sau de trăire incendiară. Valul poetic năvălește peste acaparentele proiecte cotidiene și își cere drepturile sale de existență și de exprimare, inclusiv prin verbul care pleznește în acțiune.

În acest contur întâlnim una dintre cele mai realiste definiții ale noțiunii de poezie pe care le-am descoperit prin lectură, de-a lungul anilor: „Poezia-i spectacolul minții și-al trăirii ce zbuciumă-n noi, / Poezia-i potopul de patimi revărsate-n divinul din foi, / Poezia-i visare și cântec, e azurul ce zburdă-n cuvânt, / Poezia-i suspin și-ntristare, bucurie pe aripi de vânt.” („De n-ar fi...”).

Ca orice creator nostalgic, trecut de prima jumătate a unei vieți care se dorește să fie cât mai înaintată, autoarei volumului de față îi este „dor de trosnetul din sobă, de aburi calzi de cozonac, / De mere

coapte-n scorișoară, de banca brună din cerdac, / Mi-e dor de albul pân' la hornuri, de sfânta seară de Ajun, / De caramellele cu lapte, de mămăliga din ceaur.” („Mi-e dor”).

Poezie adevărată, de suflet curat și luminat de credința veșniciei spiritului aflat în permanentă înnoire! În același repertoriu liric și profund emoțional, impresionează poemul „În cerul tău de stele” dedicat mamei sale, mamei mele, tuturor mamelor la urma urmei.

Îl reiau pe de-a-ntregul, îl citesc și recitesc întocmai ca pe un psalm, de parcă-i literă înscrisă pe o iocană: „Îmi plâng, măicuță, ochii și gândul mi-e la tine / Sperând să-mi leg tristețea de țărnul unui vis / Și-n cerul tău de stele să-ți amintești de mine / Așa cum asprul dor în pieptu-mi cald n-a stins. // Potopul de sudoare pe fruntea nopții geme / Durerea ațipind-o în lacul pernei moi, / Cădelnița de lacrimi preaplină-i de o vreme / Sporind necontenește în ropotul de ploii. // Mă-ncorsetează timpul în lanțul de secunde / Trezindu-mă din goană, grăbindu-mă spre-apus, / În somn te caut, mamă, și-mi ești demult niciunde, / Doar chipul să ți-l mângâi, m-aș bucura nespus! // Stau întrebări la colțuri și-așteaptă obosite: / Ți-e pâinea caldă, mamă, și-e sete ori și-e greu? / În bulgărul de suflet îs grijii firesc sădite, / Nevolnic bat la poarta-mi chemându-te mereu. // E frig în ceruri, mamă, e vară printre stele, / Sunt albi în floare crinii și-a iunie miroso? / Trimit florarii lunii să-ți semene lalele / Ca semn al mulțumirii, dumnezeiesc prinos!”

Așa cum am subliniat mai la început, și cum singură se caracterizează ca fiind „dependentă de iubire”, în poezia cu acest titlu, Sibiana Mirela Antoche este o poetă de valoare indiscutabilă, cu inspirație în inimă topită în vers, cu disponibilitate nelimitată în întinsa arie a talentului cu care a înzestrat-o natura: „Fără tine orice clipă nu mi-ar fi decât povară, / Ochii, pietre ar preface din al lacrimilor-ceară, / Timpul n-ar mai conține răvășind în mine dorul, / Vântul, mări ar răvăși frângând aripilor zborul. // (...) Fără tine orice lucru n-ar avea vreodată rost, / Iar trăirea-mi va fi oarbă și lipsită de-adăpost, / Vreau să-mi fac în pieptul tău, nescata locuire, / Recunosc, sunt pe vecie, dependentă de iubire!”

Întreaga creație a poetei Sibiana Mirela Antoche, de la debut în actualitate, se distinge prin atență și rafinată construcție stilistică expresivă, autentică, directă și spectaculoasă, prin acuratețea și suplețea versului, ori prin mișcarea dansantă, în ritm de tangou pe un registru-fond muzical foarte ușor perceptibil, ca un vis, a imaginilor metaforice, de cele mai multe ori surprinzătoare.

Dacă trăiește și scrie prin și pentru poezia iubirii cu miză literară valoroasă și nu doar la nivel declarativ, stăpânind ancorele realității și nu ale imaginației desuete, ale descrierii formale sau ale filosofiei expirate, autoarea este în continuă evidențiere a multor universuri de spirit de bine, elevat, precum și a emoției, ca element definitoriu în artă.

(continuare în pag. 111)

Cezarina ADAMESCU

IUBIND CU (NE)RUȘINARE POEZIA

CAMELIA FLORESCU, *Nu-s o fată ca oricare*, Smart Publishing, București, 2019

Beneficiind de o scurtă prefață a distinsului critic și istoric literar Alex Ștefănescu, volumul Cameliei Florescu, ne anunță, încă din titlu că nu e o fată ca oricare. Ceea ce se dovedește pe parcurs.

Și pe bună dreptate, pentru că nici un poet nu e o persoană ca oricare, el are alte instrumente pentru a măsura lumea, alți ochi să o contemple, alte urechi să o asculte și alte simțuri să pipăie realitatea, să transforme realul în inefabil.

Toate acestea țin de sensibilitatea, de apetența poetei pentru metaforizare, transfigurare, personificare a lumii după propriile simțiri. De altfel, un poet poate schimba lumea, clădind o alta conform intențiilor sale.

Că e deosebită, neasemuită, e lesne de înțeles și se manifestă ca atare. Beat de miresme, beat de așteptări, intrat în visul ierbii, dezmiardând cerul cu privirea, poetul este străjerul dorințelor renăscute. Volumul se deschide cu un pastel de primăvară, în care autoarea își probează virtuțile artistice și în acest domeniu al poeziei clasice.

În primul capitol al cărții, în ciclul intitulat "**Anotimpuri**", facem cunoștință prin intermediul personificărilor cu o fată despletită, care aleargă pe câmpii. Este zâna primăvară, care "*Tremură sub visul ierbii în aval*". Toate fapăturile naturii năvălesc în pagina albă și o preface în livadă înflorită: "*Din sălbăticia de magnolii roată / Tremură sub visul ierbii în aval / Primăvara asta, aiurită toată, / Ce îmbracă tainic merii de pe deal // Silvia porumbacă și scatiul verde / Berzele lascive, ciufi și pițigo / Se pornesc deodată crângul să-l dezmiere / Și să umple cerul doar doi câte doi // Se jertfesc de Paște, albi cum sar din hamuri, / Mieii cu pas fraged rătăcind codini / Ne cuprind în brațe mugurii pe ramuri / Și miroase vreascu ars de prin grădini // Prins în gețiane se prelinge cerul / Curcubeul urcă beat de așteptări / Să-ți recite spaima, să-ți fie străjerul / Ca-ntr-o terapie de ciudate stări // Zână primăvară, fată despletită / Șanțuri, râpe pline de galben podbal / Te vestesc mireasă, tainică ispită / Pentru balul vieții neconvențional" (**Zână primăvară, fată despletită**).*

Poeta găsește cuvinte rare în care să-și expună bucuria renașterii naturii, de parcă, nu i-ar ajunge cuvintele cunoscute. Și într-adevăr, pentru așa o splendoare trebuie găsite cuvinte și metafore noi: "*Mieii cu pas fraged rătăcind codini*"; ș.a.

Poezia ei este foarte vizuală. E de ajuns să lecturăm că ne apar dinaintea ochilor, în crâng "*Mieii cu pas fraged rătăcind codini*". Dar nu numai de imagini avem parte, ci și de senzații olfactive: "*Și miroase vreascu ars de prin grădini*", la care se adaugă în chip surprinzător, alte imagini metafizice: "*Prins în gețiane se prelinge cerul / Curcubeul urcă beat de așteptări*".

Metafora, comparația, epitetul se adună și compun portretul primăverii "aiurite", "*Ce îmbracă tainic merii de pe deal*" și un dulce fior estetic ne cuprinde imaginația într-un tablou idilic fermecător care ne amintește de pastelurile lui Alecsandri, de floricelele lui Dimitrie Anghel și ale lui Ștefan Octavian Iosif, dacă ar fi să ne gândim doar la aceștia, deși există și vași ecouri din Topârceanu și Coșbuc. Alte metafore: "*fluiet de aguridă*"; "*cușma ploilor*"; "*hoinărind / prin venele gândurilor*"; "*Și noaptea hăituită de braconierii lunii*".

Poezia aceasta senină, pastelată, veselă are darul de a ne binedispune și a ne purta pe tărâmul copilăriei și al juneței, când totul era roz și zburdalnic. Și cu adevărat, versurile acestea pot figura drept "*terapie de ciudate stări*". Și aici întrezărim unul din principalele roluri ale poeziei, acela de a te liniști și de a-ți conferi stări de confort spiritual. Dar mai cu seamă, faptul că poezia poate fi și o "*tainică ispită / Pentru balul vieții neconvențional*".

Cu adevărat, poezia aceasta poate constitui arhetipul speranței, al renașterii spiritului, transfigurat în elementele naturii renăscute la viață.

Cu toate acestea, în poeziile următoare, anumiți termeni și asociații de cuvinte tind să rupă armonia și muzicalitatea create, precum obstacolele în calea pașilor unui călător: "*stomacul / mi-l donam fluturilor*"; "*cuvintele dospite*"; "*borcan cu miere*"; "*fașa narciselor*"; "*analizez atentă*".

Sunt alăturări care pot alcătui o materie spirituală, concret și abstract, care împiedică zborul, în nuda lui transcripție lirică, cu aripile fanteziei dezlipite, topite în

(continuare în pag. 109)

dogoarea trăirii Înaltului, precum cele ale lui Icar.

Dar, fatalitate, sufletul obosit rămâne prizonier în "fașa narciselor" (**Prizonier în fașa narciselor**).

Prin căutare, prin repetiție, autoarea ajunge la esența ideii dorite: "Se-aude a clopot, se-aude a vară / Se sparg de ulucă zăpezi din găoace / Se-aude a mugur, se-aude pe-afară / Cum iarna, cuminte, spre munte se-ntoarce // Miroase-a narcisă, miroase a iarbă / Se scutură pomii de var peste dealuri / Se-ntorc în icoane toți sfinții cu barbă / Și berze discrete vestesc ritualuri // Și focul din sobă se stinge șagalnic / Țăranii moșesc iezi-n iesle sfătoși / Pocnește tot sângele-n vene năvalnic / Și-n fundul grădinii se bat doi cocoși // Se-aude-a iertare, miroase a pască / Aprilie sălbatic prin vii s-a vărsat / Se-adună copiii ciopor să privească / Cum intră prin crengi primăvara în sat" (**Aprilie**).

Versurile au o expresivitate deosebită, dar și eufonie fără cusur, putând foarte bine servi ca un suport muzical, la alcătuirea unor melodii suave, deosebit de muzicale.

Poeta are multă sensibilitate, feminitate, senzualitate și oferă probe de tandrețe lirică prin tot ce scrie: "Mai mereu, / mă arde amiaza dorurilor de femeie" (**Și suntem iarnă**). Sau: "Dar suntem uitare, Doamne / suntem nefericiți amanți ai timpului"; (**Și suntem iarnă**).

De asemenea, poezia Cameliei Florescu e foarte picturală, iată, scatiul e verde, potbalul galben, nucile verzi și ele, există "Cuiburi pictate de-un meșter zugrav / În pomi și-n zâmbet cireșe roșeau" (**Cireșe de mai**). Ca-n poezia simbolistă, există corespondențe între diverse elemente din natură și culori.

Și dacă tot vorbim despre personificări, aflăm că vara e politicoasă, iarna e cuminte, focul din sobă e șagalnic, Aprilie e sălbatic, norul e întristat, "Ochii spârgeau călimara, nebuni"; "Berzele-n rochii scrobite cerșeau"; "Și colbul tace parcă răscolit"; "Lupii sângelui meu / Mai aleargă smintiți în același clișeu"; "Ochiul toamnei ne bea din ulcioare de scrum"; "Plâng gutuile-n ferestre ca un fado senzual"; "Moare sechestrat un soare, în grădină spânzurat"; "Cu vocea ca un dumicat mărunț / Abia alunecat pe gât și ciunt / Așa cum ni-i răstoarnă amintirea"; "apa timpului sălcie"; "coaja orelor la vederea"; "ruine de cuvânt"; "se rup umerii ploii"; "E sânul urbei plin de boală"; "un vis cam schiop și deșirat".

Forme inedite ale verbelor, cu schimbare de diateză: mă sânger, mă țip, mă beau din izvoare. Dar și această poezie, cu verbe modificate poetic, ca într-un joc dada: "Frunză, înfrunzindu-mă, / Noapte grea, noptindu-mă, / Sânger, sângerându-mă, / Cântec-dor, cântându-mă / Brazdă-plâns, brăzdându-mă, / Flutur, fluturându-mă. / Din ninsori, ningându-mă, / Din iubiri, iubindu-mă. // Pace, împăcându-mă, / Jale, jeluindu-mă. / M-am mințind, mințindu-mă / M-am plecat, plecându-mă / Am fost ciob, ciobindu-mă / Și cuțit creștându-mă / Soare, înso-rindu-mă, / Copil, alintându-mă, / Femeie, rostindu-mă, / Binecuvântându-mă / Și din toate pe pământ / Stelele adulmecând / Și-n uitare și-n bluestem / Mă alint, mă strig, mă chem. / Dor de oameni, țipăt-jar / Mă aruncă într-un zar / Mă prefac într-o zăludă / Sunt și înger, sunt și ludă / Sunt din toate și nimic / Plâng, mă-nchin și mă ridic!" (**Autoportret**).

Și un ton elegiac în plânsul de vioară, "Mă ucide un gând cum că n-ai să mai vii"; "Toamne lungi, ochii grei

nu-și găsesc adăpost / Sfârtecate alei ard sub tălpi ce strivesc / Dansul unor amanți care nu se găsesc" (**Beția toamnei din noi**).

Comparații: "E vara asta, parcă, precum gripa: / Îmbolnăvește tot ce a atins"; "Pășeam stângaci ca o secundă / Ce se ascunde într-un ceas"; "Visele noastre deșirate / ca niște pietre / care vor să fie drum, / ca niște lumânări / care vor să fie lumină, / ca niște atrii / care vor să fie inimă, / se opresc la marginea lui / plus infinit" (**Stația lui plus infinit**).

Versuri memorabile: "Sub vitralii de fum, așteptări fără rost"; "au obosit / umbrele pe ciutura fântânii"; "Nu-s eu, nu ești tu, nu mai suntem niciunul / Unul fără altul suntem numai lacrimă..."; "Cât adevăr e-n carnea dimineții"; "Cu mâna stângă proptesc cerul, cu mâna dreaptă cruce-mi fac".

Câteva poezii omagiale pentru părinți, au darul de a emoționa pentru că toți oamenii au (ori au avut) părinți și-și aduc aminte cu drag de ei: "Cu ochii mari, mijiiți sub cruci albastre / Părinți cumiți crescuți în colb, la țară, / Mai ies din amintiri la ceas de seară / Și se prefac apoi în triste astre" (**Părinți cumiți**).

Și tot în ton elegiac poeta oferă o poezie dedicată bătrânilor ei: "Bătrânii mei se mai întorc spre seară / Sub uliți troienite de nămeți / Cu ochiul plâns și gerul în pomeți, / Bătrânii mei mai ies pe ulicioară, // S-asculte vreun lătrat târziu de câine / Să vânture oftaturi către moară / Unde-și vărsau tot focu'odinioară / Bătrânii mei torc grâul pentru pâine // Bătrânii mei trosnesc peste livadă / Din saci de oase descântate-n dor / Sunt îngropați de timp necruțător / Zâmbind, trec în amurg să mă mai vadă // Bătrânii mei sub hamuri stinse-n ceară / Mi-au fost ca neaua peste pruni încinsă / Și mi-au lăsat o candelă aprinsă / Din stele să-mi croiesc spre cer o scară" (**Bătrânii mei**).

Poezii sensibile, delicate îi dedică poeta fiului său. Și un poem, nespus de gingaș, este intitulat "**Bunicii nimănu**": "Se strânge cerul întristat / În ochii lacrimând căprui / Îți zâmbesc știrb și descârnat / Ei toți, bunicii nimănu // Cum calcă-ncet și târșăit / Și în icoane-ai vrea să-i pui / Se sting să ardă mistuit / Ei toți, bunicii ai nimănu // Au glasul slab și-abia șoptit / Gândul aiurea și hai-hui / Iar timpu-i cerne prea grăbit / Pe ei, bunicii nimănu // Cu boli și temeri și nevoi / Cam uită des și vreme nu-i / Se poticnesc și sunt greoi / Ei toți, bunicii ai nimănu // Strivesc în poală rușinați / O cărpă veche cu doi bani / Rămân de doruri atârnați / Ai nimănu bunici sărmani // Și mâinile crăpate ard / Zâmbesc cu ochii de copil / Colbul se-așterne ca un fard / Pe anii lor, uscat, ostil // Sempiedică mereu de noi / Și-n gustul zilei amărui / Vorbesc de viața de apoi / Căci sunt bunici ai nimănu // Ai grijă, Doamne, de ei toți / Și-n dreapta ta să-i porți, să-i pui / Ei nu mai au copii, nepoți / Sunt doar bunicii nimănu".

Chiar și poezia în vers alb are un ritm interior, o cadență, muzicalitate și sevă poetică: "Într-o coajă aburindă de timp, / mă îmbrac cu Tine, Doamne, / până când o cădea prima zăpadă / să amorțească rănilor ierbii din mine" (**Rănilor ierbii din mine**).

Romantismul băntuie și în poezia "**Imposibila**

(continuare în pag. 110)

nuntă: "Camioane de oase, albe, nalte, subțiri / Deșertate la poarta cimitirului meu, / Se ridică prin vreme să ne-mbrace drept miri / Eu plecată devreme, tu rănit mai mereu // Cînșpe coți de lumină, șase metri de voal / Împletisem cunună pentru dansul în doi / Marșul nopții de lacrimi, crinoline de bal / Tu plecat cine știe, eu rănită de ploi // Unghiuri moarte sub cetini, frunze plânse în noi / Cară viața pe umeri, până nu ne mai știm / Și dantele de piatră, ne topesc pe-amândoi / Doi amanți, două stele, cruci într-un țintirim // Imposibila nuntă, imposibilul zar / Răstignit peste mese îmbrăcate-n satin / Zar jucat, rupt în gură sau pierdut la cântar / Timp ce nu se întoarce, miri uitați de destin".

Sintagme comune: amiaza cuvintelor, jarul iubirii; pe treptele mirării; ș.a.

Sintagme remarcabile: "la **mal** de cețuri", "o mână de noduri de apă"; etc.

Versuri aforistice: "și cel mai dulce vin a fost cândva bob de aguridă!".

Trimiteri livrești la unele titluri de piese de teatru se regăsesc în poezia: "**De la Ana la...Haifa!**" (**Sau efectul razelor DELTA asupra crăițelor**).

Poezia îi conferă autoarei puteri nebănuite: "Aud cum urlă timpul, mărșăluind domol, / Și cum desface ora-n secunde, fără chei" (**Cântec pentru rana din vis**). Dar nimic nu poate fi mai reușit decât aceste versuri: "Se laudă mirenii că mi-au săpat mormânt / Lichenii dorm sub lespezi de slove ce-au deschis / Și tolba de durere purtată de cuvânt / Și ochii mei albaștri, și rana ta din vis" (**Cântec pentru rana din vis**).

Și poeta ne împărtășește câte ceva din experiențele sale extraordinare de viață: "la sud de viață, tihnit și hoțește, / învăț să peticesc cerul / să ies din mine și să-mi iau măsurii / să-mi croiesc dintr-un vrej de dalie / sau o cintează gureșă rochia mea de bal, / să-mi aleg din coșul cu veri și pâine coaptă pe vatră / bucata mea de fericire" (**Salt în gol**).

Adieri din Mircea Dinescu regăsim în poezia "**Dinspre păduri de doruri pline...**": "Erai rănit sau doar păreai / Dinspre păduri de dor veneai"; "Și mă întreb dacă pe ram / Mai pot să-ți înfloresc la geam", etc.

Nu se poate spune că poezia Cameliei Florescu e lipsită de spirit ludic, dimpotrivă. Poeta are un fel șagalnic de a-și exprima nevoia de joc, voioșia, buna dispoziție, în sintagme sau versuri jucăușe: "Și unduindu-se îmi strigă – „Doamnă, / Nu mai fugi, ești prinsă-n lăstăriș!" (**Lăstăriș de lup**); "dragostea / m-a fugărit rînd pe rînd / prin toate cămările inimii / până când / miezul ei fecundat / de primăvara de-afară / mi-a înnebunit toți pistruii" (**Mi-au înnebunit pistruii**). Și tot în spirit ludic este scrisă și poezia: "**Iubind cu nerușinare**": "Aș putea să-mi strig mirarea / Într-o albie de rană / Și urmându-mi drept cărarea / Să las timpul să se-aștearnă // Aș putea în rugăciune / Serile topite-n poartă / Să le-adulmec moi, nebune / Să-mi croiesc din ele-o hartă // Să arunc spre cer cu vrăbii / Și spre ape cu ulcioare / Să încalec pe corăbii / Către vieți întâmplătoare // Și-aș putea să uit de tine / Să trimit un pui de ciută / Rănile să mi le-aline / Sângele să ți-l asmută // Sub coconul stins cu șoapte / Țipă frunzele-a iertare / Spre zăpezi pășesc în noapte / Iubind cu nerușinare".

Fie că sunt concepute în vers clasic ori în vers alb,

poeziile Cameliei Florescu sunt scurte povești de viață, fiecare cu tâlcul ei, înveșmântate în haină metaforică și nu simple aglutinări de cuvinte cu sau fără rimă. Una din aceste povești este a unui personaj ciudat, puțin nebun. Povestea lui tristă ne captează atenția pentru că autoarea a reușit să-i facă un portret admirabil: "Cum l-aș putea numi pe-acest smintit? / Un tip banal, timid, introvertit? / Cu zâmbet larg și față de om bun / Da, l-aș numi cumva: puțin nebun! // Îl văd mereu, prin parcul adormit, / Hrănind toți porumbeii mulțumit / Doar pentru el, în barbă, recitând / Din Pușkin, parcă cerul răsturnând // Cu glas baritonal, târăgănat / Obrazul de tristețe-încercănat. / Cum l-aș putea numi când zi de zi, / Aleargă cu o gloată de copii // Pe-aleile din parcul trist și mut / În dezacord total, neprefăcut / Cu tinerețea lor și-al lor vacarm? / Ai zice că-i tomnatic, plin de șarm. // Dar are ochii blânzi, învăpăiați. / Nebărbierți, obraji-îndoliați / Ascund ades' un răs inoportun / Care-l oprește hohotind în drum // Se caută-îndelung prin buzunare / Preocupat așa, ca fiecare, / Și scoate-ntr-un final vreo caramă / Și-i potolește pe copii cu ea. // În ochii lui răsar lumini tiptil, / Ca-n vremea când era și el copil / Și pleacă gânditor, cutremurat / De dansul toamnei trist și tulburat. // Ce vieți și câte doruri zac în el? / Ce tânguire de violoncel? / Ce aripi frânte-adună-n dimineți / Și câte ceasuri goale sau tristeți? // Cum l-aș putea numi? Puțin nebun? / Pe tabla lui de șah, un tip comun / Poate timid, rebel, nițel scrântit / De parcă și lumea lui îndrăgostit? // Un personaj ciudat, arzând discret / Ce într-o zi cu mâinile pe piept, / Înconjurat de frunze și copii / De toamnă și de dor, discret muri" (**Un personaj ciudat**). Un final trist, dar așteptat. Dar cine știe să țeasă astfel de povești, are un condei fermecat.

Pentru aceasta, poeta își ia martoră lumina, căreia nu-i poate ascunde nimic: "Mi-e martoră lumina, ce cade la amiază / Că nu-i al meu nici plînsul, nici haina de tafta" (**Soldat în ochiul apei**).

Din seria poemelor care conțin definiții aforistice, se numără și cel care poartă titlul de: "**Oamenii sunt mulți și totuși...**": "Oamenii – viori și fluturi / Aripi, umbrel, struguri, poame / Flori topite-n așternuturi / Sete și nestinsă foame // Viața este omul însuși / Dar și propria-nchisoare / Oamenii sunt mulți și totuși / Sunt tot mai puțini sub soare".

O adevărată frescă a vieții citadine în Bucureștii începutului de secolul trecut, cu viața trepidantă și pitorească, oferă autoarea în poezia "**Lips-canii**": "Prăvăliile din Lipscani / se ițeau / obosite de iarnă / ca niște păpuși adormite / întinse pe o sfoară. / Moțul lor / se ridica din aburii urbei. // Capetele curioșilor arătau / ca un strugure multicolor / și de sub șubele telarilor / mărăia deja vestea / că se apropie Crăciunul. // Ochii precupeților / creșteau în capul pieptului / ca niște turme de bivoli // Seara Ajunului se foia / prin toate cotloanele / ca un oftat colectiv. // Boieroaicele / alegeau înmănușate / în saftian vișiniu / zaharicale și sugiuc / din coșurile de răchită / aduse de la Stambul / pentru urătorii / ce le vor deschide porțile. // Apele iernii / curgeau prin sângele / slujbașilor domnești, / al mahalagioaicelor, / samsarilor, /

(continuare în pag. 111)

(urmare din pag. 110)

negustorilor ambulanți / și-al podăreselor. // în lespede
Bucureștiului / o altă iarnă făcea pui”.

Un adevărat omagiu adus limbii române scrie poeta în: **”Măicuță, limbă română”**: ”Am îmbătrânit, măicuță, / și veacul se strange / înfrigurat și trist / în coaja orelor. / Mă dor literele toate / din cărțile copiilor noștri / iar zăpada din slovele / poezilor, / fulguiește răstită pe la colțuri de biserici.// (...) // Am îmbătrânit, maică, limbă română, / noi și poezii noștri / și ne-om stinge toți / neconjugăți / aliterați / jelindu-te”.

Poezia Cameliei Florescu are ceva magic, e atractivă, îndrăzneală, nubilă, proaspătă, calină, ludică, cu trimiteri spre inefabil, o poezie în care senzualitatea e prezentă sau sugerată.

(urmare din pag. 107)

Se remarcă la ea o înrudire cu poezia clasicilor noștri, ca timp și vremuri pe care le traversăm, potrivit stării ori structurii sale sufletești și pasiunii cu care se așează la masa de scris, de natură să confere originalitate prin simplitatea cuvântului definitiv poeziei, fie că este tradițională sau modernă.

Poemele cuprinse între copertele volumului de față o înalță pe Sibiana Mirela Antoche în loja personalităților artistice deosebite, prin ținuta și structura versurilor zugrăvite dintr-o morfologie aedică, pe care o stăpânește la superlativ.

(urmare din pag. 102)

autorului”. Pentru acest motiv, înțelegem că această nouă carte limpezește încă o dată, dacă mai era nevoie, existența individuală a omului Vasile Mandric, poetul care și cu alt prilej a accentuat „o teribilă lehamite” față de tot ceea ce a trăit acest popor, în vremuri ce cuprindeau adevăruri triste, rămase sigilate într-un Timp a cărui stare istorică impunea aceasta. Spuneam și altă dată că poetul Vasile Mandric are proprietatea cuvintelor împletite în patima scrisului. El are perseverența unui creator care știe ce trebuie să scrie și atunci, cu o frenezie neașteptată la o anumită vârstă, aruncă în poiana cu flori a cititorilor săi, fluturii versurilor sale, desenate uneori în nesomnul orelor târzii, ori scuturate de stratul prăfuit sub care au stat pitite atâta timp. Daruri literare!

Marian VIȘESCU

Biserica -

făcută mai mult din rugăciune
și noapte prăbușită-n frig,
de-a lungul apei sfâșiate de munte...
Calfele își flutură imaginar mistrile
pe pieptul nopții.
Rugă-n ceruri –
năframă pe lacrimile Anei
pierdute-ntre ziduri.

Brumar și... vorbe

În gutuile pârguite, soarele apune.
Și cu acest dar, toate cuvintele sunt cu har.
Las îngerii să se plimbe desculți
prin fânul cerului de toamnă,
așteptând o clipă iar să cadă,
cu brumă și poeme de mărgăritar.
Așa, orologiul vieții face tobe în loc de cucu,
secunde de brumar și... vorbe.
Acum se-ntoarce ceasul
spre clepsidrele din palme,
dorindu-mi nemurirea în nisipul ce îl port.
Acum închei, dar nu ultima oară,
te uită cum, încet, se toamnă iar... afară!

Amurg

Azi când mă întorceam acasă,
s-a prăvălit în fața mea,
în desfătarea toamnei, o frunză.
Trăiam un sfârșit de poem,
în care s-a stins o nimfă
cu buze voluptoase.

Petre RĂU

La Padova (fragment de roman)

Oferta Departamentului de Matematică a Universității din Padova, primită după Revoluție, la circa zece ani după ce devenise profesor cu drepturi depline, picase cum nu se poate mai bine. Părea un moment ideal. Tocmai înaintase câteva demersuri pentru candidatura sa la gradul de docent și considera că invitația să predea la o universitate atât de prestigioasă era drept răsplată pentru contribuțiile sale de până atunci. Nimic nu putea să-l bucure mai mult decât această onorantă invitație care, gândea el, îi va fi de un real folos pentru cariera sa viitoare. Cel mai mult însă îi plăcea faptul că i se garanta multă libertate. În primul rând, nu era extrem de încărcat cu activitatea de predare a cursului propus, așa încât era de presupus că va avea timp suficient pentru cercetările sale recente din teoria numerelor. Totodată, avea asigurată și o oarecare independență financiară, întrucât soția sa Ada beneficia în țară de toate drepturile lui salariale, în timp ce el nu avea nevoie de nimic în Italia, fiindcă toate cheltuielile de bază erau asigurate, ba mai existau și ceva recompense financiare suplimentare din care eventual putea și economisi.

Așadar, la Padova nu ar fi avut niciun fel de obligații colaterale. Cele câteva ore de curs pe săptămână nu i-ar fi luat prea mult timp, dimpotrivă, i-ar fi furnizat o legătură constantă și viabilă cu conceptele și tehnicile din teoria numerelor pe care urma să le folosească în cercetările lui.

Universitatea din Padova, una dintre cele mai vechi universități din lume¹, era o universitate de prestigiu internațional și Max fu pe deplin încântat când află că prin această instituție academică trecuseră multe personalități remarcabile ale lumii, precum Nicolaus Copernic, Galileo Galilei, Girolamo Cardano, Benedetto Castelli, Constantin Cantazino, William Harvey, James Gregory și mulți alții...

În toamna sosirii în străvechiul oraș capitală a provinciei cu același nume, s-a instalat într-un apartament luxos, închiriat de instituția padoveză special pentru el, undeva la etajul întâi, nu departe de Universitate. A făcut repede cunoștință cu noii săi colegi de la secția de algebră a Departamentului de Matematică și a definitivat, împreună cu asistentul său - un tip mult mai în vârstă decât el, extrem de amabil - programul de cursuri și seminarii. Avea, într-adevăr, un program lejer care, în comparație cu cel din țară, îi oferea cam de două ori mai mult timp liber.

Și-a pregătit apoi atmosfera de lucru de acasă. Cum apartamentul acela într-adevăr luxos, era însă prea întunecos pentru pretențiile sale, a trebuit să solicite câteva surse suplimentare de lumină. Totodată și-a luat precauții ca distragerile și tentațiile posibile să fie menținute la cote

¹ Universitatea din Padova a fost înființată în anul 1222.

minime. Mai întâi a avut grijă să-i comunice menajerei sale, într-un mod suficient de elegant, deși nu prea convingător că, odată intrat în biroul său de lucru, nu ar vrea să fie deranjat pentru niciun motiv. Menajera se recomandase Zora și era o sârboaică un pic corpulentă, trecută puțin de patruzeci de ani, dar arătoasă și exagerat de apetisantă, așa cum îndrăzni să creadă Max. Aceasta, din start, cu dezinvoltură dar și respect, i-a adus la cunoștință că avea însărcinarea să fie la dispoziția sa pentru menaj, cumpărături și, dacă va dori, chiar și pentru gătit contra cost.

După ce Max s-a apropiat și i-a căutat privirea, ea a avut o tresărire speriată, așteptându-se parcă la o lovitură. Max bănuia că lumina din încăperea, care venea probabil dintr-un neon îngropat în plafon, nefiind destul de puternică, nu-i avantaja deloc tenul palid. O vedea pentru prima dată și constată că era departe de-a fi respingătoare. Fața ei era mai curând rotundă decât ovală, avea ochi atât de negri încât păreau să arunce sub ei umbre, ca niște vânătași. Părul îi era de un blond închis, puțin sărmos, strâns într-un coc care n-o prea umplea de vino-ncoace. Avea însă buze pline, pur senzuale, și dinți albi de la natură. Trupul îi era, în cea mai mare parte, aproape perfect. Un pulover larg îi ascundea sânii, lăsând să se observe proeminențele largi. Fusta ei, foarte scurtă, avea un colorit vioi și se mula perfect pe pulpele pline de sănătate. Purta ciorapi transparenti până la jumătatea gambelor. Picioarele se arătau puternice, rotunjite și frumos formate. Privea spre el cu o expresie în care sfiala era amestecată cu altceva. Însă era absolut sigur că știa bine ce e acel altceva.

Departamentul de Matematică „Tullio Levi-Civita” se afla în campusul extins al Universității. Situat pe strada Trieste - o arteră principală a orașului - impozanta clădire înălțată pe șase etaje strălucea într-un perimetru spațios, pe marginea unuia dintre cele mai importante canale de apă care șerpuiău peste tot prin străvechiul oraș.

Limba italiană a învățat-o relativ repede. De fapt, acum a trebuit doar să și-o reamintească și să înceapă să converseze mai mult, întrucât, cu numai doi ani în urmă, pe când fusese prezent câteva zile la o conferință la Roma, timp de mai bine de două luni de zile înainte depusese un efort substanțial, ba chiar își luase și un meditator ca să asimileze frumoasa limbă a urmașilor vechiului imperiu.

Primele cinci zile erau de acomodare, fapt care i-a prilejuit lui Max să viziteze orașul. A mers mai întâi la bazilica Sant Antonio, renumită prin ctitorul ei, binefăcător cu puteri tămăduitoare și făcător de minuni, lăcaș unde Max va reveni de mai multe ori pe perioada șederii în Padova, pentru a se îmbărbăta în lupta sa cu puterea discreționară a coniecturii matematice de care se ocupa.

O vizită specială, căreia i-a acordat o după amiază întreagă dar și a doua zi de dimineață până la prânz, a fost cea dedicată Observatorului astronomic, înființat și condus de savantul său de suflet, Galileo Galilei, cunoscută ca fiind cea mai înaltă

(continuare în pag. 113)

clădire din oraș. A socotit asta ca un omagiu adus peste veacuri marelui demonstrator al heliocentrismului, care a avut forța de a înclina gândirea umană la 180 de grade.

A mai avut încă timp să se acomodeze cu orașul și cu minunatele sale vestigii istorice. Cel mai mult timp însă l-a dedicat Universității, locul acela vechi de aproape opt sute de ani care a însemnat una dintre primele universități din lume. Max i-a felicitat în gând pe profesorii și studenții aceia de la Universitatea din Bologna, care au părăsit-o în semn de protest față încălcarea unor drepturi și libertăți academice și au înființat la Padova universitatea ce avea să devină și să rămână și astăzi una dintre cele mai prestigioase din lume.

Dar bucuria celor cinci zile libere s-a încheiat repede, iar Max abia aștepta să înceapă cursurile. Cel mai mult își dorea însă să se ocupe de îndată de studiile sale discrete, oarecum abandonate în ultima perioadă de timp.

Se ocupase de-a lungul timpului cu tot ce-i picase în mână și reușise cumva să-i stârnească interesul. De pildă, se apucase într-o vreme să lucreze cu ardoare la problema predicțiilor doar pentru că descoperise că statistica matematică i-ar putea oferi mijloace tentante în această direcție. Sau, dacă descoperirea o problemă rezolvată de altcineva și i se părea că individul i-o suflase de sub nas, se apuca de îndată să o verifice, să o dezvolte, doar doar de-o găsi ceva de reproșat sau de completat la ea, desigur, cu ideile lui.

Cea mai mare problemă de care se ocupase, vreme de cincisprezece ani, fusese teorema celor patru culori, teorema C4C, așa cum o codificase el la un moment dat, dar după ce a primit cumplita veste că problema a fost rezolvată, a înțeles că suferise o înfrângere usturătoare. Asta însă l-a îndârjit și mai mult.

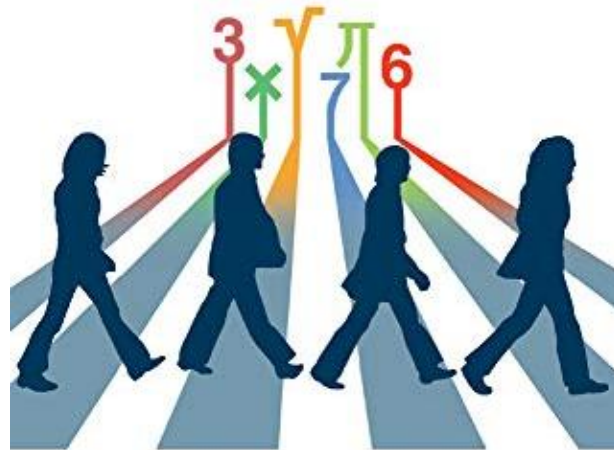
Nu ezita însă ca, atunci când avea ocazia, de pildă pe la vreo conferință sau cu prilejul unor întâlniri cu grupuri de cercetători puși pe divertisment de ocazie, să „arunce” mostre ale propriilor lui reflecții de genul: „Libertatea de mișcare ar trebui să fie mai mare decât întinderea brațelor; demonstrația este simplă: din spatele unor gratii nu poți atinge orizontul, în timp ce, prin lipsa acestora, le poți atinge chiar și fără să întinzi brațele”. Sau se trezea ca din senin oferind, în anturajele în care rar își făcea apariția, mostre de inventivitate: de pildă, el expunea o problemă de genul „Cum modelăm matematic următoarea afirmație cotidiană: starea de spirit este funcție de starea vremii?” și tot el dădea pe loc răspunsul, fără să mai aștepte vreun comentariu din partea auditoriului: Fie A mulțimea stărilor vremii, cu elementele „senin”, „frig”, „vânt”, „plouă” etc. și B mulțimea stărilor psihice cu elemente de genul „trist”, „vesel”, „distrat” etc. Facem ca fiecărui element din A să-i corespundă un element unic din B. Așadar, am definit o funcție cu elemente din mulțimea A puse în corespondență cu elemente din mulțimea B... ș.a.m.d. Și tot el izbucnea într-un mic hohot de râs, ca și cum făcuse de fapt o mică glumă.

După câteva încercări și abandonuri, a trebuit să treacă ceva timp până să-și aleagă o temă de cercetare pe gustul său. Și iată că găsisese o nouă coniectură pe gustul său, în care își puna toate speranțele în legătură cu viitoarea sa glorie personală. După ce începuse să lucreze cu multă însuflețire la ea, își dădu seama de adevărata dimensiune a problemei și putu astfel să identifice impasuri dintre cele mai evidente. Iar acum se

simțea capabil să pună pe hârtie o strategie a abordării sale, să sistematizeze tot ce gândise până atunci și să identifice unele din rezultatele intermediare care necesitau o demonstrație. Continuându-și munca la partea teoretică a studiului său, descoperi că întreaga abordare se baza pe o metodă pur analitică și îl bătea gândul să renunțe la ea. Dar pentru asta îi trebuia timp să se convingă că nu cade cumva în vreo naivitate tipic intelectuală, abandonând ceva care putea fi chiar calea spre rezolvare.

Presiunea și nerăbdarea pe care le simțea din plin puseseră în ultimul timp stăpânire cvasitotală pe gândurile sale. Trebuia să urgenteze lucrarea sa, nu mai era timp de pierdut. N-ar fi vrut nici în ruptul capului să i se mai întâmple ce i s-a întâmplat nu cu mult timp în urmă.

Făcându-și un scurt bilanț al parcursului său de universitar, putea aprecia bine că lucrarea de doctorat nu-i adusese nici cea mai vagă adiere de glorie. De fapt, recunoștea el însuși, studiul său nu avea mai nimic nou în conținut, iar dacă totuși fusese apreciat, în primul rând de către valorosul său mentor, profesorul Ion Rămureanu, ca și de către întreaga comisie, asta nu se datora decât faptului că reușise o sistematizare oarecum riguroasă și pe alocuri ingenioasă a bazelor teoretice care susțineau demonstrațiile celor câtorva teoreme ce constituiau propria sa născocire.

Până în urmă cu un an credea că iscusitele sale formule dedicate tragerilor de artilerie, pe care le descoperise în perioada stagiului militar, erau de fapt singurul său succes notabil în materie de descoperire. Dar și acestea au căzut, de fapt au intrat în desuetudine din momentul în care a aflat că armata nu mai folosea aplicația sa ci, în urma unor modernizări de echipamente militare, sistemul de calcul al tragerilor fusese înlocuit cu unul mult mai performant preluat după un patent străin.

Pe de altă parte, succesul oficial obținut în urmă cu mai bine de un deceniu, acela de a ocupa un fotoliu universitar consistent, nu mai însemna mare lucru. În plus, în acest mediu, concurența și visul de măreție se situau la cote foarte înalte. Tocmai de aceea, pentru el era imperios necesar să vină cu o mare „bombă” matematică, cu care să le închidă gura la toți clevetitorii din mediul univer-

(continuare în pag. 114)

sitar. Iar această „bombă” nu putea veni, după aprecierea lui, decât din munca sa suplimentară de cercetător asiduu.

Nu putea uita încă eșecul pe care îl suporta cândva cu privire la efortul depus pentru demonstrarea teoremei C4C, când, după o muncă titanică și după ce se apropiase enorm de mult de soluția finală urmând câteva idei pe care le crezuse a fi deschizătoare de drumuri, a venit ca din senin bomba rezolvării acesteia pe o cale pe care mintea lui nici măcar n-o intuise vreodată.

Nimic nu-i purta numele, iar asta îl durea rău pe Max, mai ales că visase cu putere Gloria și în câteva rânduri fusese foarte aproape de a o cuceri.

I-ar fi plăcut să publice niște cărți de popularizare a matematicii, avea multe de spus și aprecia că ar fi putut-o face într-un mod agreabil. Dar, deși apucase să publice o carte de acest gen, în mintea lui de popularizarea științei se ocupau de obicei cei care, din diferite motive, nu reușeau să-și dezvolte o veritabilă carieră științifică, sau soarta le-a închis la un moment dat drumul către studii înalte, ori experiența i-a convins că sunt lipsiți de o autentică vocație de erudiție și s-au mulțumit doar să explice pe un înțeles mai larg descoperirile altora, ceea ce, în raport cu planul creator, însemna o evidentă formă de ratare. Ori Max nu accepta deloc să fie încadrat în vreuna din aceste categorii. El își dorea cu toată convingerea să devină titan în domeniu și pentru asta nimic nu trebuia să-i stea în cale. Așa că, trebuia să facă tot ce-i va sta în putință ca să-și atingă acest țel. Nu se va da bătut niciodată. Cel puțin așa gândea, pe la cei cincizeci de ani împliniți pe când se afla la Padova, chiar dacă realizările de până atunci nu justificau nici pe departe pretențiile sale.

Își amintea uneori că în teza de doctorat strecurase o idee care i s-a părut atunci, așa cum i se mai părea și azi, a fi genială pentru progresul matematicii. N-a putut s-o dezvolte în lucrare doar fiindcă aceasta nu prea avea legătură cu subiectul tratat, dar i-a căutat un loc anume s-o strecoare acolo, s-o integreze în context, tocmai ca să nu se piardă. Spera totodată că va atrage atenția cu ea și că numele său va deveni celebru, cel puțin ca inițiator al domeniului. Doar că nimeni nu a luat-o în seamă, nici măcar conducătorul său de doctorat, și nici ceilalți referenți care i-au cunoscut îndeaproape lucrarea. Descurajat, deși era derutat în legătură cu credința sa că ideea aceea i-ar putea aduce măcar acum, în afara tezei, un beneficiu de imagine sau chiar gloria mult așteptată, nu și-a mai făcut niciodată timp ca să-și consolideze ideea și s-o pună în practică. În privința aceasta nu mai simțea niciun fel de atracție față de ideea inițială, și nici nu mai avea vreun dram de încredere.

Adevărata sa temă de cercetare, pe care singur și-a ales-o cu mai mulți ani în urmă, însemna acum totul. Acum, când se considera în plenitudinea forțelor, când se simțea pătruns de o putere creativă cum nu mai simțise înainte, acum era momentul pentru marea lui descoperire, acum trebuia să se petreacă.

Cu toate acestea, nu-și putea explica de ce își ținea în ultimul timp cercetările în deplin secret. Cu cât avansa mai mult pe terenuri nebătătorite în legătură cu conjectura asta, cu atât depunea mai mult zel în direcția acoperirii urmelor. Singura comunitate căreia Max, ca veritabil matematician, mai aparținea cu siguranță, era cea a colegilor de catedră, comunitate de care Max se cam îndepărtase

însă cu bună știință. Dacă întâlnea curioși printre colegii de breaslă, Max avea mereu pregătit un același răspuns - înșelător, desigur - pe care îl folosea de câte ori avea prilejul: își continua cercetarea pe care o începuse cu câțiva ani în urmă, cercetare despre care lumea știa câte ceva. Însă pe măsură ce trecea timpul, devenea tot mai precaut, până la pragul paranoiei. Pentru a nu da colegilor ocazia să tragă concluzii pornind de la titlurile de cărți și reviste pe care le împrumuta de la bibliotecă, începuse să caute moduri sub care să-și mascheze cererile. Își proteja cartea pe care o dorea incluzându-i titlul într-o listă de trei sau patru alte cărți fără importanță pentru el, sau se prefăcea că îl interesează un anumit articol dintr-o revistă științifică doar pentru a pune mâna pe numărul în care apăruese de fapt articolul ce și-l dorea pentru a-l cerceta cu atenție, în conformitate cu deplina solitudine a cercetărilor sale.

Poate că la mijloc era teama permanentă care îl rodea, că va trece multă vreme fără să rezolve conjectura de care se preocupa cu atâta sârg. Sau poate că era îngrijorarea că cineva înaintea lui ar fi putut ajunge în mod independent la rezolvarea ei, privându-l astfel de gloria mult râvnită. El socotea că i se mai întâmplase asta.

La orizont însă se prefigura o nouă întrebare chinuitoare pentru care Max trebuia să se pregătească să dea un răspuns. Dacă mai aștepta mult fără să-și facă publice cercetările, era foarte posibil ca altcineva să vină cu rezolvarea conjecturii înaintea lui. Concurența era acerbă, știa bine asta. Nu o dată s-a surprins tremurând de emoție atunci când deschidea un număr proaspăt al vreunei reviste de specialitate, de teama să nu descopere vreun titlu, vreo știre care să anunțe noi abordări sau noi succese înregistrate în rezolvarea problemei sale de interes.

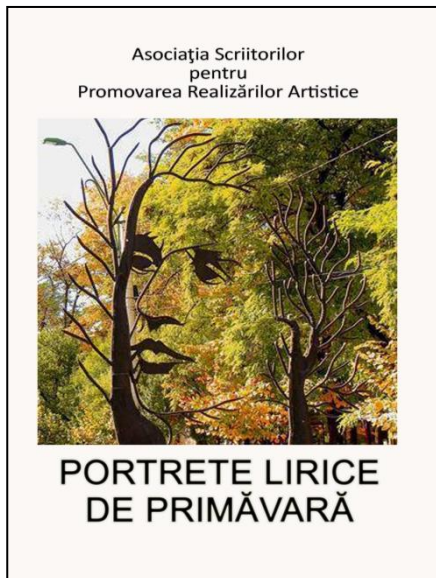
Așa au încolțit primii muguri ai ideii că ar trebui să-și publice o parte din rezultatele parțiale la care ajunsese până atunci, chiar dacă nu erau suficient bazate pe premise bine susținute din punct de vedere științific. Avea în spate o tristă experiență și n-ar fi dorit să o repete nici în ruptul capului. În avalanșa de dezvoltări care au succedat anunțului privind rezolvarea celebrei probleme C4C, fuseseră publicate o mulțime de articole conținând căi și metode de abordare, care însemnau noi dezvoltări ale diferitelor ramuri ale matematicii, iar printre ele se aflau și unele idei pe care el însuși le descoperise, le folosise, dar nu a vrut niciodată să le facă publice. Așa s-a trezit pe locul doi cu cel puțin două abordări importante care astăzi au devenit celebre în teoria grafurilor, dar nu purtau numele lui. Deși le-a publicat și el, fusese însă prea târziu, alții înaintea lui au fost mai iuți.

Acum, conjectura la care lucra a devenit ținta preocupărilor sale pe perioada detașării la Universitatea din Padova. Era un moment propice, se părea că timpul era, pentru prima dată, la dispoziția lui.

(din romanul "Casa cu fluturi", în curs de apariție)

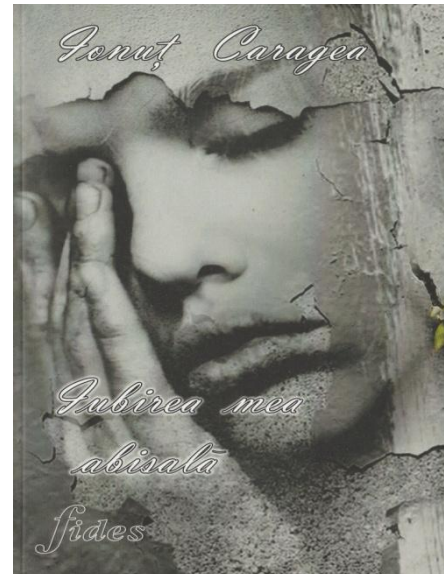
CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

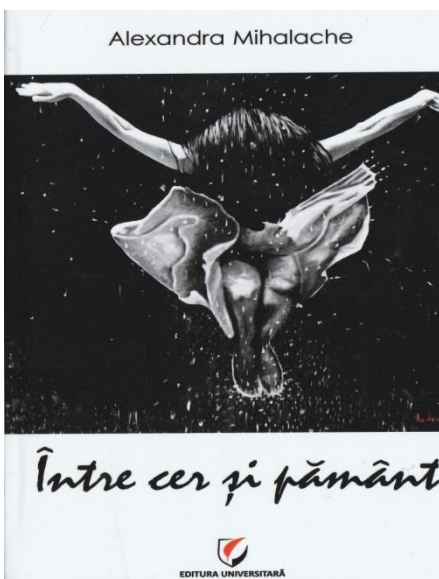
ASPRA – Portrete lirice de primăvară,
Ed.InfoRapArt, 2020

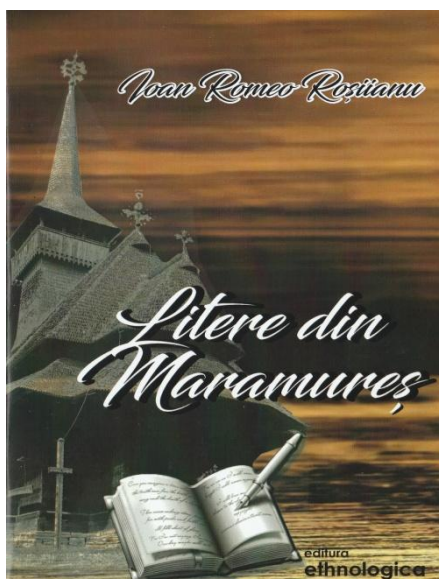
Virgil Pavel – La răspântie de vremuri
Editura Performantica, Iași, 2020

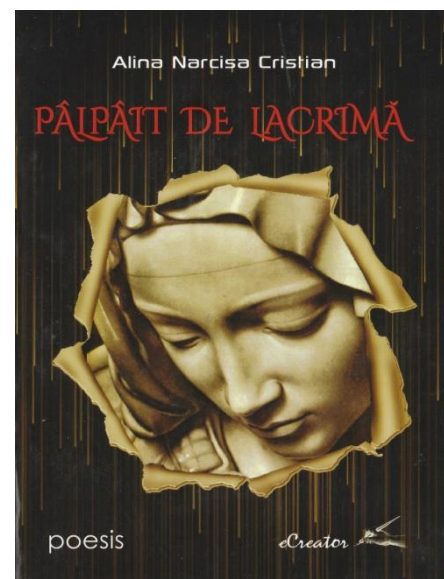
Ionuț Caragea – Iubirea ea abisală
Editura Fides, 2018

Alexandra Mihalache – Între cer și pământ
Editura Universitară, 2015

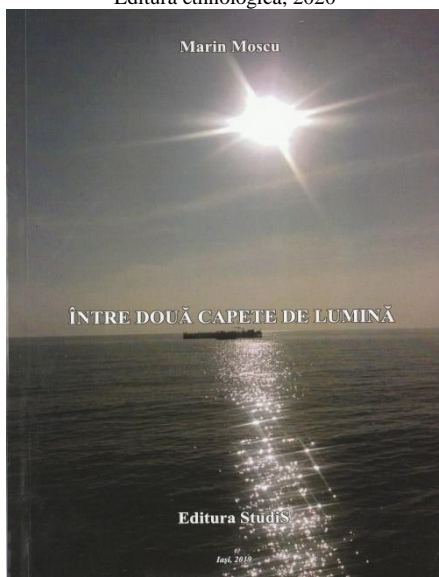
Ioan Romeo Roșianu – Litere din Maramureș,
Editura ethnologica, 2020

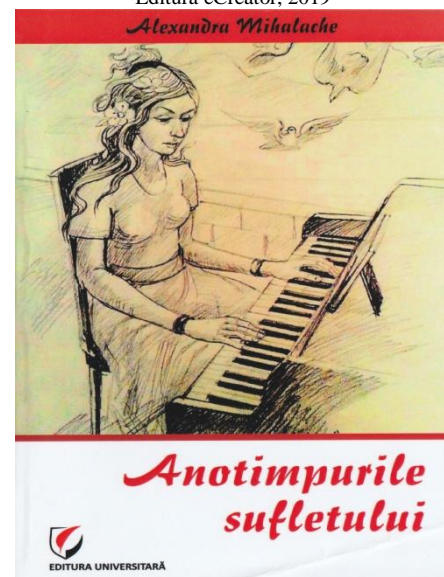
Alina Narcisa Cristian – Pălpăit de lacrimă
Editura eCreator, 2019

Victor Acioacărlănoaiei – Revolta bigotului sau
Replici eretice, Editura ZIP, 2014

Marin Moscu – Între două capete de lumină
Editura StudiSi, 2019

Alexandra Mihalache – Anotimpurile sufletului
Editura Universitară, 2015

BOEMA

apler

www.boema.inforapart.ro